

Stan sanitarno-higieniczny województwa pomorskiego w 2019 roku

100 LAT SŁUŻB SANITARNYCH W POLSCE

Redakcja:

Anna Obuchowska

Opracowanie:

Aneta Bardoń-Błaszowska

Bohdan Bocheński

Agnieszka Hinz

Katarzyna Massalska

Michał Piszczek

Regina Szymańska

Katarzyna Waluszko

Zbigniew Zawadzki

Skład i korekta:

Jakub Fijałkowski

Maria Szczepańska

Projekt okładki:

Jan Szostak

Zdjęcia:

Jan Szostak

Zbigniew Zawadzki

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gdańsku

80-211 Gdańsk, ul. Dębinki 4

tel. (+48) 58-344-73-00

fax (+48) 58-520-32-53

e-mail: poczta@wsse.gda.pl, wsse.gdansk@pis.gov.pl

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
GALA 100-LECIA SŁUŻB SANITARNYCH ORAZ 65-LECIA PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ NA POMORZU.....	4
ODDZIAŁ BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH	5
ODDZIAŁ HIGIENY KOMUNALNEJ	53
ODDZIAŁ HIGIENY PRACY	98
NADZÓR NAD ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI, SUBSTANCJAMI CHEMICZNYMI I ICH MIESZANINAMI, PRODUKTAMI BIOBÓJCZYMI I PREKURSORAMI NARKOTYKÓW	113
ODDZIAŁ HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY	117
OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA.....	125
ODDZIAŁ HIGIENY RADIACYJNEJ	134
ODDZIAŁ ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO.....	139
ODDZIAŁ PRZECIWEPIDEMICZNY.....	140
DZIAŁ LABORATORYJNY	185

WSTĘP

Szanowni Państwo!

Rok 2019 to kolejny rok, w którym Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa pomorskiego podejmowała szereg inicjatyw związanych ze zdrowiem publicznym. Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej – szczebla wojewódzkiego, powiatowego oraz placówka graniczna prowadziły działania w zakresie promowania zdrowego stylu życia, czuwając nad bezpieczeństwem żywności i żywienia, bezpieczeństwem zdrowotnym wody, higieną pracy w zakładach pracy, higieną procesów nauczania w placówkach oświatowych oraz higieną radiacyjną w podmiotach leczniczych. Szczególną uwagę organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej przykładały do monitorowania sytuacji epidemiologicznej w województwie w zakresie chorób zakaźnych, monitorowania zakażeń szpitalnych oraz wyszczepialności kolejnych młodych pokoleń mieszkańców Pomorza.

W trosce o zdrowie publiczne w 2019 roku w województwie pomorskim przeprowadzono 37 675 kontroli, wydano 18 771 decyzji administracyjnych oraz 1408 postanowień, wykonano 318 091 badań i pomiarów. Konsekwencją stwierdzanych nieprawidłowości było nałożenie 2011 mandatów i kar pieniężnych na łączną kwotę 1 103 010 złotych.

Miniony rok to 100-lecie działalności służb sanitarnych w Polsce i 65-lecie powstania Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Świętowanie obu znamienitych rocznic trwało przez cały 2019 rok – odbyło się wiele konferencji, spotkań naukowych oraz uroczystości wojewódzkich. Również w naszym województwie, w dniu 20 listopada 2019 roku w Auditorium Primum im. prof. Olgierda Narkiewicza w budynku Atheneum Gedanense Novum Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego odbyła się uroczysta gala 100-lecia Służb Sanitarnych oraz 65-lecia działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej na Pomorzu. W gali uczestniczyli Główny Inspektor Sanitarny, Wojewoda Pomorski oraz Jego przedstawiciele, Państwowi Inspektorzy Sanitarni województwa pomorskiego, Państwowi Wojewódzcy Inspektorzy Sanitarni, emerytowani pracownicy Inspekcji, przedstawiciele służb i innych Inspekcji województwa pomorskiego. Podczas uroczystości rozdano odznaczenia za wieloletnią pracę w Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz za zaangażowanie w jej działalność.

Wyrażam nadzieję, że przedstawione opracowanie stanu sanitarno-higienicznego będzie podstawą do podejmowania działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w naszym województwie. Stan sanitarno-higieniczny i ocenę sytuacji epidemiologicznej województwa pomorskiego jak również wiele innych interesujących informacji na temat działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w regionie, znajdują Państwo na stronie internetowej - www.wsse.gda.pl oraz na portalu facebook - <https://www.facebook.com/wsse.gda>

A handwritten signature in blue ink, which appears to read "Tomasz Augustyniak". The signature is written in a cursive, flowing style.

GALA 100-LECIA SŁUŻB SANITARNYCH ORAZ 65-LECIA PAŃSTWOWEJ INSPEKЦИИ SANITARNEJ NA POMORZU

W dniu 20 listopada 2019 roku w Auditorium Primum im. prof. Olgierda Narkiewicza w budynku Atheneum Gedanense Novum Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego odbyła się uroczysta gala 100-lecia Służb Sanitarnych oraz 65-lecia Państwowej Inspekcji Sanitarnej na Pomorzu. W uroczystości udział wzięli m. in. Główny

Inspektor Sanitarny Pan Jarosław Pinkas, Główny Inspektor Sanitarny MSWiA Pan Marek Posobkiewicz, Zastępca Głównego Inspektora Sanitarnego Pan Grzegorz Hudzik, Wojewoda Pomorski Pan Dariusz Drelich, Rektor Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego prof. dr hab. Marcin Gruchała, państwowi inspektorzy sanitarni województwa pomorskiego, przedstawiciele służb i innych Inspekcji z terenu Pomorza.

Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny Pan Tomasz Augustyniak powitał wszystkich zgromadzonych gości i dokonał uroczystego otwarcia Gali Jubileuszowej. Następnie wygłosił krótki wykład na temat historii służb sanitarnych na Pomorzu. Po nim głos zabrał Pan Jarosław Pinkas, który określił kierunek zmian skierowanych głównie na

edukację społeczeństwa w zakresie dbałości o zdrowie. Podczas uroczystości rozdano odznaczenia za wieloletnią pracę w Państwowej Inspekcji Sanitarnej i zaangażowanie w jej działalność. Wręczono Złote Krzyże Zasługi, Medale za Długoletnią Służbę (złote, srebrne i brązowe) oraz odznaki honorowe „Za zasługi dla ochrony zdrowia” wyróżnionym pracownikom Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego. Uroczystość zakończył występ orkiestry reprezentacyjnej Morskiego Oddziału Straży Granicznej.

ODDZIAŁ BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH

Nadzór nad obiektami produkcji i obrotu żywnością, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz wyrobami kosmetycznymi

W 2019 roku pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 29 098 obiektów, w tym:

- 1 202 zakłady produkcji żywności,
- 2284 zakłady produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego,
- 12 786 zakładów obrotu żywnością,
- 6969 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego, w tym 3716 punktów małej gastronomii,
- 3563 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego,
- 1551 środków transportu do przewozu żywności,
- 431 zakładów produkcji i obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, w tym 44 zakłady produkcji,
- 312 zakładów produkcji i obrotu kosmetykami, w tym 46 zakładów produkujących i konfekcjonujących.

Tabela 1. Liczba obiektów z podziałem na grupy wg arkusza MZ-48 w 2019 roku

Grupa obiektów	Liczba obiektów
Zakłady produkcji żywności (bez produkcji pierwotnej)	1202
Zakłady produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego	2284
Zakłady obrotu żywnością	12 786
Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego (w tym punkty małej gastronomii)	6 969 (3 716)
Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	3 563
Środki transportu do przewozu żywności	1551
Zakłady produkcji materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	44
Zakłady obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	387
Zakłady produkcji kosmetyków	46
Zakłady obrotu kosmetykami	266
Ogółem	29 098

W 2019 roku ogólna liczba nadzorowanych zakładów branży spożywczej wyniosła 28 786, a kosmetycznej 312 i w porównaniu do lat poprzednich wykazuje tendencję wzrostową. W stosunku do roku 2018 liczba nadzorowanych obiektów zwiększyła się o 775. W ubiegłym roku zatwierdzono m. in. 32 automaty do lodów, 30 ciastkarni, 9 zakładów garmazeryjnych, 865 sklepów spożywczych, 214 obiektów ruchomych lub tymczasowych, 381 środków transportu. Ponadto wydano decyzje zatwierdzające dla 1291 zakładów żywienia zbiorowego otwartego, w tym dla 796 zakładów małej gastronomii. Zatwierdzono 358 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego, w tym 76 stołówek w przedszkolach (większość w systemie cateringowym), 58 stołówek w żłobkach i w domach małego dziecka, 40 stołówek szkolnych (30 z żywnością cateringową), 21 bloków żywienia w domach opieki społecznej. Zatwierdzono również 37 zakładów usług cateringowych, w tym producentów tzw. diet pudełkowych. W roku sprawozdawczym kolejne gospodarstwa prowadzące działalność w zakresie produkcji pierwotnej, sprzedaży bezpośredniej i rolniczego handlu detalicznego zgłaszały się pod nadzór organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Liczba nadzorowanych gospodarstw prowadzących taką działalność na koniec 2019 roku wyniosła 2284 i wzrosła o 252 w stosunku do roku poprzedniego.

Na terenie Gdańska wzrosła liczba obiektów nadzorowanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku, co zostało spowodowane zwiększeniem liczby lokali użytkowych w nowopowstałych budynkach mieszkalnych oraz utworzeniem nowych punktów opieki przedszkolnej i żłobkowej.

Na terenie województwa pomorskiego, ze względu na atrakcyjne położenie, każdego roku powstaje szczególnie w pasie nadmorskim duża liczba obiektów sezonowych np. ruchomych, tymczasowych, małej gastronomii, oferujących żywność turystom. W tej grupie zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego panuje duża rotacja w ciągu roku, w miejsce krótko działających zakładów powstają nowe, które równie szybko są likwidowane.

Działalność kontrolno-represyjna

W 2019 roku organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadziły 14767 urzędowych kontroli żywności (planowanych i nieplanowanych) oraz rekontroli, w tym 1 450 kontroli interwencyjnych (9,8%). Liczba kontroli interwencyjnych utrzymywała się na poziomie podobnym do roku ubiegłego. Skontrolowano ogółem 11 200 zakładów branży spożywczej tj. ok. 40% obiektów znajdujących się w rejestrach oraz 90 zakładów branży materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, co stanowi ok. 21% obiektów nadzorowanych, a także 31% obiektów branży kosmetycznej.

Ocenie sanitarnej na zgodność z wymaganiami prawa żywnościowego na podstawie arkuszy kontrolnych poddano 2255 zakładów, z których 44 oceniono jako niezgodne co stanowi 1,9 % obiektów poddanych ocenie. Przeprowadzono 1 450 kontroli interwencyjnych związanych, m.in. ze zgłoszeniami w systemie RASFF, skargami konsumenckimi czy kontrolami w obiektach ruchomych, znajdujących się w rejestrach innych inspektorów sanitarnych (tzw. obiekty nieewidencjonowane).

Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni województwa pomorskiego oraz Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wydali ogółem 1 476 decyzji administracyjnych, m. in. nakładając na podmioty obowiązek spełnienia określonych nakazów, z których 27 dotyczyło unieruchomienia działalności zakładu, 31 decyzji zakazu wprowadzenia produktu do obrotu, pozostałe decyzje dotyczyły nakazu poprawy stanu sanitarno-technicznego obiektów, zatwierdzenia zakładów, umorzenia postępowania, uchylenia decyzji i wykreślenia z rejestru zakładów. W postępowaniu mandatowym nałożono ogółem 1 763 mandatów karnych na łączną kwotę 442 000 zł (średnia wysokość mandatu wynosiła ok. 250 zł).

Do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego wpłynęło 117 wniosków o nałożenie kar pieniężnych za niezgodności z przepisami prawa zawartymi w art. 103 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia. Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wydał 102 decyzje o nałożeniu kar na łączną kwotę 228 284 zł. Kary zostały nałożone za nieprawidłowe znakowanie, prezentację i reklamę suplementów diety, głównie za wprowadzanie konsumenta w błąd poprzez stosowanie niedozwolonych oświadczeń zdrowotnych, przypisywanie środkom spożywczym właściwości leczniczych, wprowadzanie do obrotu produktów niebędących żywnością z uwagi na niedozwolone do spożycia składniki, za brak informacji dostępnej dla konsumenta finalnego na temat substancji lub produktów powodujących alergie lub reakcje nietolerancji, zawartych w środkach spożywczym nieopakowanych oferowanych konsumentom, sprzedaż w jednostkach systemu oświaty środków spożywczym nie objętych rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku a także za brak zatwierdzenia i/lub rejestracji zakładów oraz rozszerzenie działalności poza zakres określony decyzją o zatwierdzeniu.

Pracownicy pionu higieny żywności i żywienia przeprowadzili również 108 urzędowych kontroli w 97 obiektach produkcji i wprowadzania do obrotu kosmetyków. Wydano 3 decyzje administracyjne, w tym 1 wstrzymującą lub ograniczającą działalność zakładu. Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni nałożyli na przedsiębiorców 2 kary pieniężne w zakresie nadzoru nad kosmetykami.

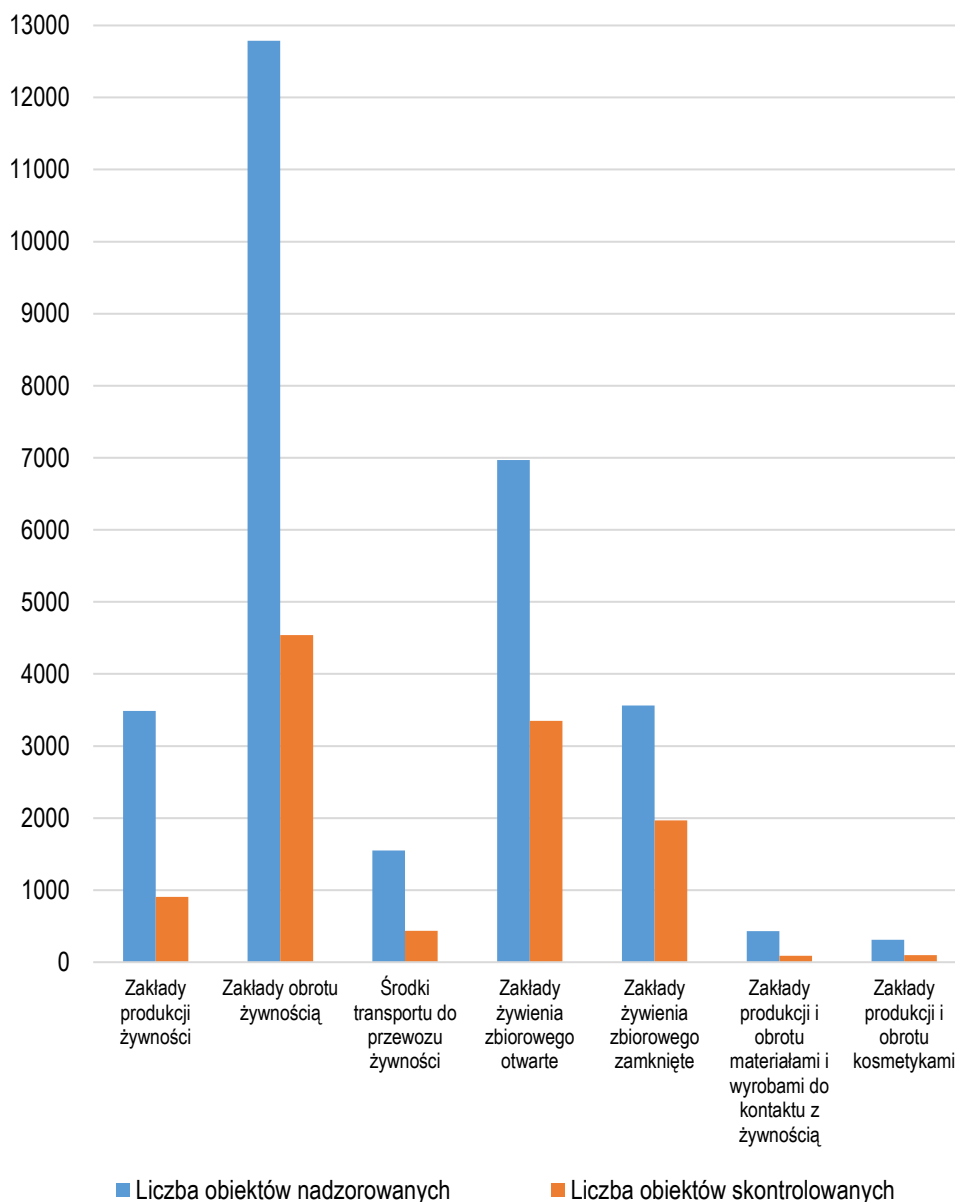
Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny działając jako organ II Instancji rozpatrzył 12 odwołań od decyzji, w tym 5 przekazanych przez Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Gdyni i 7 przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych oraz wydał 12 decyzji merytorycznych. Ponadto rozpatrzył w trybie odwoławczym 4 zażalenia na postanowienia wydane przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych.

Tabela 2. Działalność kontrolno-represyjna w poszczególnych grupach nadzorowanych obiektów

Działania	Działalność kontrolno-represyjna w obiektach							
	produkcji żywności (w tym produkcji pieniotnej)	obrotu żywnością	środki transportu	żywienia zbiorowego		produkcji i obrotu		ogółem
				otwarte	zamknięte	materiałami do kontakty z żywnością	kosmetykami	
Liczba obiektów nadzorowanych	3486	12786	1551	6969	3563	431	312	29098
Liczba obiektów skontrolowanych	907	4538	436	3349	1970	90	97	11387
Liczba obiektów poddanych ocenie na zgodność z wymaganiami	199	910	-	723	411	10	14	2267
Liczba obiektów niezgodnych z wymaganiami	5	28	-	10	1	-	-	44
Liczba kontroli ogółem, w tym interwencyjnych	1242 103	6235 822	437 1	4409 354	2349 160	95 10	108 -	14875 710
Liczba decyzji administracyjnych ogółem, w tym: unieruchomienia działalności, zakazu wprowadzania do obrotu produktu	172 4 14	547 11 13	22 - -	551 9 4	181 3 -	3 - -	3 1 -	1479 28 31
Liczba mandatów/ kwota (zł)	119 30000	790 186000	1 200	699 189400	134 31650	3 1500	- -	1763 442000
Liczba wniosków do Sądu Grodzkiego	-	-	-	-	-	-	-	-
Liczba zawiadomień do prokuratury	-	1	-	-	-	-	-	1
Liczba kar z art. 103 ust. 1 ustawy o bżz na kwotę (zł)	-	-	-	-	-	-	-	102 228284

Ocena stanu higieniczno-sanitarnego poszczególnych rodzajów nadzorowanych obiektów wg arkusza MZ-48

Wykres 1. Liczba obiektów nadzorowanych do skontrolowanych

Wytwórnice lodów

W roku sprawozdawczym w rejestrach znajdowało się 107 wytwórnicy lodów. W tej grupie zakładów utrzymuje się tendencja wzrostowa. Na terenie województwa pomorskiego znajduje się jeden zakład produkcyjny o szerokim rynku zbytu, tj. Unilever Polska S.A. w Baninie oraz mały zakład PPH Wodnik w Chojnicach. Pozostałe wytwórnice to mikrozakłady, działające najczęściej sezonowo, prowadzące produkcję

i dystrybucję w miejscu produkcji. Kontrole wykazały, że 104 zakłady posiadały wdrożone zasady GHP/GMP oraz 103 zakłady wdrożony system HACCP. Jeden zakład został oceniony jako niezgodny z wymaganiami. Skontrolowano 70 zakładów przeprowadzając 86 kontroli i rekontroli, w tym 2 interwencyjne, 24 zakłady oceniono na podstawie arkusza oceny zakładu. Podczas kontroli stosowano *"Listę pytań kontrolnych dla zakładów produkcji i obrotu żywnością w zakresie spełnienia kryteriów mikrobiologicznych"* w celu oceny zgodności z przepisami Rozporządzenia Komisji (WE) nr 2073/2005 w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych. Zakłady przeprowadzały badania na zgodność z kryteriami mikrobiologicznymi dotyczącymi bezpieczeństwa żywności w celu potwierdzenia lub weryfikacji prawidłowego funkcjonowania stosowanych procedur opartych na zasadach HACCP i zasadach dobrych praktyk produkcyjnych. W ramach nadzoru wydano 5 decyzji administracyjnych. Ponadto za stwierdzone nieprawidłowości higieniczno-sanitarne nałożono 8 mandatów karnych na łączną kwotę 1 450 zł. Do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego nie wpłynęły wnioski o ukaranie. W wytwórniach lodów pobrano 91 próbek lodów do badań mikrobiologicznych, dyskwalifikacji uległo 5 próbek.

Automaty do lodów

W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego znajdowało się 299 automatów do lodów, w większości były to zakłady sezonowe. Większość zakładów tj. 285 posiadało wdrożone zasady GHP/GMP a 263 zakłady wdrożyły zasady systemu HACCP. Skontrolowano 130 automatów przeprowadzając 145 kontroli i rekontroli, w tym 5 kontroli interwencyjnych. Podczas 14 kontroli kompleksowych wypełniano arkusz oceny zakładu, wszystkie zakłady oceniono jako zgodne z wymaganiami. Automaty do lodów kontrolowano również w zakresie spełnienia przepisów rozporządzenia w sprawie kryteriów mikrobiologicznych, w tym przeprowadzanie badań mikrobiologicznych w kierunku bakterii chorobotwórczych. Wydano 31 decyzji administracyjnych, tym 2 unieruchomienia działalności. Nałożono 21 mandatów karnych na łączną kwotę 5 400 zł. Podczas kontroli pobrano 28 próbek do badań mikrobiologicznych, z czego 8 uległo dyskwalifikacji.

Wytwornie tłuszczów roślinnych i mieszanin tłuszczów zwierzęcych z roślinnymi

W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego znajdowało się 6 wytwórni tłuszczów roślinnych i mieszanin tłuszczów zwierzęcych z roślinnymi. W tej grupie zakładów znajdują się lokalne tłocznie oleju rzepakowego i lnianego oraz rozlewnie olejów jadalnych i wytwornie tłuszczów roślinnych z półproduktów rafinowanych i dodatków do żywności. Wszystkie zakłady posiadały wdrożone zasady GHP/GMP oraz wdrożony system HACCP. Skontrolowano 4 zakłady, w tym 1 kompleksowo wypełniając arkusz oceny zakładu. Przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych, podczas których stwierdzono nieprawidłowości, za które nałożono mandat karny na kwotę 200 zł. Do badań laboratoryjnych pobrano jedną próbkę. Zbadane próbki nie uległy dyskwalifikacji.

Piekarnie

W roku 2019 pod nadzorem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 218 piekarni. W 212 zakładach zostały wdrożone zasady GHP/GMP, w 203 zakładach wdrożony został system HACCP. W ciągu roku skontrolowano 166 zakładów, z czego 57 oceniono na podstawie arkuszy oceny, 3 zakłady były niezgodne z wymaganiami. W nadzorowanych zakładach przeprowadzono 255 kontroli i rekontroli, w tym 22 interwencyjne. Kontrole tematyczne dotyczyły oceny stanu sanitarnego zakładów oraz stosowanych dodatków do żywności, spełnienia kryteriów mikrobiologicznych, jakości zdrowotnej stosowanych materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, prawidłowego znakowania na obecność GMO, zanieczyszczeń chemicznych. Prowadzono również nadzór nad znakowaniem pieczywa opakowanego, pieczywa nieopakowanego i wyrobów cukierniczych trwałych pod kątem przekazywania konsumentom informacji, w tym na temat składników żywności, w tym składników powodujących alergię bądź reakcje nietolerancji.

Podczas kontroli sprawdzano dokumentację niektórych składników, np. soi, siemienia lnianego, sezamu łuskanego, słonecznika łuskanego, które mogą być modyfikowane genetycznie. Nie stwierdzono w kontrolowanych zakładach stosowania surowców modyfikowanych genetycznie na podstawie dokumentacji, np. świadectw jakości, wyników badań. W ramach kontroli zakładów zajmowano się również oceną opakowań przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Sprawdzano deklaracje zgodności opakowań z tworzyw sztucznych (woreczków), etykiet z nadrukiem, papieru, kartonów, itp.

Wydano 62 decyzje administracyjne, w tym 2 nakazujące przerwanie działalności zakładu. Pozostałe decyzje administracyjne związane były głównie z nakazem poprawy stanu sanitarnego zakładu. Podczas kontroli nałożono 34 mandaty karne na łączną kwotę 8200 zł. Do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego skierowano 2 wnioski o ukaranie. Do badań laboratoryjnych zostały pobrane 132 próbki, jedna uległa dyskwalifikacji.

Ciastkarnie

W roku 2019 pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 216 ciastkarni. Skontrolowano 127 zakładów, w tym 46 oceniono na podstawie arkuszy oceny zakładu. Zakłady te były kontrolowane pod względem spełnienia przepisów rozporządzenia (WE) nr 2073/2005 w sprawie kryteriów mikrobiologicznych środków spożywczych z wykorzystaniem listy pytań kontrolnych. Kontrole wykazały, że 205 zakładów posiadało wdrożone zasady GHP/GMP, a 200 zakładów posiadało wdrożony system HACCP. W nadzorowanych zakładach przeprowadzono 170 kontroli i kontroli sprawdzających, w tym 13 interwencyjnych. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami nałożono 25 mandatów karnych na łączną kwotę 5 800 zł oraz wydano 14 decyzji administracyjnych. Do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego skierowano 2 wnioski o ukaranie. W ciastkarniach pobrano do badań mikrobiologicznych 185 próbek ciastek, z czego 10 uległo dyskwalifikacji.

Przetwórnice owocowo-warzywne i grzybowe

Pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2019 roku znajdowało się 60 zakładów. Skontrolowano 33 zakłady, w tym 11 oceniono na podstawie arkusza oceny zakładu. Przeprowadzono 65 kontroli, w tym 9 interwencyjnych. Kontrole wykazały, że w 57 zakładach zostały wdrożone zasady systemu HACCP, a w 56 zakładach funkcjonują zasady GHP/GMP. Podczas kontroli tej grupy obiektów za stwierdzone nieprawidłowości higieniczno-sanitarne nałożono 6 mandatów karnych na kwotę 1850 zł. W ramach urzędowej kontroli żywności pobrano do badań 8 próbek, żadna nie uległa dyskwalifikacji.

Na terenie województwa pomorskiego znajdują się 2 duże zakłady z tej grupy – Farm Frites Poland S.A. w Lęborku (przetwórnia ziemniaków, producent frytek) oraz zakład produkcyjny Warmińskich Zakładów Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego Sp. z o.o. w Kwidzynie (producent mieszanek warzywnych w postaci mrożonek dla dużych sieci handlowych). Ponadto na terenie powiatu kartuskiego, bytowskiego i słupskiego znajdują się mroźnie owoców i warzyw skupowanych od lokalnych plantatorów.

Browary i słodownie

W roku sprawozdawczym w ewidencji znajdowało się 15 browarów, ich liczba nie uległa zmianie. Skontrolowano 12 zakładów, z czego 3 na podstawie arkusza oceny zakładu. Wszystkie zakłady posiadały wdrożony system HACCP lub zasady GHP/GMP. Przeprowadzono 20 kontroli i rekontroli, w tym jedną interwencyjną. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 3 mandaty karne na kwotę 1200 zł oraz wydano 2 decyzje administracyjne.

Na terenie województwa piwo produkuje rodzinny Browar Amber w BielkóWKu, Browar w Kościerzynie i w Bytowie oraz lokalne mini browary, produkujące i sprzedające piwo w miejscu produkcji np. „Kaszubsko Koruna” lub w restauracjach hotelowych, np. w hotelu „Gdańsk”, „Central Hotel”.

Na terenie portu w Gdańsku znajduje się jedyna w województwie pomorskim. słodownia Malteurop Polska Sp. z o.o. nadzorowana przez Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Gdyni.

Wytwórnice napojów bezalkoholowych i rozlewnie piwa

W roku 2019 pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 5 wytwórni napojów bezalkoholowych, liczba ta nie uległa zmianie w porównaniu do 2018 roku. Wszystkie zakłady posiadają wdrożony system HACCP. Na terenie województwa pomorskiego znajdują się wyłącznie małe lokalne wytwórnice napojów, brak rozlewni piwa. Skontrolowano 4 zakłady przeprowadzając 7 kontroli i rekontroli, w tym 2 kontrole interwencyjne. Wydano 1 decyzję administracyjną zakazującą wprowadzania do obrotu środka spożywczego. Podczas urzędowej kontroli żywności pobrano 3 próbki do badań, zdyskwalifikowano jedna.

Wytwornie naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych i stołowych

W 2019 roku pod nadzorem znajdowały się 3 wytwornie wód mineralnych i wód źródłanych. Na terenie województwa pomorskiego znajduje się zakład LONZANATA w Borkowie produkujący wody konfekcjonowane oraz WOSANA w Damnicy. Skontrolowano wszystkie 3 zakłady. Wszystkie zakłady posiadają wdrożone zasady systemu HACCP i zasady GHP/GMP. Przeprowadzono 6 kontroli, w tym 2 kontrole interwencyjne. W ramach realizacji „Planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na 2019 rok” pobrano do badań mikrobiologicznych 18 próbek wody. Pobrane próbki odpowiadały wymaganiom podanym w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 31 marca 2011 roku w sprawie naturalnych wód mineralnych, wód źródłanych i wód stołowych (Dz. U. z 2011 r. Nr 85, poz. 594 ze zm.). Nie nakładano mandatów karnych, nie wydawano decyzji administracyjnych oraz nie kierowano wniosków o ukaranie.

Zakłady garmazeryjne

Pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2019 roku w tej grupie obiektów znajdowało się 61 zakładów, o 10 więcej niż w roku poprzednim. Skontrolowano 40 zakładów, w tym 14 na podstawie arkusza oceny zakładu. Ogółem przeprowadzono 67 kontroli i rekontroli, w tym 8 kontroli interwencyjnych. W 53 zakładach zostały wdrożone zasady GHP/GMP, a w 52 zakładach zasady systemu HACCP. Podczas kontroli za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 15 mandatów karnych na łączną kwotę 4 000 zł. Wydano 9 decyzji administracyjnych. Pobrano do badań 50 próbek, 5 próbek zostało zdyskwalifikowanych.

Największymi zakładami z tej grupy obiektów na terenie województwa pomorskiego jest firma IGLOTEX S.A. w Skórczu (powiat starogardzki) oraz firma Dr Oetker w Łebczu (powiat pucki) produkujące żywność na rynek krajowy i europejski. Zakłady te znajdują się pod wspólnym nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego

W roku sprawozdawczym pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 27 zakładów przemysłu zbożowo-młynarskiego, w tym młyny, kaszarnie i elewatory. Funkcjonujące na terenie powiatów młyny to głównie młyny gospodarcze np. Młyn Żuławy, Młyn Gospodarczy w Pruszczu Gdańskim, czy młyn „LIB-MAR” w Czersku, w którym okoliczni producenci zbóż zlecają przemiał żyta i pszenicy, a produkowana w zakładzie mąka jest pakowana w worki 50 kilogramowe i dostarczana do zakładów produkcyjnych (głównie piekarnie). Do tej grupy obiektów zaliczane są również zakłady zajmujące się suszeniem, czyszczeniem, magazynowaniem i sprzedażą ziarna a także producenci kasz, mąk różnego rodzaju i otrąb.

Skontrolowano 14 zakładów, w tym 2 zakłady zgodnie z arkuszem oceny zakładu. Kontrole wykazały, że 20 zakładów posiada wdrożone zasady systemu HACCP a 21 zakładów wdrożone dobre praktyki produkcyjne i higieniczne. Ogółem

przeprowadzono 30 kontroli i rekontroli, w tym 9 kontroli interwencyjnych. Wydano 4 decyzje administracyjne, w tym 2 zakazujące wprowadzania produktu do obrotu. Nałożono 1 mandat karny w wysokości 200 zł. W ramach kontroli urzędowej pobrano 26 próbek do badań laboratoryjnych, z czego 8 próbek uległo dyskwalifikacji.

Pod nadzorem Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Gdyni znajdują się 2 duże zakłady tej branży tj. Gdańskie Młyny – producent mąki z różnych ziaren oraz zakład Rol-Ryż – producent ryżu łuskanego. Zakłady te posiadają opracowane i wdrożone procedury GHP/GMP oraz procedury oparte na zasadach systemu HACCP.

Wytwórnice makaronów

Brak w rejestrach zakładów produkcji makaronów.

Wytwórnice wyrobów cukierniczych

Pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowały się 23 wytwórnice wyrobów cukierniczych, o 3 więcej niż w latach poprzednich. Skontrolowano 15 zakładów, z czego 8 na podstawie arkusza oceny zakładu. Kontrole wykazały, że 22 zakłady posiadają wdrożone zasady GHP/GMP, a 21 zakładów system HACCP. Łącznie przeprowadzono 24 kontrole i rekontrole, w tym 1 interwencyjną. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 1 mandat karny na kwotę 300 zł oraz wydano 2 decyzje administracyjne. Podczas urzędowej kontroli pobrano 20 próbek do badań laboratoryjnych, próbek nie kwestionowano.

Na terenie województwa pomorskiego znajdują się 2 zakłady produkcyjne o szerokim asortymencie produkowanych wyrobów cukierniczych i szerokim rynku zbytu. Są to Zakłady Przemysłu Cukierniczego „Bałtyk” w Gdańsku oraz KDC „Pomorzanka” w Słupsku. Pozostałe zakłady to lokalne wytwórnice ciastek, lizaków, cukierków, wafli, waty cukrowej i dekoracji cukierniczych.

Wytwórnice koncentratów spożywczych

W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego znajdowało się 8 wytwórnice koncentratów spożywczych, liczba ta nie uległa zmianie. Skontrolowano 4 zakłady, w tym 1 kompleksowo wypełniając arkusz oceny zakładu. Przeprowadzono 16 kontroli sanitarnych, w tym jedną interwencyjną. Wszystkie zakłady posiadają wdrożone i utrzymane zasady GHP/GMP oraz system HACCP. Nałożono jeden mandat karny na kwotę 300 zł. Wydano 2 decyzje administracyjne. Podczas urzędowej kontroli do badań laboratoryjnych pobrano 2 próbki, żadna nie uległa dyskwalifikacji.

Największym zakładem w regionie jest zakład Dr Oetker Polska Sp. z o.o. w Gdańsku, prowadzący działalność w zakresie produkcji koncentratów ciast i deserów oraz sprzedaż internetową produkowanych wyrobów.

Wytwórnice octu, majonezu, musztardy

W 2019 roku, podobnie jak w roku ubiegłym, na terenie województwa pomorskiego znajdowały się 3 wytwórnice octu, majonezu i musztardy. Wszystkie zakłady posiadają wdrożone zasady GHP/GMP oraz utrzymany system HACCP.

Skontrolowano wszystkie zakłady przeprowadzając 3 kontrole sanitarne. Podczas urzędowej kontroli nie pobierano do badań laboratoryjnych próbek żywności. Nie nakładano mandatów karnych, nie wydawano decyzji administracyjnych, nie kierowano wniosków o ukaranie. Największym zakładem produkcji octu i musztardy w województwie pomorskim jest zakład Dagoma Sp. z oo. w Pucku.

Wytwórnice chrupek, chipsów i prażynek

W 2019 roku w rejestrach nadzorowanych zakładów znajdowało się 5 wytwórni chrupek, chipsów i prażynek, skontrolowano 3 zakłady przeprowadzając 4 kontrole urzędowe. Wdrożone zasady GHP/GMP posiadają 3 zakłady i 3 zakłady posiadają utrzymany system HACCP. Nie nakładano mandatów karnych, nie wydawano decyzji administracyjnych, nie kierowano wniosków o ukaranie. Do badań laboratoryjnych pobrano 3 próbki. Wśród nadzorowanych zakładów znajduje się producent piramidki zbożowych (powiat nowodworski), producent chrupek i popcornu w Gdańsku.

Wytwórnice suplementów diety

W 2019 roku w rejestrach obiektów nadzorowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną znajdowało się 16 zakładów wytwarzających suplementy diety. Skontrolowano 10 zakładów, w tym 2 na podstawie arkusza oceny. Przeprowadzono 33 kontrole i rekontrole, w tym 15 kontroli interwencyjnych. Wdrożone zasady systemu HACCP posiada 11 zakładów a 11 zakładów posiada funkcjonujące zasady GHP/GMP. Wydano 16 decyzji administracyjnych, w tym 10 decyzji zakazujących wprowadzania do obrotu suplementów diety. Do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego skierowano 4 wnioski o ukaranie. Pobrano do badań 15 próbek, żadna nie uległa dyskwalifikacji. Na terenie powiatu gdańskiego prowadzi działalność producent, importer suplementów diety oraz żywności ogólnego spożycia firma Fitness Authority w Otominie. Pod nadzorem Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego znajduje się zakład produkcji suplementów diety TREC NUTRITION sp. z o.o. w Gdyni.

Wytwórnice środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego

W rejestrach zakładów nadzorowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną w 2019 roku znajdował się 1 zakład. Przeprowadzono 2 kontrole. W zakładzie przeprowadzono kontrolę kompleksową na podstawie arkusza oceny zakładu. W roku sprawozdawczym nie wystawiono żadnej decyzji administracyjnej, nie nałożono mandatu karnego, nie kierowano wniosków o ukaranie oraz nie pobierano prób do badań.

Wytwórnice substancji dodatkowych

Pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2019 roku znajdowały się 2 wytwórnice substancji dodatkowych, jedna została zatwierdzona w 2019 roku, wszystkie zostały skontrolowane. Przeprowadzono 4 kontrole w tym jedną interwencyjną. Zakłady posiadały wdrożone zasady GHP/GMP oraz system HACCP. W okresie sprawozdawczym wystawiono jedną decyzję administracyjną, nie nałożono

mandatu karnego, nie kierowano wniosków o ukaranie. Do badań laboratoryjnych pobierano jedną próbkę.

Cukrownie

W ewidencji znajduje się 1 zakład - cukrownia w Malborku, prowadzący produkcję cukru białego kat. II i melasy. Zakład posiada wdrożone zasady GHP/GMP i systemu HACCP. W 2019 roku przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną z zastosowaniem „Listy pytań kontrolnych dla zakładów produkcji stosujących materiały i wyroby do kontaktu z żywnością”. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Ponadto zastosowano Listę pytań kontrolnych dla zakładów produkcji pod kątem prawidłowego znakowania na obecność GMO. Zbadano próbkę cukru w zakresie GMO pod kątem kontroli dokumentacji w zakresie możliwości śledzenia żywności w łańcuchu żywnościowym, tzn. traceability. Ustalono, że materiał siewny stosowany do uprawy buraków cukrowych nie podlegał modyfikacjom genetycznym.

Inne wytwórnie żywności

W roku 2019 pod nadzorem znajdowało się 2410 zakładów sklasyfikowanych jako inne wytwórnie żywności. w tym 2284 producentów produkcji pierwotnej oraz 126 wytwórni żywności. Skontrolowano 265 zakładów, z czego 13 na podstawie arkusza oceny zakładu. W nadzorowanych zakładach przeprowadzono 300 kontroli i rekontroli, w tym 12 interwencyjnych. Podczas kontroli nałożono 2 mandaty karne na łączną kwotę 800 zł oraz wydano 10 decyzji administracyjnych, w tym 1 zakazującą wprowadzania produktów do obrotu. Do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego skierowano 1 wniosek o ukaranie. W powyższych zakładach pobrano do badań laboratoryjnych 96 próbek, z czego 11 uległo dyskwalifikacji.

Do grupy „inne wytwórnie żywności” należą najczęściej drobne zakłady produkcji żywności, nienależące do grup opisanych powyżej, np. palarnie kawy, wytwórnie nalewek, producenci lodu w kostkach, gorzelnie rolnicze, zakłady produkcji galanterii cukierniczej, producenci kanapek, sałatek i sushi, a także zakłady konfekcjonowania różnych środków spożywczych - bakalii, przypraw, ziół, herbat, mąk, kasz, koncentratów spożywczych, suszonych owoców. Do tej grupy należy również duży producent i eksporter wódek Destylarnia „Sobieski” w Starogardzie Gdańskim.

Największy udział w tej grupie obiektów mają zakłady produkcji pierwotnej pochodzenia roślinnego, których zarejestrowano 2 032, w tym gospodarstwa prowadzące dostawy bezpośrednie i rolniczy handel detaliczny. Na terenie Kaszub, szczególnie w powiecie kartuskim zarejestrowana jest duża liczba plantatorów truskawek ok. 320, na południu województwa przeważają uprawy zbóż, rzepaku, ziemniaków i buraków. Pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdują się również producenci malin, borówek amerykańskich, porzeczek, jabłek, gruszek, wiśni oraz warzyw, w tym okopowych i ziół. Na terenie powiatu bytowskiego zarejestrowano jako rolniczy handel detaliczny działalność w zakresie suszenia ziół i owoców (herbatki), produkcji dżemów, powideł, przecierów, soków, syropów ziołowych, naparów ziołowych, konfitur, octów ziołowych, octów jabłkowych i zakwasu buraczanego.

Nadzór nad produkcją pierwotną żywności w ramach realizacji Planu działania dotyczącego produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego

W ramach realizacji Planu działania na 2019 roku dotyczącego produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanego w ramach porozumienia z dnia 20 stycznia 2015 roku w sprawie współdziałania Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego, zostały przeprowadzone 54 wspólne kontrole, w tym 46 z przedstawicielami Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz 8 kontroli z Inspekcją Ochrony Środowiska.

Kontrole zostały przeprowadzone w gospodarstwach rolnych produkujących owoce miękkie (truskawki, maliny, porzeczki, borówki), warzywa liściaste (sałatę, rukolę), a także pomidory, ogórki oraz jabłka. Stwierdzono ogółem 7 nieprawidłowości w zakresie higieny, stosowania środków ochrony roślin i nawożenia. Przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej stwierdzili następujące uchybienia – brak możliwości mycia rąk przez pracowników na plantacji truskawek niewłaściwa organizacja toalety dla pracowników (nieczystości trafiały do gruntu) oraz brak potwierdzenia czystości wody z własnego ujęcia wykorzystywanej do podlewania owoców. Powyższe nieprawidłowości zostały usunięte. Przedstawiciele Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska stwierdzili błędnie wpisany kod odpadu na karcie przekazania odpadu oraz spalanie odpadów poza instalacjami. Przedstawiciele Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa stwierdzili nieprawidłowe prowadzenie dokumentacji w zakresie stosowania środków ochrony roślin oraz stosowanie środka ochrony roślin niezgodnie z etykietą. W związku z powyższym przedstawiciele Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa nałożyli 4 mandaty karne.

Ogółem pobrano 39 próbek owoców i warzyw do badań, w tym 19 próbek w kierunku pozostałości pestycydów (PIORIN) oraz 17 próbek w kierunku zawartości metali szkodliwych dla zdrowia, 3 próbki w kierunku zawartości azotanów (PIS). Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Obiekty obrotu żywnością

Tabela 3. Obiekty obrotu żywnością

Rodzaje zakładów nadzorowanych	Liczba zakładów w ewidencji	Liczba zakładów skontrolowanych	Liczba zakładów ocenionych	Liczba zakładów niezgodnych	Liczba przeprowadzonych kontroli ogółem	Liczba kontroli interwencyjnych	Liczba decyzji administracyjnych
Sklepy spożywcze, w tym	8119	3332	743	26	4473	671	425
super i hipermarkety	529	493	106	1	905	256	68
Kioski	1067	292	68	1	355	28	22
Magazyny hurtowe	671	310	78	1	663	55	33
Obiekty ruchome i tymczasowe	1017	299	2	-	397	21	33
Inne obiekty obrotu żywnością	1912	305	19	-	347	47	34
Ogółem	12786	4538	910	28	6235	822	547

W 2019 roku w rejestrach znajdowało się 12 786 zakładów obrotu żywnością, tj. 8119 sklepów spożywczych, w tym 529 super i hipermarketów, 1 067 kiosków, w tym 402 na targowiskach, 671 magazynów hurtowych, w tym 34 hurtownie suplementów diety, 1017 obiektów ruchomych i tymczasowych oraz 1912 innych, nie skategoryzowanych zakładów obrotu żywnością. Kontrole przeprowadzono w 4538 zakładach, co stanowi 35% zakładów zatwierdzonych i wpisanych do rejestrów. W poszczególnych rodzajach obiektów odsetek zakładów skontrolowanych do znajdujących się w ewidencji wynosił - sklepy spożywcze 41%, w tym super i hipermarkety 93%, kioski 27%, magazyny hurtowe 46%, obiekty ruchome i tymczasowe 29%, inne zakłady 16%. Do innych zakładów obrotu żywnością skontrolowanych zalicza się m. in. apteki, sklepy internetowe, kluby sportowe, placówki pocztowe, sklepy zielarsko-medyczne, sexshopy, punkty sprzedaży na stacjach paliw, punkty sprzedaży artykułów spożywczych w marketach budowlanych i innych. W roku 2019 szczególnym nadzorem zostały objęte super i hipermarkety wszystkich sieci handlowych w Polsce.

Skontrolowane obiekty w liczbie 910 zostały ocenione na podstawie arkusza oceny, z czego 28 obiektów oceniono jako niezgodne z wymaganiami prawa żywnościowego. Obiekty niezgodne wykazano w następujących grupach - sklepy spożywcze 26, kioski 1, magazyny hurtowe 1. Przeprowadzone kontrole wykazały, że

11 620 zakładów posiada wdrożone dobre praktyki higieniczne, a 10 622 obiekty zasady systemu HACCP. W okresie sprawozdawczym przeprowadzono 6235 urzędowych kontroli żywności, w tym 822 interwencyjne (13%), wydano 547 decyzji administracyjnych, w tym 11 o unieruchomieniu zakładu i 13 zakazujących wprowadzania do obrotu żywności. W ramach prowadzonych czynności kontrolnych nałożono 807 mandatów na kwotę 189 250 zł. Do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego skierowano 64 wnioski o nałożenie kar pieniężnych. W obiektach tych pobrano do badań 3548 próbek żywności, zdyskwalifikowano 96 próbek, tj. 2,7%.

W tej grupie zakładów stwierdzano następujące uchybienia sanitarne:

- brak czystości bieżącej,
- brak właściwego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń zakładu, sprzętu i urządzeń,
- wprowadzanie do obrotu handlowego środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości
- przechowywanie środków spożywczych niezgodnie z deklaracją producenta,
- brak lub nieaktualne orzeczenia lekarskie dla celów sanitarno-epidemiologicznych,
- brak bieżącej ciepłej wody,
- brak środka do mycia i dezynfekcji powierzchni mających kontakt z żywnością,
- brak zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem oferowanych do sprzedaży środków spożywczych,
- wprowadzanie do obrotu artykułów spożywczych bez wymaganej obowiązkowej informacji dla konsumenta lub niepełne znakowanie,
- brak przestrzegania procedur i instrukcji opracowanych w ramach GHP/GMP oraz opartych na zasadach systemu HACCP,
- brak zapisów wynikających z procedur i instrukcji opracowanych w ramach GHP/GMP oraz opartych na zasadach systemu HACCP.

Obiekty żywienia zbiorowego typu otwartego

Tabela 4. Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego

Rodzaje zakładów nadzorowanych	Liczba zakładów w ewidencji	Liczba zakładów skontrolowanych	Liczba zakładów ocenionych	Liczba zakładów niezgodnych	Liczba przeprowadzonych kontroli ogółem	Liczba kontroli interwencyjnych	Liczba decyzji administracyjnych
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte,	6969	3349	723	10	4409	354	551
w tym zakłady małej gastronomii	3716	1676	255	3	2137	134	324

W 2019 roku w rejestrach zakładów znajdowało się 6 969 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego, w tym 3 716 zakładów małej gastronomii, a także 15 wagonów gastronomicznych (restauracyjnych i barowych). Skontrolowano 3 349 zakładów, w tym 1 676 zakładów małej gastronomii, tj. 45% nadzorowanych zakładów. Oceniono na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego 723 zakłady żywienia, 10 zakładów oceniono jako niezgodne, w tym 3 zakłady małej gastronomii. Kontrole wykazały, że w 6 540 obiektach prowadzono działalność zgodnie z wdrożonymi zasadami GHP/GMP, a w 6 348 zakładów pracowało zgodnie z wdrożonym systemem HACCP. Przeprowadzono 4 409 kontroli sanitarnych, w tym 2 137 w zakładach małej gastronomii, 354 kontrole związane były z interwencjami głównie konsumentów, co stanowi 5% wszystkich kontroli. Wydano 551 decyzji administracyjnych, w wyniku czego 9 zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego zostało unieruchomionych lub przerwało działalność. W ramach działalności represyjnej nałożono 699 mandatów karnych na łączną kwotę 189 400 zł i wystosowano 32 wnioski o wymierzenie kary pieniężnej do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. W grupie zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego pobrano do badań laboratoryjnych 156 próbek, z czego 7 zostało zdyskwalifikowanych.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w ww. grupie obiektów:

- brak zachowania czystości bieżącej pomieszczeń i sprzętu roboczego,
- zły stan techniczny pomieszczeń i wyposażenia,
- niewłaściwe przechowywanie środków spożywczych (brak ciągłości łańcucha chłodniczego, brak segregacji środków spożywczych),
- środki spożywcze po upływie daty minimalnej trwałości lub terminu przydatności do spożycia,
- brak lub nieaktualne orzeczenia lekarskie dla celów sanitarno-epidemiologicznych,
- brak odzieży ochronnej,
- brak przestrzegania procedur i instrukcji opracowanych w ramach GHP/GMP oraz opartych na zasadach systemu HACCP,
- brak zapisów wynikających z procedur i instrukcji opracowanych w ramach GHP/GMP oraz opartych na zasadach systemu HACCP,
- brak lub nieprawidłowa informacja dla konsumentów nt. składników oferowanej żywności, w tym składników wywołującej alergię lub reakcje nietolerancji,
- brak środków do dezynfekcji powierzchni mających kontakt z żywnością,
- brak zachowania identyfikowalności przechowywanych środków spożywczych,
- brak sprawozdania z badania wody do spożycia stosowanej w zakładzie,
- brak odpowiedniego zabezpieczenia zakładu przed szkodnikami.

Działania podejmowane przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w związku z ryzykiem występowania Afrykańskiego Pomoru Świń (ASF)

W 2019 roku w związku z zagrożeniem rozprzestrzeniania się Afrykańskiego Pomoru Świń (ASF) na terenie województwa pomorskiego organy Państwowej

Inspekcji Sanitarnej wspólnie z organami Inspekcji Weterynaryjnej oraz w niektórych przypadkach z Policją przeprowadzały kontrole identyfikowalności surowców i wyrobów mięsnych, w tym wieprzowiny i mięsa z dzika oraz zagospodarowania odpadów gastronomicznych. Kontrole były przeprowadzane w kioskach na targowiskach i na stoiskach, w zakładach żywienia zbiorowego oraz w innych zakładach obrotu żywnością.

Przeprowadzono 3216 kontroli sanitarnych, podczas których nałożono 419 mandatów na kwotę 115750 zł. Powyższe kontrole sanitarne odbyły się w 51 stoiskach i kioskach na targowiskach, 1849 zakładach żywienia zbiorowego oraz 1316 zakładach obrotu. Ponadto przeprowadzono 7 wizji targowisk, w tym 5 z nich z udziałem przedstawicieli Inspekcji Weterynaryjnej i 1 wizję z udziałem przedstawicieli Policji. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych została wydana 1 decyzja unieruchomienia zakładu, 1 decyzja ograniczenia działalności, 4 decyzje nakazujące wycofanie z obrotu środków spożywczych oraz 9 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego. Stwierdzano następujące nieprawidłowości – w 52 przypadkach brak oznakowania wędlin i produktów z udziałem mięsa wieprzowego, w 4 przypadkach nieprawidłowość dotyczącą identyfikowalności mięsa z dzika oraz w 35 przypadkach nieprawidłowego gromadzenia odpadów i zagospodarowania odpadów. Nie stwierdzono natomiast przypadków nielegalnego pochodzenia mięsa z dzika.

Obiekty żywienia zbiorowego typu zamkniętego

Tabela 5. Obiekty żywienia zbiorowego typu zamkniętego

Liczba zakładów w ewidencji	Liczba zakładów skontrolowanych	Liczba zakładów ocenionych wg arkuszy	Liczba zakładów niezgodnych	Liczba przeprowadzonych kontroli ogółem	Liczba kontroli interwencyjnych	Liczba decyzji administracyjnych
3563	1970	411	1	2349	160	181

W roku sprawozdawczym w prowadzonych rejestrach zakładów nadzorowanych znajdowały się 3 563 zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego, w tym:

- 30 stołówek pracowniczych,
- 121 bufetów przy zakładach pracy,
- 341 stołówek w domach wczasowych,
- 47 bloków żywienia w szpitalach, w tym 32 z żywnością w systemie cateringowym,
- 14 kuchni niemowlęcych,
- 7 bloków żywienia w sanatoriach, w tym 1 z żywnością w systemie cateringowym,
- 167 bloków żywienia w domach opieki społecznej, w tym 43 z żywnością w systemie cateringowym,

- 246 stołówek w żłobkach i domach małego dziecka,
- 690 stołówek szkolnych, w tym 263 z żywieniem w systemie cateringowym,
- 30 stołówek w bursach i internatach,
- 332 stołówki na koloniach/półkoloniach/obozach/zimowiskach,
- 944 stołówki w przedszkolach, w tym 525 w systemie cateringowym,
- 36 stołówek w domach dziecka,
- 8 stołówek studenckich,
- 50 stołówek w zakładach wychowawczych,
- 150 zakładów usług cateringowych,
- 350 innych zakładów żywienia.

Skontrolowano 1970 obiektów tj. 55% nadzorowanych, 411 zakładów oceniono na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego w wyniku czego 1 z nich zakwalifikowano jako niezgodny z wymaganiami prawa żywnościowego. W 3395 zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego wdrożono zasady dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej, a w 3327 zakładach funkcjonował wdrożony i opracowany system HACCP. Liczba przeprowadzonych kontroli sanitarnych wynosiła 2349, w tym 160 kontroli było związanych z interwencjami, co stanowi 6,8% wszystkich kontroli. Działalność represyjna w grupie zakładów żywienia typu zamkniętego związana była z wydaniem 181 decyzji administracyjnych, w tym 3 decyzje dotyczyły unieruchomienia działalności całego, bądź części zakładu. Ponadto nałożono 134 mandaty karne na łączną kwotę 31 650 zł oraz wystosowano 12 wniosków o nałożenie kar pieniężnych. W zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego w roku 2019 pobrano 100 próbek do badań laboratoryjnych, z czego żadnej nie zdyskwalifikowano.

W rejestrach odnotowano 690 stołówek szkolnych, z czego skontrolowano 396, tj. 57% nadzorowanych. Należy zauważyć, że aż 38% stołówek szkolnych korzysta z cateringu. Przeprowadzono 445 kontroli, 88 zakładów oceniono na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego, wszystkie zakłady były zgodne z wymaganiami. Działalność represyjna związana była z wydaniem 35 decyzji administracyjnych i nałożeniem 9 mandatów na łączną kwotę 1 700 zł.

W stołówkach przedszkolnych na 944 placówki znajdujące się w rejestrach skontrolowano 500 (53%), przeprowadzając 545 kontroli i rekontroli, w tym 25 dotyczyło kontroli interwencyjnych. Ponad 55% przedszkoli korzysta z żywienia cateringowego, szczególnie małe, prywatne placówki. W tej grupie obiektów zatwierdzono aż 63 nowopowstałe placówki. W wyniku działań pokontrolnych wydano 32 decyzje administracyjne i nałożono 17 mandatów karnych na łączną kwotę 4 550 zł. Do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego skierowano 2 wnioski o nałożenie kar pieniężnych. Pobrano do badań laboratoryjnych 9 próbek, żadna nie została zdyskwalifikowana.

W 2019 roku w ewidencji organów Inspekcji znajdowało się 47 bloków żywienia w szpitalach, w tym w 32 szpitalach żywienie odbywało się w systemie cateringowym. Skontrolowano 44 obiekty, przeprowadzając 62 kontrole, w tym 6 interwencyjnych. Bloki żywienia w liczbie 6 oceniono pod względem arkusza oceny stanu sanitarnego, obiektów niezgodnych z wymaganiami nie stwierdzono. Przeprowadzano również kontrole tematyczne dotyczące oceny jakości żywienia pacjentów oraz pobierano

próbki posiłków do badań pod kątem składników odżywczych, wartości energetycznej i zawartości soli. Wydano 5 decyzji administracyjnych i nałożono 1 mandat na kwotę 200 zł.

W 2019 roku organy Inspekcji nadzorowały 167 bloków żywienia w domach opieki społecznej, w 43 z nich żywienie odbywało się w systemie cateringowym. Skontrolowano 100 zakładów z czego 29 oceniono na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego. Bloków żywienia niezgodnych z wymaganiami kontrole nie wykazały. Przeprowadzono w tych obiektach 121 kontroli, w tym 10 interwencyjnych. Wydano 5 decyzji administracyjnych oraz nałożono 14 mandatów karnych na łączną kwotę 3 050 zł. Skierowano 2 wnioski o nałożenie kary pieniężnej.

W 2019 roku skontrolowano również 137 stołówek w żłobkach i domach małego dziecka z 246 znajdujących się w rejestrach, tj. 56%. Przeprowadzono 157 kontroli, w tym 8 interwencyjnych, wydano 11 decyzji administracyjnych oraz nałożono 3 mandaty karne na kwotę 300 zł.

W roku sprawozdawczym skontrolowano także 29 zakładów specjalnych i wychowawczych z 50 obiektów w znajdujących się w rejestrach, w tym żaden z nich nie został oceniony jako niezgodny. Łącznie przeprowadzono 35 kontroli sanitarnych i rekontroli, w tym 2 kontrole interwencyjne. Wydano 6 decyzji administracyjnych oraz nałożono mandat karny na kwotę 100 zł.

Ponadto nadzorem objęto stołówki na koloniach/półkoloniach i obozach/zimowiskach, w których przeprowadzono 285 kontroli i rekontroli, w tym 12 kontroli interwencyjnych. Wydano 13 decyzji administracyjnych i nałożono 21 mandatów karnych na kwotę 3650 zł.

W rejestrach odnotowano 30 stołówek w internatach i bursach, z czego 18 skontrolowano, przeprowadzając 20 kontroli i rekontroli. Wszystkie zakłady tego rodzaju wdrożyły zasady dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej i tylko jeden zakład nie miał wdrożonych zasad systemu HACCP. W ramach działań restrykcyjnych wydano 2 decyzje administracyjne oraz nałożono 3 mandaty karne na kwotę 500 zł.

Pod nadzorem Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych oraz Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Gdyni znajdowało się 150 zakładów usług cateringowych, z czego skontrolowano 98, przeprowadzając 149 kontroli, w tym 22 interwencyjne. Wydano 13 decyzji administracyjnych i nałożono 21 mandatów na łączną kwotę 7 500 zł. Do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego skierowano 3 wnioski o nałożenie kary pieniężnej. Pobrano do badań laboratoryjnych 6 próbek, żadnej nie zdyskwalifikowano.

W tej grupie nadzorowano również 350 zakładów klasyfikowanych jako „inne” do których zalicza się - areszty śledcze, zakłady karne, hospicja, stołówki przy parafiach, schroniska dla bezdomnych, obiekty agroturystyczne. W zakładach tych przeprowadzono 140 kontroli, w tym 15 interwencyjnych, wydano 16 decyzji administracyjnych. Nałożono 6 mandatów na łączną kwotę 1500 zł. Pobrano do badań 22 próbki, żadna nie uległa dyskwalifikacji.

Najczęściej stwierdzane niezgodności higieniczne w ww. grupie zakładów:

- zły stan techniczny pomieszczeń i wyposażenia,
- brak zachowania czystości bieżącej,

- niewłaściwe warunki przechowywania żywności, w tym brak segregacji oraz niezachowanie łańcucha chłodniczego,
- brak przechowywanych próbek żywności,
- brak lub nieaktualne orzeczenia lekarskie dla celów sanitarno-epidemiologicznych,
- brak przestrzegania procedur i instrukcji opracowanych w ramach GHP/GMP oraz opartych na zasadach systemu HACCP,
- brak odzieży ochronnej,
- brak zapisów wynikających z procedur i instrukcji opracowanych w ramach GHP/GMP oraz opartych na zasadach systemu HACCP,
- brak środków do dezynfekcji powierzchni mających kontakt z żywnością,
- niewłaściwe zabezpieczenie zakładu przed szkodnikami,
- brak lub niepełna informacja dla konsumenta nt. składników żywności, w tym składników wywołujących alergię lub reakcje nietolerancji,
- środki spożywcze po upływie daty minimalnej trwałości lub terminu przydatności do spożycia,
- brak zachowania identyfikowalności przechowywanych środków spożywczych,
- brak lub niewłaściwe zabezpieczenie zakładu przed szkodnikami.

Ocena jakości żywienia w zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego

Ocenę jakości żywienia w zakładach żywienia zamkniętego przeprowadzano na podstawie ocen jadłospisów dekadowych lub 5-dniowych oraz na podstawie wyników badań próbek posiłków obiadowych pod względem kaloryczności, wartości odżywczej i zawartości soli.

W 2019 ocenę jakości żywienia przeprowadzono w 761 zakładach, w tym w:

- 262 przedszkolach, z czego 109 ocen dotyczyło żywienia w ramach cateringu,
- 207 stołówkach szkolnych, z czego 37 ocen dotyczyło żywienia w ramach cateringu,
- 151 obiektach kolonijnych, półkoloniach, obozach i zimowiskach,
- 10 domach wczasowych,
- 37 szpitalach, z czego 24 ocen dotyczyło żywienia w ramach cateringu,
- 31 żłobkach i domach małego dziecka,
- 34 domach opieki społecznej, z czego 8 dotyczyło żywienia w ramach cateringu,
- 3 domach dziecka i młodzieży,
- 3 zakładach usług cateringowych,
- 7 zakładach specjalnych i wychowawczych,
- 2 bursach i internatach,
- 1 sanatorium,
- 13 innych zakładach żywienia.

Ocena jakości żywienia w szpitalach

Ocena jakości żywienia pacjentów w szpitalach polegała na jakościowej ocenie jadłospisów dekadowych na podstawie arkusza oceny dekadowej jadłospisów stanowiącym załącznik do „Programu oceny stanu żywienia pacjentów w szpitalach i zakładach opieki zdrowotnej na podstawie jadłospisów/posiłków”, który został przygotowany we współpracy Instytutu Żywności i Żywienia z Głównym Inspektorem Sanitarnym oraz pracownikami Państwowej Inspekcji Sanitarnej – a także na analizie wyników badań posiłków obiadowych w kierunku zawartości białka, tłuszczu soli i wyliczonej kaloryczności posiłków. Poddano analizie 35 jadłospisów dekadowych (10-dniowych) diety podstawowej, przygotowanych dla pacjentów. Nieprawidłowości stwierdzono w 21 jadłospisach, co stanowi 60 % ocenianych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in. zbyt małej ilości warzyw i/lub owoców, zbyt małej ilości potraw z udziałem nasion roślin strączkowych, ryby i/lub przetwory w niewystarczającej ilości w dekadzie, zbyt małej podaży mleka i przetworów mlecznych oraz małego urozmaicenia posiłków. W 2019 roku 2 jadłospisy dekadowe z 2 szpitali sprawdzono pod kątem dostarczanej kaloryczności oraz spożycia składników odżywczych z użyciem programów komputerowego WIKT. Wyniki analizy wykazały, że wartość energetyczna, ilość białek, tłuszczów i węglowodanów są zgodne z zaleceniami. W przypadku jednego szpitala zawyżona była jedynie ilość soli podawanej w posiłkach.

Do badań laboratoryjnych w 2019 roku pobrano 21 próbek szpitalnych posiłków obiadowych w celu oznaczenia wartości energetycznej oraz ilości białka, tłuszczu i soli. Łącznie w 13 próbkach posiłków obiadowych stwierdzono odchylenia od norm w zakresie wartości energetycznej, ilości białka, tłuszczu i soli.

Nieprawidłowości z powyższego zakresu omawiano z dyrektorami podmiotów leczniczych podczas przedstawiania wyników kontroli i przekazywania protokołu. Do szpitali, w których stwierdzono nieprawidłowości w żywieniu pacjentów kierowano pisma zawierające oceny żywienia i zalecenia. W części szpitali wdrożono działania naprawcze o czym świadczą odpowiedzi dyrektorów szpitali na przesłane zalecenia oraz pozytywne wyniki kontroli sprawdzających.

Jakość żywienia w jednostkach systemu oświaty oraz kontrole sklepików szkolnych

Kontrole w pionach żywienia jednostek systemu oświaty i sklepikach szkolnych przeprowadzane były w zakresie kompleksowej oceny zakładu oraz spełnienia wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. (Dz. U. z 2016 roku, poz. 1154).

Przepisy tego rozporządzenia mają na celu ochronę zdrowia dzieci i młodzieży w wieku przedszkolnym i szkolnym poprzez ograniczenie dostępu na terenie jednostek systemu oświaty do środków spożywczych zawierających znaczne ilości składników niezalecanych dla ich rozwoju. Żywnienie prowadzone w jednostkach systemu oświaty

oraz środki spożywcze oferowane w sklepikach szkolnych czy automatach powinny spełniać rolę edukacyjną tj. być zgodne z wiedzą jaką uzyskują dzieci i młodzież podczas edukacji szkolnej i przedszkolnej.

W 2019 roku pod nadzorem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 1714 bloków żywienia w jednostkach systemu oświaty, w tym stołówki w przedszkolach oraz szkołach podstawowych i ponadpodstawowych, stołówki w bursach i internatach, skontrolowano 943 placówki tj. 55 % nadzorowanych, przeprowadzając ogółem 1045 kontroli.

Zgodnie z prowadzonymi rejestrami, w województwie pomorskim w 2019 roku funkcjonowało 213 sklepików szkolnych. W 2019 roku skontrolowano 86 sklepików, tj. 40 % nadzorowanych, przeprowadzając ogółem 102 kontrole.

W ramach kontroli przestrzegania przez podmioty prowadzące bloki żywienia w jednostkach systemu oświaty oraz sklepiki szkolne przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku przeprowadzono 597 kontroli. Wyniki kontroli wykazały, że w 210 obiektach zostały stwierdzone nieprawidłowości, w tym w 94 związane z nieprzestrzeganiem wymogów zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku.

W 2019 roku nałożono 5 kar pieniężnych na łączną kwotę 6100 zł na właścicieli sklepików szkolnych oraz 2 kary na właścicieli bufetów szkolnych na łączną kwotę 2900 zł za wprowadzanie do obrotu środków spożywczych niespełniających wymagań zawartych w § 1 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku a także za brak obowiązkowej informacji dla konsumenta o wykazie składników oraz zawartych w nich składnikach lub substancjach powodujących alergię lub reakcje nietolerancji. W jednym sklepiku szkolnym nałożono mandat za brak orzeczenia lekarskiego dla celów sanitarno-epidemiologicznych.

W sklepikach i w bufetach szkolnych, w których stwierdzono asortyment niezgodny z wymogami ww. rozporządzenia, przedsiębiorcy oferowali do sprzedaży środki spożywcze np. ciastka, czekolady, batony czekoladowe, batony zbożowe, napoje, chrupki, wafelki, paluszki, drażetki zawierające ponadnormatywne ilości cukru, tłuszczu oraz soli.

Podczas kontroli jakości żywienia w jednostkach systemu oświaty oceniono łącznie 525 jadłospisów, w tym:

- 229 jadłospisów w stołówkach szkolnych, w tym 200 jadłospisów 10-dniowych,
- 2 jadłospisy w bursach i internatach, w tym 2 jadłospisy 10-dniowe,
- 286 jadłospisów w przedszkolach, w tym 247 jadłospisów 10-dniowych,
- 8 jadłospisów w zakładach specjalnych i wychowawczych, w tym 8 jadłospisów 10-dniowych.

W 101 jadłospisach (19 % skontrolowanych) stwierdzono nieprawidłowości, w tym w 41 jadłospisach w stołówkach szkolnych, w 56 jadłospisach w przedszkolach, w 4 jadłospisach w zakładach specjalnych i wychowawczych.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości w zakresie planowania żywienia (jadłospisy) i obróbki żywności w jednostkach systemu oświaty polegały na serwowaniu zbyt małych ilości owoców i warzyw, braku porcji ryby w tygodniu, zbyt małej podaży mleka i produktów mlecznych, zbyt częstym serwowaniu potraw smażonych. Ponadto

podczas niektórych kontroli stwierdzono naruszenie przepisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku w sprawie grup środków spożywczych (...) w zakresie stosowanych środków spożywczych tj. m.in. stosowanie koncentratów spożywczych, w których składzie znajdowały się nienaturalne składniki.

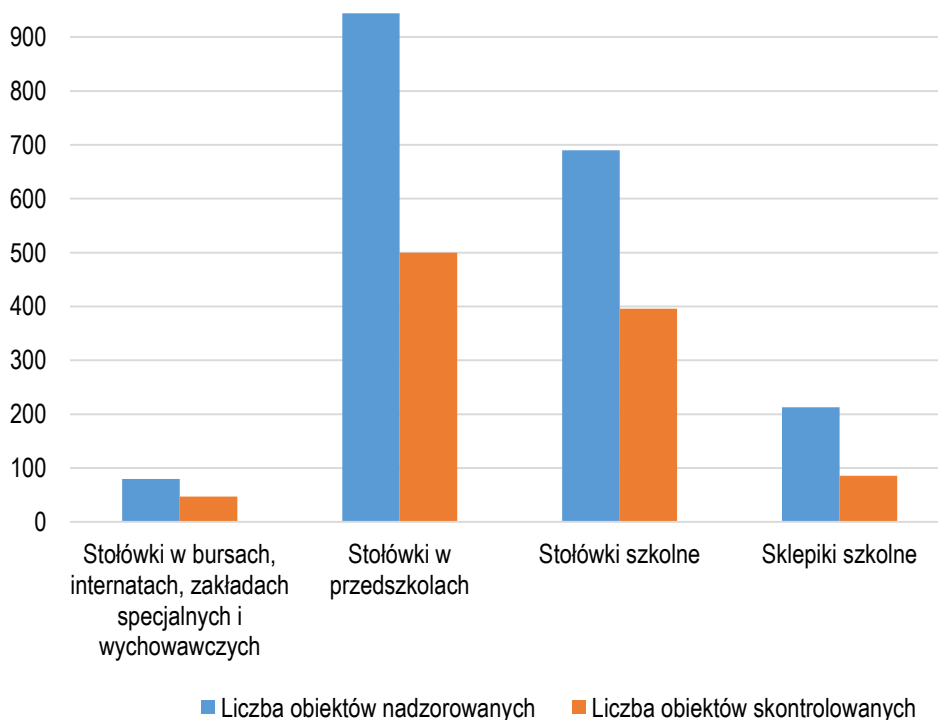
W 2019 roku 31 jadłospisów z jednostek systemu oświaty tj. z 23 szkół oraz 8 przedszkoli sprawdzono pod kątem dostarczanej kaloryczności oraz spożycia składników odżywczych. Analizy jadłospisów dekadowych przeprowadzono z użyciem programów komputerowych tj. Dieta lub WIKT. Wyniki analizy wskazały nieprawidłowości w 22 jadłospisach (71 % ocenionych) były to m.in. zbyt niska ilość energii w serwowanych posiłkach, zbyt duża ilość soli oraz odbiegająca od wartości normatywnych ilość białek, tłuszczów, węglowodanów, wapnia, żelaza.

Do badań laboratoryjnych pobrano 27 próbek posiłków serwowanych uczniom w jednostkach systemu oświaty. W 19 posiłkach obiadowych stwierdzono odchylenia od norm żywieniowych w zakresie wartości energetycznej, ilości białka, tłuszczu i soli.

Nieprawidłowości z powyższego zakresu omawiano z osobami odpowiedzialnymi w jednostkach systemu oświaty podczas przedstawiania wyników kontroli i przekazywania protokołu a także kierowano pisma z zaleceniami w zakresie poprawy żywienia.

Za stosowanie do produkcji potraw środków spożywczych niespełniających wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku na jedno przedszkole nałożono karę w wysokości 1000 zł.

Wykres 2. Liczba obiektów nadzorowanych do skontrolowanych

Zakłady produkcji i miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością

W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 431 obiektów, tj. 44 zakłady produkcji materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w tym 2 zakłady pod nadzorem PGIS w Gdyni) oraz 387 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, w tym 59 hurtowni i 328 sklepów.

W porównaniu do 2018 roku, ogólna liczba nadzorowanych zakładów w tej grupie obiektów wzrosła o 28. W odniesieniu do zakładów produkcji materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością ich liczba zmalała o 1, natomiast o 29 wzrosła liczba miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością (liczba hurtowni zmalała o 1, natomiast o 30 wzrosła liczba sklepów). Odnotowany wzrost należy wiązać z większą świadomością przedsiębiorców, że sprzedaż opakowań do żywności, w tym przez Internet podlega prawu żywnościowemu a w związku z tym obowiązkowi rejestracji u właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego.

Na terenie województwa pomorskiego znajdują się zakłady produkcji opakowań do żywności z różnych rodzajów tworzyw sztucznych a także big bagów z polipropylenu do pakowania i transportu sypkich i suchych środków spożywczych, chust serowarskich z tworzywa sztucznego do przemysłu mleczarskiego, porcelany, papieru i tektury, łuszczki z drewna topolowego, puszek metalowych, mebli i sprzętu do gastronomii ze stali nierdzewnej także zakłady wykonujące nadruki fleksograficzne na osłonkach do wędlin. Największymi zakładami w grupie producentów materiałów i wyrobów z tworzyw sztucznych są PLAST-BOX S.A. w Słupsku (wiadra do żywności o różnych kształtach i rozmiarach), KETER POLAND Sp. z o.o. w Słupsku (opakowania, pojemniki, miski, naczynia), Przedsiębiorstwo Produkcyjne „Polstyr” sp. z o.o. w Człuchowie (pojemniki na żywność do zamrażarek, kubki, miski i inne z polipropylenu i polistyrenu). Natomiast największym w regionie zakładem produkcji porcelanowych naczyń stołowych są Zakłady Porcelany Stołowej „Lubiana” S.A. w Lubianie k/Kościerzyny.

Tabela 6. Liczba zakładów produkcji i obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością

Grupa obiektów		Liczba obiektów w 2019	Liczba obiektów w 2018	Liczba obiektów	
				wzrost	spadek
Zakłady produkcji materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością		44	45	-	1
Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością		387	358	29	-
w tym:	hurtownie	59	60	-	1
	sklepy	328	298	30	-
Ogółem zakładów produkcji i miejsc obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością		431	403	28	-

Skontrolowano ogółem 90 zakładów produkcji i miejsc obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością (20,88% będących w ewidencji), w których przeprowadzono 95 kontroli i rekontroli sanitarnych, w tym 10 kontroli interwencyjnych związanych m. in. ze zgłoszeniami w systemie RASFF oraz informacją przekazaną przez przedstawicieli Państwowej Inspekcji Sanitarnej spoza województwa pomorskiego w sprawie stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnego limitu migracji specyficznej bisfenolu A w puszkach metalowych.

Pracownicy przeprowadzający kontrole kompleksowe poddali ocenie na zgodność z przepisami 10 zakładów produkcji i miejsc obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością, które zostały ocenione jako zgodne z wymaganiami.

Podczas kontroli kompleksowych lub tematycznych zakładów produkcji i miejsc obrotu dokonywano sprawdzenia i oceny prawidłowości prowadzenia dokumentacji i zapisów stosując listy pytań kontrolnych. Kontrole obejmowały sprawdzenie dokumentacji poświadczającej bezpieczeństwo wyrobów oferowanych do sprzedaży, realizację zasad dobrej praktyki produkcyjnej, oznakowanie, identyfikowalność, deklaracje zgodności, dokumenty towarzyszące, warunki sanitarne produkcji i miejsc sprzedaży. Kontrole bezpieczeństwa zdrowotnego zakładów produkcji wykazały nieprawidłowy stan techniczny ścian w pomieszczeniu hali produkcyjnej, brak identyfikacji produkowanych wyrobów oraz w dokumentacji systemu jakości brak procedury dotyczącej zapewnienia identyfikacji wyrobów oraz ich wycofania z obrotu, brak instrukcji GHP i GMP, nieład w pomieszczeniu produkcyjnym, deklarację zgodności niespełniającą wymagań określonych w rozporządzeniu nr 10/2011.

Kontrole interwencyjne dotyczyły 2 powiadomień w ramach sieci RASFF, w związku ze stwierdzeniem migracji formaldehydu z kubków i talerzy z bambusa i melaminy oraz przekroczenia dopuszczalnego limitu migracji specyficznej bisfenolu A w puszkach wyprodukowanych przez zakład na naszym terenie. Przekroczenie to nie było zgłoszone do systemu RASFF. W ocenie ryzyka przekazanej przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny wskazano, że pomimo braku bezpośredniego lub pośredniego ryzyka dla zdrowia ludzi przy pobraniu bisfenolu A ze zbadanych puszek, nie powinny one znajdować się w obrocie, gdyż nie spełniają wymaganych przepisów. Podczas kontroli w zakładzie nie stwierdzono na stanie puszek z kwestionowanej partii, ustalono, że wszystkie zostały rozdystrybuowane do odbiorców. Przedsiębiorca natychmiast wstrzymał produkcję opakowań do przetworów warzywnych z wykorzystaniem dotychczas stosowanego lakieru wewnętrznego. Zakupiono nowy lakier oraz przeprowadzono wyniki badań puszek wyprodukowanych z jego zastosowaniem. Wszystkie wyniki badań migracji specyficznej bisfenolu A potwierdziły zgodność opakowań z wymaganiami Rozporządzenia Komisji (EU) 2018/213, w związku z powyższym wznowiono produkcję. W związku z powiadomieniem alarmowym dot. przekroczenia migracji formaldehydu w produkcji „Kubek z bambusa” kontrola wykazała, że importer rozpoczął działalność bez złożenia wniosku o wpis do rejestru zakładów. Ukarano przedsiębiorcę mandatem karnym na kwotę 500zł.

Ponadto przeprowadzono 2 kontrole tematyczne przedsiębiorcy, który wprowadzał do obrotu wyroby do kontaktu z żywnością przez Internet. Podczas kontroli stwierdzono wprowadzanie do obrotu wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością bez oznakowania oraz prowadzenie działalności bez wpisu do rejestru zakładów. Prowadzącego zakład ukarano 2 mandatami karnymi na łączną kwotę 1000 zł. Przedsiębiorca zaprzestał sprzedaży wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Pozostałe kontrole przeprowadzone w zakładach produkcji i miejscach obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością nie wykazały nieprawidłowości.

W wyniku prowadzonego nadzoru nad zakładami produkcji i miejscami obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością wydano 3 decyzje administracyjne, w tym 2 decyzje w sprawie wykreślenia zakładów z rejestru (zakład produkcji i miejsce obrotu) oraz 1 decyzję umarzającą postępowanie w sprawie wykreślenia zakładu z rejestru.

Tabela 7. Urzędowe kontrole zakładów produkcji i obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością

Grupa obiektów	Liczba obiektów				Liczba przeprowadzonych kontroli i rekontroli	
	skontrolowanych	ocenionych na podstawie arkuszy oceny	z wdrożonymi zasadami GHP/ GMP	z wdrożonym systemem HACCP	razem	interwencyjnych
Zakłady produkcji	19	8	39	5	20	1
Miejsca obrotu materiałami	71	2	332	-	75	9
w tym:						
hurtownie	17	-	55	-	17	1
sklepy	54	2	277	-	58	8
Ogółem	90	10	371	5	95	10

Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością w zakładach produkcji żywności

Ocenę bezpieczeństwa materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością prowadzono również w zakładach branży spożywczej stosujących opakowania do żywności. W tym zakresie kontrole obejmowały sprawdzenie dokumentacji potwierdzającej bezpieczeństwo stosowanych wyrobów w kontakcie z żywnością, traceability, oznakowanie, deklaracje zgodności, dokumenty towarzyszące. Kontrole przeprowadzono w zakładach produkcji żywności tj. piekarniach, ciastkarniach, przetwórnictwach owocowo-warzywnych, browarze, wytwórni octu, majonezu i musztardy, wytwórni koncentratów spożywczych, wytwórni wyrobów

cukierniczych, innych wytwórniach żywności, super i hipermarkecie oraz w obiektach żywienia zbiorowego tj. zakładach małej gastronomii, zakładzie usług cateringowych.

Kontrole bezpieczeństwa zdrowotnego opakowań do żywności stosowanych w zakładach branży spożywczej stosujących opakowania do żywności wykazały następujące nieprawidłowości – brak niektórych procedur związanych z GHP oraz błędy w deklaracji zgodności.

Nadzór nad bezpieczeństwem suplementów diety, żywności przeznaczonej dla niemowląt i małych dzieci, żywności specjalnego przeznaczenia medycznego i środków spożywczych zastępujących całodzienną dietę, do kontroli masy ciała oraz żywnością wzbogacaną.

W ramach nadzoru nad suplementami diety, żywnością objętą rozporządzeniem (UE) 609/2013 oraz żywnością wzbogacaną w 2019 roku na terenie województwa pomorskiego przeprowadzono łącznie 454 kontrole w tym 265 kontroli dotyczących oceny znakowania. Kontrole w zakresie prawidłowości oznakowania przeprowadzono:

- u producentów – 39,
- u importerów – 2,
- w hurtowniach artykułów spożywczych - 7,
- w sklepach spożywczych - 154,
- w aptekach – 61 ,
- oraz 1 w kawiarni przy siłowni i 1 w siłowni.

Podczas przedmiotowych kontroli oceniono znakowanie 540 produktów, w tym 475 suplementów diety, 5 produktów żywności specjalnego przeznaczenia medycznego, 52 produktów żywności wzbogacanej oraz 8 środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Jednocześnie oceną objęto przestrzeganie wymagań prawa żywnościowego w zakresie prezentacji i reklamy środków spożywczych wprowadzanych do obrotu przez Internet (dokonano monitoringu 213 stron internetowych, na których oceniono 365 suplementów diety, 16 środków spożywczych specjalnego przeznaczenia medycznego oraz 10 produktów żywności wzbogacanej).

Przeprowadzone oceny wykazały naruszenie obowiązujących przepisów prawa żywnościowego, w tym ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia, rozporządzeń dotyczących znakowania środków spożywczych oraz przepisów regulujących warunki stosowania oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych. Nieprawidłowości stwierdzono w przypadku znakowania 103 suplementów diety i 1 środka spożywczego specjalnego przeznaczenia medycznego oraz w prezentacji i reklamie internetowej 239 suplementów diety, 2 produktów żywności wzbogacanej i 1 środka spożywczego specjalnego przeznaczenia medycznego.

Najczęściej stwierdzanymi nieprawidłowościami były:

- umieszczanie na opakowaniu/etykiecie, bądź w prezentacji i reklamie sformułowań sugerujących właściwości lecznicze produktu lub odwołujących się do takich właściwości,

- stosowanie niezgodnych z warunkami stosowania oświadczeń żywieniowych i zdrowotnych,
- stosowanie niedozwolonych oświadczeń zdrowotnych,
- wprowadzanie konsumenta w błąd, co do charakterystyki środka spożywczego, w tym nazwy i składu lub brak informacji o składnikach występujących w produkcie,
- obecność w składzie produktów substancji niedozwolonych do stosowania w żywności lub nieposiadających historii spożycia przez ludzi w krajach Unii Europejskiej, np. Epimedium, pankreatyna, johimbina, ostaryna, siarczan agmatyny, *Rauwolfia vomitoria*,
- wprowadzanie do obrotu produktów w stosunku, do których Główny Inspektor Sanitarny zakończył postępowanie z wynikiem, iż produkt nie powinien być wprowadzany do obrotu,
- nie wyróżnianie składników alergennych,
- nie zamieszczenie informacji na temat zawartości witamin i składników mineralnych oraz innych substancji wykazujących efekt odżywczy lub fizjologiczny w postaci liczbowej w przeliczeniu na zalecaną przez producenta do spożycia dzienną porcję,
- brak nazw kategorii substancji odżywczych lub substancji charakteryzujących produkt lub wskazania charakteru tych substancji,
- brak lub błędnie określone referencyjne wartości spożycia dla witamin i składników mineralnych,
- zastosowanie niewłaściwych nazw i jednostek dla witamin i składników mineralnych,
- zastosowanie niewłaściwych form chemicznych składników mineralnych,
- niewłaściwy sposób przedstawiania informacji o wartości odżywczej,
- brak obowiązkowych informacji przy znakowaniu oraz w prezentacji i reklamie środków spożywczych,
- niewłaściwa nazwa substancji dodatkowych, nieprawidłowa nazwa kategorii zastosowanej substancji dodatkowej lub brak funkcji technologicznej,
- brak powiadomienia Głównego Inspektora Sanitarnego o zamiarze wprowadzenia po raz pierwszy do obrotu na terenie kraju suplementów diety,
- niedopełnienie obowiązku zgłoszenia działalności w zakresie sprzedaży na odległość środków spożywczych do terenowo właściwego Inspektora Sanitarnego.

W związku z nieprzestrzeganiem przez podmioty obowiązujących przepisów prawa żywnościowego zobowiązywano je do poprawy oznakowania produktów oraz do zmian w prezentacji i reklamie na stronach internetowych, bądź do wycofywania z obrotu zakwestionowanych środków spożywczych. Informację o stwierdzonych nieprawidłowościach przekazywano również do właściwych ze względu na siedzibę producenta bądź dystrybutora Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych. Nałożono 3 mandaty karne w łącznej wysokości 1100 zł za wprowadzanie do obrotu suplementów diety bez powiadomienia Głównego Inspektora Sanitarnego.

Ponadto w związku z naruszeniem wymagań w zakresie znakowania suplementów diety, w tym nieprawidłowości w prezentacji i reklamie, za wprowadzanie do obrotu jako żywność produktów niebędących żywnością oraz za sprzedaż suplementów diety bez wymaganego zarejestrowania działalności Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni występowali o wymierzenie podmiotom kar pieniężnych. Za powyższe naruszenia Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w 2019 roku nałożył w sumie 18 kar pieniężnych na łączną kwotę 132000 zł.

W roku 2019 Zespół do Spraw Suplementów Diety opracował 21 uchwał dotyczących maksymalnych ilości witamin, składników mineralnych i innych substancji odżywczych w suplementach diety. W związku z powyższym na terenie województwa pomorskiego monitorowano zawartość ww. składników w suplementach diety. W wyniku przedmiotowego monitoringu stwierdzano wprowadzanie do obrotu produktów zawierających witaminy, składniki mineralne i inne substancje odżywcze na poziomach wyższych niż określone w Uchwałach Zespołu do Spraw Suplementów Diety m. in. dla witaminy D, niacyny, beta-alaniny, manganu oraz brak zamieszczenia odpowiednich ostrzeżeń określonych w ww. uchwałach m. in. dla witaminy C.

W związku z tym organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie pomorskim podejmowały czynności wyjaśniające zgodnie z zaleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego. W przypadkach, gdy żywność niezgodna z uchwałą nie stanowiła bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia konsumenta, a postępowanie wyjaśniające nie zostało wszczęte przez Głównego Inspektora Sanitarnego podmioty działające na rynku spożywczym zostały pouczone o niezgodności z uchwałą i poinstruowane o konieczności dostosowania kolejnych partii wprowadzanego do obrotu produktu do poziomów określonych w uchwałach. W przypadkach, gdy postępowanie wyjaśniające zostało już wszczęte przez Głównego Inspektora Sanitarnego, organy wystawiały decyzje wstrzymujące wprowadzanie do obrotu danych środków spożywczych.

Tabela 8. Liczba podmiotów nadzorowanych zajmujących się importem, produkcją i wprowadzaniem do obrotu suplementów diety/żywności przeznaczonych dla określonych grup / liczba kontroli

Rodzaj podmiotu	Liczba podmiotów	Liczba kontroli
Importer	5	5
Producent	29	42
Sprzedaż hurtowa	30	22
Sprzedaż w sklepach wyspecjalizowanych, w tym równocześnie przez Internet	100	50
Sprzedaż detaliczna wyłącznie przez Internet	64	26
Apteki	643	102
Sklepy spożywcze, super i hipermarkety	657	182
Inne obiekty handlowe (kluby sportowe, sex shopy)	128	29
Ogółem	1653	454

Jakość zdrowotna środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pobranych i zbadanych w ramach realizacji „Planu pobierania próbek w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej” w 2019 roku

W 2019 roku w ramach urzędowej kontroli i monitoringu powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne oraz Graniczna Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gdyni pobrały do badań w nadzorowanych obiektach ogółem 4536 próbek środków spożywczych, próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz próbek sanitarnych. Wszystkie próbki zostały pobrane i zbadane w ramach realizowanego „Planu pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej” na 2019 rok.

W zakładach produkcji żywności pobrano 680 próbek, w zakładach obrotu żywnością 3548 próbek, w zakładach żywienia zbiorowego typu otwartego i zamkniętego 256 próbek, w wytwórniach materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością 4 próbki, w sklepach i hurtowniach materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – 48 próbek.

Zdyskwalifikowano ogółem 153 próbki żywności, w tym 50 próbek pobranych w zakładach produkcji żywności, 96 próbek pobranych z obrotu oraz 7 próbek pobranych w zakładach żywienia zbiorowego otwartego.

Przeprowadzono badania mikrobiologiczne w 3015 próbkach żywności pochodzenia roślinnego i zwierzęcego, w tym w 25 próbkach pobranych do badań w ramach podejrzeń zatruc pokarmowych oraz w 40 próbkach w ramach monitorowania oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe u bakterii zoonotycznych i komensalnych.

Ponadto w ramach realizacji planu pobrano do badań 1332 próbki żywności w następujących kierunkach badań:

- metale szkodliwe dla zdrowia – 338 próbek,
- mikotoksyny – 167 próbek (w tym 12 próbek w kierunku alkaloidów sporyszu i 12 próbek w kierunku alkaloidów tropanowych),
- azotany – 41 próbek,
- zawartość substancji dodatkowych – 263 próbki,
- kryteria substancji dodatkowych i pomagających w przetwarzaniu – 12 próbek,
- skażenia promieniotwórcze – 14 próbek,
- GMO (w zakresie traceability) – 3 próbki,
- metanol, cyjanowodór i karbaminian etylu – 7 próbek,
- jod w soli – 20 próbek,
- WWA – 102 próbki,
- wybrane parametry w środkach specjalnego żywieniowego przeznaczenia i suplementach diety – 201 próbek,
- kontrola żywności wzbogacanej – 29 próbek,
- gluten – 2 próbki
- 15 próbek suplementów diety w kierunku identyfikacji niezadeklarowanych, aktywnych farmakologicznie substancji zabronionych z listy WADA

Pozostałe 118 próbek zbadano w kierunku znakowania lub zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych lub organoleptyki. Ponadto w ramach realizacji planu pobierania próbek na 2019 rok zbadano 72 próbki materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

Ze względu na niewłaściwą jakość zdrowotną zdyskwalifikowano ogółem 153 próbki żywności co stanowi 3,5 % wszystkich pobranych próbek. Z powodu niezgodnych parametrów mikrobiologicznych zakwestionowano 34 próbki żywności, w tym 9 próbek z grupy drób, podroby i produkty drobiarskie, jaja i przetwory jajeczne, 1 próbkę z grupy ryby, owoce morza i ich przetwory, 18 próbek z grupy mleko i przetwory mleczne, 5 próbek z grupy wyroby cukiernicze i ciastkarskie oraz 1 próbkę z grupy wody mineralne i napoje bezalkoholowe. Zdyskwalifikowano 3 próbki żywności za przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu mikotoksyn w papryce chili i w mące owsianej oraz 1 próbkę mąki owsianej za niedozwoloną zawartość glutenu, 5 próbek za stwierdzone zanieczyszczenia biologiczne i fizyczne, 13 próbek ze względu na niewłaściwe cechy organoleptyczne. W wyniku przeprowadzonych w Narodowym Instytucie Leków w Warszawie badań zawartości niezadeklarowanych substancji farmakologicznie czynnych zakwestionowano 2 próbki suplementów diety.

Największą liczbę próbek żywności tj. 95 zakwestionowano z powodu stwierdzonych nieprawidłowości w znakowaniu. Ogółem negatywnie oceniono znakowanie 66 produktów, w tym 24 próbki suplementów diety i 42 próbki żywności przeznaczonej dla określonych grup konsumentów.

W 2019 roku zbadano ogółem 72 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym 8 próbek materiałów i wyrobów z tworzyw sztucznych w kierunku migracji globalnej, 13 próbek wyrobów z poliamidu w kierunku migracji specyficznej pierwszorzędowych amin aromatycznych, 11 próbek wyrobów z melaminy w kierunku migracji specyficznej formaldehydu (w tym 1 próbka wyrobów z melaminy z dodatkiem biosubstancji), 17 próbek wyrobów szklanych i 16 próbek wyrobów ceramicznych w kierunku migracji ołowiu i kadmu, a także 3 próbki pojemników i opakowań przeznaczonych do przechowywania żywności mrożonej i suchej w kierunku migracji specyficznej do płynu modelowego Tenax oraz 4 próbki wyrobów typu bidony, kubki termiczne, formy do pieczenia, czajniki, które oceniono pod kątem cech organoleptycznych.

Żadna próbka materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością nie została zdyskwalifikowana.

Tabela 9. Liczba próbek żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zbadanych i zdyskwalifikowanych w 2019 roku

Kierunek badań	Zbadane	Zdyskwalifikowane
Znakowanie	2839	95
Chemiczne	1038	4
Mikrobiologiczne	3015	34
Organoleptyczne i pozostałe parametry	4364	20
Ogółem	4419	153

RASFF – System Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach - podejmowane działania

W 2019 roku Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny przesłał do Krajowego Punktu Kontaktowego Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF) 20 zgłoszeń, w tym 15 informacyjnych, 4 alarmowe i 1 o odrzuceniu na granicy. W porównaniu do roku 2018, w którym przekazano ogółem 24 zgłoszenia, w tym 11 alarmowych i 13 informacyjnych, liczba przesłanych zgłoszeń utrzymała się na podobnym poziomie, natomiast zmalała liczba zgłoszeń alarmowych. Wszystkie zgłoszenia dotyczyły środków spożywczych.

Największa liczba zgłoszeń (7 informacyjnych) odnosiła się do produktów z grupy drób, podroby i produkty drobiarskie, jaja i produkty jajeczne, co stanowi 31,8% wszystkich powiadomień dotyczących żywności. Wszystkie przypadki dotyczyły obecności bakterii *Campylobacter spp* w żołądkach z kurczaka (2), żołądkach z indyka, wątróbce z kurczaka, surowym filecie z piersi kurczaka, udźcu z indyka i ćwiartce z kurczaka.

Druga w kolejności liczba zgłoszeń odnosiła się do suplementów diety, ogółem 5 produktów, co stanowi 22,7 % wszystkich powiadomień dotyczących żywności. Dwa suplementy diety, w których w wyniku badań laboratoryjnych przeprowadzonych przez Narodowy Instytut Leków Zakład Leków Sfałszowanych i Używek stwierdzono obecność pochodnych syldenafilu – desmetylokarbodenafilu, ditiodesmetylokarbodenafilu, dapoksetyny oraz obecność syldenafilu - zostały przekazane jako zgłoszenia alarmowe. Pozostałe zgłoszenia (3 informacyjne) odnosiły się do suplementów diety, w których stwierdzono obecność nieautoryzowanego składnika tj. *Epimedium grandiflorum* oraz z uwagi na stwierdzone niedeklarowane napromieniowanie produktu promieniowaniem jonizującym.

Ze względu na przekroczony dopuszczalny poziom substancji alergennej - glutenu w produkcie deklarowanym jako „produkt bezglutenowy” (mąka owsiana bezglutenowa) przekazano zgłoszenie alarmowe. W związku z interwencją konsumenta przekazano zgłoszenie alarmowe związane z obecnością kawałka szkła w zupie jarzynowej - mieszance warzywnej głęboko mrożonej.

Do systemu RASFF przekazano również 3 zgłoszenia informacyjne dotyczące obecności oleju CBD, pochodzącego z konopi siewnych, zawierającego

nieautoryzowany składnik kannabidiol (CBD) w gumach do żucia oraz 2 zgłoszenia informacyjne w sprawie obecności ekstraktu z konopi siewnych zawierającego nieautoryzowany składnik kannabidiol (CBD) w produktach z grupy wody mineralne i napoje bezalkoholowe. Przekazano także 1 zgłoszenie informacyjne dotyczące obecności bakterii z grupy coli w wodzie źródłanej niegazowanej. Ponadto, przesłano zgłoszenie o odrzuceniu na granicy chili mielonego ze względu na przekroczenie dopuszczalnego poziomu aflatoksyn B1 i ochratoksyny A.

Tabela 10. Zgłoszenia przesłane do Krajowego Punktu Kontaktowego RASFF przez Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego według kategorii żywności i występujących w nich zagrożeń

Kategoria produktu	Zagrożenie	Suma	Rodzaj zgłoszenia
Drób, podroby i produkty drobiarskie, jaja i produkty jajeczne	obecność bakterii <i>Campylobacter spp.</i>	7	Informacyjne
Wyroby cukiernicze i ciastkarskie	obecność oleju CBD, pochodzącego z konopi siewnych, zawierającego nieautoryzowany składnik kannabidiol (CBD)	3	Informacyjne
Suplementy diety	w wyniku badań laboratoryjnych przeprowadzonych przez Narodowy Instytut Leków Zakład Leków Sfałszowanych i Używek stwierdzono obecność pochodnych syldenafilu - desmetylokarbodenafilu, ditiodesmetylokarbodenafilu oraz dapoksetyny oraz obecność syldenafilu	2	Alarmowe
	obecność nieautoryzowanego składnika <i>Epimedium grandiflorum</i> (epimedium wielkokwiatowe)	2	Informacyjne
Wody mineralne i napoje bezalkoholowe	obecność ekstraktu z konopi siewnych zawierającego nieautoryzowany składnik kannabidiol (CBD)	2	Informacyjne
	obecność bakterii grupy coli	1	Informacyjne
Ziarno zbóż i przetwory zbożowo - mączne	przekroczony dopuszczalny poziom substancji alergennej - glutenu w produkcie deklarowanym jako „produkt bezglutenowy”	1	Alarmowe
Warzywa	interwencja konsumenta dotycząca obecności ciała obcego – kawałka szkła	1	Alarmowe
Zioła, przyprawy	przekroczony najwyższy dopuszczalny poziom aflatoksyny B1 oraz ochratoksyny A	1	Odrzucenie na granicy
suma końcowa		20	15 informacyjnych 4 alarmowe 1 odrzucenie na granicy

Powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne monitorowały proces wycofywania z rynku produktów objętych ww. zgłoszeniami, zobowiązywały Oddział Bezpieczeństwa Żywności, Żywnienia i Produktów Kosmetycznych

przedsiębiorców do informowania konsumentów w miejscu zakupu o trwającym procesie usuwania z rynku produktu niezgodnego oraz o możliwości jego zwrotu.

Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny otrzymał w sumie 92 powiadomienia z systemu RASFF za pośrednictwem Krajowego Punktu Kontaktowego (KPK) RASFF w Głównym Inspektoracie Sanitarnym oraz z innych wojewódzkich stacji sanitarno-epidemiologicznych. Były to zgłoszenia przekazane przez krajowe organy urzędowej kontroli żywności oraz przez inne państwa członkowskie należące do RASFF dotyczące niebezpiecznej żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pochodzących z Polski lub dystrybuowanych na teren kraju.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej na obszarze województwa pomorskiego podejmowały działania w celu sprawdzenia czy przedsiębiorcy branży spożywczej odpowiedzialni za zapewnienie bezpieczeństwa środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością wypełniają obowiązki określone w prawie żywnościowym. Proces wycofywania z rynku produktów objętych przedmiotowymi powiadomieniami obejmował produkty wymienione w poniższej tabeli.

Tabela 11. Produkty notyfikowane w ramach systemu RASFF przez inne państwa członkowskie oraz przez krajowe organy urzędowej kontroli pogrupowane pod względem kategorii żywności i występujących w nich zagrożeń.

Kategoria produktu	Suma	Zagrożenie	Suma
Mięso, podroby i produkty mięsne	16	obecność bakterii <i>Listeria monocytogenes</i>	9
		obecność bakterii z rodzaju <i>Salmonella</i> (<i>Salmonella</i> Newport, <i>Salmonella</i> spp., <i>Salmonella</i> z grupy CO)	4
		przekroczony poziom pozostałości lewamizolu (substancja farmakologicznie czynna - lek przeciw pasożytniczy)	1
		przekroczenie dopuszczalnego poziomu benzo(a)pirenu oraz sumy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych	1
		ubój bydła w podmiocie dla którego nie udokumentowano przeprowadzenia badania poubojowego zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r.	1
Drób, podroby i produkty drobiarskie, jaja i produkty jajeczne	14	obecność bakterii z rodzaju <i>Salmonella</i> (<i>Salmonella</i> Enteritidis, <i>Salmonella</i> spp., <i>Salmonella</i> Infantis, <i>Salmonella</i> Typhimurium, <i>Salmonella</i> z grupy O7 (C1))	13
		obecność doksycykliny	1
Materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością	8	przekroczony dopuszczalny poziom migracji formaldehydu z wyrobu przeznaczonego do kontaktu z żywnością	4
		niewłaściwe cechy organoleptyczne (zmiana smaku wody)	1
		przekroczony dopuszczalny poziom migracji melaminy	1
		przekroczony limit migracji sumy pierwszorzędowych amin aromatycznych z wyrobu przeznaczonego do kontaktu z żywnością	1
		przekroczony dopuszczalny poziom migracji ołowiu i kadmu z obszaru obrzeża wyrobu	1

Stan sanitarno-higieniczny województwa pomorskiego w 2019 roku

Warzywa	7	przekroczony najwyższy dopuszczalny poziom pozostałości pestycydu (chlorpiryfos x2, formatan, linuron)	4
		interwencja konsumenta dotycząca obecności ciała obcego w produkcie	1
		obecność bakterii <i>Listeria monocytogenes</i>	1
		wykrycie niedeklarowanego składnika alergennego - gorczycy	1
Mleko i przetwory mleczne	6	obecność bakterii <i>Listeria monocytogenes</i>	5
		w wyniku postępowania epidemiologicznego stwierdzono, że spożycie podejrzanych produktów wiąże się z wystąpieniem 13 przypadków zespołu hemolityczno-mocznicowego	1
Suplementy diety	6	przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu benzo(a)pirenu i sumy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych	3
		wykrycie niedeklarowanego białka mleka w produkcie	2
		stwierdzono wysoką zawartość jodu	1
Wyroby cukiernicze i ciastkarskie	5	niedeklarowana obecność składnika alergennego - jajka i białka mleka	2
		obecność pleśni	1
		obecność larw szkodników	1
		obecność bakterii <i>Salmonella Anatum</i>	1
Ziarno zbóż i przetwory zbożowo - mączne	4	przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu ochratoksyny A	3
		możliwe zanieczyszczenie fragmentami metalu	1
Ryby, owoce morza i ich przetwory	4	przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu zawartości benzo(a)pirenu i sumy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych	2
		niewłaściwe oznakowanie	1
		obecność bakterii <i>Salmonella</i>	1
Ziarna roślin oleistych	3	obecność tetrahydrokannabinolu (THC)	1
		obecność bakterii <i>Salmonella</i>	1
		obecność niedeklarowanej soi	1
Zioła, przyprawy	3	obecność bakterii <i>Salmonella</i>	2
		stwierdzono obecność niezadeklarowanej substancji alergennej - glutenu	1
Koncentraty spożywcze	3	interwencja konsumenta dotycząca obecności ciała obcego (szkła)	2
		stwierdzono obecność niezadeklarowanej substancji alergennej - dwutlenku siarki	1
Orzechy	3	przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu aflatoksyny B1 oraz sumy aflatoksyn	2
		stwierdzono obecność niezadeklarowanej substancji alergennej - glutenu	1
Owoce suszone	2	przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu ochratoksyny A	1
		przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu sorbinianu potasu	1

Wody mineralne i napoje bezalkoholowe	2	obecność bakterii z grupy coli	1
		skarga konsumentka dotyczącej urazu gałki ocznej wskutek poluzowanego zamknięcia napoju	1
Tłuszcze roślinne	2	przekroczenie dopuszczalnego poziomu benzo(a)pirenu oraz sumy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych	1
		stwierdzono obecność niezadeklarowanej substancji alergennej - białka mleka	1
Owoce	1	stwierdzono obecność niezadeklarowanej substancji alergennej - dwutlenku siarki	1
Sól spożywcza	1	podwyższony poziom jodanu potasu/jodu	1
Konserwy warzywno-mięsne	1	zgłoszenie konsumenta dotyczące obecności fragmentu szkła w produkcie	1
Produkty zbożowe przetworzone oraz żywność dla dzieci	1	stwierdzono szypułki jabłek w proszku z jabłek	1
suma końcowa	92		92

Kontrola graniczna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

Żywność niezwierzęcego pochodzenia oraz materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością, przywożone z państw trzecich (import) podlegały granicznej kontroli sanitarnej w składach celnych oraz w miejscach docelowego przeznaczenia zlokalizowanych na terenie powiatów.

W 2019 roku w ramach granicznej kontroli sanitarnej w powiatach przeprowadzono 458 kontroli, podczas których oceniono ogółem 501 partii środków spożywczych oraz 514 partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W wyniku powyższych kontroli wydano 463 świadectwa jakości zdrowotnej, w tym 255 świadectw dla środków spożywczych i 208 dla materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, pobrano do badań 26 próbek, w tym 23 próbki środków spożywczych (pieprz, chili, curry, kurkuma, wino, ryż) i 3 próbki wyrobów do kontaktu z żywnością (łyżka wazowa, szczypcy z poliamidu, laktatory i części zamienne). Jedna partia środka spożywczego (chili mielone) z uwagi na przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu mikotoksyn tj. aflatoksyny B1 oraz ochratoksyny A została zdyskwalifikowana. Następnie została wydano decyzja nakazująca zniszczenie niebezpiecznego środka spożywczego.

Importerzy żywności zgłaszali do granicznej kontroli sanitarnej suplementy diety i ekstrakty roślinne do produkcji suplementów diety, wina, kawy, herbaty, wyciąg z zielonej herbaty, wyroby cukiernicze, cukierki bez cukru o różnych smakach, środki barwiące pochodzenia roślinnego (żywność barwiąca), kapustę świeżą, morwę suszoną, sezam łuskany prażony, chałwę, fasolę indyjską, przyprawy (pieprz sproszkowany, kurkuma sproszkowana, curry sproszkowane), cebulę mrożoną w kostce, ryż (czerwony, czarny, żółty, biały, brązowy), banany, kaszę, paprykę w zalewie, soczewicę, ciecierzycę, suszone pomidory.

W zakresie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością importowano:

- naczynia i artykuły kuchenne ze stali nierdzewnej – młynki, haki do mięsa, pierśiówki, śrutownik do rozdrabniania ziaren nasion, sztucce, słomki do picia, nakłuwacz do mięsa, kubki, garnki, miski, kieliszki, lejki, chłodzące kostki barowe, solniczki i pieprzniczki, obręcze do żywności,
- wyroby z tworzyw sztucznych – kubki, bidony, buklaki rowerowe, pojemniki kuchenne, wykrawaczki do ciastek, shakery, laktatory i części zamienne do laktatorów, butelki do karmienia, miseczki do karmienia, łyżeczki zmieniające kolor, pokrywki na tacki, akcesoria dziecięce – talerze,
- wyroby z ceramiki, porcelany, kamionki, dolomitu – kubki, filiżanki, talerze, miski, tace, dzbanki, ramekiny, formy do pieczenia, pojemniki kuchenne oraz butelki na wodę,
- wyroby z silikonu – AGD z silikonu, składane silikonowe kubki do picia, składane silikonowe kubki do picia z pokrywką i ramką, łyżeczki silikonowe naczynia z melaminy – kubki, talerze, widelce, łyżki, noże, łyżeczki,
- akcesoria kuchenne z łączonych materiałów – drylownica, podstawa pod garnek, ostrzałki do noży, zaparzacze do herbaty i przypraw, pojemnik na herbatę w saszetkach, siekacz do jajek, durszlak, chochle kuchenne, pojemnik na owoce/warzywa, miseczki, łyżki, przyrząd do siekania czosnku, kubki termiczne plastikowe z metalową słomką, kubki dziecięce wykonane z polipropylenu i silikonu, pojemnik na oliwę, wyciskarka do cytrusów,
- sprzęt gospodarstwa domowego – blendery, czajniki, miksery, wilki do mięsa, maszyny do robienia makaronów, miksery, młynki, wyciskarki, garnki, spieniacze do mleka, roboty planetarne,
- diatomit spożywczy (ziemia okrzemkowa do filtracji napojów np. piwa).

Na wniosek przedsiębiorcy organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzały graniczne kontrole towarów wywożonych do krajów trzecich (eksport). W 2019 roku po przeprowadzeniu 261 kontroli wydano 261 świadectw jakości zdrowotnej dla 438 partii eksportowanych środków spożywczych.

Jednocześnie Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitari na wniosek przedsiębiorców wystawili 148 health certificate dla suplementów diety, wyrobów cukierniczych, kawy, mieszanin tłuszczów roślinnych, 55 certyfikatów wolnej sprzedaży dla suplementów diety i napojów, jedno zaświadczenie dotyczące eksportu napojów niegazowanych, jeden certyfikat bezpieczeństwa produktu dla frytek ziemniaczanych mrożonych, 2 certyfikaty potwierdzające, iż oceniane suplementy diety są wolne od hormonów oraz 7 certyfikatów potwierdzających GMP w zakładzie.

Nadzór nad bezpieczeństwem produktów kosmetycznych - obiekty produkcji, konfekcjonowania i obrotu

Na terenie województwa pomorskiego w roku 2019 odnotowano wzrost liczby zakładów produkcji kosmetyków z 27 do 46 obiektów spowodowany wprowadzonym Ustawą z dnia 4 października 2018 roku o produktach kosmetycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 2227) obowiązkiem rejestracji wytwórców produktów kosmetycznych. Zgodnie art.

6 wyżej przywołanej ustawy od dnia 1 stycznia 2019 roku wytwórca produktu kosmetycznego ma obowiązek złożyć do właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego właściwego ze względu na siedzibę zakładu, wniosek o wpis do wykazu zakładów.

Firmy produkujące kosmetyki, które od roku 2019 objęte zostały nadzorem właściwych państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych, to przede wszystkim tzw. małe manufaktury zajmujące się produkcją kosmetyków naturalnych, firmy produkujące produkty pielęgnacyjne dla mężczyzn lub firmy zajmujące się produkcją mydeł.

Niezmiennie województwo pomorskie może poszczycić się obecnością na swoim terenie kilku cenionych, czołowych firm przemysłu kosmetycznego (Ziaja Ltd. Zakład Produkcji Leków Sp. z o.o., Oceanic S.A., L'biotica Sp. z o. o. , Marion Sp. z o.o., WIBO Sp. z o. o. Sp. k., Pierre Rene Sp. z o. o., Firma Kosmetyczna Loton Cosmetics® Spółdzielnia Pracy). Zakład produkująco-konfekcjonujący Marion Sp. z o.o. znajduje się na terenie Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Gdyni.

Wśród 46 zakładów produkcji kosmetyków, które w roku 2019 funkcjonowały na terenie województwa pomorskiego, 39 zakładów to zakłady produkująco-konfekcjonujące, 5 zakładów zajmujących się wyłącznie procesem konfekcjonowania oraz 2 zakłady produkujące kosmetyki z pominięciem etapu konfekcjonowania. Skontrolowano łącznie 20 zakładów produkcji kosmetyków, w tym 18 zakładów produkująco-konfekcjonujących i 2 zakłady konfekcjonujące. Z 18 kontroli przeprowadzonych w obiektach produkująco-konfekcjonujących, 14 kontroli dotyczyło oceny warunków produkcji kosmetyków, 9 kontroli przeprowadzonych zostało w zakresie dokumentacji wytwarzanych kosmetyków oraz 10 kontroli, podczas których oceniano znakowanie opakowań jednostkowych produktów kosmetycznych.

W roku sprawozdawczym skontrolowano 2 zakłady prowadzące procesy konfekcjonowania kosmetyków, w zakresie oceny oznakowania opakowań jednostkowych. W jednym przypadku stwierdzono niezgodność z wymaganiami, która dotyczyła użycia sformułowania daty minimalnej trwałości produktów kosmetycznych niezgodnego z przepisami Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 dotyczącego produktów kosmetycznych (Dz. Urz. L 342 z 22.12.2009, str. 59 – 209 ze zm.). Przedsiębiorca został zobowiązany do dostosowania kwestionowanych etykiet produktów do stanu zgodnego w przepisami obowiązującymi w zakresie znakowania kosmetyków.

Pod nadzorem właściwych terenowo państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych województwa pomorskiego znajdowało się 266 obiektów obrotu kosmetykami, w tym 35 hurtowni oraz 231 sklepów. W tej grupie obiektów przeprowadzono łącznie 77 kontroli sanitarnych, z czego 13 kontroli przeprowadzono w hurtowniach oraz 64 kontrole w sklepach kosmetycznych, z czego 42 kontrole dotyczyły oceny znakowania opakowania jednostkowego kosmetyku. W kontrolowanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości. Z 13 kontroli, które przeprowadzone zostały w hurtowniach 8 kontroli przeprowadzono w zakresie oceny znakowania opakowania jednostkowego. Dwie z tych kontroli wykazały

nieprawidłowości w kontrolowanym obszarze, co skutkowało wydaniem decyzji wymierzających kary pieniężne w łącznej wysokości 1300 złotych. Jedna kontrola przeprowadzona w hurtowni dotyczyła oceny dokumentacji produktu kosmetycznego.

W okresie sprawozdawczym, wzorem lat ubiegłych, monitorowano stoiska oferujące wykonanie nietrwałych tatuaży z henny. Z 18 kontroli prowadzonych w nadmorskich miejscowościach 3 kontrole wykazały stosowanie henny zawierającej p-fenyletylenodiaminę. W 10 przypadkach stwierdzono niewłaściwe oznakowanie lub całkowity brak oznakowania produktów stosowanych do wykonywania nietrwałych tatuaży z henny.

Powyższe nieprawidłowości skutkowały poleceniem zaprzestania stosowania preparatów niezgodnych z przeznaczeniem tj. produktów zawierających p-fenyletylenodiaminę oraz niewłaściwie oznakowanych. Sprawy przekazywane były zgodnie z właściwością do odpowiednich terenowo państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych, na terenie których znajdowały się osoby odpowiedzialne za niewłaściwie oznakowane produkty kosmetyczne stosowane do wykonywania nietrwałych tatuaży z czarnej henny.

Monitoringiem objęto również produkty kosmetyczne pn. henna do rzęs, stanowiące ofertę sklepów. Przeprowadzono łącznie 4 kontrole, z czego 1 kontrolę przeprowadzono w sklepie kosmetycznym, a 3 kontrole w innych miejscach obrotu, oferujących zakup tego typu produktów kosmetycznych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w znakowaniu opakowań jednostkowych powyższych kosmetyków. W roku sprawozdawczym przeprowadzono ponadto kontrolę w tymczasowym punkcie oferującym tatuaże natryskowe, podczas której stwierdzono wykonywanie tatuaży przy użyciu produktu nie posiadającego oznakowania.

W roku 2019 Laboratorium Badania Żywności i Żywienia Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdańsku przeprowadziło badania produktów kosmetycznych w kierunku obecności związków konserwujących oraz czystości mikrobiologicznej. Zgodnie z planem pobierania próbek kosmetyków, badaniom laboratoryjnym poddawano produkty z różnych grup asortymentowych – płyny i mleczka do demakijażu, kosmetyki dla dzieci, kremy do twarzy, maseczki do twarzy z glinką, płyny/ żele/emulsje do higieny intymnej. W ramach rocznego planu poboru produktów kosmetycznych, każda stacja powiatowa województwa pomorskiego pobrała do badań po dwie pasty do zębów celem poddania ich badaniu na zawartość fluoru całkowitego. W związku ze zgłoszeniem w systemie RAPEX Chusteczek nawilżanych Lula Baby, z uwagi na stwierdzoną obecność *Staphylococcus aureus*, polecono pobranie dwóch dodatkowych próbek. Przebadano łącznie 2 rodzaje chusteczek nawilżanych, z której jedna, zgodnie z deklaracją producenta, dedykowana była dla dzieci, a druga do higieny intymnej.

Łącznie w roku 2019 pobrano do badań 91 próbek produktów kosmetycznych, z czego 2 próbki pobrano w zakładach produkująco-konfekcjonujących, 1 próbkę w zakładzie konfekcjonującym kosmetyki, 69 próbek pobrano w sklepach kosmetycznych, 6 próbek pobrano w hurtowniach oraz 13 próbek produktów kosmetycznych pobrano w innych punktach obrotu żywnością, na stoiskach oferujących do sprzedaży kosmetyki.

Na podstawie otrzymanych wyników badań laboratoryjnych zdyskwalifikowano 1 kosmetyk (Krem do twarzy na noc) z uwagi na stwierdzenie w nim obecności metylparabenu, który nie został zadeklarowany na etykiecie produktu kosmetycznego. Sprawa została przekazana do właściwego terenowo państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, który nadzoruje producenta kwestionowanego produktu kosmetycznego.

W roku sprawozdawczym Główny Inspektor Sanitarny poinformował o 2 zgłoszeniach w systemie RAPEX produktów kosmetycznych, które nie spełniały wymagań w zakresie bezpieczeństwa ich stosowania. Ponadto Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny informowany był przez innych państwowych wojewódzkich inspektorów sanitarnych oraz przez Głównego Inspektora Sanitarnego o dobrowolnym wycofywaniu z rynku produktów kosmetycznych, które nie spełniały wymagań dotyczących m.in. czystości mikrobiologicznej oraz obecności substancji, które są zakazane do stosowania w produktach kosmetycznych np. antymonu.

Tabela 12. Zgłoszenia w systemie RAPEX

Numer zgłoszenia w systemie RAPEX	Rodzaj produktu	Zagrożenie
Nr A12/0023/19	Chusteczki nawilżane Lula Baby	obecność bakterii <i>Staphylococcus Aureus</i>
Nr A12/0102/19 Informacja o dobrowolnym wycofaniu przez dystrybutora	Soy Luna Nail Set Zestaw do paznokci	przekroczenie norm stężenia fenoksyetanolu
Nr A12/0888/19 Nr A12/0889/19	Saffron All Over Glitter 2 kolory cieni do powiek	stwierdzono obecność antymonu
Informacja o dobrowolnym wycofaniu przez producenta	Henna Khadi Ciemny Brąz Henna Khadi Czarna	przekroczenie ogólnej liczby drobnoustrojów tlenowych mezofilnych
Informacja o dobrowolnym wycofaniu przez producenta	Chusteczki splukiwane toaletowe Bambino Dzieciaki o zapachu gruszki	zaburzenia w układzie konserwującym mogącym prowadzić do obecności bakterii
Informacja o dobrowolnym wycofaniu przez dystrybutora	Belvoa żel pod prysznic Wild Rose	stwierdzenie zwiększonej ilości bakterii <i>Pluralibacter Gergoviae</i>

W wyniku współpracy Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego z Naczelnikiem Pomorskiego Urzędu Celno-Skarbowego, tutejszy organ informowany był o imporcie produktów kosmetycznych z krajów nienależących do Unii Europejskiej, które nie posiadały właściwego oznakowania. Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny uzyskane informacje przekazywał właściwym terenowo Państwowym Powiatowym Inspektorom Sanitarnym miasta stołecznego Warszawa, Poznania oraz Żnina, ze względu na siedzibę importera. W konsekwencji powyższego, kosmetyki importowane głównie z Korei i Japonii obejmowane były nadzorem.

W roku 2019 Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni województwa pomorskiego wydali łącznie 3 decyzje, z których 2 to decyzje wymierzające kary pieniężne na łączną kwotę 1300 zł. Jedna z kar nałożona została z uwagi na niewłaściwe oznakowanie oferowanego do sprzedaży produktu kosmetycznego, druga z uwagi na stosowanie niewłaściwych oświadczeń na opakowaniu kosmetyku.

Wydana została również decyzja nakazująca wstrzymanie wprowadzania do obrotu produktów kosmetycznych nieposiadających dokumentacji poświadczającej ich bezpieczeństwo stosowania do czasu ich uzyskania, w stosunku do kosmetyków importowanych z Japonii i oferowanych do sprzedaży za pośrednictwem platformy internetowej.

Współpraca z innymi inspekcjami i instytucjami

Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną.

W 2019 roku pod wspólnym nadzorem obu inspekcji znajdowało się 99 zakładów produkcji i obrotu żywnością. W zakładach pod wspólnym nadzorem przeprowadzono 43 zaplanowane kontrole, w tym 6 wspólnie z przedstawicielami Inspekcji Weterynaryjnej, 32 kontrole sanitarne przeprowadzone przez przedstawicieli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego. W 6 przypadkach przesłano protokół kontroli do wiadomości przedstawicielom Inspekcji Weterynaryjnej. W 2019 roku w zakładach pod wspólnym nadzorem przeprowadzono również 23 kontrole nieplanowane, w tym 5 z udziałem przedstawicieli obu inspekcji. W 10 przypadkach przesłano do wiadomości protokoły z kontroli. Przeprowadzono również 23 kontrole nieplanowane, w tym 5 z udziałem przedstawicieli Inspekcji Weterynaryjnej. Kontrole nieplanowane dotyczyły w 9 przypadkach interwencji, w 2 przypadkach kontroli sprawdzających i 12 kontroli odbiorowych tj. na wniosek strony w związku z uzyskaniem decyzji zatwierdzającej zakład i wpisem zakładu do rejestru.

Ponadto w zakładach będących pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej przeprowadzono wspólnie z przedstawicielami Inspekcji Weterynaryjnej 12 kontroli. W wyniku jednej z kontroli przedsiębiorca został ukarany mandatem karnym. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczyły braku identyfikacji żywności pochodzenia zwierzęcego, braku zapisów potwierdzających prawidłowe warunki przechowywania mięsa, nieprawidłowego znakowania środków spożywczych, jak również niewłaściwego stanu technicznego pomieszczeń zakładu, braku prawidłowego wyposażenia stanowiska mycia rąk, braku bieżących zapisów z zakresu GHP/GMP i systemu HACCP oraz przeterminowanych środków spożywczych. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości nakładano mandaty karne, wydano decyzje nakazujące poprawę stanu technicznego. W okresie przedświątecznym dwie interwencje dotyczyły niewłaściwej jakości oferowanych do sprzedaży ryb świeżych. W wyniku podejmowanych czynności interwencyjnych dotyczących sprzedaży karpia stwierdzono brak identyfikacji partii oraz terminu przydatności do spożycia ryb świeżych, w wyniku czego w trakcie czynności kontrolnych podmiot prowadzący wycofał kwestionowany towar i przekazał do utylizacji a osobę odpowiedzialną ukarano mandatem karnym.

W roku 2019 na terenie powiatów kontynuowano współpracę w zakresie współdziałania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Powiatowych Lekarzy Weterynarii w związku ze zmianą organu nadzorującego zakłady zgodnie z zawartym w 2018 roku porozumieniem między właściwym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym z właściwym Powiatowym Lekarzem Weterynarii o współdziałaniu i współpracy organów PIS oraz organów IW. W ramach współpracy obu inspekcji w zakresie nadzoru nad środkami spożywczymi pochodzenia zwierzęcego przekazywano na bieżąco informacje dotyczące stwierdzenia choroby odzwierzęcej między innymi – włośnicy u dzików, *Salmonelli Newport* w stadzie hodowlanym kur, obecności pałeczek salmonella w wyrobach mięsnych. Na terenie niektórych powiatów współpraca prowadzona była poprzez stały kontakt telefoniczny z przedstawicielami Powiatowego Lekarza Weterynarii celem szybkiej wymiany bieżących informacji w zakresie sprawowanego nadzoru.

Ponadto w ramach współpracy Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny zorganizował dla pracowników nadzoru żywności Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych województwa pomorskiego szkolenie, którego prelegentami byli przedstawiciele Pomorskiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii w zakresie zagadnień dotyczących afrykańskiego pomoru świń (ASF) oraz śledzenia surowców pochodzenia zwierzęcego i postępowania z ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego.

W ramach współpracy obu inspekcji na terenie powiatów odbyły się także spotkania Komisji Bezpieczeństwa w Starostwie Powiatowym w związku z ryzykiem rozprzestrzeniania się afrykańskiego pomoru świń (ASF). W roku sprawozdawczym w ramach przeciwdziałania zagrożeniu afrykańskim pomorem świń (ASF) wspólnie z przedstawicielami Powiatowego Lekarza Weterynarii przeprowadzono 5 wizji targowisk w zakresie identyfikowalności/ legalności mięsa wieprzowego i dziczyzny oraz produktów mięsnych a także właściwego zagospodarowania odpadów. Ponadto w trakcie czynności kontrolnych prowadzonych w zakładach nadzorowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną pracownicy Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych dystrybuowali ulotkę ostrzegawczą wydaną przez Głównego Lekarza Weterynarii informującą o zagrożeniu ASF i metodach przeciwdziałania.

Współpraca z Wojskową Inspekcją Sanitarną oraz Wojskową Inspekcją Weterynaryjną

W 2019 roku kontynuowana była współpraca z Wojskową Inspekcją Sanitarną oraz Wojskową Inspekcją Weterynaryjną w ramach realizacji postanowień rozporządzenia krajowego w tej sprawie.

Podczas tej współpracy z inicjatywy Wojskowej Inspekcji Weterynaryjnej pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej uczestniczyli w 7 wspólnych kontrolach w zakładach, które zaopatrują w żywność odbiorcę wojskowego, objętych nadzorem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Przeprowadzono jedną kontrolę z udziałem Wojskowej Inspekcji Sanitarnej podczas, której zostały stwierdzone nieprawidłowości oraz wydana decyzja administracyjna nakazująca poprawę stanu sanitarno-technicznego.

Współpraca z Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa

W ramach współpracy Inspekcje przeprowadzały wspólne kontrole gospodarstw produkujących surowce pochodzenia roślinnego, głównie owoce miękkie i warzywa liściaste w ramach realizowanego Planu działania na 2019 rok oraz prowadziły wzajemną wymianę informacji.

Współpraca z Inspekcją Handlową.

W 2019 roku na terenie 9 powiatów współpraca obu inspekcji odbywała się w zakresie bieżącej wymianie korespondencji/ informacji o żywności niezgodnej z prawem żywnościowym oraz o innych nieprawidłowościach stwierdzanych podczas kontroli Inspekcji Handlowej w zakładach obrotu żywnością. Ponadto na prośbę Inspekcji Handlowej na terenie 3 powiatów przekazano dane identyfikujące przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą, celem przeprowadzenia kontroli.

Współpraca z Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno Spożywczych.

W 2019 roku współpraca organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno Spożywczych na terenie 5 powiatów polegała na wymianie informacji dotyczących podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego, a także na korespondencji dotyczącej powiadomienia uzyskanego od IJHARS o naruszeniu przepisów ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

W jednym przypadku w związku z interwencją osadzonego Zakładu Karnego w Czarnem dotyczącą podawania do jedzenia warzyw pastewnych, w tym ziemniaków, przekazano informacje dotyczące dostawców warzyw z prośbą o kontrolę u producentów warzyw celem dokonania oceny jakości warzyw.

Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną

Współpraca organów Inspekcji odbywała się na podstawie zawartego w dniu 20.10.2016 roku porozumienia między Pomorskim Wojewódzkim Inspektorem Farmaceutycznym a Pomorskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym. Wzajemna współpraca polegała głównie na przekazywaniu informacji uzyskanych w związku z prowadzonym nadzorem nad bezpieczeństwem suplementów diety.

Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny przekazywał kopie decyzji wydanych przez:

- PPIS w Gdańsku, w sprawie produktów zawierających składniki pochodzące z konopi siewnych (*Cannabis sativa* L), dla których brak jest informacji na temat historii spożycia w Unii Europejskiej przed dniem 15 maja 1997 roku,
- PGIS w Gdyni, w sprawie wstrzymania wprowadzania do obrotu produktu do czasu zakończenia postępowania prowadzonego przez Głównego Inspektora Sanitarnego, o którym mowa w art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 roku o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

Na mocy § 4 ww. porozumienia Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor

Sanitarny przekazywał informacje o suplementach diety obecnych na terenie województwa pomorskiego i mogących stwarzać zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi, zgłoszonych w ramach funkcjonowania systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach (RASFF):

- powiadomienie alarmowe z dnia 19.12.2018 r. dotyczące stwierdzenia przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu benzo(a)pirenu i sumy WWA w suplemencie diety pn. „Propolis Plus” x 100 tabletek,
- powiadomienie alarmowe z dnia 21.01.2019 r. dotyczące stwierdzenia przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu benzo(a)pirenu i sumy WWA w suplemencie diety pn. „Propolis Forte o smaku mentolowym” x 30 tabletek,
- powiadomienie alarmowe z dnia 18.11.2019 r. dotyczącego stwierdzenia przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu sumy 4 WWA w suplemencie diety pn. Spirulina sprasowana alga morska w tabletkach.

Ponadto państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni informowali o zamiarze przeprowadzenia kontroli planowanych w zakładach będących pod wspólnym nadzorem. Wspólnych kontroli nie przeprowadzono.

W ramach bieżących działań państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni aktualizowali wpisy w rejestrach zakładów objętych nadzorem w zakresie podmiotów prowadzących apteki, w których wprowadzane są do obrotu środki spożywcze, w tym głównie suplementy diety.

Współpraca z Urzędem Marszałkowskim województwa pomorskiego

Kierownik Oddziału Bezpieczeństwa Żywności, Żywienia i Produktów Kosmetycznych Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdańsku kontynuowała prace w powołanej przez Marszałka Województwa Pomorskiego Grupie Ekspertów ds. monitorowania postępów z wdrożenia wieloletniego „Programu doskonalenia jakości w jednostkach wykonujących działalność leczniczą, dla których podmiotem tworzącym lub właścicielem jest Województwo Pomorskie”.

Głównym celem programu jest poprawa jakości pomorskiego systemu zdrowia. Program obejmuje m. in. poprawę jakości informacji o organizacji pomorskiego systemu zdrowia, poprawę dostępności do świadczeń zdrowotnych, zapewnienie bezpieczeństwa pacjenta w procesie leczenia, w tym obszar dotyczący żywienia pacjentów. W ramach tego zagadnienia program wprowadza standardy dotyczące systematycznej kontroli jadłospisów pod kątem zasad żywienia przez wykwalifikowaną osobę, przekazywania konsumentom informacji nt. obecności w oferowanych posiłkach składników żywności powodujących alergię lub reakcje nietolerancji oraz podawanie wykazu składników posiłków, kontrolę temperatury serwowanych potraw, a także wymagania dotyczące zawierania umów z firmami cateringowymi.

W dniu 13 grudnia 2019 roku w Urzędzie Marszałkowskim odbyła się konferencja, „*Doskonalenie jakości w podmiotach leczniczych – kolejne etapy wdrożenia programu*”. Z dużym zainteresowaniem uczestników konferencji spotkały się wytyczne Głównego Inspektora Sanitarnego do oceny sposobu żywienia pacjentów (dieta podstawowa), które zostały omówione przez kierownika Oddziału BŻŻ i PK.

Współpraca z uczelniami wyższymi i innymi organizacjami

W 2019 roku pracownicy Oddziału BŻŻ i PK Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdańsku brali czynny udział w konferencjach, podczas których prezentowali zagadnienia dotyczące higieny żywności i produktów kosmetycznych:

- konferencja organizowana przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu pt. "Produkcja i sprzedaż żywności w ramach krótkich łańcuchów dostaw",
- udział w spotkaniu Polskiego Stowarzyszenia Studentów Farmacji Oddział Gdańsk (GUM) – prezentacja nt. suplementów diety,
- konferencja dla dyrektorów przedszkoli/szkół/placówek oświatowych realizujących program Szkoła Promująca Zdrowie i zainteresowanych przystąpieniem do Pomorskiej Sieci Przedszkoli/Szkół Promujących Zdrowie pn. "Zdrowy posiłek w domu i w szkole".

W dniu 21.05.2019 r. pracownicy Oddziału BŻŻ i PK uczestniczyli w corocznym spotkaniu szkoleniowym przeznaczonym dla organizatorów wypoczynku dla dzieci i młodzieży, które zorganizowane zostało przez Kuratorium Oświaty w Gdańsku w Sali BHP na terenie Stoczni Gdańskiej. W spotkaniu wzięły udział osoby odpowiedzialne za wypoczynek oraz kadra z terenu województwa pomorskiego. Najczęściej wyjaśniane problemy dotyczyły zasad rejestracji i prawidłowego przebiegu wypoczynku zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a także bezpieczeństwa uczestników wypoczynku, w tym warunków żywienia.

Pracownicy Oddziału BŻŻ i PK Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdańsku jako prelegenci wzięły udział w cyklu szkoleń z zakresu bezpieczeństwa suplementów diety dla studentów Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego, kierunek - zdrowie publiczne i dietetyka.

Pracownicy pionu higieny żywności i żywienia przeprowadzili następujące szkolenia w ramach współpracy z innymi organizacjami:

- Przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytowie w ramach współpracy Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministerstwem Środowiska przeprowadzili spotkanie dla Koła Gospodyń Wiejskich w Gminnym Ośrodku Kultury w Czarnej Dąbrówce na temat „Sprzedaż żywności przez Koła Gospodyń Wiejskich a nadzór organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej”.
- Przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Chojnicach uczestniczyli w spotkaniu dla Kół Gospodyń Wiejskich nt. „Sprzedaż żywności przez Koła Gospodyń Wiejskich a nadzór organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej”.
- Pracownicy Sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Produktów Kosmetycznych Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Człuchowie przeprowadzili szkolenie dla uczestników Rady Powiatowej Pomorskiej Izby Rolniczej na temat wymagań sanitarnych przy prowadzeniu Rolniczego Handlu Detalicznego oraz szkolenie zorganizowane przez Powiatową Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa dla Kół Gospodyń Wiejskich.
- Na spotkaniu wyjazdowym w Starych Polaszkach w dniu 09.10.2019 r.

zorganizowanym przez Lokalną Organizację Turystyczną „Serce Kaszub” z Kościerzyny, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kościerzynie oraz kierownik Sekcji HŻŻ i PU wygłosiły prelekcję pt. „Prowadzenie żywienia w obiektach turystycznych”. Omówiono także problem zagrożenia ASF i dystrybuowano ulotki.

- W ramach Dnia Otwartego dla Przedsiębiorców w Starostwie Powiatowym w Nowym Dworze Gdańskim pracownicy Sekcji HŻŻ i PU Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Nowym Dworze Gdańskim brali udział w spotkaniu z lokalną ludnością, która planowała otwarcie zakładów żywnościowych bądź żywieniowych.
- Przedstawiciel Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Starogardzie Gdańskim w dniu 28.09.2019 roku w ramach realizowanego przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju we współpracy z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministerstwem Środowiska wydarzenia „Programy rządowe na rzecz polskiej wsi” wygłoszono prezentację na temat „sprzedaży żywności przez Koła Gospodyń Wiejskich a nadzór organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej”.

Graniczna kontrola sanitarna środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością przeprowadzona przez Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Gdyni

Porty w Gdyni i w Gdańsk stanowią morską granicę Unii Europejskiej i w związku z tym niezbędne jest zapewnienie skutecznej urzędowej kontroli żywności przywożonej z krajów trzecich. Kontrolom urzędowym poddawane są również towary przekraczające granicę powietrzną w Porcie Lotniczym im. Lecha Wałęsy w Rębiechowie. Podczas realizacji tego zadania zachodzi konieczność współpracy wszystkich upoważnionych organów urzędowej kontroli oraz służb celno-skarbowych ponieważ tylko wnikliwa i profesjonalna kontrola na granicy daje możliwość zatrzymania i niewprowadzania na teren Unii Europejskiej żywności, która nie spełnia wymagań prawa żywnościowego.

W Granicznej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdyni współpraca z innym organami urzędowej kontroli tj. Wojewódzką Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcją Weterynaryjną oraz Pomorskim Urzędem Celno-Skarbowym prowadzona jest na bieżąco. Większość granicznych kontroli żywności przeprowadzana jest przy udziale kilku służb, głównie WIJHARS i PUC-S. Pomorski Urząd Celno-Skarbowy zgodnie z wymogami prawa krajowego uzależnia odprawy celne importowanej żywności, w tym również przekazy tranzytowe od decyzji organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Od 2 stycznia 2015 roku wszystkie służby kontrolne w Porcie Gdynia i Gdańsk obowiązuje System Koordynacji Kontroli – Porty 24 h, w ramach którego dokonana może być wspólna kontrola dla produktów, które podlegają równocześnie kilku służbom kontrolnym na granicy. Koordynatorem tej aplikacji jest Pomorski Urząd Celno-Skarbowy. Oprócz tego systemu współpraca odbywa się poprzez kontakt telefoniczny, mailowy, a w razie potrzeby spotkania z przedstawicielami innych Inspekcji.

Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Gdyni współpracuje z Granicznym Lekarzem Weterynarii na mocy podpisanego porozumienia o współpracy w 2018 roku.

Z dniem 14 grudnia 2019 r weszło w życie rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych. Zgodnie z tym rozporządzeniem towary dla których obowiązują szczególne warunki przywozu lub podlegają one wzmożonym kontrolom, objęte są wspólnotowym zdrowotnym dokumentem wejścia CHEDD. Podmiot odpowiedzialny za przesyłkę wypełnia elektronicznie w systemie TRCES-NT pierwszą część dokumentu CHEDD, który jednocześnie pełni rolę zgłoszenia przesyłki do granicznej kontroli sanitarnej. Cały przebieg kontroli oraz wynik kontroli granicznej jest dokumentowany elektronicznie w systemie TRACES-NT.

Zgodnie z procedurą przekazową (tranzyt), Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Gdyni w 2019 roku wyrażał zgodę na zakończenie kontroli granicznej we właściwym miejscu przeznaczenia, przekazując „Zawiadomieniem” nadzór nad tym towarem terenowo właściwej stacji sanitarno-epidemiologicznej. W 2019 roku przekazano nadzór dla 14 przesyłek.

Urzędowe kontrole żywności z państw trzecich wprowadzanej na teren Unii Europejskiej obejmują co najmniej systematyczną kontrolę dokumentacji, wyrywkową kontrolę identyfikacyjną oraz w stosownych przypadkach, kontrolę bezpośrednią (pobieranie próbek do badań).

Tabela 13. Liczba kontroli i liczba ocenionych importowanych partii towaru przez Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego w Gdyni

Rodzaj towaru	Liczba przeprowadzonych kontroli	Liczba ocenianych partii	Liczba wydanych świadectw	Liczba decyzji zakazujących wprowadzenia na teren UE lub zmiana przeznaczenia towaru
środki spożywcze	11 900	26 578	10 957	52
materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością	9 847	20 155	6391	3
ogółem	21 747	46 733	17 348	55

Łącznie oceniono na granicy 46 733 partie towarów, w tym 26 578 partii środków spożywczych oraz 20 155 partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Ze zgromadzonych danych wynika, że w stosunku do roku 2018 o około 2000 wzrosła liczba przeprowadzonych kontroli na granicy, wzrosła liczba ocenionych partii towarów o około 11 900 oraz liczba wydanych świadectw o około 2 400. W 2019 roku największy wzrost odnotowano w ilości kontrolowanych partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W wyniku granicznej kontroli sanitarnej zostało ocenionych na podstawie badań laboratoryjnych 855 partii żywności, co stanowi 3,2% wszystkich partii zgłoszonych do kontroli oraz 63 partie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, co stanowi 0,3% wszystkich ocenionych partii.

Tabela 14. Liczba partii towarów skontrolowanych i liczba partii towarów poddanych badaniom laboratoryjnym

Grupa środków spożywczych	Liczba partii skontrolowanych	Liczba partii poddanych badaniom laboratoryjnym
Ziarno zbóż i przetwory zbożowo-mączne	2923	87
Orzechy, migdały	2764	193
Warzywa(w tym strączkowe) świeże, produkty mrożone	2095	32
Owoce świeże, produkty mrożone, przetwory owocowe	9095	190
Ziarna roślin oleistych	681	151
Zioła i przyprawy	430	34
Herbata, kakao, kawa	5027	114
Dodatki do żywności	571	30
Inne środki spożywcze	2992	22
Materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością	20155	63

O skuteczności granicznej urzędowej kontroli żywności świadczy między innymi brak konieczności podejmowania działań represyjnych, ponieważ wszystkie nakazy zawarte w wydawanych decyzjach administracyjnych zostały wykonane przez importerów, większość zakwestionowanych towarów została zwrócona do dostawcy.

ODDZIAŁ HIGIENY KOMUNALNEJ

Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Ocena urządzeń wodociągowych

Na terenie województwa pomorskiego w ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w roku 2019 znajdowały się 904 urządzenia dostarczające wodę:

a) 728 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę w tym:

- 450 wodociągów o wydajności ≤ 100 m³/dobę,
- 240 wodociągów o wydajności 101 – 1000 m³/dobę,
- 35 wodociągów o wydajności 1001 – 10000 m³/dobę,
- 3 wodociągi o wydajności 10001 – 100000 m³/dobę.

b) 176 (w tym skontrolowanych 175) innych podmiotów zaopatrujących w wodę wykorzystujących wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego lub w podmiotach działających na rynku spożywczym wykorzystujących wodę (ocenie podlegają wodociągi podmiotów produkujących wodę dla więcej niż 50 osób lub więcej niż 10m³ wody na dobę).

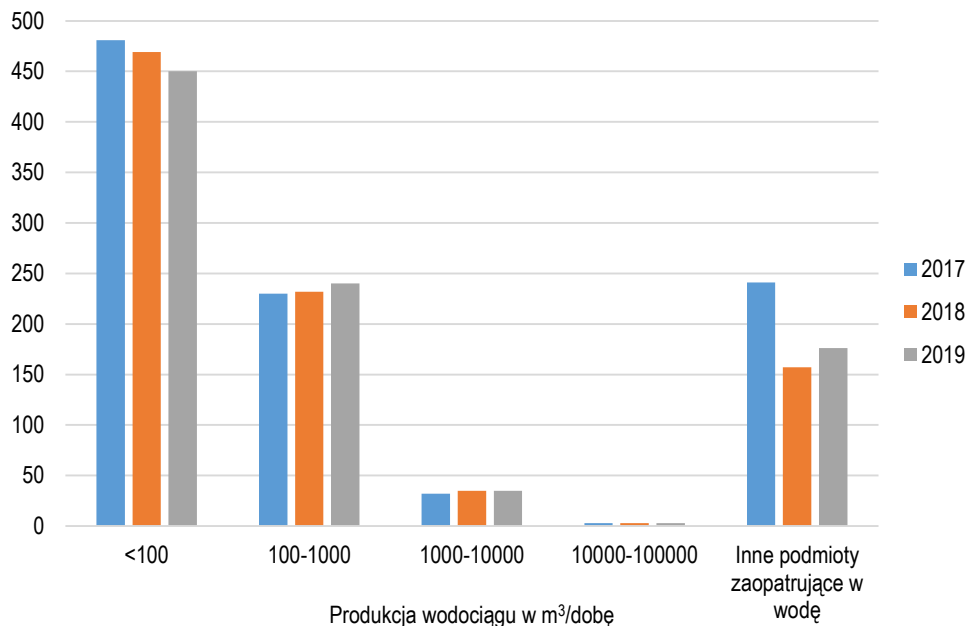
Podstawę zaopatrzenia w wodę stanowią wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę, które oparte są na wodach wglębnych. Wyjątek, tak jak w poprzednich latach stanowią:

- ujęcie powierzchniowe w Straszynie zasilające wodociąg centralny m. Gdańska,
- ujęcie drenażowe „Pręgowo” – wodociąg centralny m. Gdańska,
- ujęcie drenażowe „Nowe Sarnie Wzgórze” – wodociąg publiczny w Sopocie.

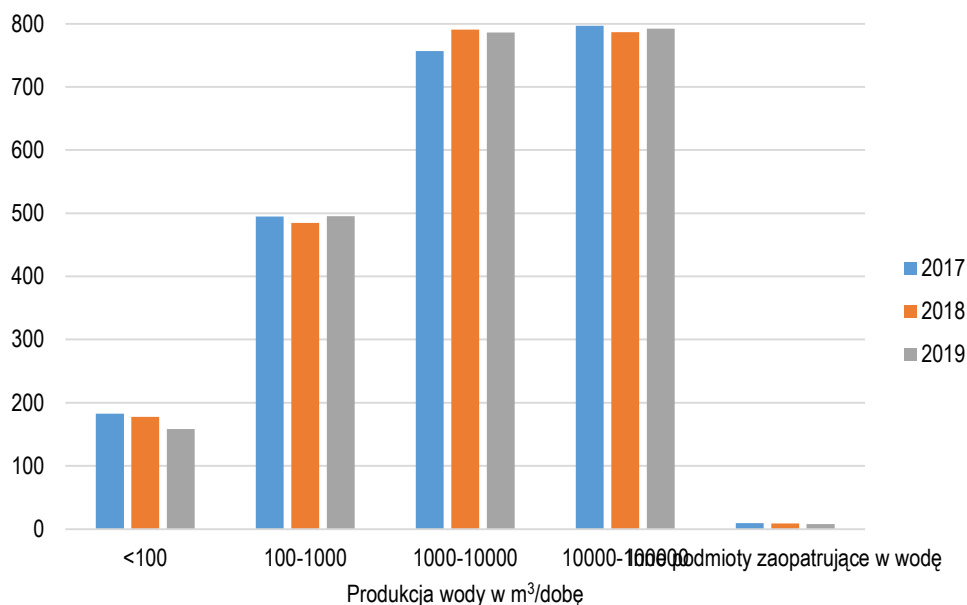
Wszystkie miasta i wsie województwa pomorskiego zaopatrywane są w wodę odpowiadającą wymaganiom sanitarnym.

W 2019 roku właściwi państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni w oparciu o sprawozdania z badań przeprowadzanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, jak i sprawozdania z badań wykonanych w ramach kontroli wewnętrznej przez przedsiębiorstwa wodociągowo - kanalizacyjne oraz podmioty wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej, budynkach zamieszkania zbiorowego lub w podmiotach działających na rynku spożywczym wydali łącznie 1014 okresowych ocen przydatności wody do spożycia, które obejmowały m. in. informację o działaniach naprawczych prowadzonych przez przedsiębiorstwa wodociągowo - kanalizacyjne oraz przekroczeniach wartości dopuszczalnych parametrów jakości wody wraz ze wskazaniem ich wpływu na zdrowie konsumentów.

Wykres 1. Ogólna liczba wodociągów w latach 2017-2019

Wykres 2. Ogólna liczba ludności zaopatrywana w wodę wodociągową w latach 2017-2019

Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi we wszystkich nadzorowanych wodociągach odpowiada wymaganiom sanitarnym. Prowadzona przez przedsiębiorstwa systematyczna kontrola wewnętrzna, jak również większa świadomość producentów w tym zakresie, skutecznie wpłynęła na poprawę jakości wody w województwie.

Okolo 2,232 mln ludności w województwie pomorskim, zaopatrywana jest w wodę z wodociągów zbiorowego zaopatrzenia, natomiast 7,727 tys. z innych podmiotów zaopatrujących w wodę.

Charakterystyka zaopatrzenia w wodę w powiatach województwa pomorskiego w 2019 roku

Tabela 1. Ilość wodociągów w poszczególnych powiatach

Nazwa powiatu	Liczba wodociągów w ewidencji w 2019 roku (skontrolowanych)	Liczba wodociągów odpowiadających wymaganiom	Liczba ludności zaopatrywana w wodę odpowiadająca wymaganiom [tys.]
bytowski	84/84	84	75,301
chojnicki	25/25	25	92,969
człuchowski	73/73	73	49,510
gdański	58/58	58	112,022
m. Gdańsk	19/19	19	468,176
m. Gdynia	7/6	6	231,934
kartuski	77/77	77	127,252
kościerski	48/48	48	64,523
kwidzyński	17/17	17	80,387
łęborski	57/57	57	62,070
malborski i sztumski	41/41	41	106,897
nowodworski	1/1	1	34,400
pucki	32/32	32	83,471
słupski	183/183	183	179,823
starogardzki	60/60	60	113,859
m. Sopot	2/2	2	32,524
tczewski	37/37	37	113,045
wejherowski	83/83	83	211,926

Wykaz przedsiębiorstw wodociągowo – kanalizacyjnych odpowiedzialnych za zaopatrzenie w wodę na terenie województwa pomorskiego

Powiat bytowski

- Gmina Borzytuchom, ul. Zwycięstwa 56, 77-141 Borzytuchom,
- Gmina Kołczygłowy, ul. Słupska 56, 77-140 Kołczygłowy,
- Gmina Lipnica, ul. Józefa Słomińskiego 19, 77-130 Lipnica,
- Gmina Parchowo, ul. Krótka 2, 77-124 Parchowo,
- Gmina Studzienice, ul. Kaszubska 9, 77-143 Studzienice,
- Konserwacja Wodociągu i Sprzedaż Wody Jan Wirkus, Ciemno nr 23, 77-133 Tuchomie,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Uslugowe Dariusz Kuik Studziński, ul. Buczka 7, 77-133 Tuchomie,

- Wodociągi Miejskie Bytów Spółka z o.o., ul. A. Mickiewicza 1, 77-100 Bytów,
- Zakład Gospodarki Komunalnej Czarna Dąbrówka, ul. Cicha 3, 77-116 Czarna Dąbrówka,
- Zakład Usług Komunalnych w Trzebielinie, ul. Pomorska 75, 77-235 Trzebielino,
- Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Miastku Spółka z o.o., ul. Mickiewicza 3, 77-200 Miastko,

Powiat chojnicki

- Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o., ul. Szkolna 7, 89-606 Konarzyny,
- Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej, ul. Drzymały 14, 89-600 Chojnice,
- Miejskie Wodociągi sp. z o.o. Plac Piastowski 27a, 89-600 Chojnice,
- Zakład Gospodarki Komunalnej, ul. Bolta 10, 89-632 Brusy,
- Zakład Usług Komunalnych sp. z o.o. ul. Kilińskiego 15, 89-650 Czersk,

Powiat człuchowski

- Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., ul. Sobieskiego 11, 77-300 Człuchów,
- Przedsiębiorstwo Wodno - Kanalizacyjne Sp. z o.o., Al. Zwycięzców 1c, 77-330 Czarne,
- Zakład Gospodarki Komunalnej ul. Człuchowska 26, 77-320 Przechlewo,
- Zakład Gospodarki Komunalnej przy Urzędzie Gminy, ul. Plantowa 28, 77-300 Człuchów,
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Rzeczenicy Sp. z o.o., ul. Człuchowska 11, 77-304 Rzeczenica,
- Zakład Gospodarki Komunalnej, ul. Zielona 2, 77-220 Koczała,
- Zakład Wodociągów i Kanalizacji, ul. Traugutta 2, 77-310 Debrzno,

Powiat gdański

- Ecol-Unicon Sp. z o.o. ul. Równa 2, 80-067 Gdańsk,
- Eksploatator Sp. z o.o., Rotmanka, ul. Sportowa 25, 83-010 Straszyn,
- Gmina Przywidz, ul. Gdańska 7, 83-047 Przywidz,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „WIK” Sp. z o.o., ul. Grunwaldzka 1, 83-000 Pruszcz Gdański,
- Reknica Sp. z o.o. ul. Leśna 12, 83-050 Kolbudy,
- Saur Neptun Gdańsk S.A., ul. Wałowa 46, 80-858 Gdańsk,
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej ul. Gdańska 12, 83-034 Trąbki Wielkie,
- ZUK WEMA Sp. z o.o., ul. Tczewska 31, 83-032 Kolnik,

Powiat kartuski

- "Radbur" Sp. z o.o. ul. Spółdzielców 1 83-314 Somonino,
- Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. Plac Troyana 2 83-333 Chmielno,

- Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. ul. Jana III Sobieskiego 31, 83-322 Stężyca,
- Gminne Przedsiębiorstwo Remontowo-Usługowe Sp. z o.o. Sławki 1A, 83-314 Somonino,
- Kartuskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Mściwoja II 4, 83-300 Kartuzy,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., Ul. Kartuska 12, 83-340 Sierakowice,
- Spółka Komunalna Żukowo Sp. z o.o. ul. Pod Otomino 44, 83-330 Żukowo,
- Wójt Gminy Przdokowo ul. Kartuska 21 83-304 Przdokowo,

Powiat kościerski

- Gmina Dziemiany, u. 8 Marca 3, 83-425 Dziemiany,
- Gmina Karsin, ul. Długa 222, 83-440 Karsin,
- Gmina Lipusz, ul. Wybickiego 27, 83-424 Lipusz,
- Gmina Nowa Karczma, ul. Kościerska 9, 83-404 Nowa Karczma,
- Komunalny Zakład Budżetowy w Starej Kiszewie, ul. 6 Marca 2b, 83-430 Stara Kiszewa,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Infrastruktury "KOS-EKO" Sp. z o.o., ul. Strzelecka 30A, 83-400 Kościerzyna,
- Samorządowy Zakład Budżetowy w Orlu, Orle 36, 83-420 Liniewo,
- Zakład Komunalny Gminy Kościerzyna, Stare Nadleśnictwo 5, 83-400 Kościerzyna,
- Zakład Porcelany Stołowej "Lubiana" S.A. ul. Zakładowa 1, 83-407 Łubiana,

Powiat kwidziński

- Gmina Ryjewo ul. Lipowa 1, 82-420 Ryjewo,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów, Kanalizacji i Ciepłownictwa „PEWIK” sp. z o.o. ul. Kwidzińska 15, 82-550 Prabuty,
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Gardei ul. Kwidzińska 27, 82-520 Gardeja,
- Zakład Usług Wielobranżowych Tadeusz Kawka ul. Grudziądzka 13, 82-522 Sadlinki,

Powiat malborski

- Centralny Wodociąg Żuławski Sp. z o.o., ul. Warszawska 28a, 82-100 Nowy Dwór Gdański
- Gmina Mikołajki Pomorskie, ul. Dzierżońska 2, 82-433 Mikołajki Pomorskie,
- Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, ul. Ludwika Solńskiego 1, 82-200 Malbork,
- Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej, ul. Główna 5, 82-213 Miłoradz,
- Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Starym Dzierżgoniu, Stary Dzierżgoń 54, 82-450 Stary Dzierżgoń,

- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Sztumie, ul. Kochanowskiego 28, 82-400 Sztum,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Bolesława Chrobrego 31, 82-200 Malbork,
- Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., ul. Słowackiego 24, 82-440 Dzierzgoń,
- Usługi Ogólnobudowlane Instalatorstwo Wod.-Kan.-C.O.-Gaz i Transport Z. Kaszubowski, Waplewo Wielkie 18a, 82-410 Stary Targ,

Powiat nowodworski

- Centralny Wodociąg Żuławski Sp. z o.o., ul. Warszawska 28a, 82-100 Nowy Dwór Gdański
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.; ul. Przyjaźni 1; 82-120 Krynica Morska,

Powiat pucki

- Gmina Puck, ul. 10 Lutego 29, 84-100 Puck,
- Krokowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. Żarnowiec 76, 84-110 Krokowa,
- Międzygminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „EKOWIK” Sp. z o.o. ul. Droga Chłapowska 21, 84-120 Władysławowo,
- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „PEKO” Sp. z o.o. ul. Chrzanowskiego 44, 81-198 Kosakowo,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji "PEWIK" Sp. z o.o., ul. Witomińska 29, 81-963 Gdynia,
- Pucka Gospodarka Komunalna Sp. z o.o. ul. Pucka 24, 84-122 Bładzikowo,
- Zespół Zakładów Obsługi Miasta w Helu, ul. Kuracyjna 3, 84-150 Hel,

Powiat słupski

- Farm Frites Poland Dwa Usługi Sp. z o.o., Bobrowniki 19, 76-231 Damnica,
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Kępice Sp. z o.o., ul. T. Bielaka 8, 77-230 Kępice,
- Urząd Gminy Smoldzino ul. Tadeusza Kościuszki 3; 76-214 Smoldzino,
- Wodociągi Słupsk Sp. z o.o. ul. E. Orzeszkowej 1, 76-200 Słupsk,
- Wodociągi Ustka, Sp. z o.o., ul. Ogrodowa 14, 76-270 Ustka,
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Damnicy, u. Strażacka 3, 76-231 Damnica,
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Dębnicy Kaszubskiej Sp. z o.o., ul. Przemysłowa 1, 76-248 Dębica Kaszubska,
- Zakład Usług Publicznych w Główczycach Sp. z o.o., ul. Słupska 21, 76-220 Główczyce,
- Zakład Usług Publicznych Z.B. ul. Głuszyńska 10; 76-230 Potęgowo,
- Zakład Usług Wodnych Sp. z o.o. ul. Szczecińska 86; 76-200 Słupsk,

Powiat starogardzki

- Gminne Wodociągi i Kanalizacja Spółka z o.o. ul. Polna 33, 83-250 Skarszewy,
- Gminny Zakład Usług Komunalnych ul. Szkolna 3, 83-211 Jabłowo,
- Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Zakład Budżetowy ul. Mickiewicza 7, 83-262 Czarna Woda,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji "Star-Wik" ul. Lubichowska 128, 83-200 Starogard Gdański,
- Stowarzyszenie na Rzecz Zaopatrzenia w Wodę i Rozwoju Wsi ul. 3 Maja 32, 83-243 Szlachta,
- Zakład Gospodarki Miejskiej ul. Spacerowa 13, 83-220 Skórcz,
- Zakład Komunalny Gminy Zblewo ul. Pinczyńska 40, 83-210 Zblewo,

Powiat tczewski

- Spółdzielnia Kółek Rolniczych w Subkowach, ul. Wodna 2, 83-120 Subkowy,
- „Ecol-Unicon” Sp. z o. o. ul. Rokicka 14, 83-110 Tczew,
- „Inwest- Kom” Sp. z o. o. w Gniewie, ul. Wiślana 6, 83-140 Gniew,
- „Pelkom” Sp. z o. o. ul. Starogardzka 12, 83-130 Pelplin,
- Urząd Gminy w Morzeszczynie, ul. Kociewska 12, 83-132 Morzeszczyn,
- Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o., ul. Czatkowska 8, 83-110 Tczew,

Powiat wejherowski

- Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Szemud Sp. z o.o., ul. Szkolna 5, 84-217 Szemud,
- Gniewińskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o., Kostkowo, ul. Wejherowska 24, 84-250 Gniewino,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o., ul. Witomińska 29, 81-311 Gdynia,
- Spółdzielnia Mieszkaniowa "Bożepole", ul. Osiedlowa 28, 84-214 Bożepole Wielkie,

Powiat m. Gdańsk

- Saur Neptun Gdańsk S.A., ul. Wałowa 46, 80-858 Gdańsk,

Powiat m. Gdynia

- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o., ul. Witomińska 21, 81-311 Gdynia,

Powiat m. Sopot

- Saur Neptun Gdańsk S.A., ul. Wałowa 46, 80-858 Gdańsk,

Zgody na odstąpienie

W roku 2019, do organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego, nie wpłynęły żadne wnioski o udzielenie zgody na odstąpienie od ponadnormatywnych wartości parametrów jakości wody przeznaczonej do spożycia

przez ludzi. Druga zgoda na odstępstwo obowiązuje jedynie w wodzie wodociągu Miłoradz gm. Miłoradz (powiat malborski), z uwagi na ponadnormatywną zawartość fluorków. Termin doprowadzenia jakości wody do obowiązujących wymagań sanitarnych – 30.04.2021 r.

Wykaz laboratoriów o udokumentowanym systemie jakości prowadzonych badań wody, zatwierdzonych przez Państwową Inspekcję Sanitarną województwa pomorskiego

Tabela 2. Zatwierdzone laboratoria w województwie pomorskim

Nazwa i adres organizacji macierzystej	Nazwa i adres laboratorium	Nr certyfikatu akredytacji/ Data ważności akredytacji
Powiat bytowski		
Wodociągi Miejskie Bytów Sp. z o.o., ul. Mickiewicza 1, 77-100 Bytów	Laboratorium Wodociągów Miejskich Bytów Sp. z o.o. w Bytowie, ul. Mickiewicza 1	AB 1262 30.05.2023 r.
Powiat chojnicki		
Miejskie Wodociągi Sp. z o.o. Plac Piastowski 27 a, 89-600 Chojnice	Laboratorium Miejskich Wodociągów Sp. z o.o. w Chojnicach, Plac Piastowski 27 a	AB 1610 29.05.2020 r.
Powiat m. Gdańsk		
Instytut Morski w Gdańsku Zakład Ochrony Środowiska ul. Trzy Lipy 3, 80-172 Gdańsk	Instytut Morski w Gdańsku Zakład Ochrony Środowiska, ul. Trzy Lipy 3, 80-172 Gdańsk	AB 646 31.08.2021 r.
LOTOS Lab Sp. z o.o. ul. Elbląska 135, 80-718 Gdańsk	LOTOS Lab Sp. z o.o. ul. Elbląska 135, 80- 718 Gdańsk	AB 474 16.12.2023 r.
Saur Neptun Gdańsk S.A. ul. Wałowa 46, 80-858 Gdańsk	Laboratorium Centralne Saur Neptun Gdańsk S.A. ul. Wałowa 46,80-858 Gdańsk	AB 216 28.11.2021 r.
Powiat m. Gdynia		
J.S. Hamilton Poland Sp. z o.o. ul. Chwaszczyńska 180, 81-571 Gdynia	J.S. Hamilton Poland Sp. z o.o., ul. Chwaszczyńska 180, 81-571 Gdynia	AB 079 31.05.2022 r.

Stan sanitarno-higieniczny województwa pomorskiego w 2019 roku

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. Z o.o. w Gdyni ul. Witomińska 29, 81-311 Gdynia	Laboratorium Wody i Ścieków PEWIK w Gdyni ul. Witomińska 29, 81-311 Gdynia	AB 697 06.04.2022 r.
Powiat kościerski		
Zakład Diagnostyki Laboratoryjnej i Mikrobiologicznej z Bankiem Krwi w Kościerzynie ul. Piechowskiego 36, 83-400 Kościerzyna	Zakład Diagnostyki Laboratoryjnej i Mikrobiologicznej z Bankiem Krwi w Kościerzynie ul. Piechowskiego 36, 83-400 Kościerzyna	brak
Powiat malborski		
Centralny Wodociąg Żuławski Sp. z o.o. ul. Warszawska 28a, 82-100 Nowy Dwór Gdański	Laboratorium Badania Wody w Ząbrowie 82-220 Stare Pole	AB 925 16.07.2020 r.
Eurofins Polska Sp. z o. o. Aleja Wojska Polskiego 90A, 82-200 Malbork	Eurofins Polska Sp. z o. o. Aleja Wojska Polskiego 90A, 82-200 Malbork	AB 1334 28.05.2020 r.
Powiat słupski		
Wodociągi Słupsk, Sp. z o.o., ul. Orzeszkowej 1, 76-200 Słupsk	Laboratorium Badania Wody i Ścieków, ul. Westerplatte 54 B, 76-200 Słupsk	AB 1079 10.08.2021 r.
Powiat tczewski		
Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. ul. Czatkowska 8, 83-110 Tczew	Laboratorium Badania Wody i Ścieków ul. Czatkowska 8, 83-100 Tczew	AB 813 10.09.2023 r.
Powiat wejherowski		
COVER Krystyna Pawlak ul. Sikorskiego 108a, 84 -200 Wejherowo	COVER Krystyna Pawlak ul. Tartaczna 4, 84 -200 Wejherowo	AB 911 11.05.2020 r.

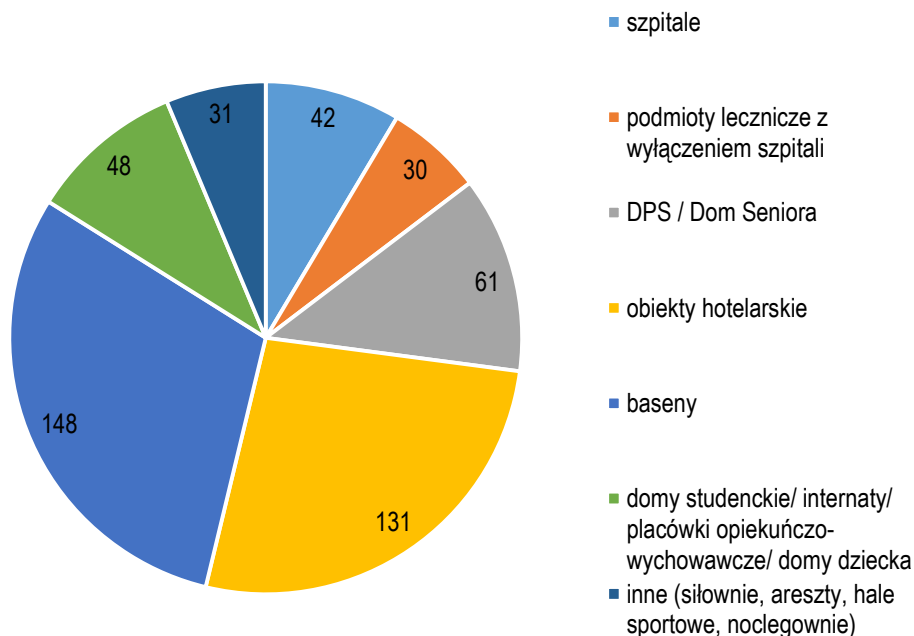
Szczegółowy zakres badań wykonywanych w ww. laboratoriach znajduje się na stronie www.wsse.gda.pl.

Stan skolonizowania instalacji ciepłej wody użytkowej bakteriami z rodzaju *Legionella sp.* w nadzorowanych obiektach

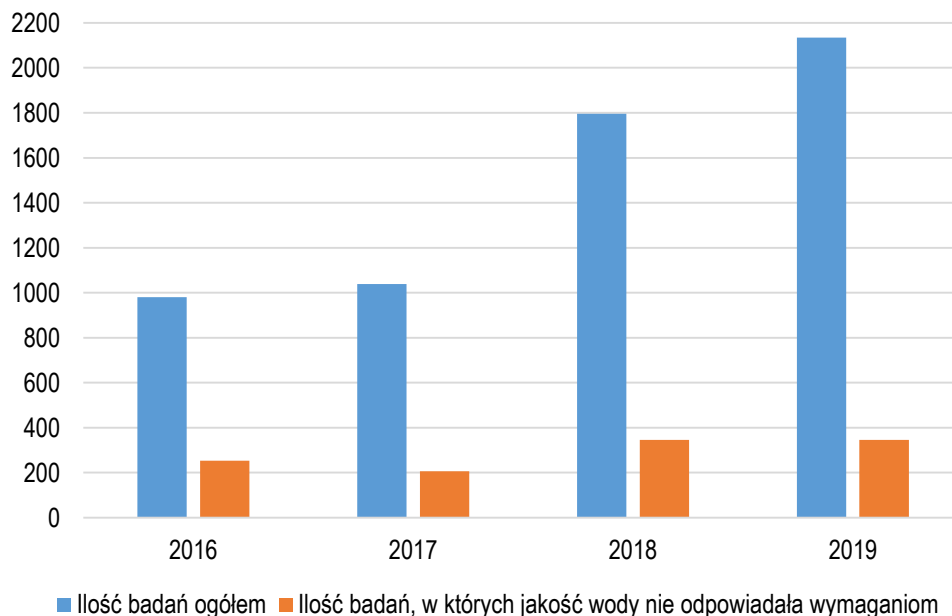
W 2019 roku skontrolowano jakość ciepłej wody użytkowej łącznie w 491 obiektach. W 345 próbkach, na 2134 pobranych, stwierdzono obecność bakterii *Legionella sp.* w ilości przekraczającej 100 jtk/100 ml. W celu poprawy jakości wody,

Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni województwa pomorskiego wydali łącznie 101 decyzji nakazujących poprawę jakości ciepłej wody użytkowej, w tym 17 przedłużających termin wykonania nakazów decyzji.

Wykres 3. Ilość obiektów, w których przeprowadzono badania w kierunku *Legionella* sp. w 2019 roku

Wykres 4. Ilość badań *Legionella* sp. w latach 2016-2019

Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Ustępy publiczne

W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego w ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 200 ustępów publicznych, w tym 123 stałe i 64 tymczasowe. Skontrolowano 135 szaletów zewidencjonowanych. Przeprowadzono ogółem 175 kontroli sanitarnych szaletów publicznych oraz 67 kontroli ustępów ogólnodostępnych nie objętych ewidencją, zlokalizowanych w marketach, kinach itp. oraz kabiny Toy – Toy.

W sezonie letnim tj. w okresie od maja do września 2019 roku wzmożono nadzór sanitarny nad powyższymi obiektami. W większości obiektów, jak co roku, przed sezonem odnowiono ściany i sufity, wymieniono deski sedesowe i pojemniki na nieczystości stałe.

Tabela 3. Ustępy publiczne

Rodzaj obiektu		W ewidencji na 31.12	Liczba obiektów kontrolowanych	Liczba kontroli		Liczba mandatów/kwota	Liczba decyzji administracyjnych	
				Zaplanowane	Wykonane		Merytoryczne	Płatnicze liczba/kwota
Ustępy publiczne ogółem		200	135	122	175	0	1	1/181
Stale	skanalizowane	123	83	71	93	0	0	0
	nieskanalizowane	0	0	0	0	0	0	0
Tymczasowe	Skanalizowane	64	42	41	51	0	1	1/181
	Nieskanalizowane	13	10	10	31	0	0	0

Nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego stwierdzono w 1 ustępie znajdującym się w ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego. W obiekcie, w którym stwierdzono nieprawidłowości sanitarne wydano decyzję ustalającą opłatę na kwotę 181 zł, a także wydano zalecenia.

W 2019 roku do organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej wpłynęło 9 interwencji dotyczących złego stanu sanitarnego toalet, 5 z nich dotyczyło obiektów nie objętych ewidencją. Kontrole sanitarne potwierdziły nieprawidłowości sanitarne w 2 przypadkach. W obiektach, w których stwierdzono nieprawidłowości nałożono 1 mandat karny na kwotę 300 zł i wydano 1 decyzję ustalającą opłatę na kwotę 129 zł, a także wydano zalecenia.

Pływalnie

W 2019 roku w ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się ogółem 148 pływalni krytych, 5 parków wodnych, 49 pływalni odkrytych oraz 11 pływalni mieszanych (kryto-odkryte).

Zarządcy pływalni, w myśl § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 roku w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r., poz. 2016), zobowiązani byli do dokonywania oceny spełnienia wymagań jakości wody na pływalni.

W 2019 roku organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydały łącznie 186 ocen jakości wody na pływalniach:

- 174 oceny pozytywne:
 - dla 128 pływalni krytych,
 - dla 34 pływalni odkrytych,
 - dla 12 pływalni mieszanych.
- 12 ocen negatywnych:
 - dla 4 pływalni krytych,
 - dla 8 pływalni odkrytych.

Analiza wyników kontroli w zakresie wykonywania powyższej oceny, wykazała:

- zarządzający 12 pływalniami krytymi i 4 pływalniami odkrytymi nie posiadali ustalonych z właściwym Państwowym Inspektorem Sanitarnym harmonogramów pobierania próbek wody,
- na 12 pływalniach zakres badań jakości wody nie był zgodny z ww. rozporządzeniem Ministra Zdrowia,
- na 24 pływalniach częstotliwość badań jakości wody nie była zgodna z ww. rozporządzeniem Ministra Zdrowia,
- na 14 pływalniach stwierdzono, iż zarządzający pływalnią nie dokumentowali bieżących obserwacji wody na pływalni,
- w 8 przypadkach stwierdzono brak systematycznego udokumentowanego nadzoru zarządzających pływalnią nad pracą urzędów oraz rejestrowaniem wyników pomiaru jakości wody na pływalni,
- w 43 obiektach, podczas kontroli sanitarnej obiektu, stwierdzono brak komunikatu informującego o spełnianiu przez wodę na pływalni wymagań określonych w ww. rozporządzeniu lub aktualnych informacji o przekroczeniach dopuszczalnych wartości parametrów wynikających z oceny.

Właściwi Państwowi Inspektorzy Sanitarni podejmowali stosowne działania mające na celu wyegzekwowanie od zarządzających pływalniami wywiązania się z obowiązków wynikających z ww. rozporządzenia. W 2019 roku na pływalniach w województwie pomorskim wykonano łącznie 8668 badań jakości wody.

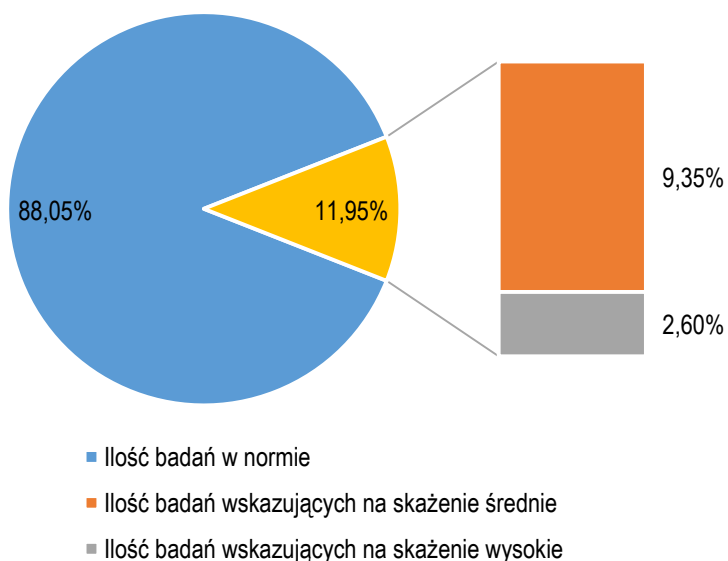
Tabela 4. Liczba badań wody na pływalniach

Rodzaj kontroli	woda wprowadzana do niecki basenowej z systemu cyrkulacji			woda z niecki basenowej		
	ilość badań ogółem	ilość badań w których stwierdzono przekroczenia parametrów fizykochemicznych	ilość badań w których stwierdzono przekroczenia parametrów mikrobiologicznych	ilość badań ogółem	ilość badań w których stwierdzono przekroczenia parametrów fizykochemicznych	ilość badań w których stwierdzono przekroczenia parametrów mikrobiologicznych
organy PIS	354	162	85	399	223	37
kontrola wewnętrzna zarządcy	3022	434	314	4893	1163	187

Najczęściej stwierdzane były ponadnormatywne wartości parametrów fizykochemicznych tj. chlor związany, chlor wolny, jak również potencjał redoks. Przekroczenia parametrów mikrobiologicznych miały charakter incydentalny i nie powtarzały się w kolejnych badaniach. Stwierdzenie skażenia mikrobiologicznego w nieckach basenowych skutkowało czasowym wyłączeniem ich z eksploatacji.

W 2019 roku w ramach kontroli wewnętrznej oraz sprawowanego nadzoru nad pływalniami wykonano łącznie 385 badań w zakresie bakterii *Legionella sp.* w ciepłej wodzie użytkowej w natryskach znajdujących się na pływalniach. W 10 z nich stwierdzono wysokie skażenie instalacji tymi bakteriami, a w 36 pływalniach skażenie średnie.

Wykres 5. Skażenie ciepłej wody użytkowej w natryskach w nadzorowanych pływalniach

Pływalnie kryte w większości znajdowały się na terenach szkół i hoteli, z kolei pływalnie odkryte położone były na terenach ośrodków wypoczynkowych i w obiektach hotelarskich. Duża liczba obiektów posiadała dodatkowe urządzenia atrakcji wodnych np. jacuzzi oraz pomieszczenia odnowy biologicznej tj. gabinety masażu, sauny, sale do ćwiczeń, solaria, siłownie, hydromasaże, fizykoterapie, itp. We wszystkich obiektach znajdowały się regulaminy określające warunki korzystania z pływalni. Pływalnie kryte wyposażone były w poczekalnię i szatnię na odzież wierzchnią, posiadały także prawidłowe zaplecze higieniczne tj. przebieralnie, kabiny ustępowe oraz natryski. Wszystkie obiekty posiadały wydzielone miejsca i/lub magazyny do przechowywania środków czystości i preparatów dezynfekcyjnych. Ścieki z omawianych obiektów odprowadzono do kanalizacji sanitarnej. Odpady komunalne gromadzono w pojemnikach plastikowych z pokrywami, wyłożonych workami foliowymi. Ich wywozem na składowiska odpadów zajmowały się wyspecjalizowane firmy, które posiadały specjalistyczny sprzęt transportowy przeznaczony do tego celu.

Tabela 5. Pływalnie

Rodzaj obiektu	W ewidencji na 31.12	Liczba obiektów kontrolowanych	Liczba kontroli		Liczba mandatów/kwota	Liczba decyzji administracyjnych	
			Zaplano-wane	Wyko-nane		Merytorycz-ne	Płatnicze liczba/kwota
Pływalnie kryte ogółem	148	140	143	157	1/100	5	11/2120
w tym parki wodne	5	5	5	7	0	0	1/337
Pływalnie odkryte	49	41	41	37	0	0	0
Pływalnie mieszane (kryto-odkryte)	11	10	11	15	0	0	0
Razem	208	191	195	216	1/100	5	12/2457

Wydano 5 decyzji administracyjnych. Ponadto nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł oraz wydano 12 decyzji ustalających opłatę na łączną kwotę 2457 zł. Kontrole sprawdzające wykazały usunięcie zaniedbań sanitarnych.

Domy Pomocy Społecznej, inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej oraz placówki zapewniające całodobową opiekę

W ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego w 2019 roku znajdowało się ogółem 49 domów pomocy społecznej, 51 innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz 86 placówek zapewniających całodobową opiekę. Domy pomocy społecznej, w większości koedukacyjne, zlokalizowane były w budynkach wolno stojących lub w kompleksach budynków innego przeznaczenia, zmodernizowanych tak, by spełniały potrzeby ich mieszkańców.

Opieka pielęgnarska była zapewniona w dużych obiektach całodobowo, natomiast w małych obiektach w wyznaczonym czasie. W kilku obiektach nie były prowadzone świadczenia medyczne na terenie placówki. W razie potrzeby mieszkańiec DPS-u był zawożony do przychodni. Gospodarka odpadami medycznymi w obiektach je wytwarzających była prawidłowa. W większości obiektów bielizna była prana przez zewnętrzne firmy, w pozostałych bielizna była prana w obiekcie.

Tabela 6. Zestawienie obiektów pomocy społecznej i placówek z całodobową opieką

Rodzaj obiektu	W ewidencji na 31.12	Liczba obiektów kontrolowanych	Liczba kontroli		Liczba mandatów/kwota	Liczba decyzji administracyjnych	
			Zaplanowane	Wykonane		Merytoryczne	Płatnicze liczba/kwota
Domy pomocy +społecznej	49	48	48	50	6/850	1	4/1160
Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej	51	30	34	34	0	0	1/114
Placówki zapewniające całodobową opiekę	86	77	67	82	2/800	0	3/987
Razem	186	155	149	166	8/1650	1	8/2261

W 5 obiektach wystawiono mandaty karne na sumę 1650 zł za nieprawidłową gospodarkę odpadami medycznymi i bielizną oraz stwierdzony niewłaściwy stan sanitarny. Ponadto wydano 1 decyzję merytoryczną oraz 8 decyzji ustalających opłatę na łączną kwotę 2261 zł.

Obiekty hotelarskie, turystyczne i noclegowe

W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego w ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 339 obiektów hotelarskich, w tym:

- 227 hoteli,
- 27 pensjonatów,
- 33 kempingi,

- 52 schroniska, schroniska młodzieżowe i pola biwakowe.

Ponadto w ewidencji znajdowało się 1078 innych obiektów, w których świadczone były usługi hotelarskie oraz 36 noclegowni. W grupie innych obiektów świadczących usługi hotelarskie, znajdowały się obiekty nie posiadające nadanej kategorii, w tym ośrodki wypoczynkowe.

Tabela 7. Obiekty hotelarskie, turystyczne i noclegownie

Rodzaj obiektu	W ewidencji na 31.12	Liczba obiektów kontrolowanych	Liczba kontroli		Liczba mandatów/kwota	Liczba decyzji administracyjnych	
			Zaplanowane	Wykonane		Merytoryczne	Płatnicze liczba/kwota
Noclegownie	36	33	43	37	0	1	1/83
Hotele	227	149	126	174	1/500	0	7/1502
Motele	0	0	0	0	0	0	0
Pensjonaty	27	14	14	15	0	0	0
Kempingi	33	25	21	31	1/300	0	1/216
Domy wycieczkowe	0	2	2	2	0	0	0
Schroniska młodzieżowe, schroniska, pola biwakowe	52	24	19	24	0	0	0
Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	1078	526	518	552	10/2000	2	27/4167
Razem	1453	773	743	835	12/2800	3	36/5968

Większość skontrolowanych obiektów posiadała właściwy stan sanitarny. Bielizna prana była w pralniach własnych obiektów lub oddawana do specjalistycznych pralni. Odpady komunalne odbierane były przez firmy specjalistyczne. W części obiektów wykonywano systematycznie dezynfekcje, dezynsekcje oraz deratyzacje.

Nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli to przede wszystkim brak czystości bieżącej, nieprawidłowa gospodarka bielizną czystą i brudną, uszkodzona armatura sanitarna łazienki, brudna kabina natryskowa, na ścianach w ustępach zacieki na suficie, uszkodzone powłoki malarskie, zniszczona stolarka okienna i drzwiowa, niesprawne umywalki, niewłaściwie prowadzona dezynfekcja urządzeń sanitarnych, nieprawidłowe przechowywanie sprzętu porządkowego, brak do wglądu dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie zabiegów DDD oraz brak wykonywania badań w zakresie bakterii *Legionella sp.* w ciepłej wodzie użytkowej.

Osoby winne zaniedbań ukarano mandatami karnymi. Nałożono ogółem 12 mandatów na łączną kwotę 2800 zł. Większość nieprawidłowości zostało usuniętych do końca 2019 roku. Ponadto wystawiono 3 decyzje administracyjne oraz 36 decyzji ustalających opłatę na łączną kwotę 5968 zł.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej

W 2019 roku w ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się ogółem 3577 zakładów usługowych, w tym:

- 1657 zakładów fryzjerskich,
- 1051 zakładów kosmetycznych,
- 326 zakładów odnowy biologicznej,
- 73 zakłady tatuażu,
- 470 innych zakładów (więcej niż jedna usługa).

Skontrolowano ogółem 2312 zakładów, przeprowadzono łącznie 2344 kontrole sanitarne.

Tabela 8. Obiekty fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej

Rodzaj obiektu	W ewidencji na 31.12	Liczba obiektów kontrolowanych	Liczba kontroli		Liczba mandatów / kwota	Liczba decyzji administracyjnych	
			Zaplanowane	Wykonane		Merytoryczne	Płatnicze liczba/kwota
Zakłady fryzjerskie	1657	778	808	782	22/4150	0	25/3784
Zakłady kosmetyczne	1051	864	924	913	27/7550	20	64/8006
Zakłady tatuażu	73	57	57	63	1/100	0	1/101
Zakłady odnowy biologicznej	326	219	229	235	2/500	0	5/574
Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu	470	394	368	351	14/3750	4	18/3630
Razem	3577	2312	2386	2344	66/16050	24	113/16095

W zakładach wydzielono miejsca dla klientów korzystających z usług, wyposażono w miejsca do przechowywania odzieży wierzchniej. Zaplecza socjalne zakładów to najczęściej wydzielone pomieszczenia, z szafami dwudzielnymi na odzież

osobistą i ochronną oraz kąciakiem do spożywania posiłków. Obiekty posiadały pomieszczenia sanitarne oraz wydzielone pomieszczenia/miejsca do przechowywania i mycia sprzętu porządkowego, a także przechowywania środków czystości. Narzędzia i sprzęt fryzjersko-kosmetyczny dezynfekowany w środkach do tego przeznaczonych. Środki do dezynfekcji w ilości dostatecznej, przechowywane były prawidłowo – w pojemnikach z pokrywką, właściwie oznakowanych.

Dezynfekcję przyborów oraz narzędzi przeprowadzano w plastikowych lub szklanych pojemnikach z pokrywkami, a następnie płukano pod bieżącą wodą. Narzędzia wielokrotnego użytku, których stosowanie powoduje naruszenie ciągłości tkanek, po każdym użyciu poddawano dezynfekcji, a następnie myto i sterylizowano. Sterylizacja narzędzi odbywała się w większości poza zakładami, na podstawie umów podpisanych z placówkami ochrony zdrowia. Nieznaczna liczba zakładów posiadała autoklawy. Przechowywanie sterylnych narzędzi nie budziło zastrzeżeń. W obiektach wykonujących czynności, w trakcie których dochodzi do przerwania ciągłości tkanki łącznej wdrożono i zastosowano procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi.

Podczas kontroli sanitarnych zakładów usługowych stwierdzono nieprawidłowości, takie jak brudne narzędzia fryzjerskie i/lub kosmetyczne, uszkodzone narzędzia fryzjerskie uniemożliwiające dezynfekcję, nieprawidłowa dezynfekcja narzędzi lub brak dezynfekcji narzędzi, brak płynu dezynfekcyjnego, przeterminowany płyn do dezynfekcji narzędzi, nieoznakowany pojemnik z płynem do dezynfekcji, brak pojemników do narzędzi sterylnych i przeznaczonych do sterylizacji, brak daty sterylizacji na pakietach sterylizacyjnych, niewłaściwie przechowywane pakiety sterylizacyjne, brak bieżącej czystości pomieszczeń i stanowisk pracy, brak rozdziału odzieży ochronnej od osobistej, brak wydzielonego pomieszczenia lub miejsca na sprzęt porządkowy, niewłaściwy stan techniczny ścian i sufitów, ponadto nieprzestrzeganie przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych oraz ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium.

Za nieprawidłowości bieżącego stanu sanitarnego nałożono ogółem 66 mandatów karnych na łączną kwotę 16050 zł. W celu poprawy stanu sanitarno – technicznego zakładów wydano łącznie 24 decyzje merytoryczne. Ponadto wydano 113 decyzji ustalających opłatę na sumę 16095 zł. Wydano 4 decyzje nakładające karę pieniężną na łączną kwotę 6000 zł.

Postępowanie ze zwłokami i szczątkami ludzkimi

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwa pomorskim nadzorowały 467 cmentarzy oraz 29 domów przedpogrzebowych. Zakłady pogrzebowe posiadały własne urządzenia chłodnicze lub korzystały z kostnic parafialnych na zasadzie umowy użyczenia. Na terenie wielu cmentarzy znajdują się kostnice, kaplice i domy przedpogrzebowe. Stan sanitarno-higieniczny ww. obiektów nie budził zastrzeżeń. Ponadto organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydały 1235 decyzji dotyczących ekshumacji zwłok i szczątków, 393 postanowienia dotyczące

sprowadzenia zwłok/szczałków z zagranicy oraz 47 decyzje dotyczące przewozu zwłok/szczałków poza granicę RP.

Środki transportu i obiekty przeznaczone do obsługi ruchu pasażerskiego

W roku 2019 organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego skontrolowały 655 środków transportu osobowego - kolejowego, drogowego, żeglugi morskiej i śródlądowej.

Środki transportu

Kontrole sanitarno-higieniczne dotyczyły publicznego transportu zbiorowego, wykorzystywanego w międzynarodowych, krajowych i miejskich przewozach podróży oraz transportu specjalistycznego. Łącznie skontrolowano 254 środki komunikacji lądowej - autobusów transportu krajowego i międzynarodowego, składów pociągów dalekobieżnych (łącznie z wagonami sypialnymi, z kuszetami), podmiejskich, szybkiej kolei miejskiej, samochodów do przewozu chorych, zwłok i szczałków ludzkich, bielizny, odpadów medycznych oraz 401 statków, promów pasażerskich, statków żeglugi śródlądowej, kutrów wycieczkowych i łodzi.

Środki transportu osobowego kolejowego

Kontrole sanitarno-techniczne dotyczyły składów pociągów należących do TLK, EIC oraz Przewozów Regionalnych. Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni skontrolowali łącznie 7 wagonów.

Czynności kontrolne prowadzono w bazach przygotowania wagonów do drogi lub przy torach odstawczych, po świeżo przeprowadzonych czynnościach sprzątnięcia, mycia oraz ewentualnych naprawach. W wyniku całorocznego nadzoru sanitarnego, nie stwierdzano nieprawidłowości.

W 2019 roku wpłynęła 1 interwencja, dotycząca pokąsania przez pluskwy, po zlokalizowaniu wagonu wyłączono go z użytkowania i prewencyjnie poddano dezynsekcji.

Środki transportu osobowego drogowego

W autobusach, trolejbusach, autokarach komunikacji miejskiej stan sanitarno-techniczny skontrolowanych pojazdów nie budził zastrzeżeń. W 2019 roku skontrolowano łącznie 82 środki publicznego transportu drogowego, w tym 59 autobusów komunikacji publicznej i 23 autobusy turystyczne.

Do zakresu kontroli sanitarnych realizowanych w autobusach transportu międzynarodowego należała zarówno ocena bieżącego stanu powyższych środków transportu, jak i proces przygotowania środka do drogi. Pobieżne sprzątnięcie autobusów np. zbieranie większych śmieci, wykonywano po każdym przejeździe. Gruntowne sprzątnięcie autobusów odbywało się po każdym powrocie z kursu na bazę.

W skontrolowanych autobusach stan sanitarno-higieniczny nie budził zastrzeżeń. Nie wpłynęły również żadne skargi dotyczące stanu sanitarnego przedmiotowych środków transportu.

Pojazdy do przewozu zwłok

Ocenie sanitarnej poddano 119 pojazdów do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. Stan sanitarno-higieniczny nie budził zastrzeżeń. W firmach były opracowane procedury mycia i dezynfekcji pojazdów. Samochody były trwale oznakowane, posiadały odizolowaną kabinę kierowcy od części ładunkowej, zabezpieczenie przed przesuwaniem się trumny w czasie transportu. Podłoga w części do umieszczenia trumny była gładka, łatwo zmywalna. Stosowano prawidłowe środki dezynfekcyjne. Odpady niebezpieczne przechowywano w specjalnie do tego celu przeznaczonych zamykanych pojemnikach i przekazywano do unieszkodliwiania na podstawie zawartej umowy z wyspecjalizowaną firmą. Samochody myto na terenie zakładów pogrzebowych, do których należą lub w myjniach samochodowych.

Karetki pogotowia

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego przeprowadziły 22 kontrole sanitarne karetek pogotowia. Kontrole nie wykazały uchybień. Stosowano bieliznę jednorazowego użytku, wewnątrz pojazdów myto i dezynfekowano zgodnie z procedurami, z zewnątrz pojazdy myto w większości w ogólnodostępnych myjniach. Usuwanie wykorzystanego sprzętu jednorazowego użytku przebiegało zgodnie z procedurą postępowania z odpadami medycznymi. W przypadku korzystania z koców, po każdym użyciu były one przekazywane do pralni, w której przeprowadzono ich dezynfekcję.

Środki transportu morskiego i śródlądowego

Państwowy Graniczny Inspektor Sanitarny w Gdyni skontrolował jednostki pływające w ruchu krajowym i międzynarodowym. W Porcie Gdynia przeprowadzono kontrole 129 jednostek pływających (3 statki i promy pasażerskie, 126 statków morskich z wyłączeniem statków pasażerskich i promów pasażerskich), w Porcie Gdańsk - 219 kontroli (8 statków i promów pasażerskich, 211 statków morskich z wyłączeniem statków pasażerskich i promów pasażerskich), w Porcie Ustka - 53 (9 statków i promów pasażerskich, 42 statki morskie, z wyłączeniem statków pasażerskich i promów pasażerskich oraz 2 statki i promy pasażerskie żeglugi śródlądowej). Łącznie przeprowadzono 401 kontroli sanitarnych transportu morskiego i śródlądowego.

Dworce i stacje kolejowe

W 2019 roku skontrolowano 22 dworce i stacje kolejowe. W okresie sprawozdawczym stwierdzono jedno uchybienie stanu sanitarnego. Nieprawidłowość dotyczyła niewłaściwej czystości bieżącej. Nałożono decyzję płacniczą na kwotę 66 zł. W 2019 roku nie wpłynęła żadna interwencja dotycząca stanu sanitarno-higienicznego na dworcach i stacjach kolejowych.

Dworce autobusowe

W 2019 roku przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej skontrolowali 9 dworców autobusowych. Stan sanitarny w zakresie czystości bieżącej skontrolowanych obiektów (łącznie ze stanowiskami autobusowymi oraz z zapleczem socjalnym dla kierowców) nie budził zastrzeżeń. Podczas dwóch kontroli stwierdzono zły stan techniczny, sprawy przekazano Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego. W 2019 roku nie wypłynęła żadna interwencja dotycząca stanu sanitarno-higienicznego na dworcach autobusowych.

Morskie przejścia graniczne

W ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie pomorskim znajduje się 8 przejść granicznych morskich – Gdańsk (Nowy Port i Górk Zachodnie) (sportowe), Gdynia, Łeba (sportowe), Ustka, Hel, Jastarnia (sportowe), Władysławowo. Wszystkie zostały skontrolowane w 2019 roku, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ponadto przeprowadzono kontrolę 11 portów (innych niż przejścia graniczne), 136 nadbrzeży portowych, 18 przystani rybackich, 5 przystani jednostek pływających rekreacyjnych i sportowych, 5 przystani promów morskich i statków pasażerskich oraz 2 baz promowych. Nie wykazano nieprawidłowości.

Lotnicze przejście graniczne w Gdańsku Rębiechowie

Port Lotniczy Gdańsk im. Lecha Wałęsy obsłużył w 2019 roku 5 376 120 pasażerów. W 2019 roku przeprowadzono 3 kontrole sanitarne terminali pasażerskich w Porcie Lotniczym. Stan sanitarno-porządkowy oraz sanitarno-techniczny pomieszczeń terminali T1 i T2 dobry. Przeprowadzono 3 kontrole sanitarne firmy WELCOME Airport Services Sp. z o. o. odpowiedzialnej za zaopatrzenie samolotów w wodę oraz odprowadzanie nieczystości stałych i płynnych. Stan higieniczno-sanitarny pojazdów do obsługi samolotów, stan sanitarno-porządkowy oraz sanitarno-techniczny pomieszczeń garażowych dobry. Przeprowadzono również 3 kontrole sanitarne firmy LS Airport Services S.A., odpowiedzialnej za zaopatrywanie samolotów w wodę, odbiór ścieków, sprzątanie oraz odladanie samolotów. Stan sanitarno-techniczny pojazdów do obsługi samolotów dobry.

Samochody do przewozu bielizny

Skontrolowano 18 środków transportu do przewozu bielizny. W większości stan sanitarno-higieniczny nie budził zastrzeżeń. W jednym pojeździe stwierdzono nieprawidłowości, wydano decyzję merytoryczną oraz płatniczą na kwotę 236 złotych. Sprzątanie i dezynfekcja wnętrza samochodów odbywały się w miejscu postoju samochodu na terenie pralni po zakończonym kursie. Mycie samochodów z zewnątrz odbywało się na terenie pralni lub w myjni zewnętrznej.

Inne obiekty użyteczności publicznej

W 2019 roku w ewidencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się 630 innych obiektów użyteczności publicznej, nie ujętych w ww. punktach. Najwięcej w tej grupie było obiektów takich jak obiekty kulturalne (domy kultury, teatry,

muzea), obiekty sportowe (hale, korty, stadiony), tereny rekreacyjne, pralnie. Skontrolowano 376 obiektów.

Nieprawidłowości stwierdzone podczas kontroli to niewłaściwy stan sanitarno-porządkowy w toaletach, stan sanitarno-porządkowy zaplecza socjalnego oraz toalet dla pracowników, brak ciepłej wody.

Obiekty podległe Ministerstwu Sprawiedliwości

W 2019 roku przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego skontrolowali ogółem 5 zakładów karnych i 6 aresztów śledczych dla dorosłych, zlokalizowanych w Gdańsku, Czarnem (pow. Człuchów), Kwidzynie, Malborku, Sztumie, Chojnicach, Czersku (pow. Chojnice), Słupsku, Starogardzie Gdańskim i Wejherowie oraz przychodnie wykazane jako podległe Ministrowi Sprawiedliwości. Przeprowadzono ogółem 23 kontrole zakładów karnych, aresztów śledczych i przychodni, w tym kontrole interwencyjne.

Tabela 9. Obiekty podległe Ministrowi Sprawiedliwości

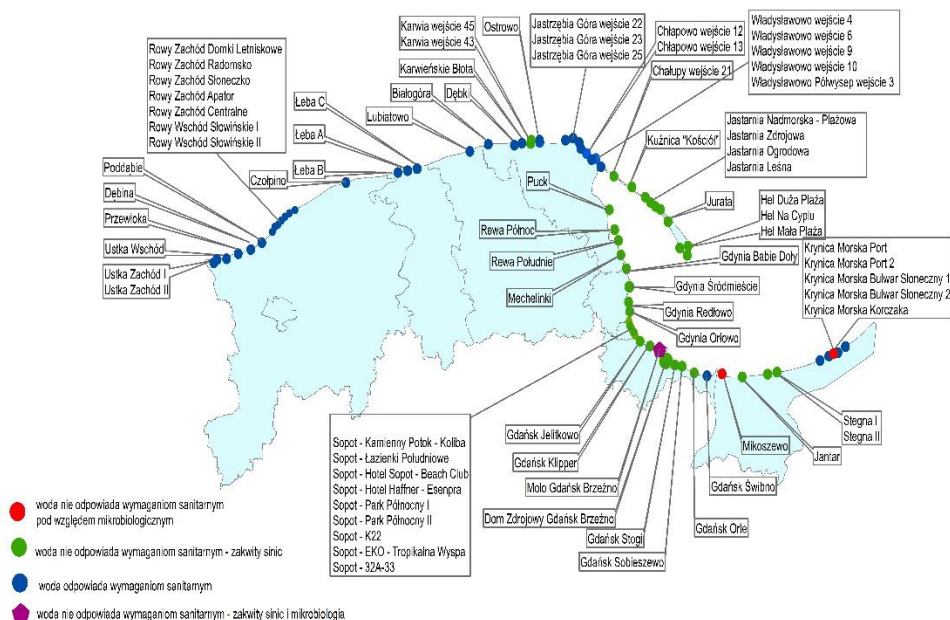
Rodzaj obiektu	W ewidencji na 31.12	Liczba obiektów kontrolowanych	Kontrole		Liczba mandatów/kwota	Liczba decyzji administracyjnych	
			Zaplanowane	Wykonane		Merytoryczne	Płatnicze liczba/kwota
Zakład karny	5	5	6	11	0	1	1/236
Areszt śledczy	6	5	12	9	0	0	1/114
Przychodnia	4	4	3	3	0	0	0

Kontrole wyżej wymienionych obiektów obejmowały 2 szpitale (Gdańsk, Czarne), ambulatoria, zbiorowe pomieszczenia sanitarne, pralnie, fryzjerie, sale zajęć, cele mieszkalne, sale widzeń i inne pomieszczenia, znajdujące się w tych obiektach.

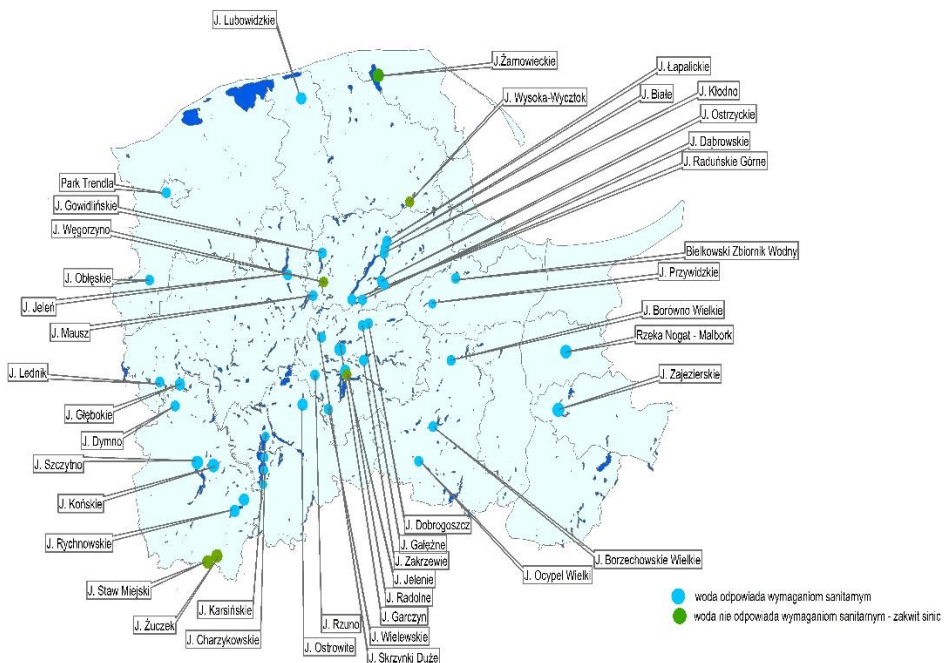
Jakość wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli

Na terenie województwa pomorskiego znajdowało się 129 kąpielisk, w tym 80 morskich i 49 śródlądowych. Ich liczba w odniesieniu do roku ubiegłego wzrosła o 24 (18,6%).

Mapa 1. Ocena sanitarna kąpielisk morskich w 2019 roku

Mapa 2. Ocena sanitarna kąpielisk śródlądowych w 2019 roku

Sezon kąpielowy we wszystkich gminach został określony uchwałą rad gmin i obejmował poniższe okresy.

Tabela 10. Sezon kąpielowy na kąpieliskach województwa pomorskiego

Lp.	Powiat	Nazwa kąpieliska	Akwen	Data rozpoczęcia sezonu	Data zakończenia sezonu
1	bydowski	Jeleń	j. Jeleń	22.06.2019	02.09.2019
2		Kąpielisko Miastko	j. Lednik	15.06.2019	15.09.2019
3		Kąpielisko Świeszyno	j. Głębokie	15.06.2019	15.09.2019
4	chojnicki	Charzykowy	j. Charzykowskie	01.07.2019	31.08.2019
5		Ostrowite	j. Ostrowite	01.07.2019	31.08.2019
6		Małe Swornegacie	j. Charzykowskie	01.07.2019	31.08.2019
7		Swornegacie	j. Karsińskie	01.07.2019	31.08.2019
8		Funka Ośrodek Wypoczynkowy „Mikomania”	j. Charzykowskie	23.06.2019	21.08.2019
9	człuchowski	Ośrodek wypoczynkowy nad j. Rychnowskim	j. Rychnowskie	22.06.2019	31.08.2019
10		Kąpielisko nad j. Końskim w Przechlewie	j. Końskie	01.07.2019	30.08.2019
11		Kąpielisko nad j. Szczytno przy Ośrodku Rekreacyjno Wypoczynkowym "Rzewnica"	j. Szczytno	01.07.2019	31.08.2019
12		Kąpielisko na j. Staw Miejski w Debrnie	j. Staw Miejski	01.07.2019	31.08.2019
13		Kąpielisko nad j. Dymno w Koczale	j. Dymno	01.07.2019	31.08.2019
14		Kąpielisko na j. Żuczek w Debrnie	j. Żuczek	01.07.2019	31.08.2019
15		Ośrodek Szkoleniowy WOPR	j. Rychnowskie	22.06.2019	31.08.2019
16		gdański	Kąpielisko gminne przy ul. Jeziornej w Przywidzu	j. Przywidzkie	01.07.2019
17	Kąpielisko gminne w Kolbudach przy ul. A. Ważnego 3		Bielkowski Zbiornik Wodny	22.06.2019	01.09.2019
18	kartuski	Stężycza	j. Raduńskie Górne	01.07.2019	31.08.2019
19		Gołubie	j. Dąbrowskie	01.07.2019	31.08.2019
20		PGE Energia Ośrodek Szkoleniowy w Krzesznej	j. Ostrzyckie	01.07.2019	31.08.2019
21		Centrum Wypoczynkowe Wieżyca Kolano	j. Ostrzyckie	01.07.2019	31.08.2019
22		Sulęczyno	j. Węgorzyno	01.07.2019	31.08.2019
23		Ośrodek Szkoleniowo Rehabilitacyjny Mausz	j. Mausz	01.07.2019	31.08.2019

Stan sanitarno-higieniczny województwa pomorskiego w 2019 roku

24		Kąpielisko nad j. Białym	j. Białe	23.06.2019	31.08.2019
25		Gowidlino	j. Gowidlińskie	23.06.2019	31.08.2019
26		Kąpielisko gminne w Chmielnie	j. Kłodno	01.07.2019	31.08.2019
27		Kąpielisko gminne w Garczu	j. Łapalickie	01.07.2019	31.08.2019
28	kościerski	Przy Centrum Szkoleniowo-Wypoczynkowym w Garczynie	j. Garczyn	01.07.2019	31.08.2019
29		Kąpielisko w Dziemianach	j. Rzuno	01.07.2019	31.08.2019
30		Kąpielisko "Wielewskie" we Wielu	j. Wielewskie	01.07.2019	31.08.2019
31		Kąpielisko przy Ośrodku Wypoczynkowym Politechniki Gdańskiej Czarlina	j. Jelenie	15.06.2019	15.09.2019
32		Kąpielisko przy Ośrodku Wypoczynkowym Gdańskiej Stoczni "Remontowa" im. J. Piłsudskiego S.A. w Czarlinie	j. Radolne	24.06.2019	31.08.2019
33		Kąpielisko we wsi Dobrogoszcz	j. Dobrogoszcz	22.06.2019	31.08.2019
34		Kąpielisko w Kościerzynie	j. Gałęźne	01.06.2019	30.09.2019
35		Kąpielisko przy Hotelu "Niedźwiadek" Sp. z o.o. we Wdzydzach	j. Jelenie	01.07.2019	31.08.2019
36		Kąpielisko w Nowym Karpnie	j. Skrzynki Duże	01.07.2019	31.08.2019
37		Kąpielisko PCM Garczyn	j. Garczyn	22.06.2019	30.08.2019
38		Kąpielisko Ośrodek Stawiska	j. Zakrzewie	24.06.2019	30.08.2019
39		łęborski	Kąpielisko przy plaży A w Łebie	Morze Bałtyckie	23.06.2019
40	Kąpielisko przy plaży "B" w Łebie		Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
41	Kąpielisko przy plaży C w Łebie		Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
42	malborski	Zajezierskie	j. Zajezierskie	17.06.2019	02.09.2019
43		Nogat	rz. Nogat	22.06.2019	25.08.2019
44	nowodworski	Mikoszewo	Zatoka Gdańska	22.06.2019	31.08.2019
45		Jantar	Zatoka Gdańska	22.06.2019	01.09.2019
46		Stegna II	Zatoka Gdańska	22.06.2019	01.09.2019
47		Stegna I	Zatoka Gdańska	01.07.2019	31.08.2019
48		Krynica Morska - Bulwar Słoneczny 1	Zatoka Gdańska	01.07.2019	31.08.2019
49		Krynica Morska - Bulwar Słoneczny 2	Zatoka Gdańska	20.06.2019	31.08.2019
50		Krynica Morska - Korczaka	Zatoka Gdańska	01.07.2019	31.08.2019
51		Krynica Morska - Port	Zatoka Gdańska	01.07.2019	31.08.2019
52		Krynica Morska - Port 2	Zatoka Gdańska	01.07.2019	31.08.2019

Stan sanitarno-higieniczny województwa pomorskiego w 2019 roku

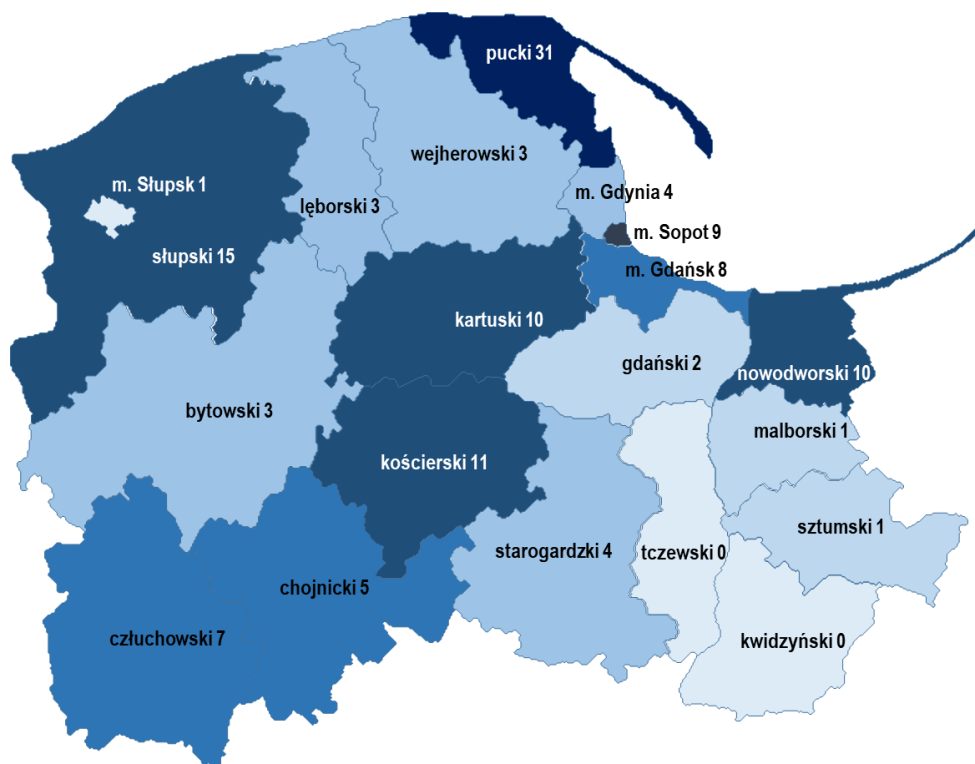
53		Sztutowo	Zatoka Gdańska	01.07.2019	31.08.2019
54		Kąty Rybackie	Zatoka Gdańska	01.07.2019	31.08.2019
55	pucki	Karwia wejście nr 43	Morze Bałtyckie	26.06.2019	31.08.2019
56		Ostrowo wejście nr 35	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
57		Jastrzębia Góra wejście nr 25	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
58		Jastrzębia Góra wejście nr 23	Morze Bałtyckie	26.06.2019	15.09.2019
59		Władysławowo wejście nr 9	Morze Bałtyckie	26.06.2019	15.09.2019
60		Władysławowo wejście nr 6	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
61		Chałupy wejście nr 21	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
62		Kapielisko Kuźnica "Kościół"	Morze Bałtyckie	01.07.2019	30.08.2019
63		Kapielisko Jastarnia "Nadmorska- Plażowa"	Morze Bałtyckie	01.07.2019	30.08.2019
64		Kapielisko Jastarnia "Zdrojowa"	Morze Bałtyckie	01.07.2019	30.08.2019
65		Kapielisko Jurata "Międzymorze"	Morze Bałtyckie	01.07.2019	30.08.2019
66		Kapielisko nr 1 - "Duża Plaża"	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
67		Kapielisko nr 3 - "Mała Plaża"	Zatoka Gdańska	01.07.2019	31.08.2019
68		Puck plaża po wschodniej stronie części falochronu portu jachtowego na Zatoce Puckiej	Zatoka Pucka	22.06.2019	01.09.2019
69		Rewa od strony Zatoki Gdańskiej	Zatoka Gdańska	01.07.2019	31.08.2019
70		Rewa od strony Zatoki Puckiej	Zatoka Pucka	01.07.2019	31.08.2019
71		Kapielisko nr 2 - "Na Cyplu"	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
72		Władysławowo-Półwysep wejście nr 3	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
73		Karwia wejście nr 45	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
74		Jastrzębia Góra wejście nr 22	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
75		Chłapowo wejście nr 12	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
76		Chłapowo wejście nr 13	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
77		Władysławowo wejście nr 4	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
78		Władysławowo wejście nr 10	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
79		Kapielisko Jastarnia "Ogrodowa"	Morze Bałtyckie	01.07.2019	30.08.2019
80		Kapielisko Jastarnia "Leśna"	Morze Bałtyckie	01.07.2019	30.08.2019
81		Mechelinki	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
82		Kapielisko morskie w Białogórze	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
83		Kapielisko morskie w Dębках	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
84		Kapielisko morskie w Karwieńskich Błotach Drugich	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
85		Kapielisko w Lubkowie DPS	j. Żarnowieckie	01.07.2019	31.08.2019

Stan sanitarno-higieniczny województwa pomorskiego w 2019 roku

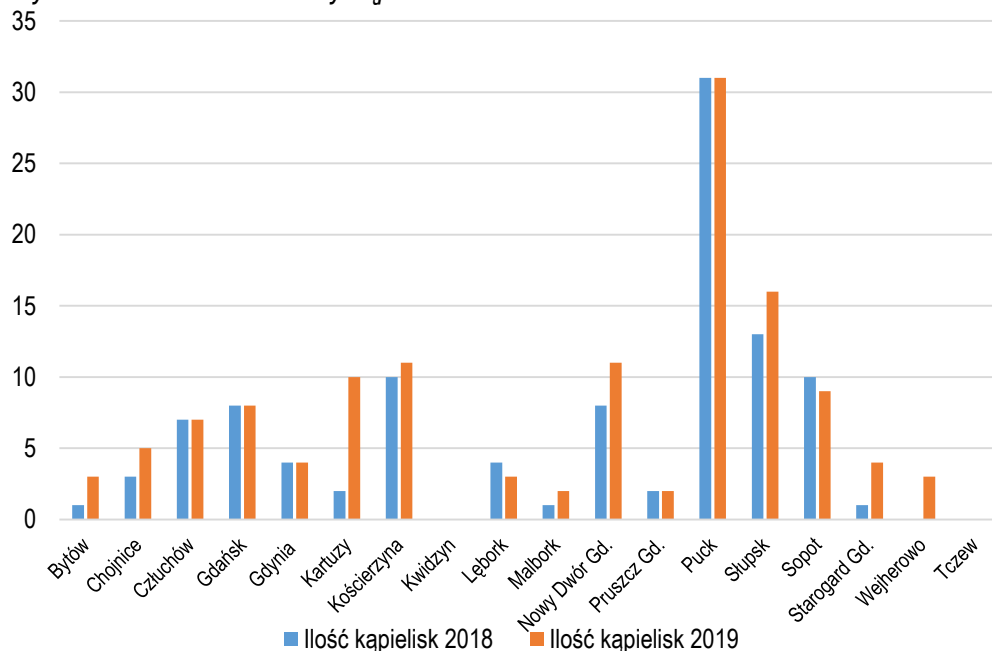
86	starogardzki	Borzechowskie Wielkie przy Ośrodku Wypoczynkowym „Jeziornik” w Borzechowie	j. Borzechowskie Wielkie	01.07.2019	31.08.2019
87		Kapielisko przy Ośrodku Wypoczynkowym Centrum Animacji Misyjnej Księży Werbistów	j. Ocypel Wielki	15.06.2019	15.09.2019
88		Kapielisko przy Ośrodku Kolonijnym Hufca Praga Południe „Słoneczna Republika”	j. Ocypel Wielki	15.06.2019	15.09.2019
89		Borówno Wielki	j. Borówno Wielkie	01.07.2019	31.08.2019
90	wejherowski	Jeziro Wysoka - Wycztok	j. Wysoka Wycztok	01.07.2019	31.08.2019
91		Kapielisko Lubiatowo, pomiędzy wejściem na plażę nr 43 i 44	Zatoka Gdańska	01.07.2019	31.08.2019
92		Przystań w Nadolu	j. Żarnowieckie	22.06.2019	01.09.2019
93	m. Gdańsk	Gdańsk Jelitkowo	Zatoka Gdańska	19.06.2019	01.09.2019
94		Molo Gdańsk Brzeźno	Zatoka Gdańska	01.06.2019	31.08.2019
95		Gdańsk Stogi	Zatoka Gdańska	19.06.2019	31.08.2019
96		Gdańsk Sobieszewo	Zatoka Gdańska	19.06.2019	31.08.2019
97		Gdańsk Orle	Zatoka Gdańska	19.06.2019	31.08.2019
98		Dom Zdrojowy Gdańsk Brzeźno	Zatoka Gdańska	19.06.2019	31.08.2019
99		Gdańsk Klipper Jelitkowo	Zatoka Gdańska	01.07.2019	31.08.2019
100		Gdańsk Świbno	Zatoka Gdańska	01.07.2019	31.08.2019
101	m. Gdynia	Gdynia Śródmieście	Zatoka Gdańska	21.06.2019	31.08.2019
102		Gdynia Redłowo	Zatoka Gdańska	21.06.2019	31.08.2019
103		Gdynia Orłowo	Zatoka Gdańska	21.06.2019	31.08.2019
104		Gdynia Babie Doły	Zatoka Gdańska	21.06.2019	31.08.2019
105	słupski	Ustka Zachód I	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
106		Ustka Zachód II	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
107		Ustka Wschód	Morze Bałtyckie	15.06.2019	15.09.2019
108		Przewłoka	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
109		Poddąbie	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
110		Czołpino	Morze Bałtyckie	22.06.2019	31.08.2019
111		Dębina	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
112		Rowy Zachód Domki Letniskowe	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
113		Rowy Zachód Radomsko	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
114		Rowy Zachód Słoneczko	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
115		Rowy Zachód Apator	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
116		Rowy Zachód Centralne	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
117		Rowy Wschód Słowińskie I	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
118		Rowy Wschód Słowińskie II	Morze Bałtyckie	01.07.2019	31.08.2019
119		Kapielisko w Oblężu	J. Oblęskie	22.06.2019	31.08.2019

120	m. Słupsk	Park Trenlda	Staw Naturalny	15.06.2019	30.09.2019
121	m. Sopot	Sopot-Kamienny Potok-Koliba	Zatoka Gdańska	28.06.2019	31.08.2019
122		Sopot-Łazienki Południowe	Zatoka Gdańska	15.06.2019	15.09.2019
123		Sopot-Hotel Sopot-Beach Club	Zatoka Gdańska	28.06.2019	31.08.2019
124		Sopot-Hotel Haffner-Esentra	Zatoka Gdańska	28.06.2019	31.08.2019
125		Sopot-Park Północny I	Zatoka Gdańska	28.06.2019	31.08.2019
126		Sopot-Park Północny II	Zatoka Gdańska	28.06.2019	31.08.2019
127		Sopot-K22	Zatoka Gdańska	28.06.2019	31.08.2019
128		Sopot-EKO-Tropikalna Wyspa	Zatoka Gdańska	28.06.2019	31.08.2019
129		Sopot-32A-33	Zatoka Gdańska	28.06.2019	31.08.2019

Mapa 3. Liczba kąpielisk w poszczególnych powiatach w 2019 roku

Wykres 6. Porównanie liczby kąpielisk w 2018 i 2019 roku

Rady gmin określiły w drodze uchwały do dnia 20 maja 2019 roku wykaz kąpielisk na terenie gminy lub na polskich obszarach morskich przyległych do danej gminy.

Wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast przedłożyli do dnia 28 lutego 2019 roku do zaopiniowania organom Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego projekty uchwał rad gmin wraz z wnioskami organizatorów o umieszczenie w wykazie kąpielisk wydzielonych fragmentów wód powierzchniowych, na których planują utworzyć kąpieliska. Załączone do projektów uchwał rad gmin wnioski organizatorów o umieszczenie w wykazie kąpielisk wydzielonych fragmentów wód powierzchniowych, na których planowano utworzyć kąpieliska, spełniały wymagania określone w art. 37 ust. 4 Ustawy Prawo Wodne z dnia 20 lipca 2017 roku (Dz. U. z 2018 r., poz. 2268 ze zm.).

Realizacja kontroli urzędowej w odniesieniu do nadzorowanych kąpielisk:

- dla wszystkich kąpielisk zostały wyznaczone punkty pobierania próbek wody do badań,
- dla wszystkich kąpielisk pobieranie i transport próbek realizowano zgodnie z obowiązującą w województwie pomorskim instrukcją pobierania próbek wody, zaś badania próbek wody prowadzone były zgodnie z metodami referencyjnymi, określonymi w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 roku w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2019 r., poz. 255),
- w ramach realizacji badań kontroli urzędowej pobrano łącznie 144 próbek wody z kąpielisk przed sezonem.

Ocena prowadzonej kontroli wewnętrznej przez organizatorów kąpielisk:

- do dnia 20 maja 2019 roku wszyscy organizatorzy kąpielisk na nadzorowanym terenie ustalili w porozumieniu z organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej harmonogramy pobrania próbek wody z prowadzonych kąpielisk w sezonie kąpielowym 2019,
- w ramach kontroli wewnętrznej, pobrane były łącznie 492 próbki wody,
- wszyscy organizatorzy kąpielisk systematycznie wizualnie nadzorowali wody w prowadzonych kąpieliskach i wody zasilające te kąpieliska (pod kątem występowania zanieczyszczeń niekorzystnie wpływających na jakość wody i stanowiących zagrożenie zdrowia kąpiących się osób),
- w sezonie 2019, na kąpieliskach województwa pomorskiego nie wystąpiła żadna sytuacja wyjątkowa,
- wszyscy organizatorzy badali jakość wody w prowadzonych kąpieliskach zgodnie z ustalonym harmonogramem badań i w punktach ustalonych z organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz niezwłocznie przekazywali wyniki badań organom Państwowej Inspekcji Sanitarnej,
- organizatorzy informowali kąpiących się o jakości wody w kąpieliskach i zaleceniach organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej,
- dokumentowanie kontroli wewnętrznej jakości wody w kąpieliskach przez ich organizatorów na terenie powiatów spełniało wymagania określone w § 7 rozporządzenia MZ z dnia 17 stycznia 2019 roku w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpiele (Dz. U. z 2019 r., poz. 255).

Ocena i klasyfikacja jakości wody w kąpieliskach

Sezon letni 2019 roku charakteryzował się masowym zakwitaniem sinic w wodach kąpielisk województwa pomorskiego. Zakwit wystąpił zarówno na wodach śródlądowych jak również wodach morskich. Łącznie, zakaz kąpiele dotyczył 46 kąpielisk - 39 zlokalizowanych na wodach morskich oraz 7 zlokalizowanych na wodach śródlądowych.

Tabela 11. Zakwit sinic w kąpieliskach śródlądowych w sezonie letnim 2019

Lp.	Kąpielisko	Lipiec																				
		12-07	13-07	14-07	15-07	16-07	17-07	18-07	19-07	20-07	21-07	22-07	23-07	24-07	25-07	26-07	27-07	28-07	29-07	30-07	31-07	
1	Jezioro Wysoka-Wyczałok																					
2	Jezioro Zamowieckie - Przystań w Nadolu																					
3	Jezioro Węgorzyno w Sulęcynie																					
4	Jezioro Żuczek w Debrznie																					
5	Staw Miejski w Debrznie																					
6	Jezioro Jelenie - Kąpielisko przy Hotelu Niedzwiedek																					
7	Jezioro Zamowieckie - Lubkowo DPS																					

Tabela 12. Zakwit sinic w kąpieliskach morskich w sezonie letnim 2019

Lp.	Nazwa kąpieliska	Lipiec														Sierpień													
		12-07	13-07	14-07	15-07	16-07	17-07	18-07	19-07	20-07	21-07	22-07	23-07	24-07	25-07	26-07	27-07	28-07	29-07	30-07	31-07	1-08	2-08	3-08	4-08	5-08	6-08	7-08	8-08
1	Dom Zdrojowy Gdańsk Brzeźno																												
2	Gdańsk Orle																												
3	Gdańsk Sobieszewo																												
4	Gdańsk Stogi																												
5	Molo Gdańsk Brzeźno																												
6	Gdańsk Jelitkowo																												
7	Gdańsk Klipper																												
8	Gdynia Babie Doly																												
9	Gdynia Orłowo																												
10	Gdynia Redłowo																												
11	Gdynia Śródmieście																												
12	Rewa od str. Zat. Puckiej																												
13	Rewa od str. Zat. Gdańskiej																												
14	Puck, zatoka Pucka																												
15	Jastarnia Leśna																												
16	Jastarnia Ogrodowa																												
17	Jurata Międzyrzecze																												
18	Hel Na Cyplu																												
19	Mechelinki																												
20	Hel Mała Plaża																												
21	Hel Duża Plaża																												
22	Jastarnia Zdrojowa																												
23	Jastarnia Nadmorska Plażowa																												
24	Kuźnica Kościół																												
25	Chałupy w.21																												
26	Karwia w.43																												
27	Karwia w.45																												
28	Jantar																												
29	Stegna I																												
30	Stegna II																												
31	Sopot Łazienki Południowe																												
32	Sopot Kamienny Potok Koliba																												
33	Sopot Hotel Beach Club																												
34	Sopot Hotel Haffner Esentra																												
35	Sopot Park Północny I																												
36	Sopot Park Północny II																												
37	Sopot K22																												
38	Sopot Eko Tropikalna Wyspa																												
39	Sopot 32A-33																												

Przekroczenie mikrobiologiczne stwierdzono w następujących kąpieliskach:

- jezioro Gowidlińskie w Gowidlinie – 8 – 10.07.2019 r.,
- Bielkowski Zbiornik Wodny – kąpielisko gminne w Kolbudach – 8 – 11.07.2019 r.,
- Molo Gdańsk Brzeźno – 5 – 7.07.2019 r.,
- Krynica Morska – Bulwar Słoneczny 1 – 17 – 24.07.2019 r.,
- Mikoszewo – 16 – 23.07.2019 r.

Z uwagi na awaryjny zrzut ścieków do rzeki Wisły po awarii Zakładu Oczyszczalni Ścieków „ Czajka” w Warszawie, w dniach 06.09 – 9.10. 2019 r. pobierane były próbki wody pod kątem bakteriologicznym z Zatoki Gdańskiej. Pobrano łącznie 100 próbek z wód powierzchniowych z Zatoki Gdańskiej, w punktach zlokalizowanych na linii brzegowej w miejscach najbliższych położonych przy ujściu Wisły

do morza tj. Gdańsk - Stogi, Sobieszewo, Świbno, Mikoszewo i Jantar. Jedynie w próbkach pobranych w dniu 06.09.2019 r. (Gdańsk - Stogi) oraz w dniu 08.09.2019 r. (Gdańsk – Stogi, Mikoszewo i Jantar) z uwagi na warunki atmosferyczne (ulewne deszcze) stwierdzono przekroczenia mikrobiologiczne. Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni województwa pomorskiego łącznie 740 ocen bieżących z czego 93 o nieprzydatności wody do kąpielii.

Na podstawie § 6.1 ust. 3 rozporządzenia MZ z dnia 17 stycznia 2019 roku w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpielii (Dz. U. z 2019 r., poz. 255), Państwowi Inspektorzy Sanitarni województwa pomorskiego dokonali klasyfikacji jakości wody w kąpieliskach na podstawie wyników badań próbek wody z ostatnich czterech lat (2016-2019). Nie sklasyfikowano kąpielisk, które nie dysponowały kompletem badań jakości wody w tym okresie.

Tabela 13. Klasyfikacja kąpielisk

Powiat	Nazwa kąpieliska	Klasyfikacja jakości wody w kąpielisku za rok 2019
bydowski	j. Jeleń w Bydowie	nie klasyfikowane
bydowski	Kąpielisko Miastko nad jeziorem Lednik	nie klasyfikowane (nowe)
bydowski	Kąpielisko Świeszyno nad jeziorem Głębokim	nie klasyfikowane (nowe)
chojnicki	Funka OW Mikomania nad jeziorem Charzykowskim	nie klasyfikowane (nowe)
chojnicki	j. Ostrowite K/Czerska	doskonała
chojnicki	j. Charzykowy w Charzykowach	nie klasyfikowane
chojnicki	j. Charzykowskie w Małych Swornegaciach	nie klasyfikowane
chojnicki	j. Karsińskie w Swornychgaciach	nie klasyfikowane
człuchowski	j. Rychnowskie przy OSIR Człuchów	doskonała
człuchowski	j. Końskie w Przechlewie	doskonała
człuchowski	j. Szczytno przy ORW "Rzewnica"	doskonała
człuchowski	j. Staw Miejski w Debrnie	doskonała
człuchowski	j. Dymno w Koczale	doskonała
człuchowski	j. Żuczek w Debrnie	doskonała
człuchowski	j. Rychnowskim przy WOPR	doskonała
gdański	j. Przywidz kąpielisko gminne	doskonała
gdański	Kąpielisko gminne w Kolbudach przy ul. A. Ważnego 3	nie klasyfikowane
kartuski	PGE Energia Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy w Krzesznej nad jeziorem Ostrzyckim	nie klasyfikowane (nowe)
kartuski	Centrum Wypoczynkowe Wieżyca Kolano nad jeziorem Ostrzyckim	nie klasyfikowane (nowe)
kartuski	Sulęczyno nad jeziorem Węgorzyno	nie klasyfikowane (nowe)
kartuski	Ośrodek Szkoleniowo Rehabilitacyjny Mausz nad jeziorem Mausz	nie klasyfikowane (nowe)
kartuski	Kąpielisko jezioro Białe	nie klasyfikowane (nowe)

Stan sanitarno-higieniczny województwa pomorskiego w 2019 roku

kartuski	Gowidlino nad jeziorem Gowidlińskim	nie klasyfikowane (nowe)
kartuski	Kapieleśko gminne w Chmielnie nad jeziorem Kłodno	nie klasyfikowane (nowe)
kartuski	Kapieleśko gminne w Garczu nad jeziorem Łapalickim	nie klasyfikowane (nowe)
kartuski	j. Raduńskie Górne w Stężycy	nie klasyfikowane
kartuski	j. Dąbrowskie w Gołubiu	nie klasyfikowane
kościerski	Kapieleśko Ośrodek Stawiska nad jeziorem Zakrzewie	nie klasyfikowane (nowe)
kościerski	j. Garczyn CSW	doskonała
kościerski	j. Rzuno w Dziemianach	nie klasyfikowane
kościerski	Kapieleśko "Wielewskie" nad j. Wielewskim we Wielu	nie klasyfikowane
kościerski	j. Jelenie przy OW PG Czarlina	nie klasyfikowane
kościerski	j. Radolne w Czarlinie przy OW GS "Remontowa"	nie klasyfikowane
kościerski	j. Dobrogoszcz w Dobrogoszczy	nie klasyfikowane
kościerski	j. Gałęźne w Kościerzynie	nie klasyfikowane
kościerski	j. Jelenie we Wdzydzach przy Hotelu Niedźwiadek	nie klasyfikowane
kościerski	j. Skrzynki Duże w Nowym Karpnie	nie klasyfikowane
łęborski	Plaża A Łeba	doskonała
łęborski	Plaża B Łeba	doskonała
łęborski	Plaża C Łeba	doskonała
łęborski	Kapieleśko MIRON nad j. Lubowidzkim	brak kąpieliska w 2019
malborski	Rzeka Nogat	doskonała
malborski	Zajezierskie	nie klasyfikowane
nowodworski	Krynica Morska	dostateczna
nowodworski	Kąty Rybackie	nie klasyfikowane (nowe)
nowodworski	Mikoszewo	dobra
nowodworski	Kapieleśko Morskie Krynica Morska - Bulwar Słoneczny	nie klasyfikowane
nowodworski	Kapieleśko Morskie Krynica Morska - Port	nie klasyfikowane
nowodworski	Jantar	doskonała
nowodworski	Stegna II	doskonała
nowodworski	Stegna I	doskonała
nowodworski	Krynica Morska - Bulwar Słoneczny 2	nie klasyfikowane (nowe)
nowodworski	Krynica Morska - Bulwar Słoneczny 1	nie klasyfikowane (nowe)
nowodworski	Krynica Morska - Port 2	nie klasyfikowane
pucki	Władysławowo nr 9	doskonała
pucki	Karwia nr 43	doskonała
pucki	Ostrowo nr 35	doskonała
pucki	Jastrzębia Góra nr 25	doskonała
pucki	Kuźnica Kościół nr 32-33	doskonała

Stan sanitarno-higieniczny województwa pomorskiego w 2019 roku

pucki	Władysławowo nr 6	doskonała
pucki	Chałupy nr 22	brak kąpieliska w 2019
pucki	Jastarnia Nadmorska Plażowa nr 46-47	doskonała
pucki	Jastarnia Zdrojowa nr 49	doskonała
pucki	Jastarnia Ogrodowa nr 44	doskonała
pucki	Jastarnia Leśna w 52	doskonała
pucki	Jurata Międzyzmorze nr 60	doskonała
pucki	Hel Duża Plaża nr 66	doskonała
pucki	Hel Mała Plaża	doskonała
pucki	Hel Na Cyplu nr 67	doskonała
pucki	Władysławowo półwysep nr 3	doskonała
pucki	Jastrzębia Góra nr 23	doskonała
pucki	Ostrowo nr 32	brak kąpieliska w 2019
pucki	Karwia nr 45	doskonała
pucki	Jastrzębia Góra nr 22	doskonała
pucki	Chłapowo nr 12	doskonała
pucki	Chłapowo nr 13	doskonała
pucki	Władysławowo nr 4	doskonała
pucki	Władysławowo nr 10	doskonała
pucki	Rewa Południe	dobra
pucki	Rewa Północ	dobra
pucki	Puck	dobra
pucki	Mechelinki	dobra
pucki	Białogóra nr 33	doskonała
pucki	Dębki nr 19	doskonała
pucki	Karwieńskie Błoto Drugie w 11	doskonała
pucki	Lubkowo DPS nad j. Żarnowieckim	doskonała
starogardzki	Borówno Wielkie	nie klasyfikowane (nowe)
starogardzki	Kąpielisko nad jeziorem Kałębie	nie klasyfikowane (nowe)
starogardzki	Kąpielisko przy OW Centrum Animacji Misyjnej Księży Werbistów nad jeziorem Ocypel Wielki	nie klasyfikowane (nowe)
starogardzki	Kąpielisko przy Ośrodku Kolonijnym Hufca Praga-Południe "Słoneczna Republika" nad jeziorem Ocypel Wielki	nie klasyfikowane (nowe)
starogardzki	j. Borzechowskie Wielkie przy OW „Jeziornik” w Borzechowie	nie klasyfikowane
wejherowski	Jeziro Wysoka – Wycztok	nie klasyfikowane (nowe)
wejherowski	Kąpielisko Morskie Lubiatowo-pomiędzy wejściem na plażę nr 43 i 44	nie klasyfikowane (nowe)
wejherowski	Jeziro Żarnowieckie- Przystań w Nadolu	nie klasyfikowane (nowe)
m. Gdańsk	Gdańsk Jelitkowo	dostateczna
m. Gdańsk	Molo Gdańsk Brzeźno	dostateczna
m. Gdańsk	Dom Zdrojowy Gdańsk Brzeźno	dostateczna

m. Gdańsk	Gdańsk Stogi	doskonała
m. Gdańsk	Gdańsk Sobieszewo	doskonała
m. Gdańsk	Gdańsk Orle	doskonała
m. Gdańsk	Gdańsk Klipper Jelitkowo	nie klasyfikowane
m. Gdańsk	Gdańsk Świbno	nie klasyfikowane
kościerski	j. Garczyn przy PCM Garczyn	doskonała
m. Gdynia	Gdynia Śródmieście	doskonała
m. Gdynia	Gdynia Redłowo	doskonała
m. Gdynia	Gdynia Orłowo	dostateczna
m. Gdynia	Gdynia Babie Doły	doskonała
m. Słupsk	Ustka Wschód	dobra
m. Słupsk	Ustka Zachód I	nie klasyfikowane (nowe)
m. Słupsk	Ustka Zachód II	nie klasyfikowane (nowe)
m. Słupsk	Poddąbie	nie klasyfikowane
m. Słupsk	Dębina	nie klasyfikowane
m. Słupsk	Przewłoka	nie klasyfikowane
m. Słupsk	Rowy Zachód Domki Letniskowe	nie klasyfikowane
m. Słupsk	Rowy Zachód Radomsko	nie klasyfikowane
m. Słupsk	Rowy Zachód Słoneczko	nie klasyfikowane
m. Słupsk	Rowy Zachód Apator	nie klasyfikowane
m. Słupsk	Rowy Zachód Centralne	nie klasyfikowane
m. Słupsk	Rowy Wschód Słowińskie I	nie klasyfikowane
m. Słupsk	Rowy Wschód Słowińskie II	nie klasyfikowane
m. Słupsk	Park Trenlda	nie klasyfikowane
m. Sopot	Sopot Kamienny Potok Koliba	doskonała
m. Sopot	Sopot Łazienki Południowe	doskonała
m. Sopot	Sopot-Hotel Sopot-Beach Club	nie klasyfikowane
m. Sopot	Sopot-Hotel Haffner-Esentra	nie klasyfikowane
m. Sopot	Sopot-Park Północny I	nie klasyfikowane
m. Sopot	Sopot-Park Północny II	nie klasyfikowane
m. Sopot	Sopot-K22	nie klasyfikowane
m. Sopot	Sopot-EKO-Tropikalna Wyspa	nie klasyfikowane
m. Sopot	Sopot-Plaża Rybaki	brak kąpieliska w 2019
m. Sopot	Sopot-32A-33	nie klasyfikowane

Informowanie społeczeństwa

Wszystkie kąpieliska na terenie województwa w sezonie letnim 2019 były oznakowane przy użyciu tablicy informacyjnej spełniającej wymagania określone w § 3 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 12 grudnia 2018 roku w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli (Dz. U. z 2018 r., poz. 2476).

Ocena jakości wody miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli w sezonie letnim 2019 roku

W sezonie letnim 2019, pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego znajdowały się 43 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli. Ich liczba w stosunku do roku ubiegłego spadła o 15.6%.

Mapa 4. Liczba miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli w poszczególnych powiatach w 2019 roku

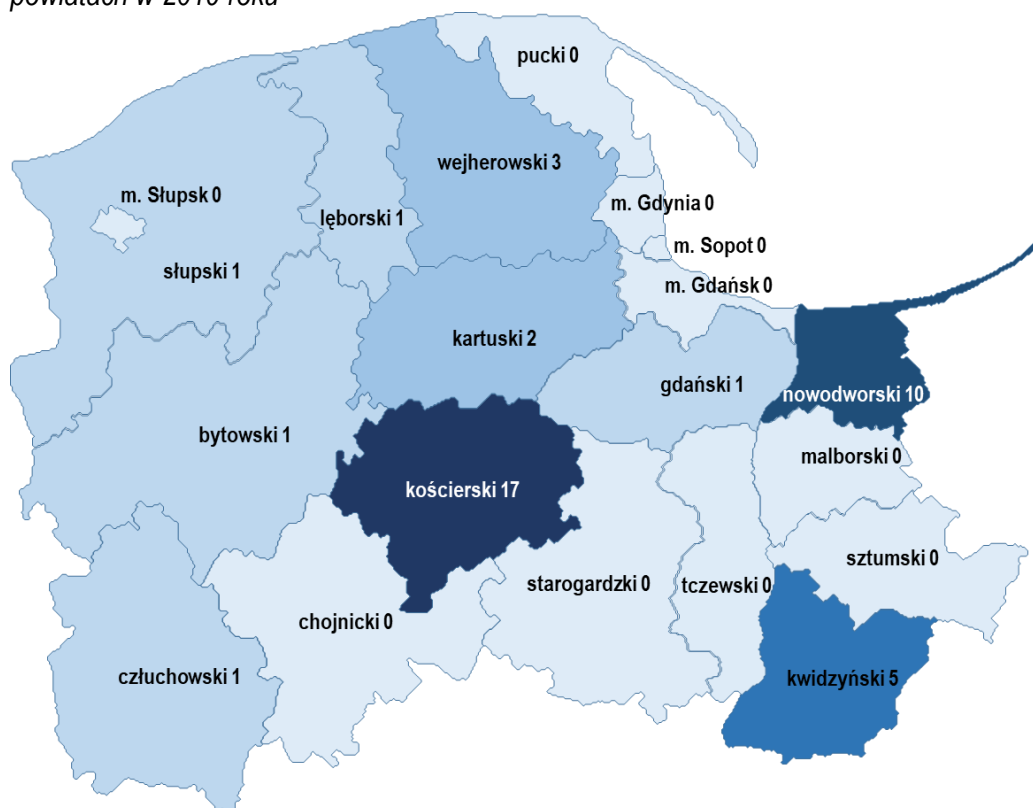

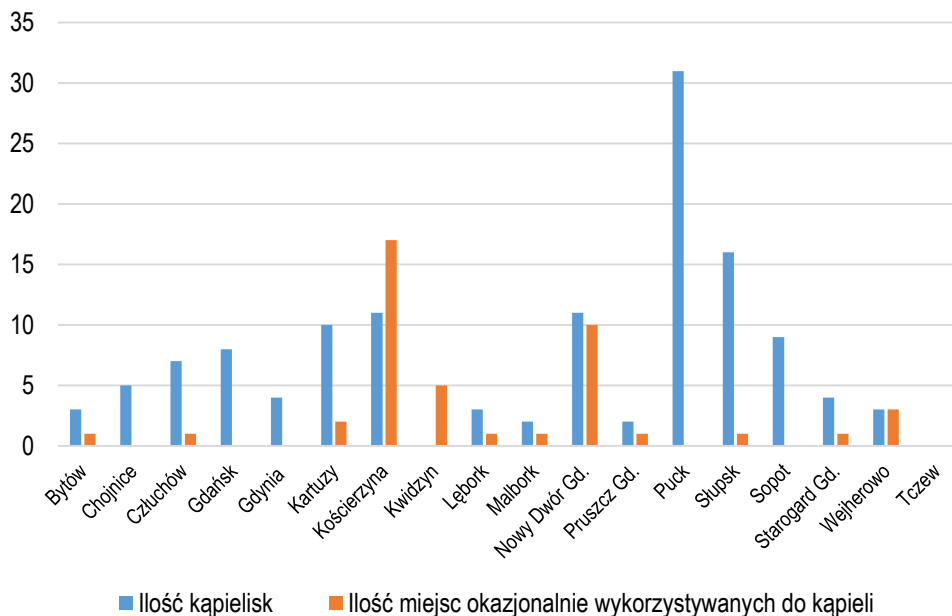
Tabela 14. Miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli, które nie odpowiadały wymaganiom sanitarnym

Lp.	Nazwa miejsca wykorzystywanego do kąpieli	Rodzaj zanieczyszczenia
1.	Jezioro Kłodno – OW Krefta	zakwit sinic
2.	Jezioro Przywólczo w Olpuchu	zakwit sinic
3.	Piaski wejście 17 – Zatoka Gdańska	enterokoki

Wszystkie miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli oznakowane były przy użyciu właściwej tablicy informacyjnej – zawierały informacje zgodnie z wymaganiami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 12 grudnia 2018 roku

w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli (Dz. U. z 2018 r., poz. 2476). Stosunek liczby kąpielisk do liczby miejsc wykorzystywanych do kąpeli w województwie pomorskim w 2019 roku przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7. Liczba kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli w poszczególnych powiatach w 2019 roku

Hałas i powietrze wewnątrz pomieszczeń

W 2019 roku wpłynęły nieliczne interwencje dotyczące uciążliwości akustycznej. Z uwagi na brak kompetencji organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej do prowadzenia postępowań w powyższym zakresie, sprawy zazwyczaj przekazywano Powiatowym Inspektorom Nadzoru Budowlanego. W jednym przypadku przeprowadzono pomiary hałasu w lokalu mieszkalnym. Badanie wiązało się z uciążliwością akustyczną z instalacji znajdującej się w piwnicy, w tym samym budynku mieszkalnym. Normy hałasu nie zostały przekroczone.

Ponadto przeprowadzono badanie, dotyczące powietrza w zakładzie pracy. Stwierdzono przekroczenie norm, po wdrożeniu działań naprawczych jakość powietrza odpowiadała obowiązującym normom.

Stan sanitarny pomieszczeń i urządzeń podmiotów wykonujących działalność leczniczą

Stan sanitarny podmiotów leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

W 2019 roku pod nadzorem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się ogółem 59 szpitali, w tym 19 szpitali jednodniowych oraz 1 szpital uzdrowiskowy. Niektóre szpitale, posiadały w swoich strukturach kilka obiektów w różnych lokalizacjach – w związku z tym liczba podmiotów zasadniczo różniła się od liczby obiektów. Przeprowadzono ogółem 614 kontroli szpitali, zakładów opiekuńczo-leczniczych, zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych, zakładów rehabilitacji leczniczej, sanatoriów, hospicjów i innych podmiotów leczniczych. Skontrolowano ogółem 111 obiektów, co stanowi 92 % zewidencjonowanych placówek.

Tabela 15. Podmioty lecznicze wykonujące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

Lata sprawozdawcze	W ewidencji na 31.12.	Liczba obiektów kontrolowanych	Liczba kontroli		Liczba mandatów /kwota	Liczba decyzji administracyjnych	
			Zaplanowane	Wykonane		Merytoryczne	Płatnicze liczba/kwota
2019	121	111	458	521	5/1800	68	51/9180
2018	119	113	614	614	4/1000	131	121/21300
2017	123	117	543	524	12/3000	49	48/10341

Stan sanitarny obiektów

W większości skontrolowanych obiektów stwierdzono właściwy stan sanitarny, jedynie 6 oceniono jako złe. W 5 obiektach stwierdzono zły stan pod względem technicznym.

Czystość bieżąca

W większości skontrolowanych obiektów stwierdzono właściwą czystość bieżącą. W obiektach, w których kontrola wykazała nieprawidłowości w zakresie utrzymania porządku nałożono 2 mandaty karne na kwotę 350 zł.

Gospodarka bielizną

Wszystkie podmioty lecznicze posiadały wydzielone miejsca służące do przechowywania bielizny czystej oraz brudnej. Bielizna czysta przechowywana była w wyznaczonych do tego celu szafach. Zachowana była segregacja odzieży czystej ochronnej od odzieży wierzchniej. Na oddziałach szpitalnych brudną bieliznę wkładano do worków foliowych, a następnie pakowano w worki płócienne lub brezentowe. Bielizna skażona była dezynfekowana na oddziałach i pakowana do podwójnych, oznakowanych worków foliowych. Bieliznę brudną z oddziałów transportowano ręcznie lub wózkami (przeznaczonymi do przewozu bielizny brudnej) do pralni szpitalnej lub do Punktu Obrotu Bielizną w szpitalach bez pralni. Z Punktu Obrotu Bielizną lub z magazynu bieliznę brudną odwożono do pralni transportem firmy piorącej. Podczas przeprowadzonych kontroli sanitarnych w 2019 roku w 1 obiekcie stwierdzono niewłaściwą gospodarkę bielizną czystą.

Gospodarka odpadami stałymi

W obiektach lecznictwa zamkniętego prowadzono segregację odpadów na komunalne i medyczne. W większości podmiotów nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. W 2019 roku nałożono 1 mandat karny w kwocie 300 zł z powodu stwierdzonej nieprawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi na terenie szpitala.

Odpady medyczne na oddziałach usuwano do worków foliowych. Dla odpowiednich rodzajów odpadów stosowano różne kolory worków. Zużyty sprzęt jednorazowego użytku o ostrych końcach i krawędziach usuwano do wydzielonych, prawidłowo oznakowanych, twardych i zamykanych pojemnikach jednorazowego zamknięcia. Czas składowania odpadów w miejscu ich wytwarzania to maksymalnie 72 godz. Następnie odpady medyczne ze szpitali gromadzone były w specjalnie oznakowanych, wydzielonych i zamkniętych pomieszczeniach usytuowanych w budynkach szpitalnych, bądź na posesjach szpitalnych.

W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego działały 4 spalarnie odpadów, w których spalano odpady medyczne:

- Spalarnia odpadów na terenie Szpitala Specjalistycznego im. J. K. Łukowicza przy ul. Leśnej 10 w Chojnicach, prowadzona przez „EMKA” Spółka Akcyjna z siedzibą przy ul. Jaktorowskiej 15A w Żyrardowie,

- Spalarnia odpadów Spółki z o.o. Port Service, ul. mjra Henryka Sucharskiego 75, 80-601 Gdańsk,
- Spalarnia odpadów przy ul. 30-go Stycznia 57 w Tczewie, prowadzona przez ECO-ABC Sp. z o.o., Przemysłowa 7, 97-400 Bełchatów,
- Spalarnia odpadów przy ul. Droga Owidzka 12 w Starogardzie Gdańskim, której właścicielem i prowadzącym są Zakłady Farmaceutyczne POLPHARMA S.A. w Starogardzie Gdańskim, ul. Pelplińska 19.

Podczas kontroli sanitarnych stwierdzono między innymi następujące nieprawidłowości:

- brak przedsiönka w kontenerze chłõdny i umieszczanie w jego miejsce worków z odpadami medycznymi, pochodzącymi z poszczególnych oddziałów tego szpitala,
- brak zabezpieczenia przed dostępem owadów i gryzoni,
- temperatura w urządzeniu chłõdniczym powyżej 10 st. C,
- nieprawidłowo oznakowane worki na odpady medyczne,
- worki przepełnione, uszkodzone i nieszczelnie zamknięte, ustawione na korytarzu,
- wózek na odpady brudny i uszkodzony, brak prawidłowego miejsca mycia środków transportu odpadów.

Prosektoria

Na terenie województwa pomorskiego zauważa się tendencję do rezygnacji szpitali z posiadania prosektorium. W 2019 roku 7 zakładów patomorfologii funkcjonowało w strukturze szpitala. W przypadku braku prosektorium na terenie szpitala znajdowały się tylko chłõdnie do tymczasowego przechowywania zwłok lub zwłoki były zabierane bezpośrednio do zakładu pogrzebowego, z którym szpital miał podpisaną umowę na przechowywanie zwłok. W razie potrzeby przeprowadzenia sekcji, zwłoki przewożone były do innego szpitala lub też sekcje przeprowadzały wyznaczone przez szpital osoby w zakładzie pogrzebowym, z którym była podpisana stosowna umowa.

Gospodarka ściekowa

W 2019 roku w ocenianych obiektach opieki zdrowotnej nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki ściekowej.

Procedury dekontaminacji w szpitalach

W szpitalach województwa pomorskiego centralne sterylizatornie funkcjonują w zakładach podmiotów leczniczych:

- Szpitalu Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego w Gdańsku,
- Szpitalu im. Mikołaja Kopernika Copernicus Sp. z o.o. w Gdańsku,
- Szpitalu Morskim im. PCK Szpitale Pomorskie Sp. z o.o.,
- Szpitalu w Gdyni Centrum Medycznym Dąbrowa - Dąbrówka Sp. z o.o.,
- Szpitalu Specjalistycznym Sp. z o.o. w Kościerzynie,

- Szpitalu Specjalistycznym im. J.K. Łukowicza w Chojnicach,
- Szpitalu Specjalistycznym im. Ceynowy Sp. z o.o. w Wejherowie,
- Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. Janusza Korczaka w Słupsku,
- Szpitalu w Słupsku „Salus” Sp. z o.o.,
- Samodzielnym Publicznym Specjalistycznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Lęborku,
- Szpitalu w Tczewie Szpitale Tczewskie S.A.

W szpitalach nieposiadających centralnej sterylizatorni, zapewniono ciąg sterylizacji zgodny z wymaganiami załącznika nr 2 do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2019 roku w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. z 2019 r., poz. 595). W części podmiotów leczniczych ciąg sterylizacji wymaga dostosowania do obowiązujących przepisów. W województwie pomorskim 24 szpitale posiadają umowę na przeprowadzanie sterylizacji w podmiotach zewnętrznych. W pozostałych obiektach (bez oddziałów zabiegowych) stosowane są wyłącznie materiały medyczne jednorazowego użytku, dlatego nie ma konieczności prowadzenia sterylizacji.

We wszystkich sterylizatorniach prowadzona jest na bieżąco kontrola procesów sterylizacji testami fizycznymi, chemicznymi i biologicznymi. Kontrola fizyczna i chemiczna prowadzona jest w każdym cyklu sterylizacji, wskaźniki biologiczne oceniające skuteczność procesów sterylizacji używane są najczęściej raz w tygodniu.

Aparaty, w których wykorzystywany jest tlenek etylenu kontroluje się testami biologicznymi podczas każdego procesu sterylizacji. Aparaty te umieszczone są w osobnych pomieszczeniach.

Stan techniczny aparatury sterylizującej na ogół jest dobry. Stary sprzęt jest sukcesywnie wycofywany z podmiotów leczniczych. Materiały medyczne do sterylizacji pakowane są zgodnie z przyjętymi standardami w rękawy, torebki papierowe, papierowo – foliowe, włókninę, papier lub kontenery do dużych zestawów. Do transportu materiałów sterylnych na poszczególne oddziały służą specjalnie przeznaczone do tego celu wózki. Dezynfekcja sprzętu, narzędzi, urządzeń sanitarnych, powierzchni w obiektach prowadzona jest prawidłowo. W podmiotach leczniczych używane były środki dezynfekcyjne dopuszczone do stosowania, stężenia robocze, czas użytkowania preparatów były właściwie dobierane, czas dezynfekcji zachowany. Podczas kontroli stwierdzano dobrą znajomość zasad i techniki zabiegów dezynfekcyjnych wśród pracowników odpowiedzialnych za te czynności.

Stan sanitarny podmiotów leczniczych wykonujących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne

W 2019 roku organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nadzorowały ogółem 1472 podmioty lecznicze wykonujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne, które obejmowały różne typy obiektów m.in. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria z izbą chorych, lecznice, zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne, zakłady rehabilitacji leczniczej oraz inne podmioty

lecnicze. Skontrolowano ogółem 1090 objekty, co stanowi 74 % zewidencjonowanych placówek. Przeprowadzono ogółem 1591 kontroli sanitarnych obiektów.

Tabela 16. Podmioty lecznicze wykonujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne

Lata sprawozdawcze	W ewidencji na 31.12.	Liczba obiektów kontrolowanych	Liczba kontroli		Liczba mandatów /kwota	Liczba decyzji administracyjnych	
			Zaplanowane	Wykonane		Merytoryczne	Płatnicze liczba/kwota
2019	1472	1090	1269	1304	9/2600	30	79/14424
2018	1435	1272	1534	1591	19/6000	59	115/18444
2017	1464	1253	1626	1514	27/6600	55	104/18353

Stan sanitarny obiektów

W większości skontrolowanych obiektów stwierdzono właściwy stan sanitarny, a 22 oceniono jako złe. W 9 obiektach stwierdzono zły stan pod względem technicznym.

Procedury dekontaminacji w podmiotach udzielających świadczeń ambulatoryjnych

Sterylizacja w przychodniach i praktykach zawodowych powinna odbywać się w pomieszczeniu lub w wydzielonym do tego celu miejscu gabinetu diagnostyczno-zabiegowego, pod warunkiem zapewnienia rozdziału czasowego między wykonywaniem dekontaminacji, a udzielaniem świadczeń zdrowotnych. Prawidłowy ciąg technologiczny sterylizacji obejmujący w kolejności odcinek (blat) materiałów skażonych, służący do wyładunku i przygotowania do mycia i dezynfekcji wstępnej lub zasadniczej, odcinek maszynowego mycia lub ręcznego mycia i dezynfekcji obejmujący urządzenie myjąco-dezynfekcyjne lub zlew 2-komorowy, odcinek (blat) materiałów czystych do przeglądania i pakietowania materiałów czystych przed sterylizacją, sterylizator z wyłączeniem urządzenia na tlenek etylenu, odcinek (blat) materiałów sterylnych oraz stanowisko higieny rąk zorganizowane poza blatem roboczym. Bardzo istotne jest, aby rozwiązanie przestrzenne sterylizatorni zapewniało na każdym etapie technologicznym jednokierunkowy ruch materiałów od punktu przyjęcia materiału skażonego do punktu wydania materiału sterylnego. Dezynfekcja narzędzi, sprzętu, powierzchni w obiektach prowadzona jest prawidłowo, stwierdzono dobrą znajomość zasad i techniki zabiegów dezynfekcyjnych pracowników odpowiedzialnych za dekontaminację.

Czystość bieżąca

W większości skontrolowanych obiektów stwierdzono właściwą czystość bieżącą. W obiektach, w których kontrola wykazała nieprawidłowości w zakresie utrzymania porządku nałożono w sumie 3 mandatów karnych na łączną kwotę 1000 zł.

Gospodarka bielizną

Większość stosowanej bielizny była jednorazowego użytku. W obiektach, w których stosowano bieliznę wielokrotnego użytku, bielizna czysta i brudna gromadzona była w osobnych, wydzielonych pomieszczeniach lub pojemnikach. Drogi transportowania bielizny czystej i brudnej w prawie wszystkich obiektach nie krzyżowały się, w pozostałych stosowano rozdział czasowy. Pranie bielizny odbywało się w pralniach szpitalnych, komunalnych, wojskowych lub pralkach automatycznych usytuowanych na miejscu oraz we własnym zakresie (odzież ochronna personelu). W 2019 roku w skontrolowanych placówkach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki bielizną czystą i brudną.

Gospodarka odpadami stałymi

W skontrolowanych placówkach prowadzona była segregacja odpadów medycznych przeznaczonych do unieszkodliwienia odpadów komunalnych. Odpady medyczne przekazywano wyspecjalizowanym firmom, które zajmowały się transportem i/lub unieszkodliwianiem odpadów. Stwierdzone nieprawidłowości w gospodarce odpadami medycznymi, to między innymi:

- przepełniona chłodziarka do przechowywania odpadów medycznych,
- niesprawne przenośne urządzenie chłodnicze,
- błędne procedury postępowania z odpadami medycznymi,
- brak aktualnej procedury postępowania z odpadami medycznymi,
- brak prawidłowego oznakowania pojemników na odpady medyczne,
- nieprawidłowo oznakowane pojemniki i worki na odpady medyczne,
- pojemniki i worki z odpadami medycznymi przepełnione,
- przekroczenie czasu gromadzenia pojemników i worków na odpady w miejscu ich wytwarzania,
- nieprawidłowe przechowywanie odpadów medycznych.

Gospodarka ściekowa

W 2019 roku w obiektach otwartej opieki zdrowotnej nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki ściekowej.

Stan sanitarny praktyk zawodowych

W 2019 roku organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nadzorowały ogółem 2812 praktyk zawodowych wykonujących działalność leczniczą. Najliczniejszą grupę wśród omawianych placówek stanowiły indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie oraz lekarzy stomatologów. Skontrolowano ogółem 1004 praktyki, co stanowi 36 % wszystkich zewidencjonowanych obiektów. Przeprowadzono łącznie 1255 kontroli sanitarnych.

Tabela 17. Praktyki zawodowe wykonujących działalność leczniczą

Lata sprawozdawcze	W ewidencji na 31.12.	Liczba obiektów kontrolowanych	Liczba kontroli		Liczba mandatów /kwota	Liczba decyzji administracyjnych	
			Zaplanowane	Wykonane		Merytoryczne	Płatnicze liczba/kwota
2019	2812	1004	1144	1255	8/2100	18	39/5677
2018	2948	1080	1446	1143	7/1900	25	45/5592
2017	3171	1241	1376	1158	1/100	32	42/5337

Stan sanitarny obiektów

W większości skontrolowanych obiektów stwierdzono właściwy stan higieniczno-sanitarny. W 3 obiektach stwierdzono zły stan pod względem technicznym oraz higieniczno-sanitarnym.

Czystość bieżąca

W większości skontrolowanych obiektów stwierdzono właściwą czystość bieżącą, w 2 obiektach, w których kontrola wykazała nieprawidłowości w zakresie utrzymania porządku nałożono mandaty karne na kwotę 400 zł.

Procedury dekontaminacji w praktykach zawodowych

W ponad 60% obiektów świadczone są usługi medyczne przebiegające z naruszeniem ciągłości tkanek, z czego w części z nich używa się wyłącznie sprzętu jednorazowego użytku. Praktyki, w których udzielane są świadczenia medyczne przebiegające z naruszeniem ciągłości tkanek, stosujące do tego celu sprzęt wielorazowego użytku, prowadzą dekontaminację sprzętu w wydzielonym pomieszczeniu lub w wyznaczonym miejscu w gabinetach diagnostyczno-zabiegowych. W przypadku przeprowadzania sterylizacji w gabinecie zapewniono rozdział czasowy między wykonywaniem kolejnych etapów dekontaminacji wyrobów medycznych lub materiałów a udzielaniem świadczeń zdrowotnych. Część lekarzy prowadzących praktyki zawarli umowę na świadczenie usług sterylizacji z podmiotem zewnętrznym.

Gospodarka bielizną

Bielizna czysta była przechowywana w wydzielonych miejscach (zamykanych szafkach). Bielizna brudna była gromadzona w pojemnikach wyłożonych workami foliowymi, poza pomieszczeniami, w których udziela się świadczeń zdrowotnych. Pranie bielizny odbywało się we własnym zakresie lub w pralniach ogólnodostępnych. W powyższych obiektach stosowana była przede wszystkim bielizna jednorazowego

użytku, która bezpośrednio po użyciu umieszczana była w wydzielonych pojemnikach, traktowana ona była jak odpad medyczny i usuwana do worków koloru czerwonego, a następnie oddawana do unieszkodliwienia. W 2019 roku we wszystkich skontrolowanych obiektach stwierdzono prawidłową gospodarkę bielizną.

Gospodarka odpadami stałymi

Wszystkie gabinety prowadziły segregację na odpady medyczne i komunalne. W związku z wejściem w życie nowych przepisów prawnych, podmioty lecznicze uaktualniły procedury postępowania z odpadami medycznymi.

Odpady medyczne gromadzone były w wydzielonych, prawidłowo oznakowanych i zamykanych pojemnikach, wyłożonych workami foliowymi koloru czerwonego. Natomiast odpady zakaźne o ostrych końcach i krawędziach gromadzone były w wydzielonych, prawidłowo oznakowanych, twardych i zamykanych pojemnikach. Odpady medyczne niebezpieczne przekazywano do punktów gromadzenia odpadów medycznych przy szpitalach, skąd trafiały do spalania.

W 2019 roku w 3 skontrolowanych obiektach nałożono mandaty karne w związku ze stwierdzoną nieprawidłową gospodarką odpadami medycznymi. Nieprawidłowości dotyczyły:

- przechowywanie pojemnika na odpady zakaźne o ostrych końcach i krawędziach w miejscu powstawania powyżej 24 godzin,
- niewłaściwie oznakowanie opakowania na odpady medyczne o ostrych końcach i krawędziach (na opakowaniu brak nazwy wytwórcy odpadów medycznych, numeru regon wytwórcy odpadów medycznych, numeru księgi rejestrowej wytwórcy odpadów medycznych w rejestrze podmiotów wykonujących działalność leczniczą oraz daty i godziny zamknięcia),
- braku termometru w urządzeniu chłodniczym,
- brak aktualizacji procedur medycznych,
- postępowania z odpadami medycznymi (w urządzeniu chłodniczym przeznaczonym do przechowywania odpadów medycznych brak termometru, gromadzi się w nim również leki i materiały stomatologiczne, brak w sąsiedztwie lodówki z odpadami medycznymi dozownika ze środkiem do dezynfekcji rąk, podajnika na czyste rękawiczki jednorazowe oraz pojemnika na zużyte rękawiczki,
- brak prawidłowego opisu na workach z odpadami medycznymi.

Gospodarka ściekowa

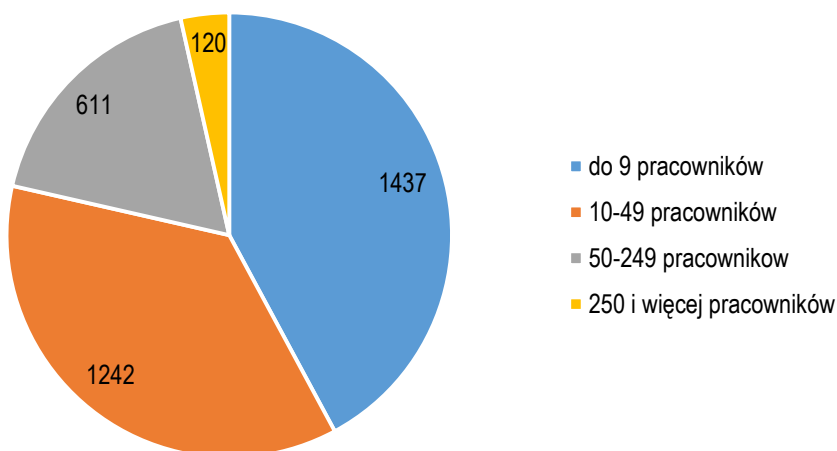
W 2019 roku w skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki ściekowej.

ODDZIAŁ HIGIENY PRACY

Nadzór bieżący nad warunkami pracy

W 2019 roku pracownicy pionu Higieny Pracy województwa pomorskiego przeprowadzili 3971 kontroli w 3410 zakładach pracy, w których było zatrudnionych 175 428 pracowników. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 700 decyzji administracyjnych oraz 687 decyzji ustalających opłatę. Na wykresie 1 przedstawiono liczbę skontrolowanych zakładów pracy w roku sprawozdawczym z podziałem na ilość zatrudnionych pracowników.

Wykres 1. Liczba zakładów pracy skontrolowanych w roku 2019 z podziałem na ilość zatrudnionych pracowników

W obiektach objętych nadzorem nadal obserwuje się szereg uchybień, dotyczących podstawowych obowiązków, jakie nakłada na pracodawców Kodeks Pracy i akty wykonawcze do Kodeksu Pracy. Do najczęściej stwierdzanych w czasie kontroli uchybień należą:

- brak aktualnych badań czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- brak rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- brak lub nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego na poszczególnych stanowiskach pracy,
- brak aktualnych zaświadczeń lekarskich stwierdzających brak przeciwwskazań do wykonywania pracy na poszczególnych stanowiskach,
- brak aktualnych kart charakterystyki substancji i mieszanin chemicznych,
- brak prawidłowego oznakowania substancji i mieszanin chemicznych,
- brak aktualnego spisu substancji i mieszanin chemicznych,
- nieprawidłowe przechowywanie substancji i mieszanin chemicznych,

- brak oznakowania substancji/mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie w języku polskim,
- przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia,
- nieprawidłowy stan higieniczno-sanitarny pomieszczeń pracy,
- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń higieniczno-sanitarnych.

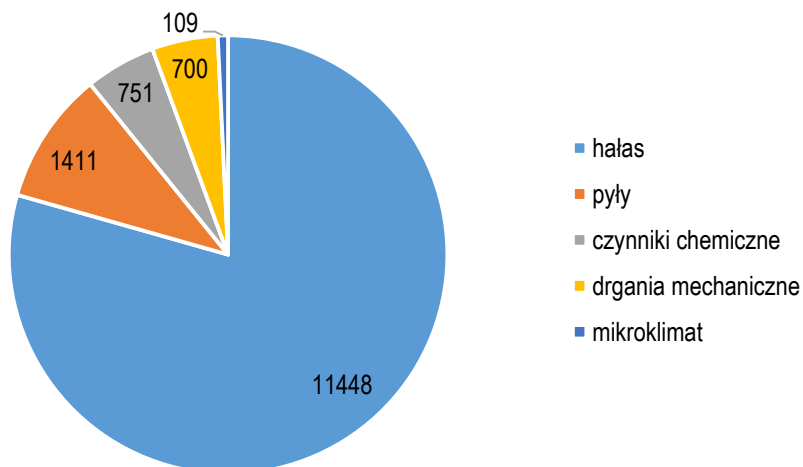
Z analizy narażenia zawodowego wynika, że 12 977 pracowników było zatrudnionych w szkodliwych warunkach pracy, to znaczy w warunkach, w których stwierdzono stężenia i natężenia czynników szkodliwych dla zdrowia przekraczające dopuszczalne normy (NDS – Najwyższe Dopuszczalne Stężenie i NDN – Najwyższe Dopuszczalne Natężenie). Należy przy tym zaznaczyć, iż w wielu przypadkach pracownicy pracowali w przekroczeniach normatywów higienicznych kilku czynników szkodliwych jednocześnie.

Narażenie na poszczególne grupy czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, dla których stwierdzono stężenia przekraczające normatywy higieniczne, przedstawiało się następująco:

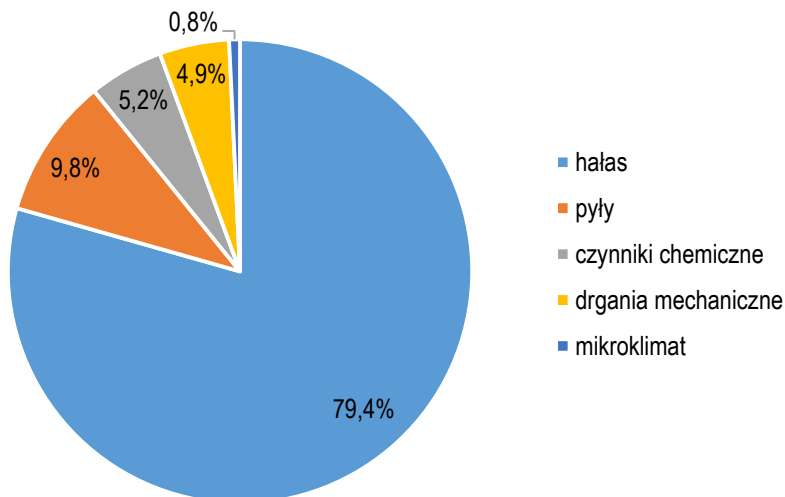
- hałas – 11 448 pracowników (79,4%),
- pyły – 1411 pracowników (9,8%),
- czynniki chemiczne – 751 pracowników (5,8%),
- drgania mechaniczne (o działaniu ogólnym na organizm człowieka oraz działające przez kończyny górne) – 700 pracowników (4,9%),
- mikroklimat (gorący i zimny) – 109 pracowników (0,8%).

Liczbę pracowników zatrudnionych w warunkach przekroczenia normatywów higienicznych oraz udział procentowy czynników szkodliwych, które występowały na stanowiskach pracy w stężeniach/natężeniach przekraczających normatywy higieniczne w województwie pomorskim w 2019 roku przedstawiono na poniższych wykresach.

Wykres 2. Liczba pracowników zatrudnionych w warunkach przekroczenia normatywów higienicznych w województwie pomorskim w 2019 roku

Wykres 3. Udział procentowy czynników szkodliwych, które występowały na stanowiskach pracy w stężeniach/natężeniach przekraczających normatywy higieniczne w województwie pomorskim w 2019 roku

W przypadku najczęściej występujących przekroczeń NDS i NDN czynników szkodliwych, czyli hałasu i pyłów, wyeliminowanie przekroczeń jest często niemożliwe ze względów technicznych. W takim przypadku egzekwuje się stosowanie odpowiednich rozwiązań organizacyjnych, ograniczających narażenie pracowników, właściwej profilaktyki medycznej oraz odpowiednich środków ochrony indywidualnej, dostosowanych do rodzaju zagrożeń. Dominującym czynnikiem szkodliwym dla zdrowia w środowisku pracy województwa pomorskiego pozostaje nadal ponadnormatywny hałas.

W wyniku prowadzonych postępowań administracyjnych wydano 49 decyzji dotyczących obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych. Informacje dotyczące nadzorowanych zakładów pracy, w których stwierdzono przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia w województwie pomorskim w 2019 roku przedstawiono w Tabeli 1.

Tabela 1. Informacje dotyczące nadzorowanych zakładów pracy, w których stwierdzono przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia w województwie pomorskim w 2019 roku

PSSE/WSSE (I instancja)	Liczba zakładów pracy w których stwierdzono przekroczenia NDS/NDN w roku 2019	Liczba pracowników pracujących w przekroczeniach				Liczba wydanych decyzji dotyczących obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych
		NDS/NDN (ogółem - pracownik liczony jeden raz niezależnie od ilości czynników)	NDS czynników chemicznych	NDS pyłów	NDN czynników fizycznych	
Bytów	33	1066	49	135	1019	12
Chojnice	17	125	18	2	113	0
Człuchów	17	227	0	19	208	0
Gdańsk	22	1035	5	38	825	3
Gdynia	14	385	3	4	378	1
GSSE Gdynia	87	2869	218	768	2550	0
Kartuzy	22	497	57	21	482	0
Kościerzyna	16	716	6	9	715	2
Kwidzyn	39	1138	48	100	990	3
Lębork	22	405	10	3	392	0
Malbork	19	433	8	0	425	0
Nowy Dwór Gdański	9	449	87	182	393	4
Pruszcz Gdański	15	524	37	0	517	0
Puck	10	595	0	0	595	0
Słupsk	37	280	25	5	252	8
Sopot	4	79	0	27	52	0
Starogard Gdański	30	627	153	20	456	6
Tczew	17	748	20	42	686	0
Wejherowo	34	779	7	36	744	10
WSSE Gdańsk (I instancja)	0	0	0	0	0	0
Razem	464	12977	751	1411	11792	49

Analiza chorób zawodowych stwierdzonych w województwie pomorskim w 2019 roku

Liczba chorób zawodowych stwierdzonych w województwie pomorskim

W 2019 roku przeprowadzono ogółem 266 postępowań w sprawie chorób zawodowych, w tym odbyło się 78 wizytacji w ramach postępowań wyjaśniających. Stwierdzono 92 przypadki chorób zawodowych. W porównaniu z rokiem 2018 (73 przypadki), liczba stwierdzonych chorób zawodowych w roku sprawozdawczym zwiększyła się o 19 przypadków. Liczba najczęściej występujących chorób zawodowych (z podziałem na poszczególne jednostki chorobowe i pozycje chorób zawodowych według odpowiedniego rozporządzenia) w województwie pomorskim w latach 2009 – 2019 została przedstawiona w Tabeli 2. Natomiast liczba stwierdzanych przypadków chorób zawodowych w województwie pomorskim w latach 1999 – 2019 przedstawiona została na Wykresie 4.

Wykres 4. Liczba stwierdzanych przypadków chorób zawodowych w województwie pomorskim w latach 1999 – 2019

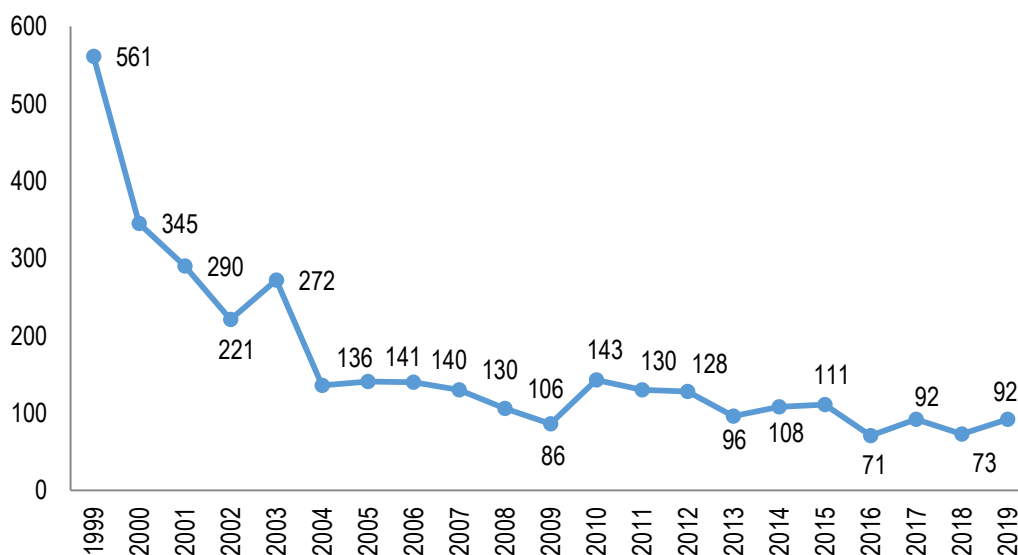

Tabela 2. Liczba najczęściej występujących chorób zawodowych w województwie pomorskim w latach 2010 – 2019

Nazwa i pozycja choroby zawodowej	Liczba przypadków									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu (poz. 4)	7	2	2	3	2	8	1	9	3	3
Astma oskrzelowa (poz. 6)	1	2	7	6	6	3	8	4	4	4

Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym (poz. 15)	13	5	8	5	3	4	2	6	7	8
Nowotwory złośliwe (poz. 17)	0	6	3	3	4	6	5	8	2	8
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy (poz. 19)	2	1	2	5	5	2	6	5	0	4
Przewlekłe choroby układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy (poz. 20)	8	8	15	9	15	9	8	8	10	12
Zawodowe uszkodzenie słuchu (poz. 21)	81	72	39	31	27	32	12	8	15	13
Choroby zakaźne albo pasożytnicze (poz. 26)	20	19	33	27	38	37	22	37	28	37

W roku sprawozdawczym najwięcej chorób zawodowych stwierdzono na terenie objętym nadzorem przez Państwowego Granicznego Inspektora Sanitarnego oraz następujących Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych:

- PGIS w Gdyni (18 przypadków),
- PPIS w Gdańsku (14 przypadków),
- PPIS w Starogardzie Gdańskim (9 przypadków).

Choroby zawodowe stwierdzone na terenie działania wyżej wymienionych Państwowych Inspektorów Sanitarnych (40 przypadków) stanowią 44,6 % wszystkich chorób zawodowych stwierdzonych w województwie pomorskim w 2019 roku.

Choroby zawodowe najczęściej występujące na terenie województwa pomorskiego w 2019 roku

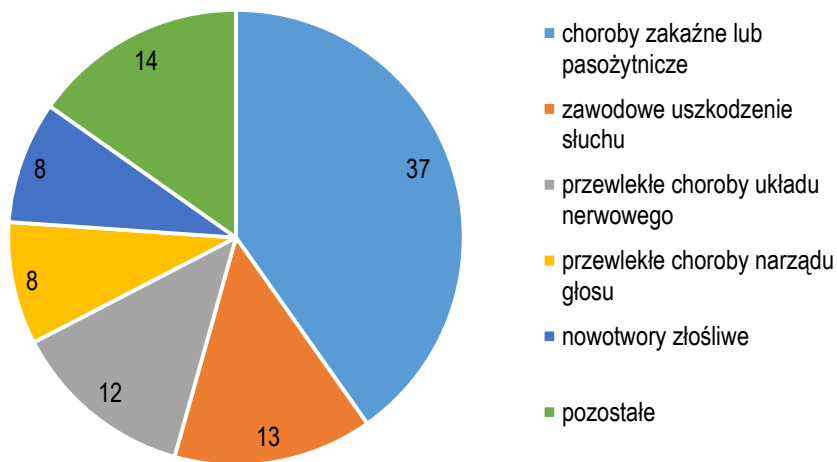
W strukturze zapadalności na choroby zawodowe w roku 2019 najczęściej stwierdzanymi chorobami zawodowymi były następujące jednostki chorobowe:

- zawodowe choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa (37 przypadków – 40,2 % wszystkich stwierdzonych chorób zawodowych),
- zawodowe uszkodzenie słuchu (13 przypadków – 14,1 % wszystkich stwierdzonych chorób zawodowych),
- przewlekłe choroby układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy (12 przypadków – 13 % wszystkich stwierdzonych chorób zawodowych),
- przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym (8 przypadków – 8,7 % wszystkich stwierdzonych chorób zawodowych),

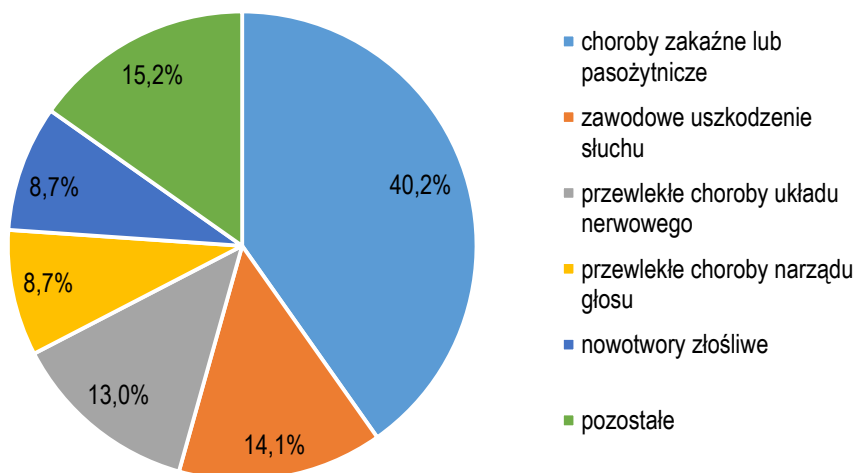
- nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze (8 przypadków – 8,7 % wszystkich stwierdzonych chorób zawodowych),

Najczęściej stwierdzane choroby zawodowe oraz ich udział procentowy w 2019 roku przedstawione zostały na poniższych wykresach.

Wykres 5. Najczęściej stwierdzane choroby zawodowe w 2019 roku

Wykres 6. Udział procentowy najczęściej stwierdzanych chorób zawodowych w 2019 roku

W roku 2019 choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa stanowiły największy procent wśród chorób zawodowych – 40,2 %, podobnie jak w roku 2018, gdy ich procent wśród chorób zawodowych wyniósł 38,4 %. W tabeli 3 przedstawiono najczęściej występujące zawodowe choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa, w trzech kolejnych latach, w województwie pomorskim.

Tabela 3. Analiza najczęściej występujących chorób zawodowych w województwie pomorskim w latach 2017, 2018, 2019

Rok	Choroby zawodowe o najwyższym wskaźniku zapadalności					
	zawodowe choroby zakaźne lub pasożytnicze		zawodowe uszkodzenie słuchu		przewlekłe choroby układu nerwowego	
	liczba przypadków	udział procentowy	liczba przypadków	udział procentowy	liczba przypadków	udział procentowy
2019	37	40,2	13	14,1	12	13
2018	28	38,4	15	20,5	10	13,7
2017	37	40,2	8	8,7	8	8,7

Zawodowe choroby zakaźne lub pasożytnicze

W roku 2019 stwierdzono 37 przypadków zawodowych chorób zakaźnych lub pasożytniczych albo ich następstw. Natomiast w roku 2018 stwierdzono 28 przypadków zawodowych chorób zakaźnych lub pasożytniczych albo ich następstw. Zanotowano wzrost liczby chorób zawodowych tej grupy o 9 przypadków. Dominującym schorzeniem wśród zawodowych chorób zakaźnych lub pasożytniczych, tak samo jak w 2018 roku, jest borelioza – 32 przypadki. Stanowi ona 86,5 % wszystkich stwierdzonych chorób zawodowych w tej grupie. W tabeli 4 przedstawiono analizę zawodowych chorób zakaźnych i pasożytniczych stwierdzonych, w trzech kolejnych latach, w województwie pomorskim.

Tabela 4. Analiza zawodowych chorób zakaźnych i pasożytniczych stwierdzonych w województwie pomorskim w latach 2017, 2018, 2019

Rok	WZW typu B	WZW typu C	WZW typu B i C	gruźlica	inne			razem
					borelioza	bruceloza	pozostałe	
2019	1	0	0	4	32	0	0	37
2018	0	2	0	1	22	0	3	28
2017	0	2	0	2	33	0	0	37

Analiza nadzoru bieżącego w województwie pomorskim w 2019 roku

Nadzór nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w województwie pomorskim w 2019 roku

W roku 2019 nadzór nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy pełniono zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 roku w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz.U. z 2016 r., poz. 1117).

W roku sprawozdawczym, na terenie województwa pomorskiego skontrolowano 193 zakłady pracy, w których występowały czynniki rakotwórcze i mutagenne. W bezpośrednim kontakcie z ww. czynnikami w skontrolowanych zakładach zatrudnionych było 4437 osób. W omawianej grupie zakładów przeprowadzono 209 kontroli i wydano 22 decyzje dotyczące poprawy warunków pracy.

Analizując informacje o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, które nadsyłają pracodawcy, nadal obserwuje się brak spójności danych zawartych w tych informacjach z informacjami znajdującymi się w dokumentacji Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Związane jest to z małą świadomością pracodawców o istniejącym ryzyku zawodowym.

Nadal stwierdza się brak rejestrów – w szczególności rejestrów prac oraz pracowników narażonych na działanie ww. czynników, jak również brak poinformowania Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o ww. czynnikach. Dane liczbowe z zakresu nadzoru nad czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi w województwie pomorskim w 2019 roku przedstawione zostały w Tabeli 5.

Tabela 5. Dane liczbowe z zakresu nadzoru nad czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi w województwie pomorskim w 2019 roku

PSSE/GSSE WSSE (I instancja)	Liczba skontrolowanych zakładów	Liczba osób narażonych na czynniki rakotwórcze			Liczba kontroli	Liczba wydanych decyzji
		ogółem	kobiet	mężczyzn		
Bytów	12	222	69	182	13	0
Chojnice	3	17	6	93	5	0
Człuchów	6	190	89	101	6	0
Gdańsk	16	580	142	437	22	0
Gdynia	5	119	95	24	5	0
GSSE Gdynia	0	0	0	0	0	0
Kartuzy	4	9	0	9	4	0
Kościerzyna	17	268	137	133	22	9
Kwidzyn	24	593	213	380	25	3
Lębork	4	54	4	49	4	1
Malbork	16	246	151	95	16	0
Nowy Dwór Gdański	4	56	29	17	5	1
Pruszcz Gdański	9	83	26	57	9	5
Puck	8	72	27	45	8	0
Słupsk	147	529	326	182	14	0
Sopot	5	31	21	10	5	0
Starogard Gdański	17	312	104	204	17	0
Tczew	5	659	291	359	5	0
Wejherowo	19	219	23	196	19	1
WSSE Gdańsk (I instancja)	5	178	155	23	5	2
Razem	193	4437	1908	2596	209	22

Nadzór nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi oraz mikroorganizmami i organizmami genetycznie modyfikowanymi w województwie pomorskim w 2019 roku

W roku sprawozdawczym na terenie województwa pomorskiego zewidencjonowano 2750 zakładów pracy, w których występowały szkodliwe czynniki biologiczne. Liczba pracowników narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne wyniosła 32 920 osób. W 2019 roku na obszarze województwa pomorskiego przeprowadzono 1055 kontroli w 1014 zakładach pracy, w których występowały szkodliwe czynniki biologiczne. W 110 przypadkach stwierdzono uchybienia higieniczno-sanitarne w następującym zakresie:

- brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do 3 i 4 grupy zagrożenia,
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do 3 i 4 grupy zagrożenia,
- brak oceny ryzyka zawodowego dotyczącego szkodliwych czynników biologicznych,
- brak odpowiednich procedur i instrukcji,
- brak szkoleń pracowników w zakresie narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne.

W wyniku prowadzonych postępowań administracyjnych wydano 71 decyzji nakazujących poprawę warunków pracy.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 7 kontroli w ramach nadzoru nad GMM i GMO zgodnie z ustawą z dnia 22 czerwca 2001 roku o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. z 2019 r., poz. 706 ze zm.). Wydano 4 pozytywne opinie w formie postanowień na prowadzenie zakładu inżynierii genetycznej.

Informacja z zakresu nadzoru nad podmiotami leczniczymi w 2019 roku

Pion Higieny Pracy sprawuje nadzór nad warunkami pracy w podmiotach leczniczych, które znajdują się na terenie podległym właściwym Państwowym Inspektorom Sanitarnym, w tym nadzór nad zakładami pracy stosującymi cytostatyki. W roku sprawozdawczym na terenie województwa pomorskiego zewidencjonowano 647 zakładów pracy należących do grupy podmiotów wykonujących działalność leczniczą, w których było zatrudnionych 19 988 pracowników. W 2019 roku na obszarze województwa pomorskiego przeprowadzono 288 kontroli w 260 podmiotach leczniczych. W 21 przypadkach stwierdzono uchybienia higieniczno-sanitarne. W wyniku prowadzonych postępowań administracyjnych wydano 22 decyzje nakazujących poprawę warunków pracy.

W roku sprawozdawczym na terenie województwa pomorskiego zewidencjonowano 12 zakładów pracy stosujących cytostatyki. W 2019 roku na obszarze województwa pomorskiego przeprowadzono 9 kontroli w tych zakładach, w których zatrudnionych było 190 osób pracujących z lekami cytostatycznymi.

Współpraca z Państwową Inspekcją Pracy, Służbą Medycyny Pracy oraz innymi instytucjami

Pion Higieny Pracy prowadzi współpracę z innymi organami powołanymi do pełnienia nadzoru nad warunkami pracy pracujących. Przekazywane są decyzje w sprawie chorób zawodowych oraz informacje dotyczące nieprawidłowości w zakresie warunków pracy do Państwowej Inspekcji Pracy. Prowadzona jest stała współpraca z Wojewódzkim Ośrodkiem Medycyny Pracy w Gdańsku oraz Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi w ramach prowadzonych postępowań administracyjnych dotyczących chorób zawodowych. Na wniosek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przekazywano informacje potwierdzające, że decyzje w sprawie chorób zawodowych stały się prawomocne.

Promocja zdrowia

W 2019 roku pracownicy podczas kontroli w zakładach pracy rozpowszechniali informacje dotyczące Kampanii na lata 2018-2019 „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy – Substancje niebezpieczne pod kontrolą”. Celem ww. kampanii było zwiększenie świadomości pracodawców w zakresie znaczenia ograniczania ryzyka wynikającego z narażenia na substancje niebezpieczne w miejscach pracy, eliminowanie substancji niebezpiecznych lub zastępowanie ich mniej niebezpiecznymi, a także stosowanie odpowiedniej hierarchii środków zapobiegawczych. Kampania ta miała również na celu pogłębianie wiedzy o zagrożeniach związanych z narażeniem na działanie substancji rakotwórczych w miejscu pracy, budowanie świadomości ryzyka wynikającego z obecności substancji niebezpiecznych wśród tych grup pracowników, które są na nie szczególnie narażone, a także pogłębianie znajomości obowiązujących przepisów prawnych i kierunków ich zmian w zakresie dotyczącym substancji niebezpiecznych.

Pracownicy pionu Higieny Pracy dokonywali oceny przestrzegania zakazu palenia tytoniu w miejscu pracy w kontrolowanych zakładach. Dodatkowo dokonywano oceny przestrzegania zakazu palenia papierosów elektronicznych, a także prawidłowego oznaczenia słownego i graficznego informującego o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i palenia papierosów elektronicznych.

Azbest – warunki pracy

Informacje dotyczące warunków pracy podczas zabezpieczania/usuwania wyrobów zawierających azbest w województwie pomorskim w 2019 roku przedstawione zostały w Tabeli 6.

Tabela 6. Tabelaryczne zestawienie danych dotyczących azbestu

Lp.	Informacja	Dane
1.	Liczba zgłoszeń do PIS prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest	81
1a.	Liczba skontrolowanych miejsc wskazanych w zgłoszeniu do PIS prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest	13
2.	Liczba firm zajmujących się usuwaniem/zabezpieczaniem/transportem wyrobów zawierających azbest, posiadających siedzibę na terenie działania właściwego PPIS	49
3.	Liczba przeprowadzonych kontroli w siedzibach tych firm	24
4.	Liczba skontrolowanych firm zajmujących się usuwaniem/zabezpieczaniem/transportem wyrobów zawierających azbest	18
5.	Liczba przeprowadzonych kontroli w trakcie prac powodujących kontakt z azbestem (ogółem)	16
5a.	polegających na zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest	9
5b.	polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest	16
5c.	polegających na transporcie wyrobów zawierających azbest	1
5d.	podczas innych prac powodujących kontakt z azbestem	1
6.	Liczba skontrolowanych firm posiadających aktualne badania i pomiary stężenia azbestu podczas wykonywanych prac powodujących kontakt z azbestem	0
7.	Liczba skontrolowanych firm, w których stwierdzono przekroczenie wartości najwyższego dopuszczalnego stężenia azbestu	0
8.	Liczba wydanych decyzji o naruszeniu przepisów dotyczących warunków pracy w kontakcie z azbestem	1
9.	Liczba pracowników zatrudnionych przy zabezpieczaniu /usuwaniu/ transporcie/innych wyrobów zawierających azbest	157
10.	Rodzaj wyrobów zawierających azbest podlegających zabezpieczeniu/usunięciu	wyroby azbestowo-cementowe typu pokrycia dachowe (etermit), płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie

Liczba firm zajmujących się zabezpieczaniem/usuwaniem wyrobów zawierających azbest, w których stwierdzono brak:		
11.	zezwolenia, pozwolenia, decyzji, zatwierdzenia programu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi	0
12.	przeszkolenia przez uprawnioną instytucję pracowników i osób kierujących lub nadzorujących usuwanie wyrobów zawierających azbest w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest	2
13.	planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest	0
14.	wyposażenia pracowników w odpowiednią odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej stosownie do rodzaju i stopnia narażenia	2
15.	oznaczenia strefy, w której prowadzone są prace związane z zabezpieczaniem/usuwaniem wyrobów zawierających azbest	3
16.	oceny i udokumentowania ryzyka zawodowego	0
17.	rejestrów prac, których wykonywanie powoduje konieczność kontaktu z substancjami, mieszaninami chemicznymi, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym	2
18.	rejestrów pracowników narażonych na działanie substancji, mieszanin chemicznych, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym	4
19.	przekazania do właściwego PWIS informacji o substancjach, mieszaninach chemicznych, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym	1
20.	przestrzegania zakazu spożywania posiłków, picia napojów i palenia tytoniu, przechowywania rzeczy osobistych w miejscu wykonywania prac, w których występuje narażenie na azbest	0
21.	aktualnych orzeczeń lekarskich stwierdzających brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku	0

Najczęściej stwierdzane uchybienia/nieprawidłowości sanitarno-higieniczne, związane z narażeniem pracowników na azbest:

- brak zgłoszenia do właściwego Inspektora Sanitarnego zamiaru przeprowadzenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac - 5 przypadków,
- brak „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” - 2 przypadki,
- w ocenie ryzyka zawodowego brak oceny pod kątem narażenia pracowników na czynniki rakotwórcze (azbest) - 1 przypadek,
- brak „Rejestru prac” - 2 przypadki,
- brak „Rejestru pracowników” - 4 przypadki,

- brak przekazania informacji do właściwego PWIS o narażeniu na czynnik rakotwórczy (azbest) - 1 przypadek,
- brak zaświadczeń o uczestnictwie w szkoleniu przeprowadzonym przez firmę uprawnioną do szkoleń z zakresu narażenia na azbest - 2 przypadki,
- brak na stanie w firmie odpowiedniej odzieży, obuwia i środków ochrony indywidualnej - 2 przypadki,
- brak właściwego oznakowania i zabezpieczenia miejsca składowania materiałów zawierających azbest - 3 przypadki,
- nieprawidłowa rozbiórka wyrobów zawierających azbest - 1 przypadek.

Liczba i rodzaj chorób zawodowych stwierdzonych w 2019 roku w wyniku narażenia pracowników na azbest

W 2019 roku stwierdzono 1 chorobę zawodową powstałą w wyniku narażenia pracownika na azbest – międzybłoniak płucnej.

NADZÓR NAD ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI, SUBSTANCJAMI CHEMICZNYMI I ICH MIESZANINAMI, PRODUKTAMI BIOBÓJCZYMI I PREKURSORAMI NARKOTYKÓW

Nadzór nad przestrzeganiem ustawowego zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego nie funkcjonowały stacjonarne punkty sprzedaży, w których wprowadzano do obrotu środki zastępcze tzw. „dopalacze”. Dominującym trendem w dystrybucji środków zastępczych na terenie województwa pomorskiego jest sprzedaż przez Internet.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego prowadziły postępowania administracyjne w stosunku do osób fizycznych, przede wszystkim w sprawach przekazywanych przez inne organy, tj. w związku z zatrzymanymi przez organy Służby Celno-Skarbowej przesyłkami, w których stwierdzono obecność środków zastępczych lub w sprawach przekazanych przez Policję/Prokuraturę, w związku z prowadzonymi postępowaniami, regulowanymi przepisami kodeksu karnego, w wyniku których zabezpieczono środki zastępcze. Powyższe działania prowadzono w związku z porozumieniem zawartym w dniu 26 listopada 2018 roku pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Komendantem Głównym Policji, Szefem Krajowej Administracji Skarbowej, Prokuratorem Krajowym, Komendantem Głównym Straży Granicznej i Głównym Inspektorem Farmaceutycznym oraz porozumieniem z dnia 13 grudnia 2017 roku zawartym pomiędzy Pomorskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym i Dyrektorem Izby Administracji Skarbowej w Gdańsku, a także w związku z wejściem w życie w dniu 21 sierpnia 2018 roku nowelizacji Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, kolejnym porozumieniem z dnia 28 marca 2019 roku zawartym pomiędzy Pomorskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym i Dyrektorem Izby Administracji Skarbowej w Gdańsku.

W minionym roku, w związku z prowadzonymi postępowaniami administracyjnymi na terenie województwa pomorskiego, zabezpieczono łącznie około 0,2 kg środków zastępczych.

W 2019 roku do organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego trafiło 19 spraw dotyczących środków zastępczych. W ramach prowadzonych działań nadzorowych wydano 91 decyzji administracyjnych, w tym 7 decyzji administracyjnych nakładających kary pieniężne na osoby fizyczne wytwarzające lub wprowadzające do obrotu środki zastępcze w myśl art. 52a ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii na łączną kwotę 422 823 zł. Ponadto wydano 2 decyzje z art. 44c ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, tj. nakazujących wstrzymanie wprowadzania do obrotu produktu, co do którego zachodzi podejrzenie, że jest środkiem zastępczym, na czas niezbędny do przeprowadzenia badań mających na celu ustalenie, czy produkt jest środkiem zastępczym, nie dłuższy niż 18 miesięcy. Najczęściej identyfikowanymi substancjami w zabezpieczonych produktach były pochodne tryptamin, m.in. 4-HO-MIPT, pochodne LSD m.in. 1P-LSD oraz substancje z grupy benzodiazepin m.in. clonazolam. W minionym roku w województwie

pomorskim wydano 43 decyzje z art. 44c ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, tj. zakazujących wprowadzania do obrotu środka zastępczego, nakazujących wycofanie ich z obrotu, a także orzekających o ich przepadku na rzecz Skarbu Państwa i zniszczeniu, co stanowi ok. 47 % wszystkich wydanych decyzji administracyjnych w związku z prowadzonym nadzorem nad przestrzeganiem ustawowego zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

Tabela 1. Porównanie działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie nadzoru nad środkami zastępczymi w latach 2017-2019

	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba zabezpieczonych środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych [kg]	136	17	0,2
Liczba wpływających spraw	98	197	19
Liczba wydanych decyzji administracyjnych	116	101	91
Liczba wydanych decyzji nakładających karę pieniężną	5	22	7
Kwota nałożonych kar pieniężnych [zł]	331 370	3 568 445	422 823
Liczba decyzji z art. 44c ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	20	21	2
Liczba pobranych próbek	34	19	0
Liczba decyzji z art. 44 c ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	70	49	43

Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny kontynuował monitorowanie liczby przypadków zatruc oraz podejrzeń zatruc oraz zgonów spowodowanych środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi na terenie województwa pomorskiego, uzyskując za pośrednictwem państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych od jednostek służby zdrowia, informacje o 68 przypadkach podejrzeń zatruc, w tym 1 przypadku śmiertelnym.

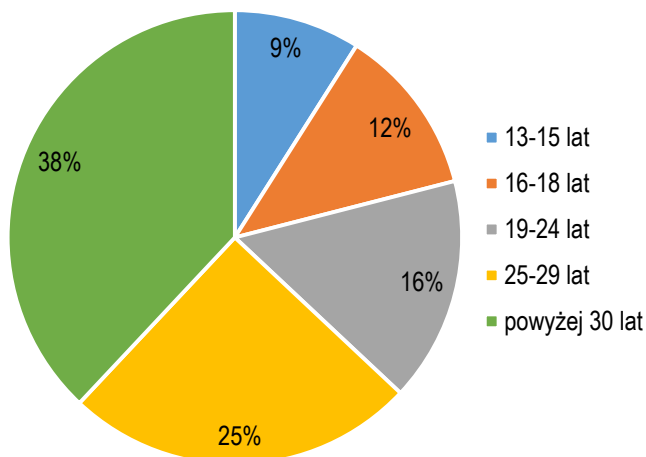
Tabela 2. Porównanie liczby zatruc i zgonów spowodowanych środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi w latach 2017-2019

	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Liczba zatruc	141	104	68
Liczba zgonów	2	2	1

Analiza zgłoszeń z 2019 roku wykazała, że 96 % podejrzeń zatruc dotyczyło mężczyzn, a 4 % przypadków dotyczyło kobiet. Statystycznie najliczniejszą grupę stanowiły osoby w kategorii wiekowej powyżej 30 lat – 38 %, a następnie kolejno grupy wiekowe 25-29 lat – 25 %, grupa 19-24 lata – 16 %, grupa 16-18 lat – 12%, grupa

13- 15 lat – 9 %. W 2019 roku nie odnotowano zatruć w najmłodszej grupie wiekowej 7-12 lat.

Wykres 1. Przypadki zatruć oraz podejrzeń zatruć środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi w województwie pomorskim z podziałem na grupy wiekowe w roku 2019

Działania profilaktyczne podjęte przez Państwową Inspekcję Sanitarną w związku z prowadzonym nadzorem nad środkami zastępczymi w województwie pomorskim.

Działania profilaktyczne skierowane były szczególnie do potencjalnych nabywców środków zastępczych tj. głównie do młodzieży, a także rodziców, nauczycieli oraz przedstawicieli władz samorządowych.

W ramach działań skierowanych głównie do młodzieży odbyły się m.in. warsztaty, prelekcje, pogadanki, zajęcia edukacyjne, debaty w szkołach, w których uczestniczyli nie tylko uczniowie, ale również nauczyciele i rodzice, w sumie 5 192 osób.

Liczne konkursy oraz Gra Miejska „Młodzi razem dla bezpieczeństwa” to przedsięwzięcia, które zgromadziły łącznie 813 uczniów. Prowadzono kolportaż materiałów edukacyjnych do szkół (8 575 sztuk materiałów) oraz ich rozdawnictwo podczas trwania wycieczki letniej i zimowej (19 185 sztuk). Dystrybucją materiałów edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania używania środków zastępczych w miejscu pracy objęto w sumie 154 osoby.

Informacje o charakterze edukacyjno – informacyjnym, zamieszczone na stronach internetowych Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Gdańsku i powiatowych stacji sanitarno – epidemiologicznych oraz w mediach społecznościowych dotarły do 4 505 osób.

We współpracy z Policją, Strażą Miejską, Kuratorium Oświaty, starostwami powiatowymi, urzędami miast i gmin, dyrektorami szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, organizacjami pozarządowymi zorganizowano punkty informacyjno – edukacyjne podczas lokalnych imprez, festynów rodzinnych, dożynek –

w sumie dla 12 440 osób. W ramach kontynuacji akcji „Nie daj się złapać dopalaczom” wyświetlano spoty na monitorach LCD w hali Głównej Dworca PKP w Łęborku.

Nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami stwarzającymi zagrożenie, produktami biobójczymi i prekursorami narkotyków w województwie pomorskim w 2019 roku

W roku sprawozdawczym na terenie województwa pomorskiego zewidencjonowano 3769 obiektów, w których stosowano substancje chemiczne i ich mieszaniny. Ponadto zewidencjonowano 28 producentów, 13 importerów substancji chemicznych i ich mieszanin spoza krajów UE oraz 773 dystrybutorów. Jednocześnie zewidencjonowano 367 podmiotów, które wprowadzają do obrotu produkty biobójcze oraz 68 wprowadzających do obrotu prekursory narkotyków kategorii 2 i 3.

Przeprowadzono 1540 kontroli u stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny w działalności zawodowej w celu dokonania oceny prawidłowości wdrażania przepisów ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach oraz rozporządzenia REACH i CLP, a także 323 kontrole podmiotów wprowadzających do obrotu ww. substancje i ich mieszaniny. Liczba kontroli podczas których stwierdzono naruszenia przepisów w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin wyniosła 300. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano ogółem 164 decyzje administracyjne.

Przeprowadzono 262 kontrole w ramach nadzoru nad produktami biobójczymi (zarówno u wprowadzających do obrotu, jak i stosujących) – wydano 4 decyzje administracyjne w tym zakresie. Oprócz tego przeprowadzono 120 kontroli w ramach nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 1 decyzję administracyjną.

Do najczęściej stwierdzanych w czasie kontroli uchybień dotyczących substancji chemicznych i mieszanin stwarzających zagrożenie należą:

- brak spisu substancji i mieszanin chemicznych,
- nieprawidłowe oznakowanie substancji i mieszanin,
- brak kart charakterystyki,
- nieprawidłowe karty charakterystyki.

ODDZIAŁ HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

Stan higieniczno-sanitarny placówek nauczania i wychowania na terenie województwa pomorskiego w 2019 roku

W roku 2019 pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej skontrolowali 1584 stałe placówki oświatowo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży spośród 2714 znajdujących się w ewidencji.

Placówki objęte stałym nadzorem to przede wszystkim szkoły wszystkich typów i stopni, w tym szkoły wyższe, a także żłobki, przedszkola, placówki kształcenia ustawicznego, placówki z pobytem całodobowym, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego oraz placówki wychowania pozaszkolnego. Zakres nadzoru prowadzonego przez Państwową Inspekcję Sanitarną obejmował również ocenę stanu sanitarnego i warunków higieniczno-sanitarnych wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży.

Ocenie poddano m.in. dostosowanie mebli szkolnych i przedszkolnych do wymagań ergonomii, tygodniowe rozkłady zajęć szkolnych w zakresie higieny procesu nauczania, warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. W trakcie kontroli sanitarnych w placówkach oświatowo-wychowawczych pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zwracali uwagę na zapewnienie uczniom warunków do utrzymania higieny osobistej.

Stan sanitarny i techniczny żłobków i klubów dziecięcych

W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego funkcjonowały 223 żłobki i 100 klubów dziecięcych, z czego 288 placówek zostało skontrolowanych (czyli 89,2 %). Do poddanych kontrolom placówek uczęszczało w sumie 7870 dzieci. Spośród skontrolowanych obiektów 16 było w złym stanie higieniczno-sanitarnym, a 4 placówki znajdowały się w złym stanie higieniczno-sanitarnym oraz technicznym. Pracownicy pionu Higieny Dzieci i Młodzieży na poprawę warunków w żłobkach i klubach dziecięcych wydali 14 decyzji administracyjnych oraz nałożyli 15 mandatów.

Należy zaznaczyć, iż liczba placówek oferujących opiekę dla najmłodszych dzieci na terenie województwa pomorskiego wzrosła o 87 placówek, tj. o 27,1% w stosunku do roku 2018.

Tabela 1. Zmiany w infrastrukturze – żłobki

Lp.	Rodzaj placówki - żłobki	Ilość
1.	placówki nowo oddane w nowych obiektach	25
2.	nowo otwarte w obiektach istniejących	44
3.	przeniesione do nowych obiektów lub z rozbudowaną bazą	1
4.	zlikwidowane	22
5.	po remontach generalnych	2
6.	z nowo otwartymi blokami żywienia	27
7.	ze zmodernizowanymi blokami żywienia	1

Stan sanitarny i techniczny placówek wychowania przedszkolnego

W roku 2019 pracownicy pionu Higieny Dzieci i Młodzieży skontrolowali 500 przedszkoli funkcjonujących samodzielnie spośród 916 działających na terenie województwa pomorskiego, co stanowi 54,6%. Poza tym skontrolowane zostały 72 przedszkola funkcjonujące w zespołach szkół. Do przedszkoli tych uczęszczało w sumie 41762 dzieci. Spośród wszystkich skontrolowanych placówek w 4 były zastrzeżenia w stosunku do stanu higieniczno-sanitarnego oraz technicznego, a w 34 były zastrzeżenia do stanu higieniczno - sanitarnego. W ramach nadzoru nad przedszkolami przeprowadzono łącznie 691 kontroli. Na poprawę warunków w przedszkolach funkcjonujących samodzielnie wydanych zostało 15 decyzji nakazujących poprawę stanu oraz nałożono 32 mandaty karne.

Tabela 2. Zmiany w infrastrukturze – przedszkola

Lp.	Rodzaj placówki - przedszkola	Ilość
1.	placówki nowo oddane w nowych obiektach	22
2.	nowo otwarte w obiektach istniejących	13
3.	przeniesione do nowych obiektów lub z rozbudowaną bazą	3
4.	zlikwidowane	24
5.	po remontach generalnych	8
6.	z nowo oddanymi obiektami sportowymi	0
7.	ze zmodernizowanymi blokami sportowymi	0
8.	z nowo otwartymi blokami żywienia	18
9.	ze zmodernizowanymi blokami żywienia	3

Ergonomia w przedszkolach

W ramach sprawowanego nadzoru uwagę zwracano przede wszystkim na dostosowanie parametrów funkcjonalnych mebli do wzrostu dzieci, odpowiednie zestawienie mebli, ich oznakowanie oraz stan techniczny i posiadanie certyfikatu. Dokonano oceny dostosowania mebli przedszkolnych do wzrostu dzieci w wybranych placówkach. Pomiary przeprowadzono w 321 przedszkolach, gdzie oceniono 16 485 stanowisk w 1180 oddziałach. W 4 przedszkolach stwierdzono 29 stanowisk (0,02%) nieodpowiednio dostosowanych do wzrostu dzieci. W stosunku do lat ubiegłych odnotowano poprawę w zakresie dostosowania mebli do wzrostu dzieci.

Stan sanitarny i techniczny szkół

W 2019 roku odnotowano 15 szkół, których budynki znajdowały się w złym stanie higieniczno-sanitarnym, w tym 11 szkół podstawowych i 4 zespoły szkół różnego

typu, natomiast w budynkach w złym stanie technicznym funkcjonowało 10 placówek tj. 9 szkół podstawowych oraz 1 zespół szkół. Nieodpowiedni stan zarówno higieniczno-sanitarny, jak i techniczny stwierdzono w 15 placówkach.

Decyzje nakazujące poprawę stanu sanitarnego najczęściej wydawano na zapewnienie właściwych warunków w salach lekcyjnych i innych salach zajęć dla dzieci i młodzieży, ciągów komunikacyjnych oraz szatni, stan sanitarno-higieniczny toalet, w tym sprawności technicznej armatury oraz wyposażenia w środki higieniczne. W kilku przypadkach decyzje wydano z uwagi na niewłaściwy stan sanitarno-techniczny dojścia do szkoły i ogrodzenia oraz placów zabaw i boisk sportowych. Zmiany w infrastrukturze szkół oraz zespołów szkół zwarte są w tabeli 3.

Tabela 3. Zmiany w infrastrukturze szkół

Lp.	rodzaj	szkoły podstawowe	licea	technika	szkoły zawodowe	zespoły szkół
1.	placówki nowo oddane w nowych obiektach	4	-	-	-	-
2.	nowo otwarte w obiektach istniejących	7	8	-	-	17
3.	przeniesione do nowych obiektów lub z rozbudowaną bazą	11	1	-	-	8
4.	zlikwidowane	6	5	1	2	10
5.	po remontach generalnych	16	-	-	-	6
6.	z nowo oddanymi obiektami sportowymi	7	2	-	-	4
7.	ze zmodernizowanymi blokami sportowymi	20	-	1	-	1
8.	z nowo otwartymi blokami żywienia	15	2	-	1	-
9.	ze zmodernizowanymi blokami żywienia	8	-	-	-	2

Ponadto w 9 skontrolowanych szkołach nie zachowano standardów dostępności do urządzeń sanitarnych, natomiast brak dostępu do bieżącej ciepłej wody w pomieszczeniach sanitarnych dla uczniów odnotowano w 4 szkołach.

Ergonomia w szkołach

W użytkowaniu mebli szkolnych istotne jest stosowanie zasad ergonomii – dostosowanie wymiarów mebli do wzrostu uczniów. W 2019 roku ocenę dostosowania mebli do wzrostu przeprowadzono w 253 szkołach różnego typu – w 1401 oddziałach oceniono 22592 stanowiska. W 5 placówkach, 125 stanowisk było niezgodnych z zasadami ergonomii. Na poprawę stanu w zakresie dostosowania mebli do wzrostu

dzieci i młodzieży oraz zapewnienie odpowiedniego stanu mebli wydano decyzje administracyjne. Wśród działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej zmierzających do poprawy warunków w zakresie dostosowania mebli szkolnych do wzrostu uczniów wymienić należy również prowadzenie instruktażu dla dyrektorów szkół, nauczycieli na temat prawidłowego, zgodnego z normą stanowiska pracy ucznia.

Ponadto, podczas kontroli zwracano uwagę na przestrzeganie obowiązku wyposażania szkół w sprzęt bezpieczny, odpowiadający wymaganiom norm oraz żądania od producenta lub dostawcy właściwego, udokumentowanego certyfikatem – wyrobu bezpiecznego, dobrej jakości (dotyczy mebli i urządzeń rekreacyjno-sportowych). Spośród 534 skontrolowanych szkół 4 nie posiadały odpowiednich certyfikatów dla mebli zakupionych po 1997 roku. W 311 (58,2%) szkołach zapewniono uczniom wszystkie meble z certyfikatami, w pozostałych placówkach są one sukcesywnie wymieniane.

Higieniczna ocena rozkładu zajęć lekcyjnych w szkołach

Organizacja procesu nauczania ma bardzo duży wpływ na zdrowie ucznia, a szczególnie istotnym elementem jest równomierne rozłożenie zajęć oraz prawidłowy wypoczynek. W 2019 roku ocenę rozkładu zajęć lekcyjnych przeprowadzono w 355 szkołach dla 4393 oddziałów. Nieprawidłowości stwierdzono w 60 placówkach – w 518 oddziałach (11,8%). Dyrektorzy placówek w wyjaśnieniach podają m.in. trudności lokalowe, niewystarczającą liczbę pomieszczeń oraz dużą ilość zajęć wymagających podziału na grupy.

W 68 szkołach województwa pomorskiego zajęcia lekcyjne prowadzone są w systemie dwuzmianowym. Ograniczenie liczebności klas, a także reforma systemu edukacji spowodowały konieczność tworzenia dodatkowych oddziałów w placówkach oświatowych, co miało duży wpływ na wprowadzenie dwuzmianowości. W porównaniu z rokiem 2018 liczba szkół prowadzących zajęcia w systemie dwuzmianowym wzrosła.

Na terenie mniejszych miejscowości województwa pomorskiego dojazdy dzieci do szkół zapewniają autobusy szkolne bądź autobusy liniowe - dzieci przebywają pod opieką nauczycieli lub innych osób zatrudnionych w tym celu. Rozkłady zajęć lekcyjnych są układane tak, aby uczniowie nie oczekiwali zbyt długo na powrót do domu. Ponadto w szkołach zapewnione są świetlice dla uczniów oczekujących na autobus. W placówkach, w których nie ma świetlicy zajęcia się prowadzone w klasach.

Mając na uwadze higienę procesu nauczania i właściwe warunki pobytu dzieci i młodzieży w nadzorowanych placówkach, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości wydawano zalecenia pokontrolne oraz informowano o zaistniałej sytuacji organy prowadzące szkoły.

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

W 2019 roku dokonano oceny warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w placówkach oświatowo-wychowawczych. W wyniku kontroli przeprowadzonych w 564 szkołach różnego typu (z wyłączeniem szkół wyższych) stwierdzono, iż 60 szkół nie posiadało warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Były to placówki, które nie posiadały żadnego zaplecza sportowego,

a zajęcia wychowania fizycznego realizowano na korytarzach, holach lub w innych nie przeznaczonych do tego celu miejscach. Często uczniowie tych placówek korzystali z bazy sportowej poza placówką.

W 2019 roku poprawiano warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego, modernizując i oddając do użytku nowe bloki sportowe z pełnym zapleczem sanitarnym. W 22 placówkach przeprowadzono modernizację bloków sportowych, a przy 13 szkołach oddano do użytku nowe obiekty sportowe.

Podczas kontroli bloków sportowych szczególną uwagę zwrócono na problem niewykorzystywania natrysków po zajęciach wychowania fizycznego. Pomimo poprawy warunków do utrzymania higieny osobistej, uczniowie nadal nie korzystają z nich systematycznie.

W ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego stwierdzono, iż w 97 placówkach uczniowie nie wykorzystywali urządzeń natryskowych w ogóle, a w 94 przypadkach natryski używane były tylko po dodatkowych zajęciach sportowych, natomiast w 3 szkołach pozostawały nieczynne. Tylko w 38 placówkach uczniowie korzystali z natrysków zawsze po zajęciach wychowania fizycznego, natomiast w 64 korzystali z nich sporadycznie. Z informacji uzyskanych podczas kontroli wynika, że uczniowie nie korzystają z natrysków, z uwagi na zbyt krótkie przerwy międzylekcyjne. W niektórych przypadkach, by umożliwić uczniom skorzystanie z prysznicza skraca się zajęcia wychowania fizycznego.

Kolejny aspekt kontroli dotyczył wyposażenia sal gimnastycznych i boisk w urządzenia i sprzęt sportowy. Wyniki kontroli wskazują, że 11 (1,14%) szkół na 963 skontrolowane w tym zakresie nie posiadało certyfikatów, a 724 (75,18%) placówki posiadały w 100% sprzęt i urządzenia z certyfikatami. W pozostałych szkołach, podobnie jak w przypadku mebli szkolnych sprzęt i urządzenia sportowe są stopniowo wymieniane.

Warunki do utrzymania higieny osobistej w placówkach oświatowo-wychowawczych

Skontrolowano ogółem 1584 placówki różnego typu, oceniając warunki do utrzymania higieny osobistej, w tym możliwość korzystania z bieżącej ciepłej wody do mycia rąk, ze środków higieny osobistej, a także sprawdzono stan sanitariatów, ich czystość i porządek. W 80 placówkach stwierdzono niewłaściwe warunki do utrzymania higieny osobistej. Niewłaściwy stan techniczny sanitariatów stwierdzono w 16 placówkach (2 przedszkola, 8 szkół podstawowych, 1 zespół szkół i 5 pozostałych placówek stałych). Jednym z podstawowych wymogów higienicznych w placówkach pobytu dzieci i młodzieży jest zapewnienie ciepłej wody. Wymogu tego nie spełniono w 6 placówkach oświatowo-wychowawczych.

Nieznacznie zwiększyła się liczba szkół, w których standardy dostępności do urządzeń sanitarnych nie zostały zachowane (3 placówki w 2018 roku, 10 placówek w 2019 roku). Przekroczenie określonych standardów spowodowane jest zbyt dużym naborem uczniów w stosunku do posiadanego zaplecza.

Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadzi różnego rodzaju działania (zalecenia pokontrolne, decyzje administracyjne) w celu poprawy warunków sanitarno-

higienicznych, w tym również do utrzymania higieny osobistej w placówkach nauczania i wychowania. W 2019 roku wydano 19 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego, 6 zaleceń i wystąpień pokontrolnych oraz nałożono 52 mandaty karne.

Nadzór nad szkołami wyższymi

W ramach prowadzonego nadzoru w szkołach wyższych przeprowadzono 33 kontrole (łącznie kontrolom poddane było 14 uczelni, w tym 29 obiekty należące do tych uczelni). W zakresie poprawy warunków higieniczno-sanitarnych w szkołach wyższych pracownicy pionu Higieny Dzieci i Młodzieży w 2019 roku wydali 3 decyzje na poprawę stanu sanitarno-higienicznego oraz nałożono 4 mandaty karne.

Stan sanitarny placówek z pobytem całodobowym

W ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego zarejestrowanych jest 139 placówek całodobowych, w tym:

- 35 domów studenckich,
- 10 burs i internatów,
- 7 młodzieżowych ośrodków wychowawczych i socjoterapii,
- 22 specjalne ośrodki szkolno-wychowawczych,
- 58 placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- 4 domy pomocy społecznej,
- 3 pozostałe placówki z pobytem całodobowym.

Ogółem skontrolowano 78 placówek, wydano 4 decyzje na poprawę stanu sanitarno-higienicznego.

Wentylacja w placówkach oświatowo-wychowawczych

W skontrolowanych w 2019 roku placówkach brak wentylacji stwierdzono w 8 obiektach. Problem ten dotyczył pojedynczych sal dydaktycznych, biblioteki, szatni lub pomieszczeń higieniczno-sanitarnych przedszkoli, szkół podstawowych i zespołu szkół. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydawano decyzje nakazujące zapewnienie właściwych warunków pobytu dzieci i młodzieży. W porównaniu z rokiem 2018 odnotowano więcej placówek, które nie zapewniły właściwej wentylacji.

Wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży

Wypoczynek zimowy dla dzieci i młodzieży na terenie województwa pomorskiego zorganizowany był w okresie od 11-go do 24-go lutego 2019 roku. Zorganizowano ogółem 504 turnusy wypoczynku, w tym 171 turnusów wyjazdowych oraz 333 turnusy dla dzieci i młodzieży w miejscu zamieszkania. W województwie pomorskim z zorganizowanego wypoczynku skorzystało 14505 uczestników.

Podobnie, jak w roku ubiegłym podejmowano stosowne działania edukacyjne propagujące właściwe zachowanie uczestników, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń związanych z przebywaniem dzieci i młodzieży na zamrzniętych rzekach, stawach i jeziorach.

Realizowano zagadnienia dotyczące profilaktyki w zakresie m.in.:

- higieny osobistej oraz higieny otoczenia,
- profilaktyki zachorowań na grypę,
- profilaktyki używania substancji psychoaktywnych,
- zapobiegania zatruciom pokarmowym,
- profilaktyki meningokokowej,
- szkodliwości, jakie niesie ze sobą palenie papierosów.

W 2019 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa pomorskiego w ramach nadzoru nad zimowym wypoczynkiem dzieci i młodzieży skontrolowała 78 turnusów w obiektach hotelowych lub innych obiektach, w których świadczone są usługi hotelarskie, 32 turnusy w obiektach używanych okazjonalnie do wypoczynku oraz 212 form wypoczynku w miejscu zamieszkania. Przeprowadzono ogółem 322 kontrole.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wypoczynku dzieci i młodzieży na 3 turnusach stwierdzono uchybienia i nieprawidłowości. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły nieodpowiednich warunków sanitarno-higienicznych (1), niedostatecznej liczby urządzeń sanitarnych (1) oraz braku aktualnej dokumentacji zdrowotnej personelu (1). W czasie trwania ferii zimowych stwierdzono 2 przypadki zachorowań i odnotowano 5 wypadków/urazów wśród dzieci. Nie zgłoszono przypadków zatrucia pokarmowego.

Wypoczynek letni dzieci i młodzieży

W sezonie letnim 2019 roku na terenie województwa pomorskiego zorganizowano ogółem 3787 turnusów wypoczynku dla dzieci i młodzieży, w tym 2371 turnusów w obiektach hotelowych lub innych obiektach, w których świadczone są usługi hotelarskie, 439 turnusów w obiektach używanych okazjonalnie do wypoczynku oraz 226 turnusów na obozach pod namiotami, w tym ze stałą infrastrukturą (136), bez stałej infrastruktury komunalnej (90) - wg elektronicznej bazy wypoczynku. Ponadto zgłoszono 751 turnusów dla dzieci i młodzieży zorganizowanych w miejscu zamieszkania. W województwie pomorskim ze zorganizowanego wypoczynku skorzystało 56624 uczestników.

W 2019 roku Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa pomorskiego w ramach nadzoru nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży skontrolowała 1078 turnusów, w tym 459 turnusów w obiektach hotelowych lub innych obiektach, w których świadczone są usługi hotelarskie, 184 turnusy w obiektach używanych okazjonalnie do wypoczynku, 133 obozy pod namiotami oraz 302 formy wypoczynku w miejscu zamieszkania. Ponadto przeprowadzono 25 kontroli interwencyjnych oraz 2 kontrole turnusów tzw. „dzikich” – wypoczynek, który nie figurował w elektronicznej bazie wypoczynku Kuratorium Oświaty.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wypoczynku dzieci i młodzieży na 27 turnusach stwierdzono uchybienia i nieprawidłowości, w tym na 17 nie zapewniono odpowiednich warunków higieniczno-sanitarnych - kontrole sanitarne najczęściej wykazały niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pokoi mieszkalnych i namiotów wraz z ich wyposażeniem oraz pomieszczeń higieniczno-sanitarnych. Pozostałe przypadki

dotyczyły braku aktualnej dokumentacji zdrowotnej personelu (9), przekroczenia limitu miejsc (2), niedostatecznej liczby urządzeń sanitarnych (1), braku ciepłej wody do mycia (1). W jednym przypadku wyłączono z użytkowania pomieszczenia w złym stanie sanitarnym. W czasie trwania akcji letniej odnotowano 94 przypadki zachorowań i 96 wypadków/urazów. Nie odnotowano zatruc pokarmowych wśród uczestników wycieczki.

W 2019 roku w związku ze stwierdzonymi przez pracowników pionu Higieny Dzieci i Młodzieży nieprawidłowościami nałożono 13 mandatów karnych na osoby odpowiedzialne za utrzymanie właściwego stanu i warunków sanitarnych na turnusach. Ponadto wydano 3 decyzje nakazujące zapewnienie właściwych warunków sanitarnych, 11 decyzji o opłacie za przeprowadzone czynności kontrolne oraz nałożono 13 mandatów karnych.

W trakcie letnich wakacji na terenie województwa pomorskiego, podobnie jak w latach ubiegłych, podejmowano działania mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w miejscach wycieczki i rekreacji. Propagowano właściwe zachowania w trosce o bezpieczny wypoczynek dzieci i młodzieży oraz bezpieczeństwo nad wodą poprzez rozdawnictwo materiałów edukacyjnych – przekazano ulotki dotyczące bezpiecznego wypoczynku letniego, grzybobrania, bezpieczeństwa kąpieli, szkodliwości palenia tytoniu oraz stop dopalaczom. Ponadto przekazywano materiały dotyczące wszawicy, meningokoków, pneumokoków, HIV/AIDS. Z kierownikami wycieczki prowadzono pogadanki na temat profilaktyki zdrowotnej, przestrzegania zasad higieny, a także bezpiecznych zachowań uczestników wycieczki. Podejmowano ścisłą współpracę z Kuratorium Oświaty, a także z Policją - przeprowadzono wspólne kontrole, kierowano wystąpienia w zakresie niedopełnienia obowiązku zgłoszenia wycieczki przez organizatora. We współpracy z organami samorządu lokalnego i Policją prowadzono działalność informacyjno-edukacyjną z naciskiem na szkodliwość zażywania dopalaczy.

Podsumowanie

W roku 2019 pracownicy pionu Higieny Dzieci i Młodzieży przeprowadzili 2048 kontroli placówek nauczania i wychowania oraz 1400 kontroli turnusów wycieczkowych dzieci i młodzieży. Wydanych zostało ogółem 137 decyzji na poprawę warunków w placówkach nauczania i wychowania oraz nałożonych zostało 71 mandatów karnych.

Na uwagę zasługuje fakt poprawiającej się współpracy z dyrektorami szkół oraz innych placówek, bo choć nie zawsze posiadają wystarczające środki finansowe na zapewnienie właściwych warunków higieniczno-sanitarnych i technicznych placówek, to mimo trudności, starają się usuwać uchybienia w miarę własnych środków i możliwości. Zauważalny jest też postęp w zakresie zapewnienia dzieciom i młodzieży warunków do utrzymania higieny osobistej. Uczniowie mają stały dostęp do mydła, ręczników papierowych bądź suszarek, papieru toaletowego oraz bieżącej ciepłej wody.

OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

W obszarze Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia podejmuje się szereg działań mających na celu:

- upowszechnianie informacji w zakresie zapobiegania i eliminowania negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi,
- inicjowanie i wytyczanie kierunków przedsięwzięć zmierzających do zaznajamiania społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia,
- pobudzanie aktywności społecznej do działań na rzecz własnego zdrowia.

Służą temu realizowane programy prozdrowotne, akcje i kampanie informacyjno – edukacyjne, szkolenia, imprezy plenerowe oraz informacje upowszechniane za pośrednictwem mediów lokalnych.

Zakres działań programowych i nieprogramowych podejmowanych przez pion Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia obejmował:

- profilaktykę palenia tytoniu,
- profilaktykę antydopalaczową,
- profilaktykę uzależnień,
- profilaktykę HIV/AIDS,
- profilaktykę czerniaka,
- profilaktykę zakażeń wirusowym zapaleniem wątroby typu B i C,
- promowanie aktywnego stylu życia i zasad zbilansowanej diety.

„Trzymaj Formę!”

Celem Ogólnopolskiego Programu Edukacyjnego "Trzymaj formę!" jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

W roku szkolnym 2018/2019 działania programowe prowadzone były, wzorem lat ubiegłych, w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie całego województwa pomorskiego.

Podczas ubiegłej, XIII edycji działaniami programowymi objęto 34 476 uczniów klas V-VIII szkół podstawowych oraz klas III gimnazjów. Łącznie w programie udział wzięły 302 szkoły podstawowe i gimnazjalne z obszaru województwa pomorskiego.

Punkt anonimowego bezpłatnego badania krwi w kierunku HIV

W ramach ogólnopolskiej akcji „Nie daj szansy AIDS” w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdyni zorganizowany został w dniach 25-30.11.2019 roku punkt bezpłatnego i anonimowego pobierania krwi w kierunku HIV, sfinansowany przez Gminę Miasta Gdyni oraz Polskie Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej. W ramach akcji przebadano 76 osób, którym udzielono poradnictwa przed- i po- testowego. Prowadzono rozdawnictwo materiałów informacyjno – edukacyjnych.

Światowy Dzień Zdrowia

W niedzielę 7 kwietnia 2019 roku w Wyższej Szkole Zdrowia w Gdańsku w ramach obchodów Światowego Dnia Zdrowia Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gdańsku zorganizowała punkt informacyjno-edukacyjny, na którym można było między innymi uzyskać informacje dotyczące szkodliwości palenia wyrobów tytoniowych, profilaktyki czerniaka oraz udzielano porad jak skutecznie rzucić palenie. Na miejscu dostępne były materiały edukacyjne.

Międzywojewódzki Festiwal Krótkich Filmów o HIV

W dniu 9 kwietnia 2019 roku w Gdyńskim Centrum Filmowym odbył się finał „Międzywojewódzkiego Festiwalu Krótkich Filmów o HIV”. Organizatorami Festiwalu byli Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, Polskie Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej oraz Polskie Towarzystwo Higieniczne.

Wydarzenie zostało objęte honorowym patronatem przez Głównego Inspektora Sanitarnego Pana Jarosława Pinkasa, Wojewodę Pomorskiego Pana Dariusza Drelicha, Marszałka Województwa Pomorskiego Pana Mieczysława Struka, Ośrodek Readaptacji Stowarzyszenia Solidarni „PLUS” EKO „Szkoła Życia” w Wandzinie oraz Gdyńskie Centrum Filmowe. Patronat medialny sprawowało Radio Gdańsk.

Konkurs skierowany był do uczniów szkół ponadpodstawowych z 4 województw – pomorskiego, zachodniopomorskiego, warmińsko-mazurskiego oraz kujawsko-pomorskiego. Uczestnicy konkursu mieli za zadanie stworzenie krótkiego filmu zgodnie z regulaminem. Celem konkursu była popularyzacja informacji dotyczących zasad profilaktyki HIV/AIDS, promowanie odpowiedzialności za własne życie i zdrowie oraz szacunku wobec siebie i innych, integrowanie środowisk szkolnych i inspirowanie ich do działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej poprzez kontakt ze sztuką i aktywność artystyczną.

Festyn z okazji Dnia Dziecka w gdańskim ZOO

W sobotę 8 czerwca 2019 roku na terenie Gdańskiego Ogrodu Zoologicznego odbył się festyn rodzinny pt. „Mundurowy Dzień Dziecka z Radiem Plus”. Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny był jednym z partnerów imprezy.

Program festynu zawierał liczne atrakcje - pokazy, koncerty, zabawy i konkursy. Słoneczna pogoda przyciągnęła do oliwskiego ZOO całe rodziny. W punkcie informacyjno-edukacyjnym zorganizowanym przez pracowników Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdańsku i Pomorskiego Oddziału NFZ można było skorzystać z pomiarów tkanki tłuszczowej w organizmie, ciśnienia tętniczego krwi, uzyskać informacje nt. kleszczy i związanych z nimi zagrożeń zdrowotnych oraz sposobów ochrony przed nimi, a także wysłuchać porad w zakresie zdrowego odżywiania.

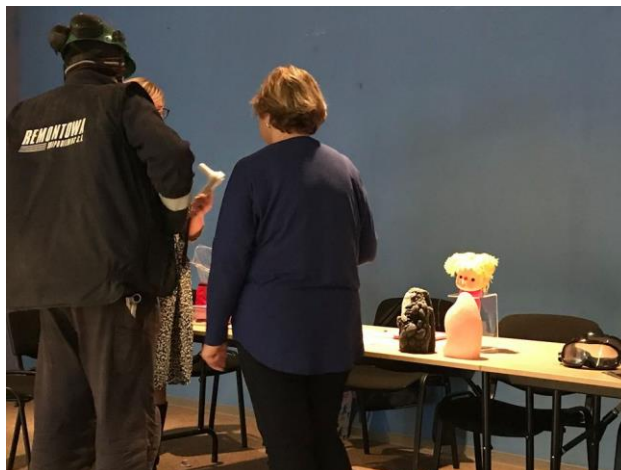
Piknik Na Zdrowie

W sobotę 8 czerwca 2019 roku w gdańskim centrum nauki Hevelianum w ramach „Pikniku Na Zdrowie” Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gdańsku wraz z Lasami Państwowymi zorganizowała stoisko, na którym można było zobaczyć 7eksponaty grzybów jadalnych, niejadalnych i trujących, pogrupowane pod kątem ich podobieństwa zewnętrznego.

Celem akcji było zapoznanie społeczeństwa z tematyką profilaktyki zatrucia grzybami, cechami identyfikującymi najważniejsze grzyby jadalne i podobne do nich, często z nimi mylone, grzyby trujące, a także zasady bezpiecznego grzybobrania. Można było zobaczyć m.in. lisówkę pomarańczową, która może być mylona z pieprznikiem jadalnym (kurką), a także najbardziej trującego - muchomora sromotnikowego zwanego zielonawym, mylonego z jadalnymi gołąbkami, czasem z pieczarkami, a nawet z kaniami.

Światowy Dzień Rzucania Palenia

21 listopada 2019 roku z okazji Światowego Dnia Rzucania Palenia pracownicy Oddziału Promocji Zdrowia z Higieną Dzieci i Młodzieży Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdańsku wraz z pracownikami Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Gdańsku zorganizowali na terenie Stoczni REMONTOWA SHIPBUILDING S.A. punkt informacyjno-edukacyjny, na którym prowadzono pomiary zawartości tlenu węgla w wydychanym powietrzu z płuc, pomiary ciśnienia tętniczego oraz udzielano informacji na temat szkodliwości palenia a także wskazywano jak skutecznie rzucić palenie.

Monitorowanie przestrzegania przepisów Ustawy z dnia 9 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1446 ze zm).

Pracownicy Inspekcji Sanitarnej przeprowadzili 17 161 kontroli w miejscach użyteczności publicznej. Kontrole wykazały, że zakaz palenia tytoniu był przestrzegany w 17 152 miejscach użyteczności publicznej objętych nadzorem, a nie respektowało go 9 obiektów.

Tabela 1. Kontrole przeprowadzone przez pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

rok 2019	liczba przeprowadzonych kontroli	przestrzeganie zakazu	nieprzestrzeganie zakazu
styczeń	768	767	1
luty	1471	1469	2
marzec	1329	1328	1
kwiecień	1447	1447	0
maj	1556	1556	0
czerwiec	1694	1693	1
lipiec	1993	1993	0
sierpień	1597	1597	0
wrzesień	1559	1559	0
październik	1429	1429	0
listopad	1305	1301	4
grudzień	1013	1013	0

Programy edukacyjne dotyczące profilaktyki palenia tytoniu

Tabela 2. Program Antytytoniowej Edukacji Zdrowotnej „Bieg po zdrowie”

Bieg po zdrowie		
Cele: - opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, - zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów, - pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.		
Liczba szkół podstawowych	Liczba uczniów	Liczba rodziców
196	7 435	5 880

Tabela 3. Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej „Czyste Powietrze Wokół Nas”

Czyste Powietrze Wokół Nas		
Cele: - wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy, - zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub, gdy dorośli palą przy nich tytoń.		
Liczba szkół podstawowych	Liczba uczniów	Liczba rodziców
99	4 129	1 837

Podstępne WZW” oraz „Znamię? Znam je!”

Mając na uwadze szczególne znaczenie profilaktyki zakażeń wirusowego zapalenia wątroby typu B i C oraz profilaktyki czerniaka Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny oraz Fundacja „Gwiazda Nadziei” kontynuowały w roku szkolnym 2018/2019 realizację programów edukacyjnych „Podstępne WZW” oraz „Znamię! Znam je?” skierowanych do uczniów szkół ponadpodstawowych województwa pomorskiego.

Tabela 4. Programy edukacyjne „Podstępne WZW” oraz „Znamię? Znam je!”

Podstępne WZW	
Liczba szkół realizujących III edycję programu	Liczba uczniów
115	14 118
Znamię! Znam je?	
Liczba szkół realizujących III edycję programu	Liczba uczniów
97	14 322

Punkt bezpłatnego badania znamion w Gdyni

Do końca czerwca 2019 roku w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdyni, w ramach projektu „RAKOOBRONA”, którego partnerem był Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny działał punkt bezpłatnego badania znamion. Bezpłatne konsultacje dermatologiczne, obejmujące badanie zmian skórnych pod kątem czerniaka, odbywały się raz w tygodniu. Wykonywał je lekarz z Kliniki Dermatologii, Wenerologii i Alergologii Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

Konferencja pt. „Zdrowy posiłek w domu i w szkole”

W dniu 5 grudnia 2019 roku w sali im. prof. Olgierda Narkiewicza w budynku Atheneum Gedanense Novum Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego odbyła się konferencja pt. „Zdrowy posiłek w domu i w szkole”. Wydarzenie adresowane było do dyrektorów, nauczycieli szkół, przedszkoli/placówek, Rad Rodziców i innych placówek oświatowych realizujących program „Przedszkole Promujące Zdrowie”, „Szkoła Promująca Zdrowie” oraz Rad Rodziców i osób zainteresowanych przynależnością do Pomorskiej Sieci Przedszkoli/Szkół i Placówek Promujących Zdrowie. Konferencja została zorganizowana przez Pomorskiego Kuratora Oświaty, Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz Rektora Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego.

Kampania „Z kranu piję – zdrowo żyję”

Z kranu piję - zdrowo żyję" to kampania edukacyjna skierowana do ogółu społeczeństwa województwa pomorskiego, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych.

Projekt jest wynikiem współpracy między Wojewódzką Stacją Sanitarno - Epidemiologiczną w Gdańsku, trzecim sektorem reprezentowanym przez Polskie Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej oraz sześcioma pomorskimi przedsiębiorstwami wodociagowymi - z Kwidzyna, Malborka, Słupska, Starogardu Gdańskiego, Gdańska i Gdyni.

Celem kampanii było promowanie spożywania wody z kranu jako zdrowszej, tańszej i bardziej ekonomicznej alternatywy dla słodkich soków, "energetyków", butelkowanej wody (albowiem woda w pomorskich kranach jest zdrowa i smaczna). Kampania zakładała również edukację prozdrowotną oraz ekologiczną. Oficjalna inauguracja kampanii miała miejsce 22 marca - w Światowy Dzień Wody.

Kampania „Z kranu piję zdrowo żyję” została zrealizowana w mediach społecznościowych (Facebook, strony internetowe Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdańsku, powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych oraz Polskiego Towarzystwa Oświaty Zdrowotnej), w mediach tradycyjnych (wywiad z kierownikiem Sekcji Monitoringu Wody Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdańsku w audycji Radia Gdańsk pt. „Czy woda z kranu jest lepsza od tej z butelek?” z dnia 29 lipca 2019 roku – zapis wideo wywiadu na stronie FB kampanii) oraz w szkołach podstawowych z terenu powiatów – m. Gdańsk, słupskiego, malborskiego, starogardzkiego, m. Gdyni oraz kwidzyńskiego.

W ramach kampanii zostało wykonanych przez firmę Rysowienie.pl 10 infografik oraz spot o tematyce zgodnej z założeniami projektu. Materiały powyższe były udostępniane i rozpowszechniane w internecie. W dniach 14 i 15 maja 2019 roku w siedzibie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdyni odbyły się warsztaty szkoleniowe dla pracowników powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych województwa pomorskiego, przeprowadzone przez przedstawicieli firmy Rysowienie.pl. Podczas warsztatów uczestnicy nabyli umiejętności graficznego prezentowania treści, które następnie wykorzystali do

uatrakcyjnienia zajęć z uczniami szkół podstawowych. Zajęcia w szkołach prezentujące treści zgodne z założeniami i celami kampanii „Z kranu piję – zdrowo żyję” odbyły się w październiku i listopadzie 2019 roku w wybranych placówkach zlokalizowanych na obszarze obsługiwanych przez przedsiębiorstwa wodociągowe uczestniczące w projekcie. Pierwotnie zakładany start realizacji zajęć w szkołach jeszcze podczas trwania roku szkolnego 2018/2019 nie doszedł do skutku ze względu na strajk nauczycieli i związane z nim trudności ze znalezieniem przez szkoły wolnych terminów. Łącznie w zajęciach uczestniczyło 2 623 uczniów.

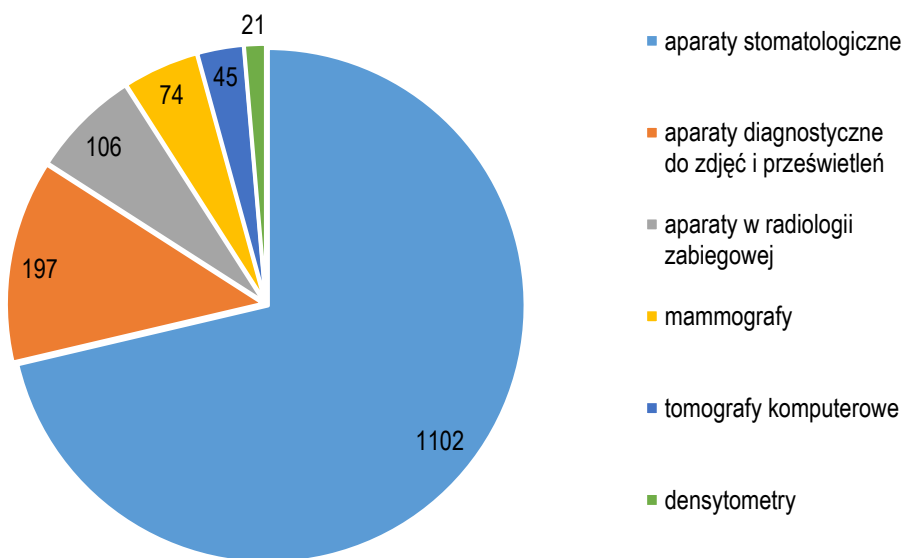
ODDZIAŁ HIGIENY RADIACYJNEJ

Zadania z zakresu higieny radiacyjnej polegające na ochronie ludzi przed promieniowaniem jonizującym, skażeniami promieniotwórczymi i polami elektromagnetycznymi wykonuje na terenie województwa pomorskiego Oddział Higieny Radiacyjnej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej mający swoją siedzibę w Gdańsku.

Ochrona przed promieniowaniem jonizującym

Oddział Higieny Radiacyjnej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdańsku w 2019 roku sprawował nadzór w 709 jednostkach podmiotów leczniczych, w których użytkowana jest aparatura rentgenowska. W jednostkach urządzono 911 pracowni rentgenowskich, w tym 30 pracowni radiologii zabiegowej. Na terenie województwa zlokalizowano 76 jednostek organizacyjnych stosujących aparaty rtg bez pracowni rentgenowskich. W wyżej wymienionych jednostkach stosowanych było (według stanu na 31 grudnia 2019 roku) 1545 aparatów do celów diagnostycznych (w 2018 roku było 1482 aparatów diagnostycznych).

Wykres 1. Liczba aparatów rtg poszczególnych typów na terenie województwa pomorskiego (stan na 31.12.2019 roku)

W roku 2019 wydano 229 decyzji zezwalających na stosowanie aparatów rentgenowskich, 136 decyzji zezwalających na uruchomienie pracowni rtg, 29 decyzji na ambulanse rtg (mammobusy) i 20 decyzji wyrażających zgodę na prowadzenie działalności związanej z promieniowaniem jonizującym w rentgenodiagnostyce i radiologii zabiegowej. W 2018 roku było odpowiednio - 222 decyzji zezwalających na stosowanie aparatów rentgenowskich, 127 decyzji zezwalających na uruchomienie

pracowni rtg i 10 decyzji na ambulanse rtg. (mammobusy). W ciągu roku 2019 skontrolowano 312 diagnostycznych pracowni rentgenowskich oraz 10 jednostek bez pracowni i 459 aparatów rtg (w 2018 roku skontrolowano 306 diagnostycznych pracowni rentgenowskich, 411 aparatów rtg).

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 16 decyzji administracyjnych. Decyzje zostały wydane między innymi ze względu na brak w pracowniach wymaganej przepisami prawnymi dokumentacji projektowej osłon stałych zatwierdzanych przez Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Stwierdzono, że w wielu pracowniach nie rejestruje się fizycznych parametrów ekspozycji oraz nie wykonuje się testów podstawowych i specjalistycznych parametrów technicznych aparatów rtg, a także monitorów przeglądowych i opisowych. Inne nieprawidłowości stwierdzane podczas kontroli dotyczyły braku odpowiednich znaków ostrzegawczych i informacyjnych, które powinny być umieszczone w pracowniach.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi w zakresie częstotliwości 0Hz-300GHz

Oddział Higieny Radiacyjnej w 2019 roku sprawował nadzór nad 214 zakładami, w których stosowano 1975 urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne. W 2019 roku w nadzorowanych zakładach przeprowadzono 44 kontrole. Sprawdzone 786 urządzeń pod względem wytwarzania stref ochronnych promieniowania PEM. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 5 decyzji dotyczących obowiązku wykonania pomiarów kontrolnych urządzeń i przeprowadzenia prawidłowej oceny narażenia kontrolowanego. Pomiary pól promieniowania elektromagnetycznego w ramach nadzoru wykonywane były w zakładach pracy na stanowiskach pracy i w przestrzeni pracy. Mierzono wartości natężenia pola elektrycznego i/lub natężenia pola magnetycznego oraz wyznaczane były zasięgi stref ochronnych. Wykonywano również pomiary wokół stacji bazowych telefonii komórkowej i w mieszkaniach w przypadku skarg mieszkańców na uciążliwość i szkodliwość różnego typu źródeł pól PEM np. linii elektroenergetycznych, stacji transformatorowych zainstalowanych w budynkach mieszkalnych, stacji bazowych telefonii komórkowej.

Działalność opiniodawcza w ramach nadzoru bieżącego i zapobiegawczego

Oddział Higieny Radiacyjnej opiniuje przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, raporty i kwalifikacje o oddziaływaniu na środowisko stacji nadawczych, w tym stacji bazowych telefonii komórkowej, stacji nadawczych UKF i TV, urządzeń radionawigacyjnych, radiolokacyjnych i radiokomunikacyjnych, urządzeń i linii energetycznych wysokiego napięcia, elektrowni wiatrowych, farm solarnych a także projekty planów zagospodarowania przestrzennego terenów, gdzie występują źródła pól elektromagnetycznych. Od 2011 roku w Oddziale rejestrowane są zgłoszenia źródeł pól elektromagnetycznych. Pracownicy Oddziału zajmują się również

opiniowaniem protokołów pomiarów promieniowania elektromagnetycznego wokół urządzeń wytwarzających to promieniowanie. Do zadań OHR należy opiniowanie projektów pracowni rentgenowskich i innych zakładów stosujących źródła promieniowania jonizującego oraz jednostek organizacyjnych stosujących rezonans magnetyczny. W 2019 roku zaopiniowano 200 projektów osłon stałych, wydano 12 opinii w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na temat oddziaływania na środowisko urządzeń i inwestycji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne lub promieniowanie jonizujące. W większości były to opinie dotyczące pomiarów pól elektromagnetycznych wokół stacji telefonii komórkowej, promieniowania jonizującego pochodzącego od aparatów rtg w budynkach mieszkalnych oraz rezonansów magnetycznych. Zgodnie z art. 122 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r., poz. 1396 ze zm.) zarejestrowano 1071 sprawozdań z badań pól elektromagnetyczny ochrony środowiska a zgodnie z art.152 wyżej wymienionej ustawy zarejestrowano w bazach 945 aktualizacji stacji telefonii komórkowej oraz 219 zgłoszeń rozpoczęcia eksploatacji instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne. W 2019 roku zarejestrowano na podstawie nadesłanych zgłoszeń 19 likwidacji stacji bazowych telefonii komórkowej.

Pracownia Badań Radiacyjnych wykonuje pomiary promieniowania jonizującego i niejonizującego (elektromagnetycznego o częstotliwości do 300 GHz) oraz pomiary zawartości pierwiastków promieniotwórczych w żywności, wodzie i środkach żywienia zwierząt. Wykonywane są także badania fizycznych parametrów aparatury stosowanej w rentgenodiagnostyce i radiologii zabiegowej (testy specjalistyczne).

W roku 2019 przeprowadzono badania mocy dawki promieniowania jonizującego za osłonami stałymi wokół jednego aparatu rtg stosowanego w obiekcie służby zdrowia, wykonano 10 oznaczeń mocy dawki. Wykonano badania fizycznych parametrów aparatury stosowanej w rentgenodiagnostyce i radiologii zabiegowej (testy specjalistyczne) 58 aparatów rtg (oznaczenia 570).

W zakresie pól elektromagnetycznych badania natężenia pola elektrycznego i magnetycznego – wykonano 98 oznaczeń dla celów ochrony ludności i środowiska w związku ze skargami mieszkańców. Skargi dotyczyły promieniowania wytwarzanego przez stacje telefonii komórkowej oraz stacje transformatorowe w budynkach wielorodzinnych.

Pracownia Badań Radiacyjnych wykonuje także badania w ramach usług zleconych. W 2019 roku wykonano badania mocy dawki wokół 33 aparatów rtg, wykonano 273 oznaczenia, testy specjalistyczne 53 aparatów rtg, przeprowadzono 464 oznaczenia parametrów oraz pomiary natężenia pola elektrycznego i magnetycznego dla celów ochrony ludności i środowiska - 23 oznaczenia.

W roku 2019 nie zanotowano zgłoszeń związanych ze zdarzeniami radiacyjnymi.

Pracownia Badań Radiacyjnych w 2019 roku uczestniczyła w badaniach porównawczych dotyczących oznaczania stężenia Cs-137 metodą spektrometrii gamma. Pracownia uzyskała wyniki zadowolające.

Wykonywane były również badania zawartości izotopów cezu i strontu w próbkach produktów żywnościowych, wody wodociągowej i powierzchniowej oraz pasz zielonych w ramach monitoringu sytuacji radiacyjnej kraju prowadzonego przez Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki oraz w ramach urzędowej kontroli i monitoringu żywności prowadzonej przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

Wykonano badania stężenia cezu Cs-137 w 65 próbkach oraz stężenia strontu Sr-90 w 3 próbkach pobranych na terenie województwa pomorskiego. Stężenie izotopów promieniotwórczych w badanych próbkach było zbliżone do wartości rejestrowanych w poprzednich latach.

Tabela 1. Stężenie strontu Sr-90 w próbkach żywnościowych i wodzie

Wyniki oznaczeń stężenia Sr-90 [Bq/kg lub Bq/l]			
1	Mleko	plynne	0,05
2	Zboża	pszenica	0,1
3	Woda powierzchniowa		<0,01

Tabela 2. Stężenie Cs-137 w produktach żywnościowych, wodzie i środkach żywienia zwierząt

Wyniki oznaczeń stężeń Cs-137 [Bq/kg lub Bq/l]			
1	Mleko	Płynne	<1,0
2	Mięso	Wołowina/wieprzowina	<1,0
3	Ryby	Ryby słodkowodne/morskie	<1,0-3,3
4	Drób		<1,0
5	Jaja		<1,0
6	Zboża	Pszenica lub żyto	<1,0
7	Krewetki mrożone		<1,0
8	Warzywa	Kapusta/Ziemniaki/Pomidory	<1,0
9	Owoce	Jabłka/Truskawki	<1,0
10	Woda wodociągowa		<0,1
11	Woda powierzchniowa		<0,1
12	Środki żywienia zwierząt	Pasze zielone - trawa	<1,0
13	Grzyby świeże	Kurka/Podgrzybek/Borowik	24 – 70

Stan sanitarny województwa pomorskiego w zakresie higieny radiacyjnej, pomimo stwierdzanych podczas kontroli nieprawidłowości nie budzi zastrzeżeń, które mogłyby skutkować zagrożeniami zdrowia dla osób zatrudnionych przy stosowaniu źródeł promieniowania jonizującego lub źródeł pól elektromagnetycznych jak również pacjentów poddawanych procedurom medycznym radiologicznym oraz osób z ogółu ludności. Jak wynika z przeprowadzonych kontroli korzystnym zjawiskiem jest wzrost nowo instalowanych aparatów rtg w stomatologii wykorzystujących technikę cyfrową. W województwie pomorskim utrzymuje się tendencja wzrostowa liczby cyfrowych stomatologicznych aparatów panoramicznych z wiązką stożkową oraz do zdjęć wewnątrzustnych. Pozytywny wpływ na stan sanitarny pod względem higieny radiacyjnej ma poprawa warunków lokalowych i technicznych w pracowniach rentgenowskich. Korzystnym zjawiskiem jest również zmniejszająca się liczba jednostek organizacyjnych stosujących źródła promieniowania elektromagnetycznego o dużych mocach. Automatyzacja i robotyzacja działalności w medycynie i przemyśle powoduje zmniejszającą się liczbę osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia promieniowaniem jonizującym i polami elektromagnetycznymi.

ODDZIAŁ ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego realizowały ustawowe obowiązki i zadania w zakresie zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru sanitarnego nad kolejnymi etapami procesów inwestycyjnych na terenie województwa pomorskiego. Działalność polegała na kontroli przestrzegania obowiązujących norm i przepisów pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych na etapie planowania przestrzennego, projektowania inwestycji, ich realizacji oraz przekazywania do użytkowania.

W 2019 roku organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej rozpatrzyły 5579 spraw, które dotyczyły:

1. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której dokonano uzgodnienia:

- 317 projektów dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko,
- 329 propozycji zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- 84 wnioski o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,

2. oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w ramach której wydano:

- 509 opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko,
- 92 opinie w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,

3. uzgadniania projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – 378 wniosków,

4. uzgadniania dokumentacji projektowej dotyczącej budowy lub zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych oraz planów i projektów technologicznych dostosowania istniejących lokali użytkowych do nowej funkcji – 522 wnioski,

5. uzgadniania rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych, w tym w zakresie warunków technicznych – 345 wnioski,

6. uczestniczenia w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych – 1713 wniosków,

7. wydawano opinie m. in. o spełnieniu wymagań sanitarnych w obiektach oświatowych i żywieniowych. Wydawano zaświadczenia o warunkach sanitarnych w zakładach, w których prowadzona jest działalność o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, wydawano zaświadczenia o warunkach sanitarnych w lokalach, w których planuje się prowadzenie obrotu środkami ochrony roślin – 1288 wniosków.

W trakcie rozpatrywania spraw w 2019 roku na terenie całego województwa przeprowadzono 1778 kontroli w obiektach.

ODDZIAŁ PRZECIWEPIDEMICZNY

Jednym z najważniejszych zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych.

Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny monitoruje sytuację epidemiologiczną na terenie województwa pomorskiego poprzez rejestrację chorób zakaźnych, nadzór i koordynowanie dochodzeń epidemiologicznych prowadzonych przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych, kontrolę wykonawstwa obowiązkowych szczepień ochronnych oraz nadzór nad warunkami higieniczno – sanitarnymi w podmiotach wykonujących działalność leczniczą.

Epidemiologia chorób zakaźnych

Rejestracja przypadków podejrzeń i rozpoznań zakażeń, chorób zakaźnych i zgonów z powodu zakażenia lub choroby zakaźnej w 2019 roku, tak jak w latach ubiegłych, prowadzona była na podstawie zgłoszeń przekazywanych Państwowej Inspekcji Sanitarnej przez lekarzy i diagnostów laboratoryjnych, w oparciu o art. 27 i art. 29 Ustawy z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r., poz. 1239 ze zm.). Każde zgłoszenie było weryfikowane i klasyfikowane wg obowiązujących w Unii Europejskiej kryteriów definicji przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.

W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego nie odnotowano ani jednego przypadku zachorowania na cholera, błonicę, tularamię, tężec, dur brzuszny i dur rzekomy. Zarejestrowano po jednym przypadku zachorowania na kleszczowe zapalenie mózgu i ostre WZW typu C, po dwa zachorowania na jersiniozę pozajelitową i malarię, po trzy przypadki ostrego WZW typu B oraz bąblowicy. W 2019 roku zanotowano wzrost zachorowań na krztusiec, płonicę, odrę, inwazyjne choroby wywołane przez *Streptococcus pyogenes* oraz *Streptococcus pneumoniae*, boreliozę z Lyme. Ponadto w porównaniu z 2018 roku wzrosła liczba wykrywanych zakażeń HIV. W stosunku do 2018 roku zmniejszyła się liczba przypadków salmonelozy, świnki, WZW typu A oraz wirusowych zapaleń opon mózgowo – rdzeniowych. Na podobnym poziomie pozostała liczba zakażeń *Clostridium difficile*, rotawirusowych zakażeń jelitowych, zachorowań na rzeżączkę oraz przewlekłych WZW typu B i C.

Grypa

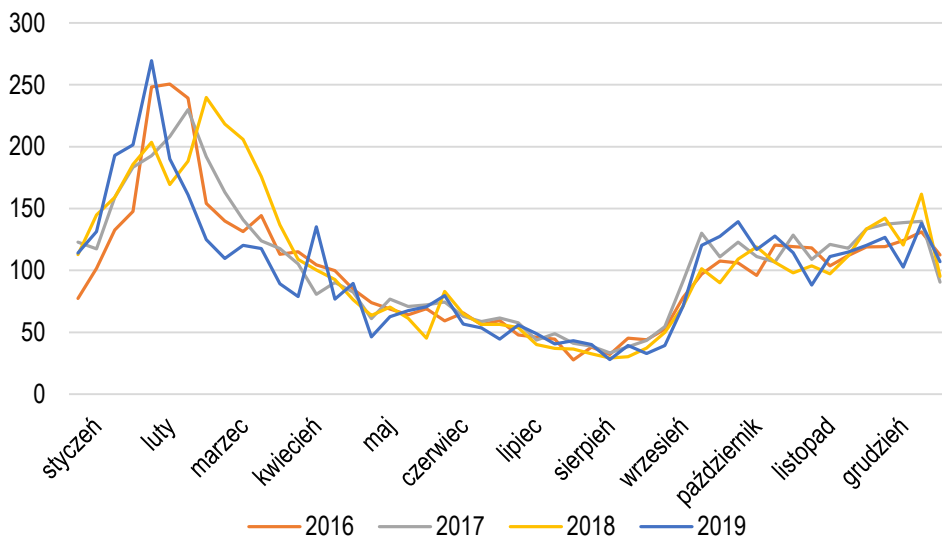
Grypa jest ostrą chorobą zakaźną układu oddechowego którą mogą powodować 3 typy wirusa grypy: A, B, C. Za epidemiczny wzrost zachorowań na grypę odpowiadają głównie wirusy grypy typu A i B, natomiast wirusy grypy typu C wywołują sporadyczne zachorowania, zwykle o łagodnym przebiegu. Powikłania grypy, głównie ze strony układu oddechowego i układu krążenia, mogą prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych, ze zgonem włącznie.

Informacje o liczbie zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę i infekcje grypopodobne zbierane są w postaci sprawozdań MZ-55 przesyłanych przez lekarzy

do powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych. Epidemiologiczna definicja grypy, podana w ww. formularzu, pozwala na wykazanie w sprawozdaniu wszystkich ostrych infekcji układu oddechowego, niezależnie od etiologii, a nie tylko przypadków grypy lub zachorowań grypopodobnych, dlatego wykazywane wartości liczbowe są bardzo wysokie.

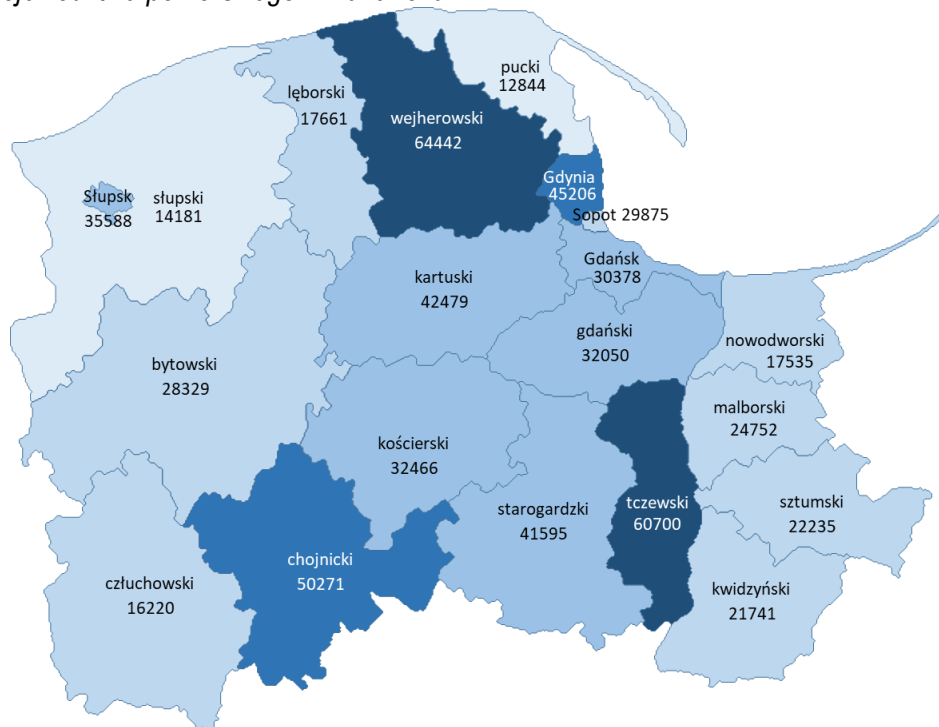
W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego, zgodnie z danymi ze sprawozdań MZ-55, zarejestrowano 842 388 przypadków zachorowań i podejrzeń zachorowań na ostre infekcje górnych dróg oddechowych, w tym na grypę i infekcje grypopodobne, a współczynnik zapadalności wyniósł 37 636 na 100 tys. mieszkańców. Dane te były zbliżone do współczynników z 2017 r oraz 2018 roku w którym zanotowano odpowiednio 876 311 i 876 257 przypadków (zapadalność na 100 tys. – 37 776 i 37 636). 134 zachorowania potwierdzono wynikami badań molekularnych w kierunku grypy.

Wykres 1. Średnia dzienna zapadalność na 100 tys. osób na ostre infekcje górnych dróg oddechowych (w tym przypadki grypy oraz podejrzenia zachorowań) w województwie pomorskim w latach 2016-2019

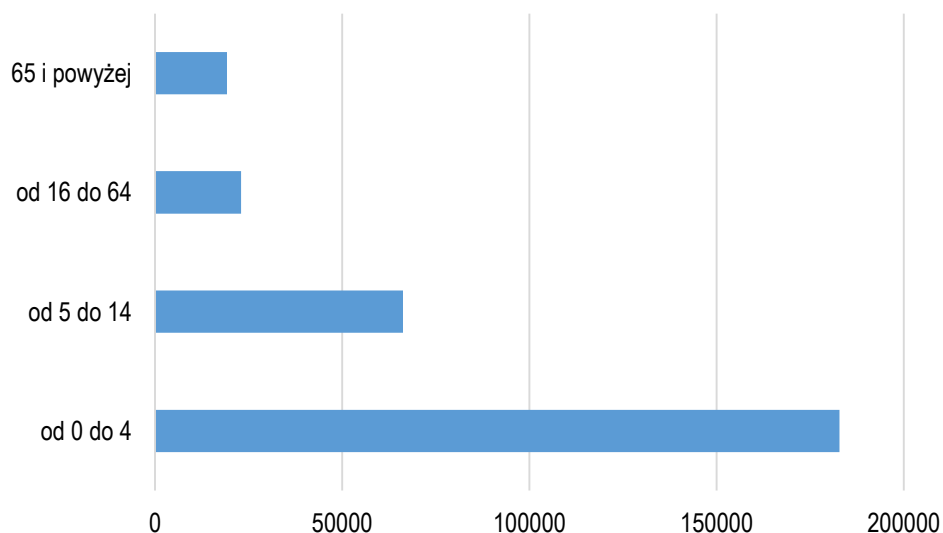
Największą zapadalność na 100 tys. mieszkańców na ostre infekcje górnych dróg oddechowych, w tym na grypę i zachorowania grypopodobne w 2019 roku stwierdzono w powiecie wejherowskim (64 442), najmniejszą w powiecie puckim (12 844).

Mapa 1. Zapadalność na 100 tys. osób na ostre infekcje górnych dróg oddechowych, w tym na grypę i zachorowania grypopodobne, w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego w 2019 roku

Największą zapadalność na grypę oraz zachorowania grypopodobne stwierdzono wśród dzieci w grupie wiekowej 0 – 4 lat.

Wykres 2. Zapadalność na 100 tys. osób na ostre infekcje górnych dróg oddechowych, w tym na grypę i zachorowania grypopodobne, w poszczególnych grupach wiekowych, w województwie pomorskim w 2019 roku.

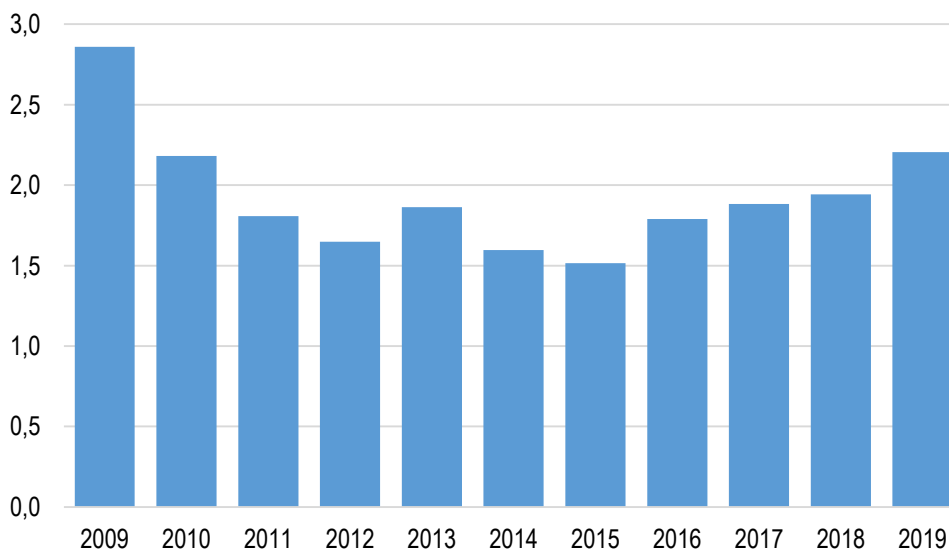

Od 2004 roku Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny uczestniczy w wirusologiczno-epidemiologicznym programie nadzoru nad grypą w systemie SENTINEL, umożliwiającym lekarzom uzyskanie laboratoryjnego potwierdzenia, klinicznego rozpoznania grypy u swoich pacjentów. Jednakże głównym założeniem programu SENTINEL jest uzyskanie informacji o szczepach wirusa odpowiedzialnych za zachorowania w określonym sezonie epidemicznym, w celu potwierdzenia właściwego składu szczepionki.

W 2019 roku w ramach nadzoru nad grypą w systemie SENTINEL lekarze podstawowej opieki medycznej pracujący w podmiotach leczniczych na terenie województwa pomorskiego pobrali 36 wymazów do badania w kierunku grypy. Przeprowadzone badania wirusologiczne potwierdziły w badanym materiale klinicznym obecność wirusa grypy typu A w 29 przypadkach (w tym A/H1N1 w 15 przypadkach).

Najsukuteczniejszą metodą uniknięcia zachorowania na grypę i związane z nią powikłania jest profilaktyka pod postacią corocznego szczepienia. Poziom zaszczepienia populacji w Polsce jest jednym z najniższych w Europie, co prawdopodobnie wynika z braku świadomości społecznej dotyczącej korzyści wynikających z profilaktyki grypy oraz działalności ruchów antyszczepionkowych. W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego liczba osób zaszczepionych przeciwko grypie wyniosła 51 231 co stanowi nieco ponad 2% populacji i była porównywalna do lat ubiegłych.

Wykres 3. Odsetek osób zaszczepionych przeciwko grypie w województwie pomorskim w latach 2009-2019

Na stronie internetowej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Gdańsku (www.wsse.gda.pl) w sezonie grypowym aktualizowane są co tydzień informacje dotyczące sytuacji epidemiologicznej w zakresie ostrych infekcji układu oddechowego, w tym zachorowań na grypę i infekcje grypopodobne w województwie pomorskim.

Błonica

Do czasu wprowadzenia w 1954 roku powszechnych szczepień ochronnych przeciwko błonicy, choroba stanowiła w Polsce poważny problem epidemiczny – zarówno zapadalność, jak i śmiertelność na błonicę były wysokie (na początku lat 50-tych obserwowano zapadalność na poziomie 140-160 przypadków na 100 tys. mieszkańców i notowano około 2-3 tys. zgonów rocznie).

Ostatni przypadek zachorowania na błonicę w Polsce odnotowano w 2000 roku. Należy jednak pamiętać, że błonica nie została całkowicie wyeradykowana, w 2019 roku na terenie UE zanotowano 10 zachorowań (3 w Łotwie, 1 w Hiszpanii, 4 w Szwecji, 2 w Wielkiej Brytanii).

Tężec

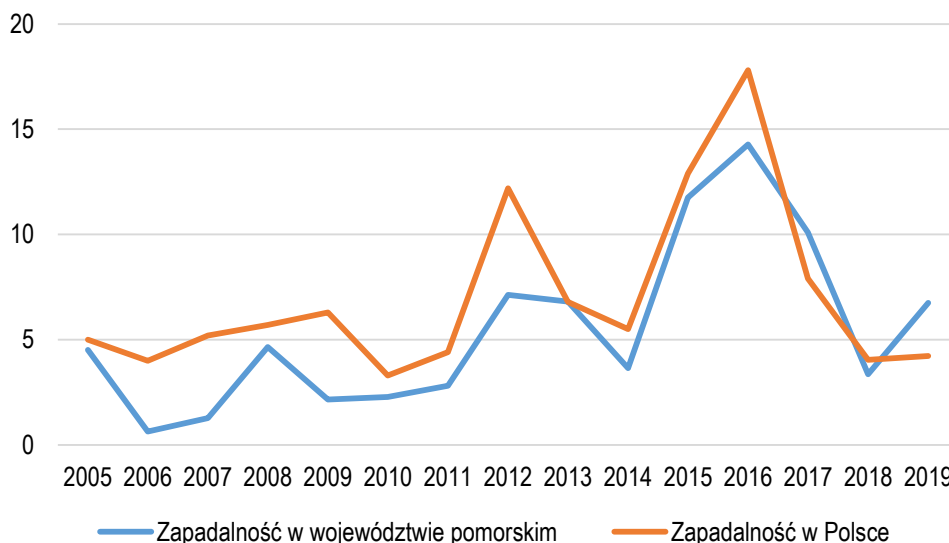
W latach powojennych rejestrowano w Polsce rocznie ok. 400 przypadków zachorowań i około 300 zgonów z powodu tężca, przy czym faktyczna liczba zakażeń i zgonów najprawdopodobniej była jeszcze większa. Sytuacja diametralnie zmieniła się po wprowadzeniu szczepień. Obecnie w Polsce rocznie odnotowuje się co najwyżej kilkanaście zachorowań (w 2019 roku – 18), głównie u osób dorosłych.

W województwie pomorskim w 2018 roku oraz w 2019 roku nie zanotowano zachorowania na tężec. Od 2001 roku zgłoszono w województwie pomorskim 10 zachorowań u dorosłych (do 2 przypadków rocznie).

Krztusiec

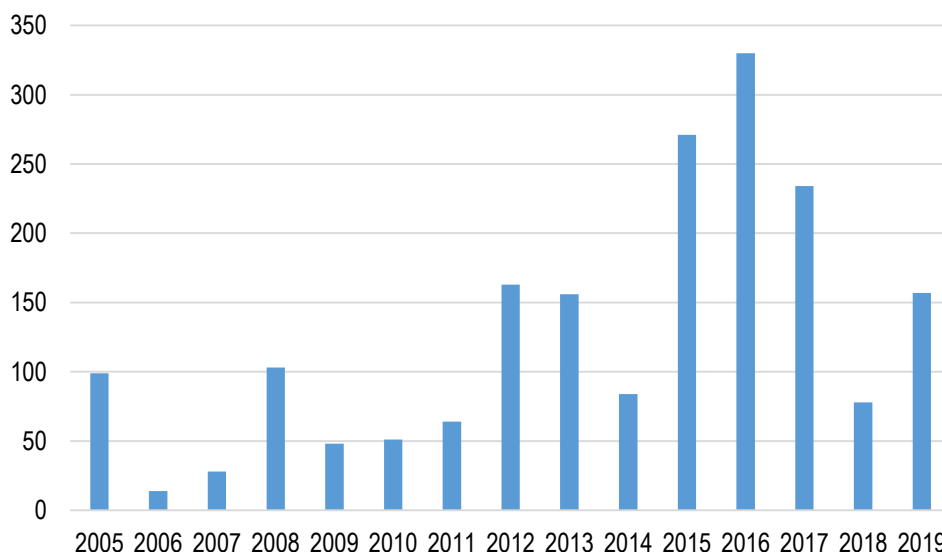
Przed wprowadzeniem masowych szczepień przeciw krztuścowi w 1960 roku, corocznie w Polsce odnotowywano kilkadziesiąt tysięcy zachorowań. Krztusiec był częstą przyczyną zgonów u dzieci poniżej 1 roku życia. Po wprowadzeniu szczepień na szeroką skalę liczba zachorowań na krztusiec w ciągu kolejnych lat zmniejszyła się prawie 100- krotnie. W latach 80-tych odnotowywano poniżej 500 przypadków krztuśca rocznie. Od połowy lat 90-tych obserwowano wzrost zachorowań na tę chorobę. Później, w związku z wprowadzeniem w 2003 roku dawki przypominającej szczepionki dla dzieci w 6 roku życia, sytuacja epidemiologiczna dotycząca zachorowań na krztusiec uległa poprawie. Ponowny wzrost zachorowań odnotowano w latach 2015-2016. Duża część tych zachorowań dotyczyła nastolatków. Dlatego też począwszy od 2016 roku do kalendarza szczepień wprowadzono dodatkową przypominającą dawkę szczepionki dla 14 – latków.

Wykres 4. Zapadalność na 100 tys. osób na krztusiec w województwie pomorskim oraz średnia zapadalność w Polsce w latach 2005 – 2019

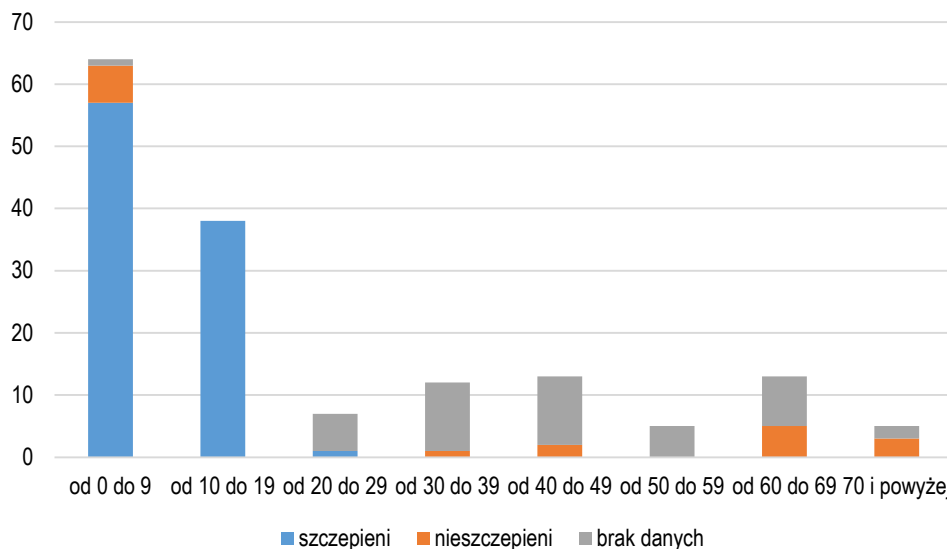
W 2019 roku zanotowano w województwie 157 zachorowań tj. dwukrotnie więcej niż w 2018 roku, kiedy stwierdzono 78 przypadków. Wzrost zachorowań odnotowano również w Polsce.

Wykres 5. Liczba przypadków krztusca w województwie pomorskim w latach 2005-2019

Największą zapadalność na krztusiec w 2019 roku zaobserwowano w powiecie lęborskim (42,2 zachorowań na 100 tys. mieszkańców). W powiecie gdańskim oraz w Sopocie nie zarejestrowano w 2019 roku zachorowań na krztusiec.

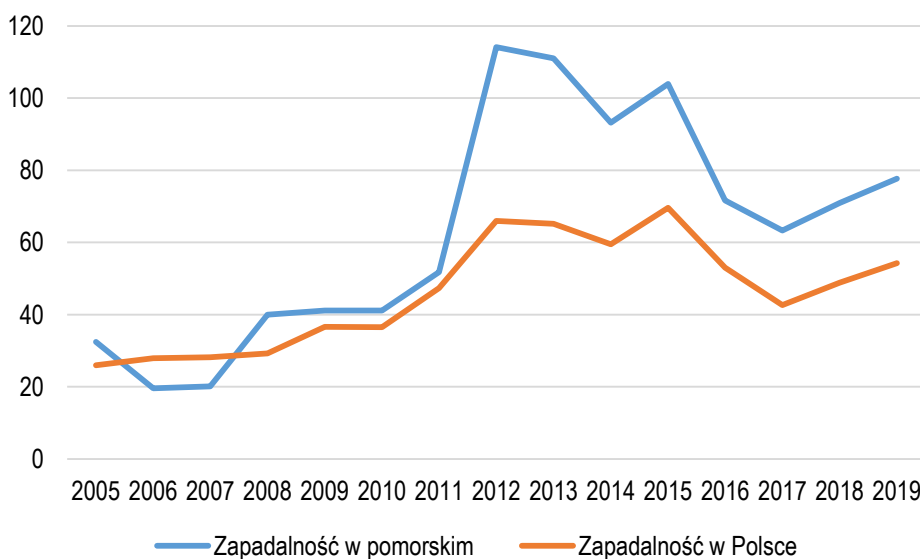
Wykres 6. Liczba przypadków krztuśca w województwie pomorskim w 2019 roku w poszczególnych grupach wiekowych, z uwzględnieniem stanu zaszczepienia.

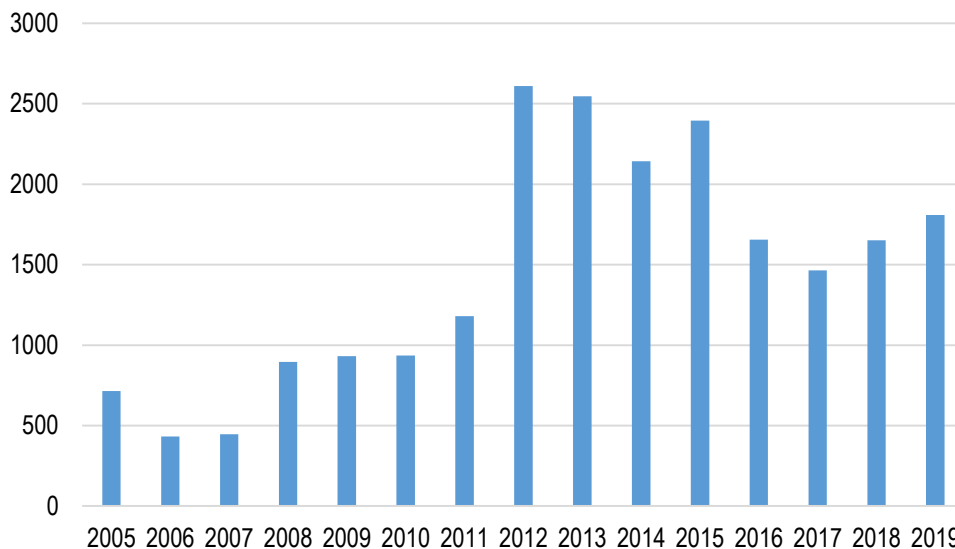
Płonica

Płonica jest ostrą, wysypkową chorobą zakaźną, przebiegającą z zapaleniem migdałków i gardła, wywołaną przez paciorkowce grupy A. Nie istnieje szczepienie przeciwko płonicy. Odporność bierna u noworodków ustępuje pod koniec pierwszego roku życia. W 2019 roku zapadalność na płonicę w województwie pomorskim wyniosła 78 na 100 tys. osób i była nieco wyższa niż w 2018 (63). Podobny wzrost zaobserwowano również w Polsce.

Wykres 7. Zapadalność na 100 tys. osób na płonicę w województwie pomorskim oraz średnia zapadalność Polsce w latach 2005 – 2019

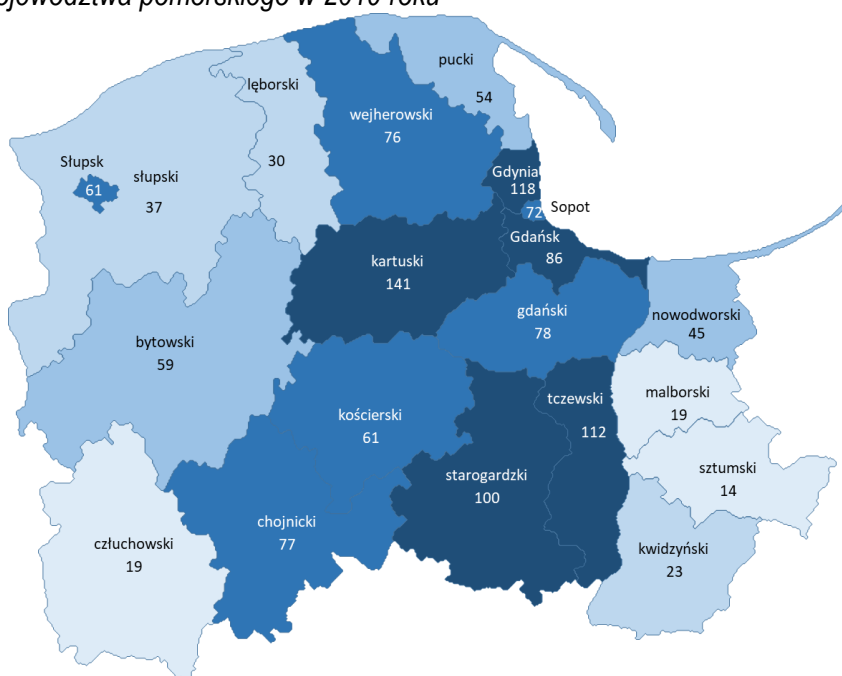

Wykres 8. Liczba przypadków płonicy w województwie pomorskim w latach 2005-2019

Najwięcej zachorowań na płonice w województwie pomorskim w roku 2019 stwierdzono w grupie wiekowej 3-5 lat. Największą zapadalność na 100 tys. mieszkańców na płonice w 2019 roku stwierdzono w powiecie kartuskim (141), najmniejszą w powiecie sztumskim (14).

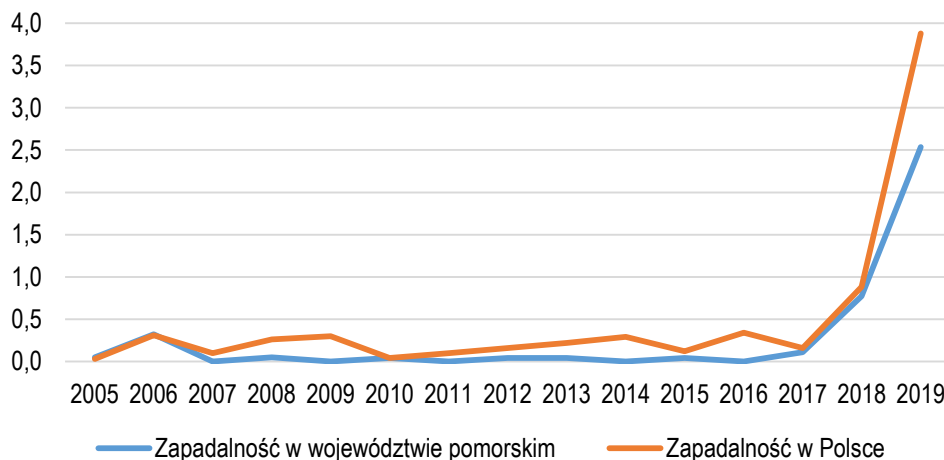
Mapa 2. Zapadalność na płonice na 100 tys. osób w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego w 2019 roku

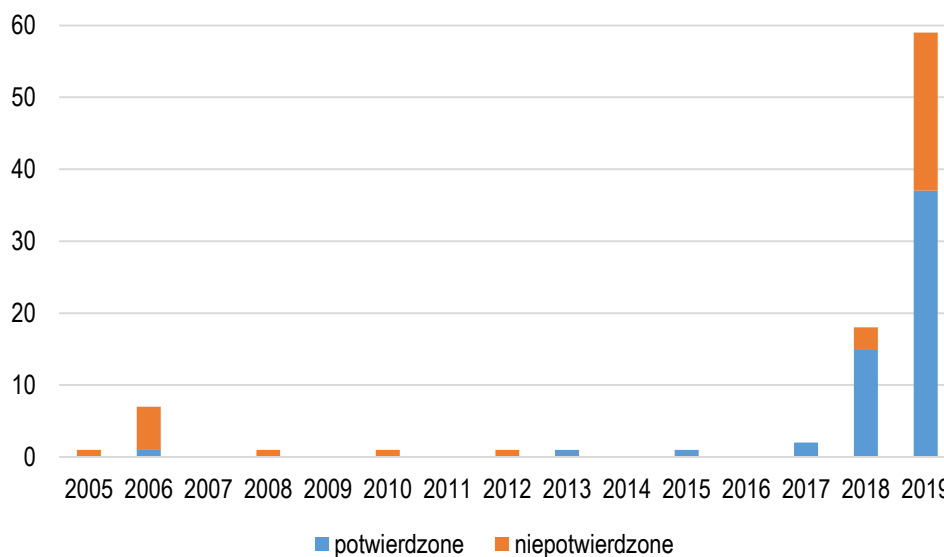
Odra

Przed wprowadzeniem szczepień ochronnych współczynniki zapadalności na odrę w Polsce wynosiły 300-600 zachorowań na 100 000 mieszkańców. Po wprowadzeniu szczepień w 1975 roku liczba zachorowań zaczęła spadać. W latach 2005 – 2017 zapadalność w Polsce kształtowała się na poziomie 0,03-0,34 na 100 000 osób. W województwie pomorskim stwierdzano w tym okresie co najwyżej kilka zachorowań rocznie. Sytuacja uległa zmianie w latach 2018 - 2019, w których stwierdzono w Polsce odpowiednio 209 oraz 772 zachorowań. Wpływ na taki stan rzeczy miał wzrost zachorowań w innych krajach Europy, w tym głównie na Ukrainie.

Wykres 9. Zapadalność na 100 tys. osób na odrę w województwie pomorskim oraz średnia zapadalność w Polsce w latach 2005-2019

Wykres 10. Liczba przypadków odry w województwie pomorskim w latach 2005-2019

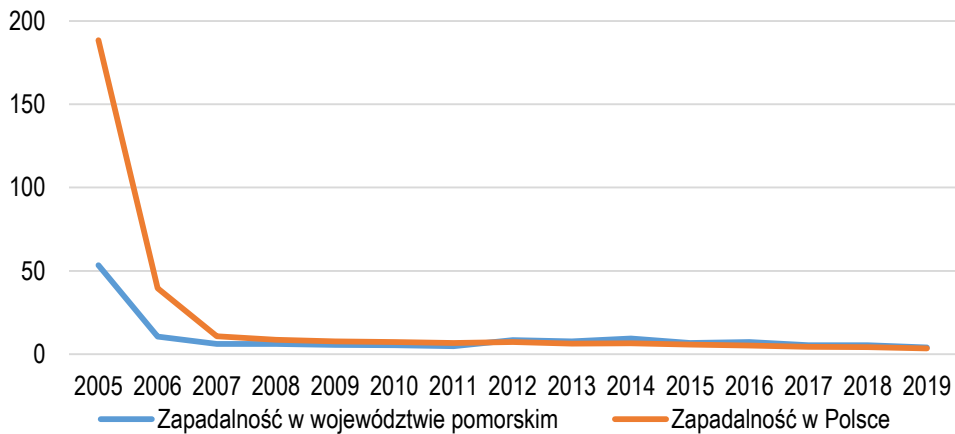

Świnka

Świnka to ostra, uogólniona, zaraźliwa wirusowa choroba zakaźna, której najbardziej charakterystyczną cechą jest wystąpienie obrzęku ślinianek przyusznych. Choroba może być powodem groźnych powikłań, np. zapalenia jąder u mężczyzn (prowadzącego w połowie przypadków do ich zaniku), zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych czy innych zaburzeń ośrodkowego układu nerwowego.

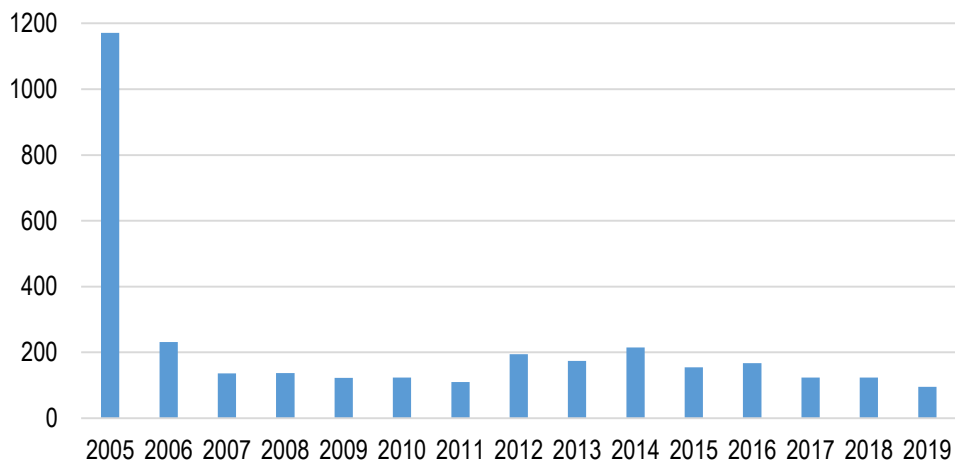
W województwie pomorskim, podobnie jak w całej Polsce, dzięki powszechnym szczepieniom, zapadalność na świnkę utrzymuje się już od ponad 10 lat na stałym niskim poziomie. Współczynnik zapadalności na 100 tys. mieszkańców w 2019 roku wyniósł 4,1 (w Polsce 3,5). Przed wprowadzeniem obowiązkowych szczepień w 2003 roku, zapadalność była zdecydowanie wyższa niż notowana dzisiaj, czasem przekraczając poziom 500 zachorowań na 100 tys. osób.

Wykres 11. Zapadalność na 100 tys. osób na świnkę w województwie pomorskim oraz średnia zapadalność w Polsce w latach 2005 – 2019

W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego zanotowano 95 zachorowań na świnkę.

Wykres 12. Liczba przypadków świnki w województwie pomorskim w latach 2005-2019

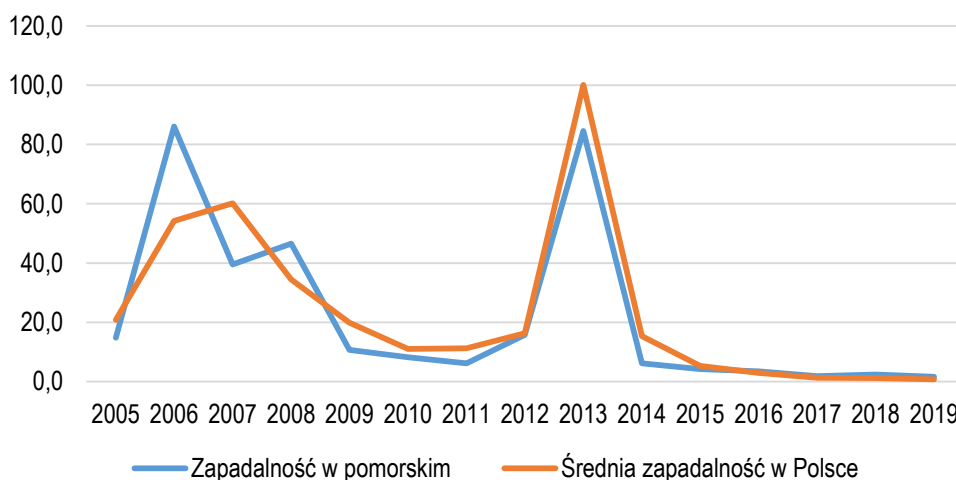

Różyczka

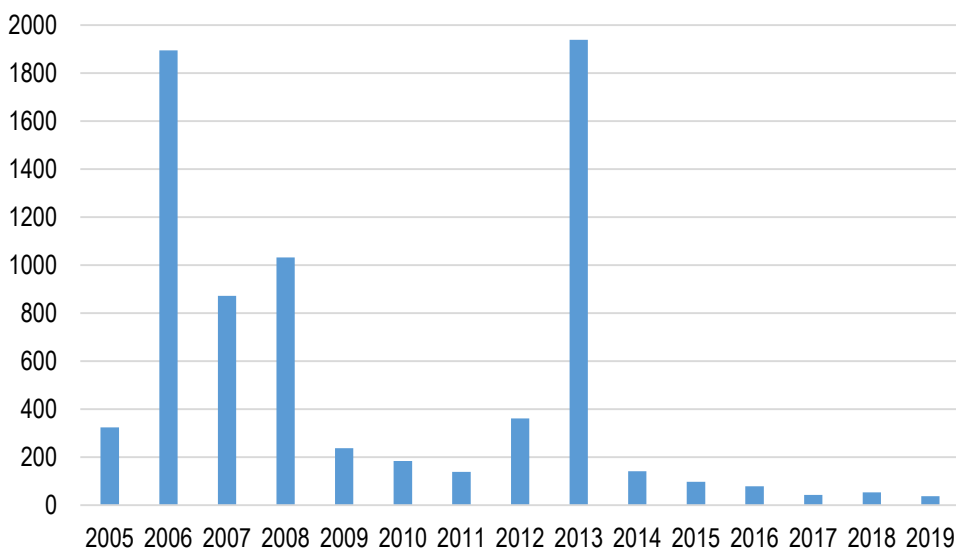
Różyczka jest ostrą, wirusową chorobą zakaźną. Objawy różyczki są najczęściej łagodne, jednak zakażenie w okresie płodowym, zwłaszcza w I trymestrze ciąży, może doprowadzić do poważnych uszkodzeń płodu - głuchoty, wady serca, zaćmy, zapalenia siatkówki, małogłowia, niedorozwoju kości czy uszkodzenia wątroby i śledziony.

W województwie pomorskim współczynnik zapadalności na różyczkę w 2019 wyniósł 1,6 na 100 tys. mieszkańców. Od czasu ogólnopolskiej epidemii wyrównawczej w 2013 roku (zwiększonej zachorowalności u nastoletnich chłopców) zapadalność na różyczkę utrzymuje się na stałym, niskim poziomie.

Wykres 13. Zapadalność na 100 tys. osób na różyczkę w województwie pomorskim oraz średnia zapadalność w Polsce w latach 2005 – 2019

Wykres 14. Liczba przypadków różyczki w województwie pomorskim w latach 2005-2019

Najwięcej zachorowań na różyczkę (18) zostało stwierdzonych w powiecie lęborskim. Najczęściej chorowały dzieci do 1 roku życia, w większości przed podaniem pierwszej dawki szczepionki.

Niemal wszystkie stwierdzone przypadki różyczki zostały zarejestrowane, zgodnie z obowiązującą w Polsce klasyfikacją wyłącznie na podstawie objawów klinicznych. Badania laboratoryjne potwierdziły zachorowanie w jednym przypadku. Podobne objawy do różyczki mogą wystąpić w przebiegu innych chorób zakaźnych np. zakażeń enterowirusami. W 2019 roku Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarnego zlecił przeprowadzenie 18 badań laboratoryjnych w kierunku różyczki w Narodowym Laboratorium ds. Diagnostyki Odry i Różyczki. W żadnym przypadku badania serologiczne nie potwierdziły zachorowań stwierdzanych na podstawie objawów klinicznych.

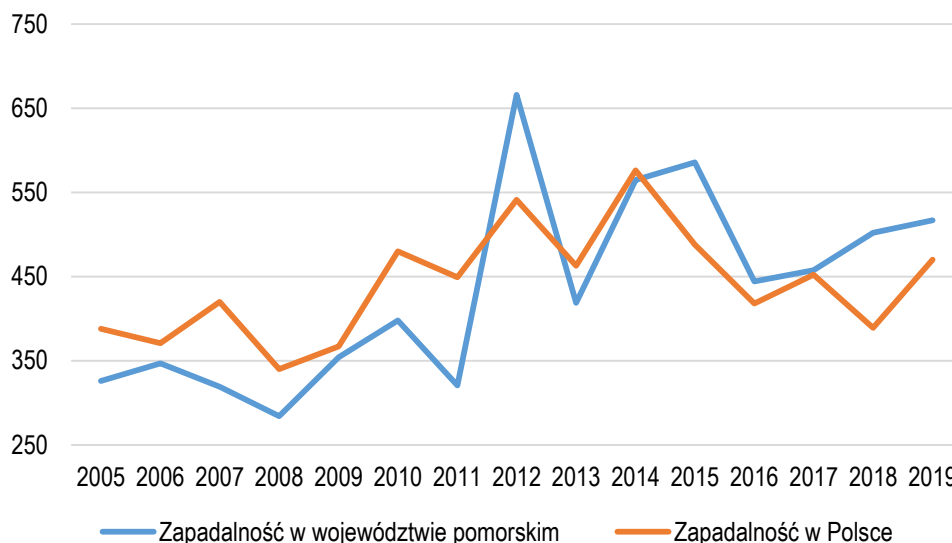
Ospa wietrzna

Ospa wietrzna to ostra choroba zakaźna przebiegająca z charakterystyczną polimorficzną wysypką grudkowo-pęcherzykową. Po przechorowaniu ospy wietrznej wirus przyjmuje postać latentną w zwojach czuciowych nerwów rdzeniowych i czaszkowych. W warunkach obniżonej odporności organizmu może dojść do reaktywacji zakażenia pierwotnego i rozwoju półpaśca.

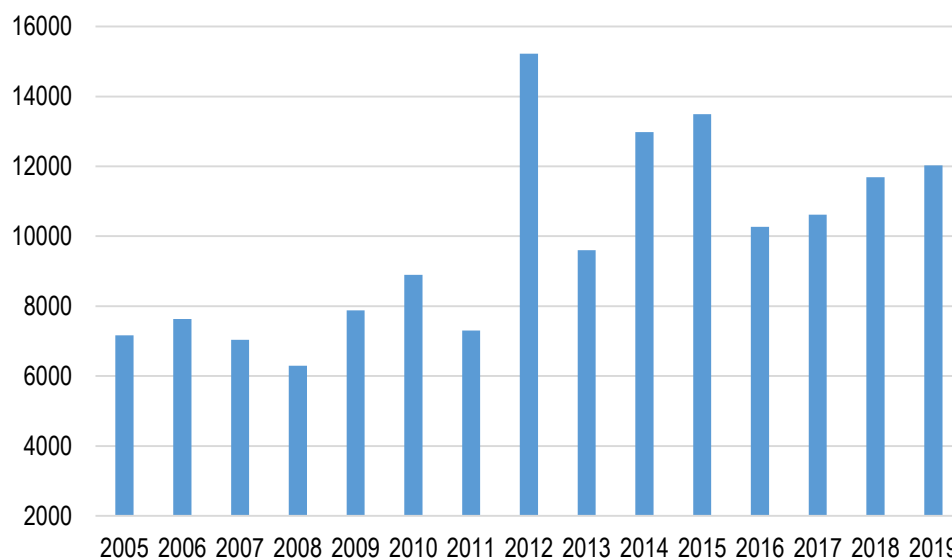
W Polsce dostępna jest żywa szczepionka przeciwko ospie wietrznej zawierająca szczep wirusa pozbawiony zjadliwości. W 2019 roku oraz w latach poprzednich Ministerstwo Zdrowia finansowało szczepienia przeciwko ospie wietrznej jedynie dla dzieci z grup szczególnego ryzyka oraz dla dzieci uczęszczających do żłobków, klubów dziecięcych i ośrodkach opiekuńczo – wychowawczych. Ograniczona grupa osób, którym przysługiwało bezpłatne szczepienie, jak również wysoki koszt samej szczepionki, dla osób, które zdecydowały się zaszczepić poza Programem Szczepień Ochronnych, przekładają się na niski wskaźnik wyszczepialności. W 2019 roku przeciwko ospie zaszczepiono 7319 dzieci, co stanowi ok. 1,5 % wszystkich dzieci w województwie.

Zapadalność na 100 tys. mieszkańców na ospę wietrzną w województwie pomorskim w 2019 roku wyniosła 517 i była wyższa niż średnia zapadalność w Polsce - 470. Wysoka zapadalność na ospę wietrzną wynika z faktu, iż wrażliwość na zachorowanie jest powszechna, choroba łatwo się przenosi (zwłaszcza w środowisku przedszkolnym i wczesnoszkolnym), a liczba osób szczepionych co roku jest bardzo niska.

Wykres 15. Zapadalność na 100 tys. osób na ospę wietrzną w województwie pomorskim oraz średnia zapadalność w Polsce w latach 2005 – 2019

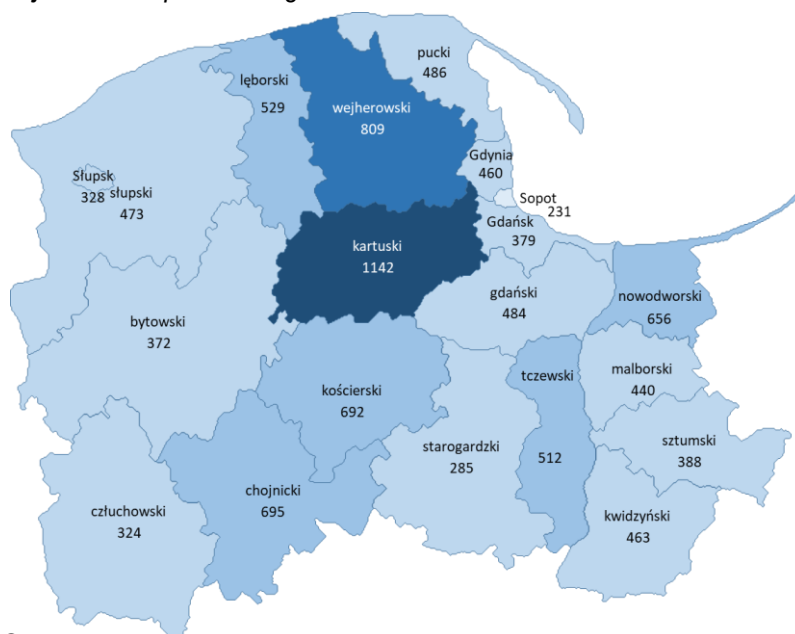

Wykres 16. Liczba przypadków ospy wietrznej w województwie pomorskim w latach 2005-2019

Największą zapadalność na 100 tys. mieszkańców na ospę wietrzną w 2019 roku stwierdzono w powiecie kartuskim (1142), najmniejszą w Sopocie (231). Zapadalność na ospę wietrzną w powiatach województwa pomorskiego jest różna w poszczególnych latach, co wskazuje, iż choroba występuje w postaci lokalnych epidemii.

Mapa 3. Zapadalność na 100 tys. osób na ospę wietrzną w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego w 2019 roku

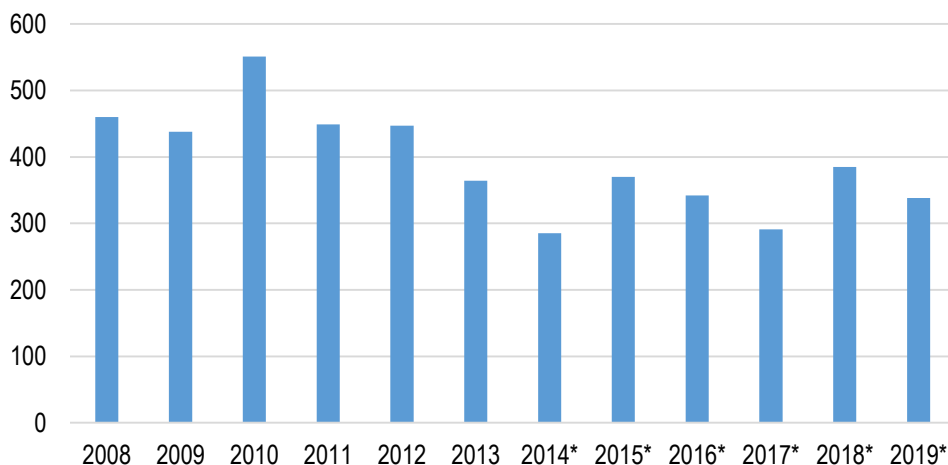

Gruźlica

Gruźlica jest chorobą zakaźną ludzi i zwierząt występującą na całym świecie. Chorzy na gruźlicę podlegają w Polsce ustawowemu obowiązkowi leczenia, a osoby chore na gruźlicę w okresie prątkowania oraz osoby z uzasadnionym podejrzeniem o prątkowanie dodatkowo obowiązkowej hospitalizacji.

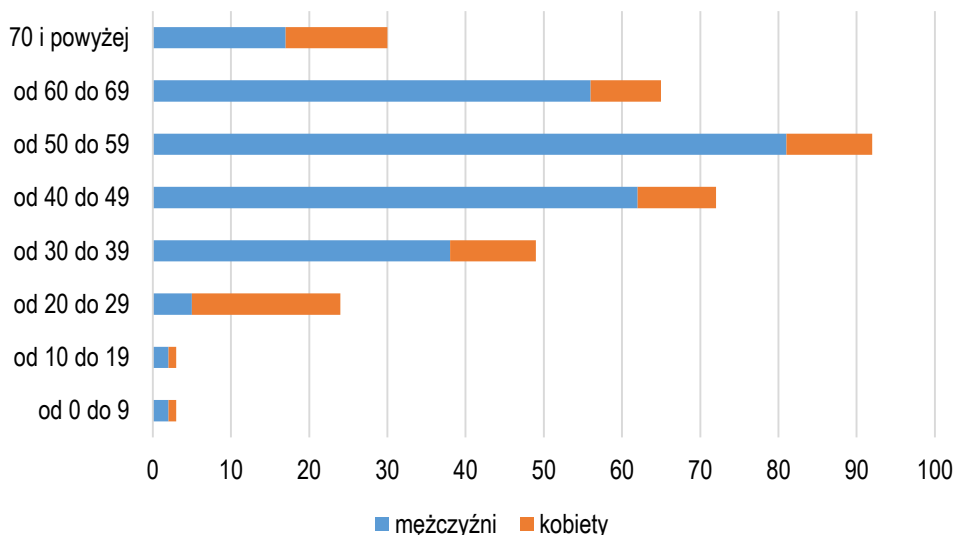
W 2019 roku w woj. pomorskim zarejestrowano 338 przypadków gruźlicy. W porównaniu do 2018 roku (385 przypadków) liczba zgłoszonych zachorowań zmniejszyła się.

Wykres 17. Liczba zarejestrowanych przypadków gruźlicy w województwie pomorskim (w latach 2008-2013 - dane Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie, *w latach 2014-2019 - dane WSSE w Gdańsku)

Najwięcej przypadków zachorowań na gruźlicę wystąpiło w grupie wiekowej 50-59 lat. Podobny rozkład przypadków gruźlicy w poszczególnych grupach wiekowych stwierdzono w latach ubiegłych. Zachorowania w tej grupie wiekowej są najprawdopodobniej restytucjami zakażenia do którego doszło w przeszłości, a nie wynikiem świeżej transmisji choroby. Wśród wszystkich chorych na gruźlicę mężczyźni stanowili 78 % (w 2018 – 81 %, w 2017 – 78 %)

Wykres 19. Liczba zachorowań na gruźlicę w województwie pomorskim w 2019 roku z uwzględnieniem grup wiekowych i płci.

Większość zachorowań na gruźlicę przebiegała w postaci płucnej. W 1 przypadku stwierdzono gruźlicę płucną oraz pozapłucną. Gruźlicę pozapłucną rozpoznano ponadto u 13 chorych.

Większość, bo 85,5 % wszystkich zarejestrowanych przypadków gruźlicy to nowe zachorowania. Pozostałe przypadki dotyczyły wznów. Wznowy zachorowań wynikały często z przerywania leczenia przez pacjenta na poziomie ambulatoryjnym.

Choroby przenoszone drogą pokarmową

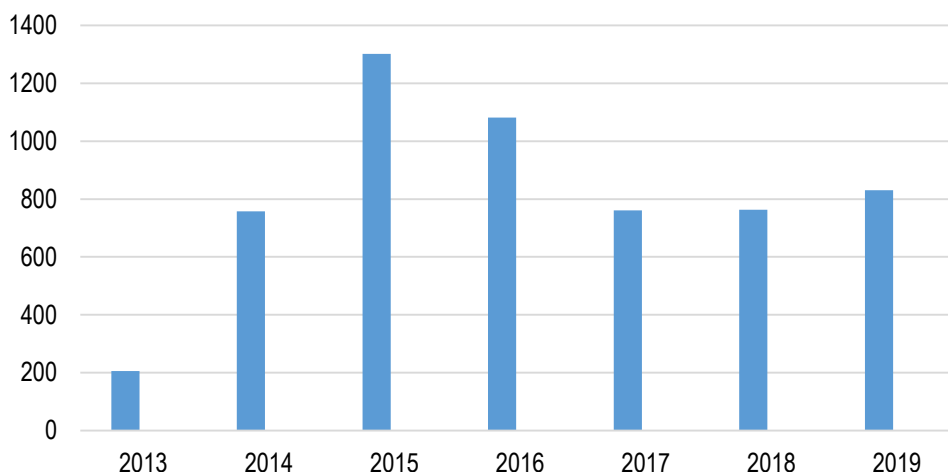
Ostre schorzenia żołądkowo-jelitowe mogą być wywoływane przez różne czynniki etiologiczne - bakterie, wirusy, pasożyty, toksyny roślinne i zwierzęce lub toksyczne substancje chemiczne. Zakażenia szerzą się drogą pokarmową, przyczyną zachorowań jest najczęściej spożycie skażonej żywności. Surowce spożywcze mogą być skażone pierwotnie albo wtórnie (przez osoby chore lub nosiciele biorących udział w produkcji, transporcie, magazynowaniu, dystrybucji i przygotowaniu żywności), patogeny mogą również ulec namnożeniu w wyniku niewłaściwego przechowywania produktów.

W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego zarejestrowano 15824 przypadków nieżyty żołądkowo-jelitowego (w 2018 roku – 16 980), w tym 1260 przypadków bakteryjnych zatruc/zakażeń pokarmowych i 3796 zachorowań

o potwierdzonej etiologii wirusowej. Wśród pozostałych zarejestrowanych zatruć/zakażeń żołądkowo-jelitowych prawdopodobną przyczyną 53 zachorowań były bakterie, 2335 – wirusy, w 8380 przypadkach etiologia nie została określona.

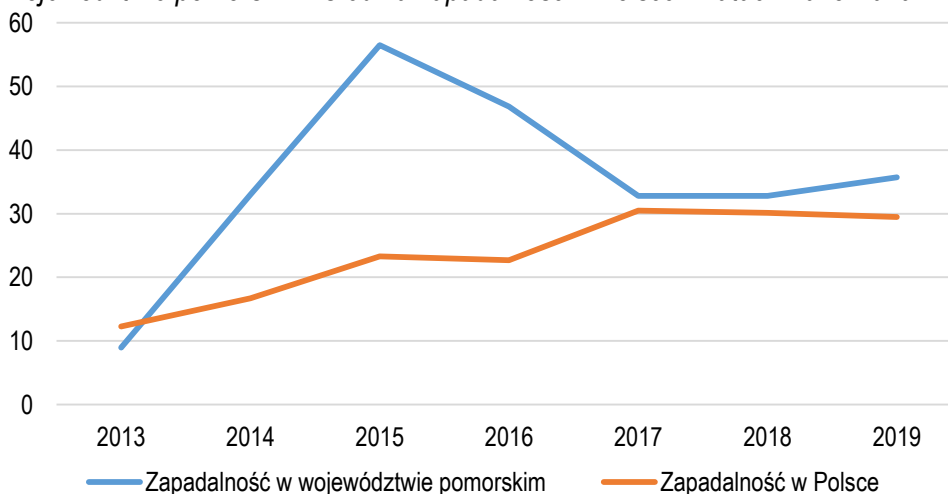
Zakażenia bakteryjne potwierdzone badaniami mikrobiologicznymi były wywołane przede wszystkim *Clostridium difficile* oraz *Salmonella*. W 2019 roku liczba zakażeń *Clostridium difficile* w woj. pomorskim wyniosła 831 przypadków. Była to wartość większa od liczby zakażeń zarejestrowanych w 2018 roku (763), ale mniejsza niż w latach 2016 i 2015, w których stwierdzano przeszło 1000 zakażeń rocznie.

Wykres 20. Liczba przypadków zakażeń *Clostridium difficile* w województwie pomorskim w latach 2013-2019

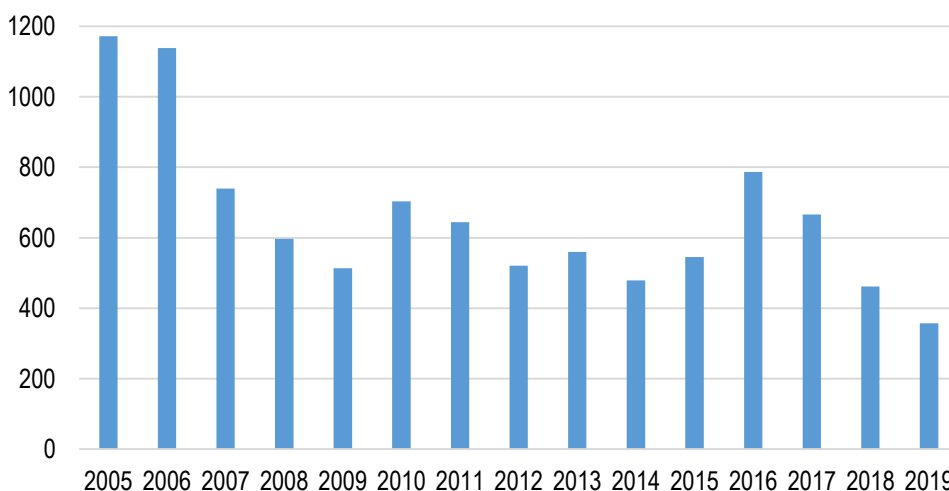
Zapadalność na 100 tys. mieszkańców na zakażenia *Clostridium difficile* w województwie pomorskim w latach 2017-2019 była zbliżona do średniej zapadalności w Polsce.

Wykres 21. Zapadalność na 100 tys. osób na zakażenia *Clostridium difficile* w województwie pomorskim i średnia zapadalność w Polsce w latach 2013-2019

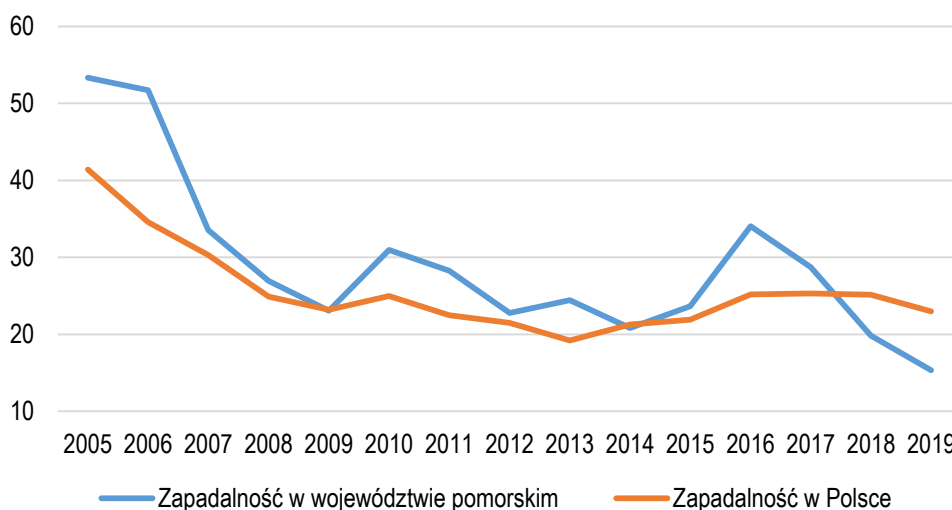
Zakażenia w ogromnej większości dotyczyły osób w najstarszych grupach wiekowych i były związane z hospitalizacją oraz stosowaniem antybiotyków. Przyjmowanie antybiotyków powoduje zaburzenie naturalnej mikroflory jelitowej, co sprzyja zakażeniu tą bakterią. Kolejną istotną przyczyną bakteryjnych zakażeń pokarmowych w 2019 roku były bakterie *Salmonella*.

Wykres 22. Liczba salmonelozowych zakażeń pokarmowych w województwie pomorskim w latach 2005-2019

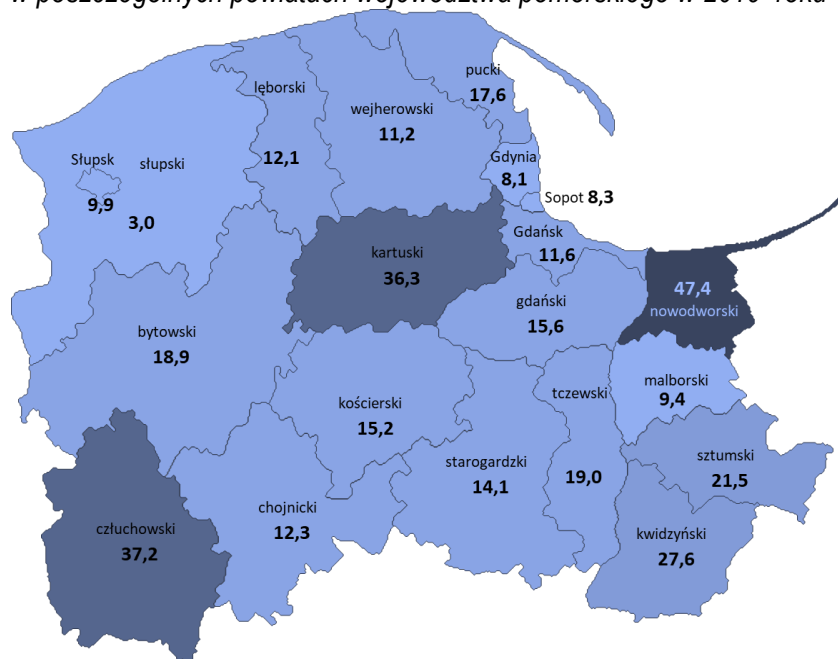
Zapadalność na salmonelozowe zakażenia pokarmowe w woj. pomorskim wyniosła 15 na 100 tys. osób i spadła w stosunku do 2018 roku osiągając najniższą wartość od 2001 roku.

Wykres 23. Zapadalność na 100 tys. osób na salmonelozowe zakażenia pokarmowe w województwie pomorskim oraz średnia zapadalność w Polsce w latach 2005 - 2019

W województwie pomorskim największą zapadalność na 100 tys. osób na salmonelozowe zakażenia pokarmowe w 2019 roku odnotowano w powiecie nowodworskim (47,4) oraz człuchowskim (37,2). Najmniejszą zapadalność odnotowano w powiecie słupskim (3,0)

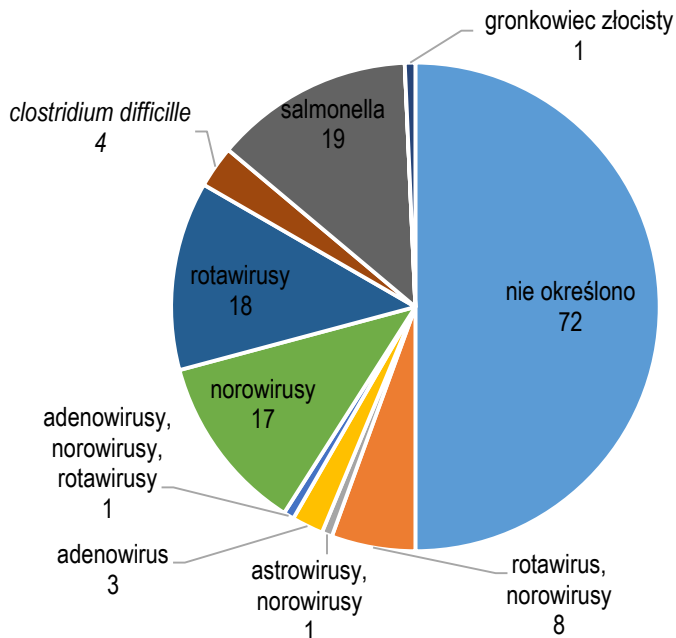
Mapa 5. Zapadalność na 100 tys. osób na salmonelozowe zakażenia pokarmowe w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego w 2019 roku

W woj. pomorskim w 2019 roku zarejestrowano 6131 przypadków zakażeń żołądkowo – jelitowych o przebiegu klinicznym wskazującym na etiologię wirusową z czego 3796 przypadków potwierdzono badaniami laboratoryjnymi (2546 zakażeń wywołały rotawirusy, 543 norowirusy, 707 inne wirusy). Ponadto, w woj. pomorskim w 2019 roku stwierdzono 3 przypadki bąblowicy oraz 45 przypadków lambliozy. Bakterie *Salmonella* były również w woj. pomorskim przyczyną 20 zakażeń pozajelitowych, w tym w 10 przypadkach były czynnikiem etiologicznym sepsy.

Niektóre zatrucia i zakażenia pokarmowe miały charakter różnej wielkości ognisk epidemicznych przenoszonych drogą pokarmową. W województwie pomorskim w 2019 roku zarejestrowano 144 ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową (w 2018 – 123, w 2017 – 89, w 2016 – 87). W każdym przypadku ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową prowadzone były wnikliwe dochodzenia epidemiologiczne. Liczbę ognisk wywołanych przez poszczególne patogeny prezentuje poniższy wykres. W przypadku połowy ognisk nie udało się określić czynnika etiologicznego.

Wykres 24. Czynniki etiologiczne ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową w województwie pomorskim w 2019 roku

Poliomyelitis

Poliomyelitis (nagminne porażenie dziecięce, wirusowe zapalenie rogów przednich rdzenia kręgowego lub choroba Heinego – Medina) jest chorobą zakaźną wywoływaną przez poliovirusy. Zakażenia poliovirusami mają różnorodny przebieg: od bezobjawowych, poprzez zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych do ciężkich zachorowań porażennych – najczęściej niesymetrycznych, czasem czterokończynowych.

Polska jak i cały Region Europejski WHO zostały oficjalnie uznane za wolne od *poliomyelitis* w 2002 roku (ostatnie odnotowane w Polsce zachorowanie wywołane dzikim szczepem wirusa miało miejsce w 1984 roku). Niemniej jednak nadal istnieje ryzyko przeniesienia wirusów polio przez podróżnych z Pakistanu i Afganistanu (na terenie których w 2019 roku wystąpiły 174 zachorowania wywołane dzikim wirusem). Ponadto na świecie w 2019 roku stwierdzono 367 zachorowań wywołanych wirusem pochodzenia szczepionkowego.

Polska uczestniczy w działaniach mających na celu utrzymanie Regionu Europejskiego WHO jako wolnego od *poliomyelitis*. Za podstawowe zadania w ramach Programu Eradykacji *Poliomyelitis* uznaje się w tej chwili utrzymanie wysokiego poziomu zaszczepienia dzieci przeciw *poliomyelitis* (ponad 95% dzieci w 3 r.ż.) oraz dokumentowanie braku występowania zachorowań poprzez prawidłowo prowadzony nadzór epidemiologiczny i wirusologiczny nad ostrymi porażeniami wiotkimi.

W 2019 roku Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w ramach nadzoru nad ostrymi porażeniami wiotkimi przekazał do Krajowego Ośrodka ds. Diagnostyki Zakażeń poliovirusami w Zakładzie Wirusologii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny w Warszawie, próbkę materiału

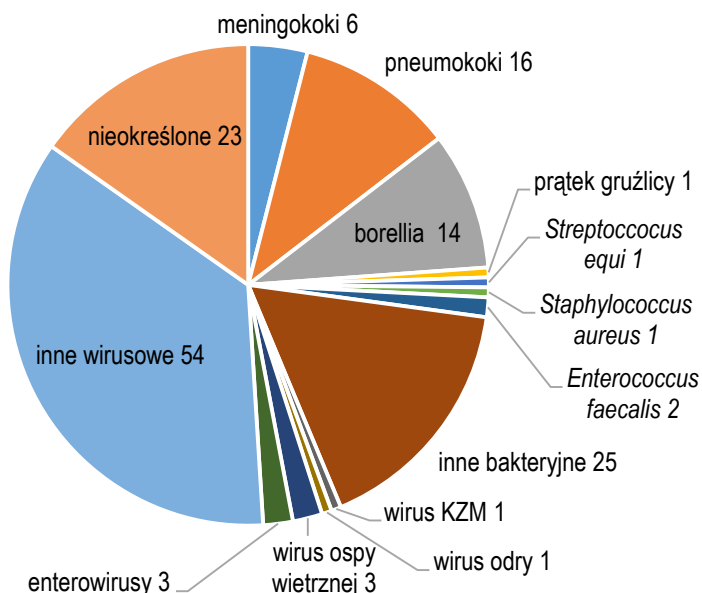
biologicznego pobranego od pacjenta z rozpoznaniem ostrego porażenia wiotkiego. Rok wcześniej zostały przekazane do badania próbki pobrane od dwójki dzieci, u których wystąpiły niedowładki wiotkie. W żadnym przypadku badania nie wykazały obecności wirusa polio w badanym materiale.

Zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu (bakteryjne i wirusowe)

Zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych jest ostrą chorobą ośrodkowego układu nerwowego wywoływaną głównie przez bakterie lub wirusy, rzadziej przez pierwotniaki lub pasożyty. W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego zostało zarejestrowanych 66 przypadków zapalenia opon mózgowych i/lub mózgu o etiologii bakteryjnej, 62 przypadki wirusowego zapalenia opon mózgowo – rdzeniowych i/lub mózgu oraz 23 zakażenia o etiologii nieokreślonej. Bakteryjne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych objawia się bólami głowy, sztywnością karku, światłowstrętem, zaburzeniami świadomości. W ciężkich przypadkach może wystąpić wstrząs i zgon. W przeciwieństwie do zachorowań bakteryjnych, wirusowe zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu przebiegają na ogół łagodnie. Rozpoznanie wirusowych zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu oparte jest zazwyczaj na podstawie obrazu klinicznego zachorowania i wynikach badań dodatkowych, bez badań wirusologicznych.

W 2018 roku Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny przystąpił do projektu badawczego organizowanego przez Uniwersytet Medyczny w Białymstoku dotyczący kleszczowego zapalenia mózgu (KZM). W 2019 roku w jednym przypadku stwierdzono zakażenie KZM.

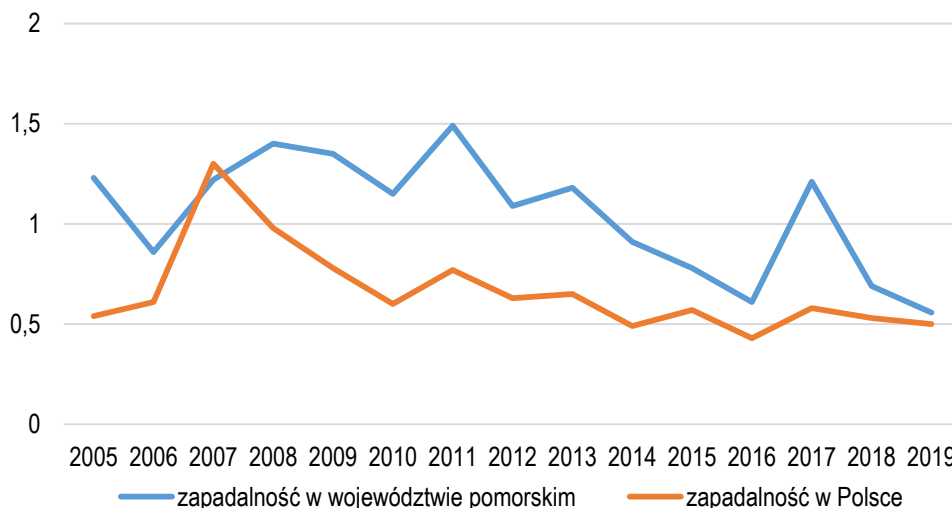
Wykres 25. Patogeny odpowiedzialne za zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i/lub mózgu w województwie pomorskich w 2019 roku

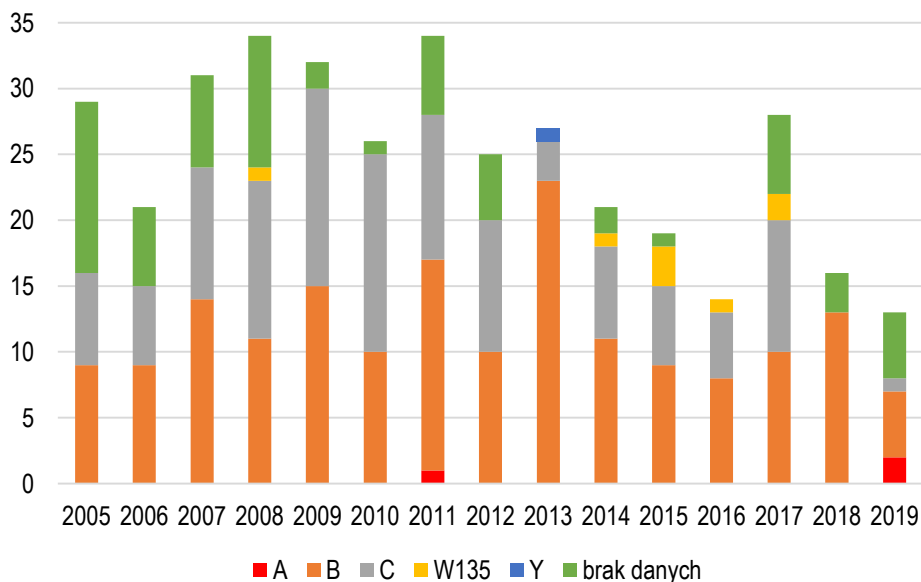
Inwazyjna choroba meningokokowa

W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego zarejestrowano łącznie 16 przypadków inwazyjnej choroby meningokokowej. Zapadalność obserwowana w województwie pomorskim w 2019 roku, jak również w dziesięciu poprzednich latach była wyższa niż średnia zapadalność w Polsce.

Wykres 26. Zapadalność na 100 tys. osób na inwazyjną chorobę wywołaną przez *Neisseria meningitidis* w województwie pomorskim oraz w średnia zapadalność Polsce w latach 2005 – 2019

Wykres 27. Wyszczególnienie serotypów *Neisseria meningitidis* w zachorowaniach na inwazyjną chorobę meningokokową w województwie pomorskim w latach 2005-2019

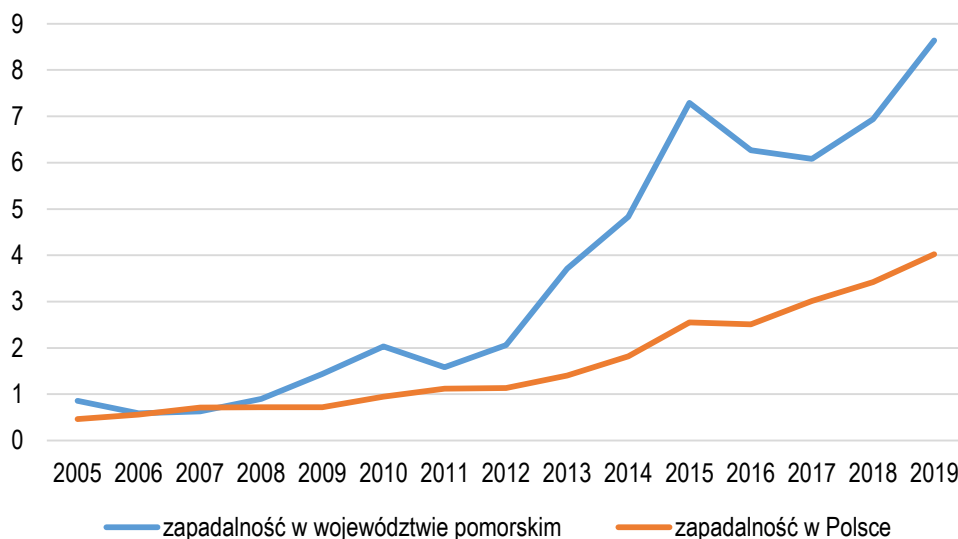

Osoby z najbliższego otoczenia chorego na inwazyjną chorobę meningokokową obejmowane były nadzorem epidemiologicznym, w większości przypadków konieczne było wdrożenie u nich chemioprophylaktyki.

Inwazyjna choroba wywołana przez *Streptococcus pneumoniae*

Duże zagrożenie dla zdrowia i życia stanowią również inwazyjne zachorowania wywołane przez bakterie *Streptococcus pneumoniae*. W 2019 roku w województwie pomorskim zarejestrowano 202 zachorowania na inwazyjną chorobę pneumokokową. Zapadalność w województwie pomorskim, podobnie jak w latach poprzednich była wyraźnie wyższa niż średnia zapadalność w Polsce.

Wykres 28. Zapadalność na 100 tys. osób na inwazyjną chorobę wywołaną *Streptococcus pneumoniae* w województwie pomorskim oraz w średnia zapadalność Polsce w latach 2005 – 2019

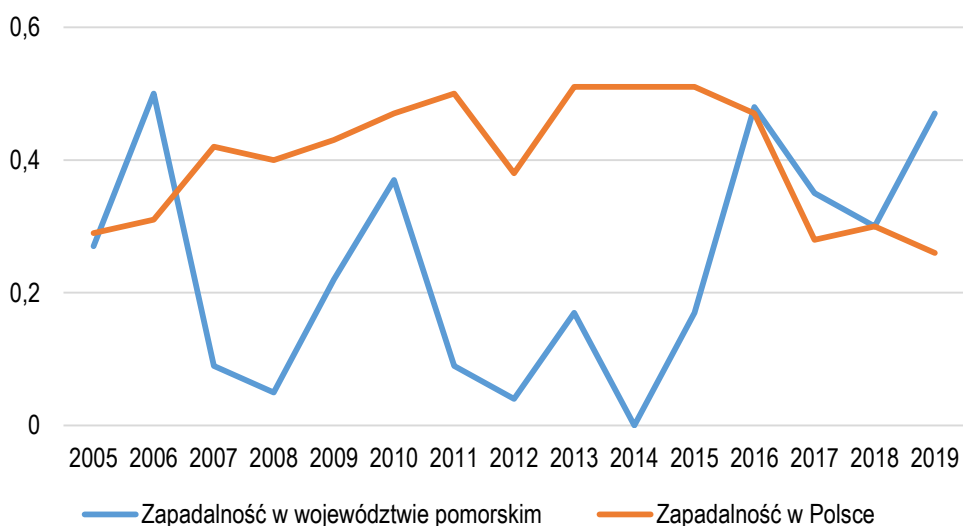

Wśród zarejestrowanych w 2019 roku przypadków inwazyjnych zakażeń *Streptococcus pneumoniae*, podobnie jak w latach ubiegłych, przeważały zachorowania osób w starszych grupach wiekowych.

Inwazyjna choroba wywołana przez *Haemophilus influenzae*

Wprowadzenie w 2007 roku powszechnego szczepienia dzieci przeciwko *Haemophilus influenzae* spowodowało znaczny spadek liczby zachorowań wywołanych tym patogenem wśród najmłodszych dzieci. W 2019 roku w województwie pomorskim zarejestrowano 11 zakażeń *Haemophilus influenzae*.

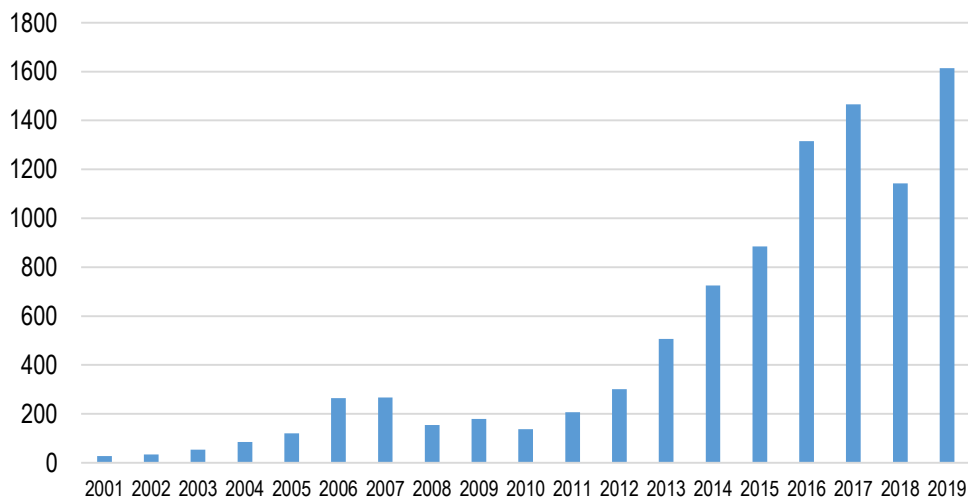
Wykres 29. Zapadalność na 100 tys. osób na inwazyjną chorobę wywołaną przez *Haemophilus influenzae* w województwie pomorskim oraz średnia zapadalność w Polsce w latach 2005 – 2019

Borelioza z Lyme

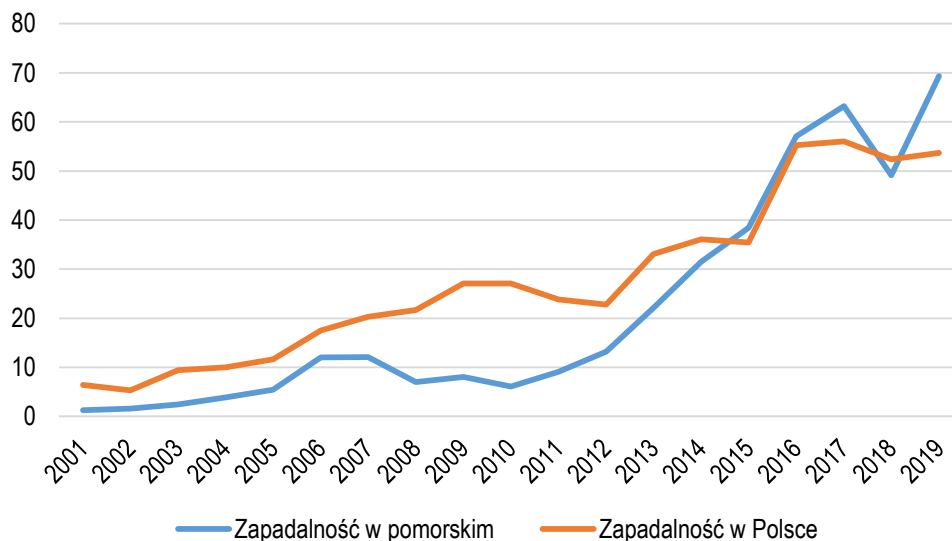
Borelioza z Lyme to wieloukładowa choroba zakaźna, wywołana przez krętki *Borrelia burgdorferi sensu lato*. Jest to przenoszona przez kleszcze zakaźność boreliozy stale rośnie. W województwie pomorskim zgłaszalność boreliozy stale rośnie. W 2019 roku zanotowano rekordową liczbę zachorowań tj. 1615.

Wykres 30. Liczba przypadków boreliozy z Lyme w województwie pomorskim w latach 2001-2019

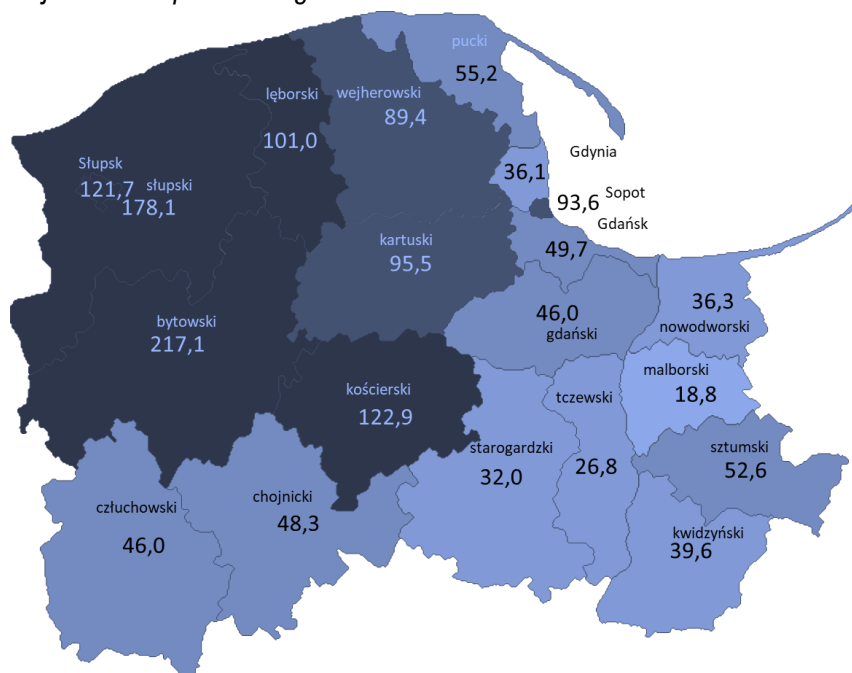
W 2019 roku zapadalność na 100 tys. osób na boreliozę z Lyme w województwie pomorskim (69,37) była większa niż średnia zapadalność w Polsce (53,7)

Wykres 31. Zapadalność na 100 tys. osób na boreliozę w Lyme w województwie pomorskim oraz średnia zapadalność w Polsce w latach 2001-2019

Największą zapadalność na 100 tys. osób na boreliozę w województwie pomorskim zanotowano wśród mieszkańców powiatu bytowskiego (217) oraz słupskiego (178).

Mapa 6. Zapadalność na 100 tys. osób na boreliozę w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego w 2019 roku

Duża liczba rejestrowanych w ostatnich latach zachorowań na boreliozę jest związana ze spędzaniem przez ludzi większej ilości czasu na spacerach, wycieczkach rowerowych, grzybobraniach oraz dostępną diagnostyką laboratoryjną.

Narażenie na wściekliznę

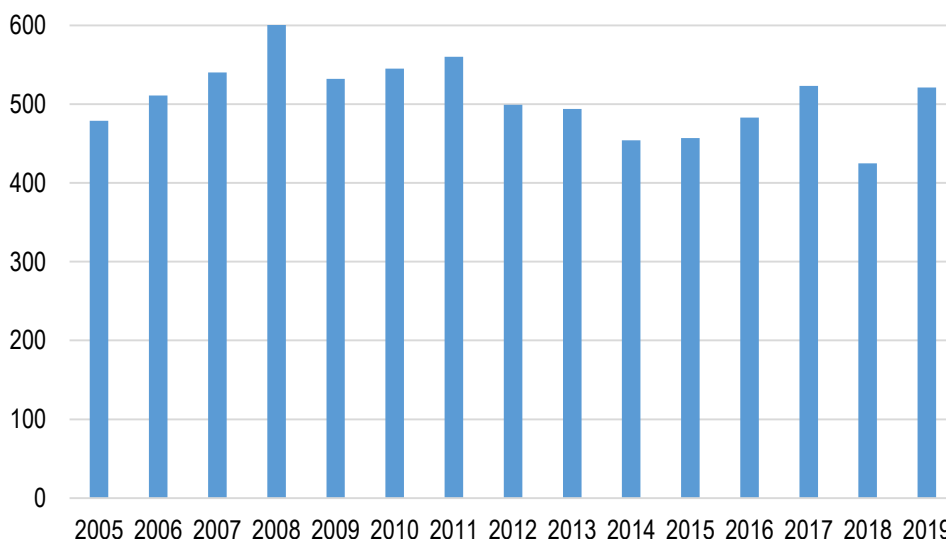
Wścieklizna jest wirusową chorobą odzwierzęcą, objawiającą się ostrym zapaleniem mózgu i rdzenia, niemal zawsze prowadzącą do śmierci. Źródłem zakażenia są chore zwierzęta, np. psy, koty, dzikie zwierzęta drapieżne, nietoperze, sarny, krowy, wiewiórki. Do zakażenia dochodzi poprzez kontakt śliny chorego zwierzęcia ze zranioną skórą lub błoną śluzową człowieka.

W województwie pomorskim, dzięki masowym szczepieniom dzikich zwierząt i obowiązkowym szczepieniom przeciwko wściekliznie zwierząt domowych oraz szybkiemu wdrażaniu szczepień przeciwko wściekliznie u osób pokąsanych przez nieznane albo nieszczepione zwierzęta, od 34 lat nie stwierdzono żadnego przypadku zachorowania człowieka na wściekliznę.

W 2019 roku w województwie pomorskim nie stwierdzono wścieklizny ani u zwierząt dzikich, ani domowych. W Polsce w tym czasie zanotowano 11 przypadków wścieklizny (w 2018 - 9). W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego zarejestrowano 2349 przypadków pokąsania mieszkańców przez zwierzęta, w tym 1727 pokąsań przez psy, 491 przez koty, 23 przez nietoperze.

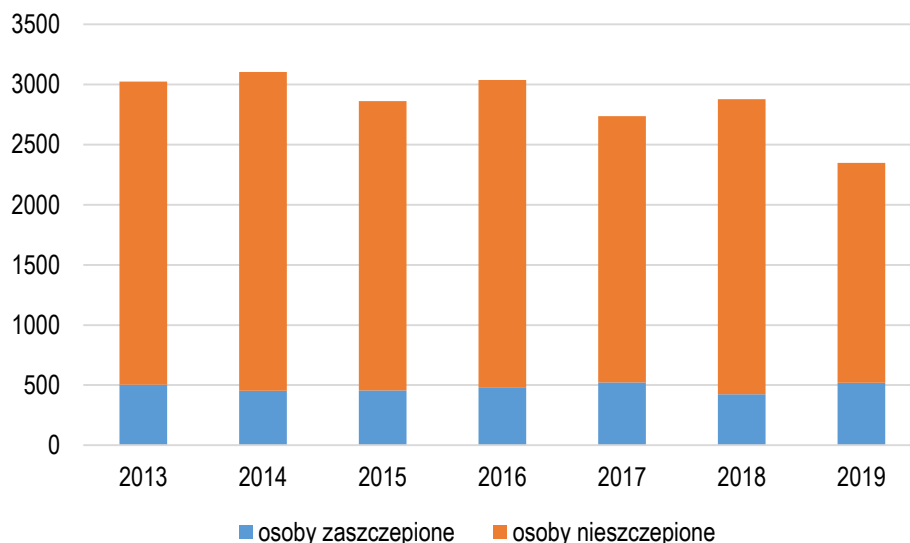
Ocenę ryzyka zakażenia człowieka wirusem wścieklizny po pogryzieniu, podrapaniu lub oślinieniu przez zwierzęta dokonuje lekarz specjalista chorób zakaźnych. W przypadku podejrzenia zakażenia wdrażane jest szczepienie. W województwie pomorskim w 2019 roku do szczepień przeciwko wściekliznie zakwalifikowano 521 osoby, 5 osób narażonych w sposób szczególny na wściekliznę wymagało hospitalizacji.

Wykres 32. Liczba osób zaszczepionych przeciw wściekliznie w województwie pomorskim w latach 2005-2019

Liczba osób zakwalifikowanych do szczepienia przeciwko wścieklicznie w województwie pomorskim w 2019 roku była podobna jak w latach ubiegłych. Na podobnym poziomie (15-22 %) utrzymywał się także w ostatnich 6 latach odsetek osób zakwalifikowanych do szczepienia w stosunku do ogólnej liczby wszystkich osób pokąsanych.

Wykres 33. Ilość osób pokąsanych w województwie pomorskim w latach 2013-2019 ze wskazaniem osób poddanych szczepieniu.

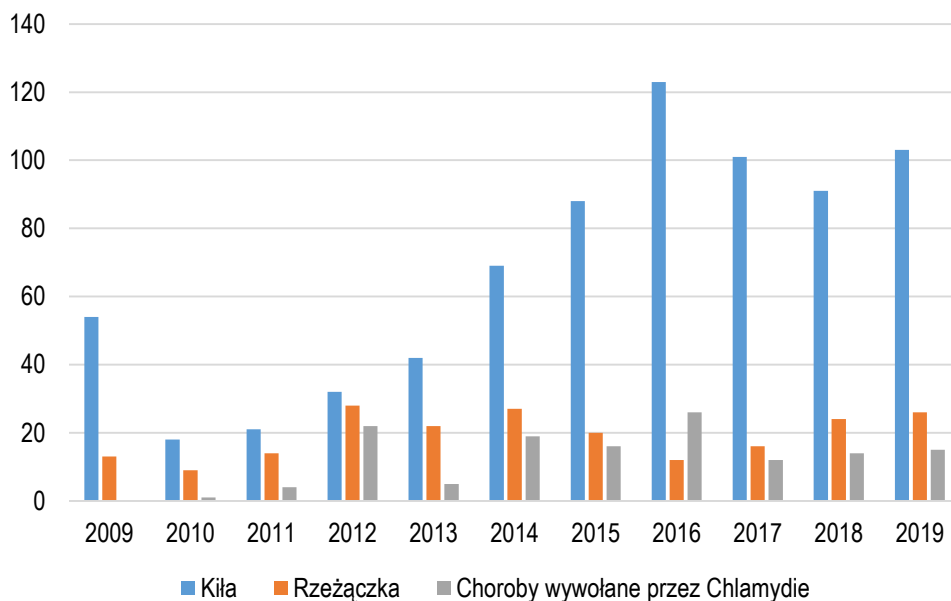
Szczepienie przeciwko wścieklicznie powinno być wdrażane w jak najkrótszym czasie od momentu narażenia. W przypadku ciężkich pokąsań, poza szczepieniami, osobom narażonym podaje się surowicę odpornościową.

Wybrane choroby przenoszone drogą płciową

Choroby przenoszone drogą płciową to grupa chorób zakaźnych, do zakażenia którymi dochodzi na drodze kontaktu płciowego. Do tej grupy chorób należą m.in. kiła, rzeżączka, choroby wywołane przez chłamydie. W Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Gdańsku od 2009 roku rejestruje się zachorowania na kiłę, rzeżączkę i choroby wywołane przez chłamydie.

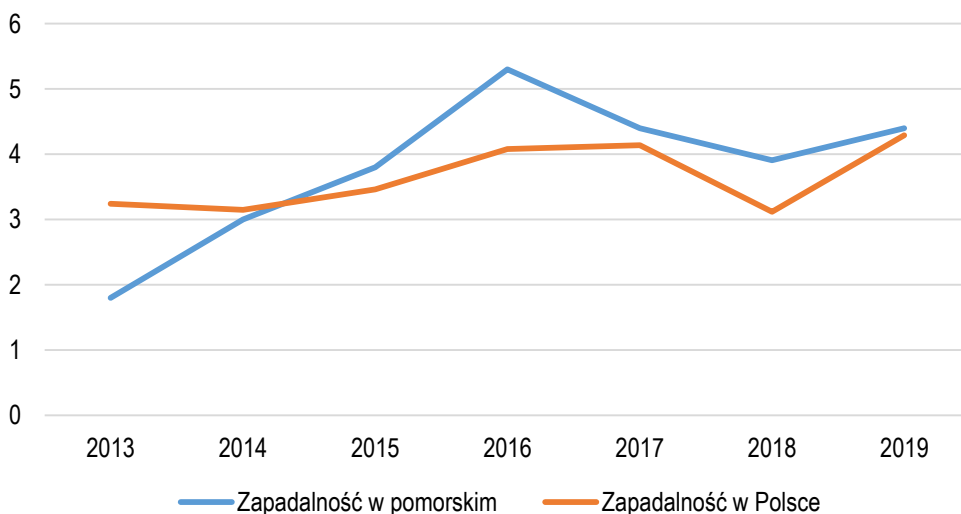
W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego zarejestrowano łącznie 144 przypadki zachorowań na choroby przenoszone drogą płciową. Większość z zarejestrowanych przypadków dotyczyło zachorowań na kiłę.

Wykres 34. Liczba zachorowań na wybrane choroby przenoszone drogą płciową w latach 2009 - 2019 roku w województwie pomorskim

W 2019 roku współczynnik zapadalności na kiłę w województwie pomorskim był podobny do współczynnika zapadalności w Polsce.

Wykres 35. Zapadalność na 100 tys. osób na kiłę w województwie pomorskim oraz średnia zapadalność w Polsce w latach 2013-2019

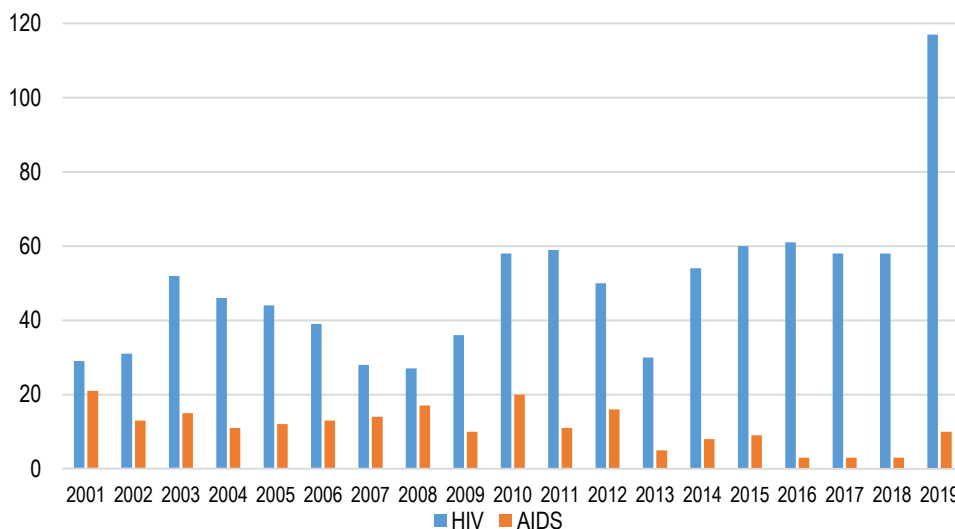
HIV i AIDS

Do zakażenia ludzkim wirusem upośledzenia odporności (HIV) może dojść drogą płciową przez kontakt seksualny z osobą zakażoną, drogą krwionośną lub krwiopochodną oraz drogą wertykalną (zakażenie dziecka od matki podczas ciąży, porodu lub karmienia piersią).

Nie można zakazić się HIV od osoby kaszlącej, przez pot i łzy, przez podanie ręki, całowanie w policzki, poprzez wspólne mieszkanie, stosowanie tych samych sztućców, talerzy, kubków oraz korzystanie ze wspólnej łazienki i toalety z osobami zakażonymi. AIDS czyli zespół nabytego niedoboru odporności jest późnym stadium zakażenia HIV, w którym występują choroby oportunistyczne (zakażenia wywoływane przez drobnoustroje, które u zdrowych osób zwykle nie wywołują chorób).

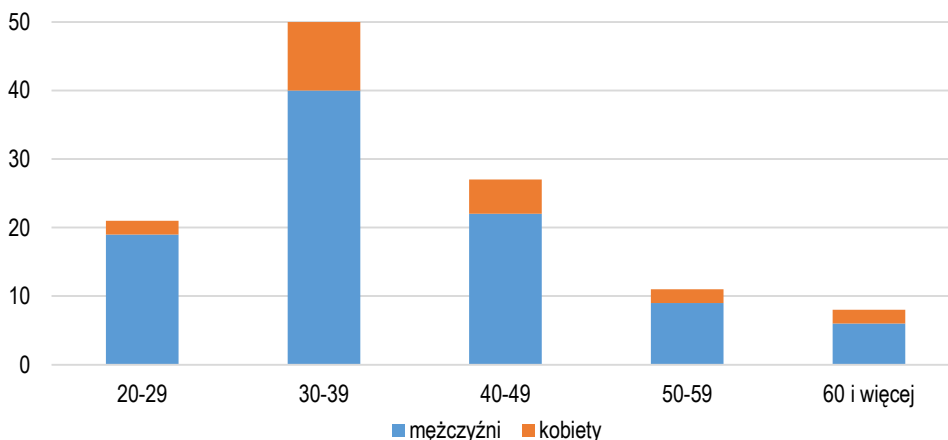
W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego zarejestrowano 117 przypadków nowo wykrytych zakażeń HIV i 10 zachorowań na AIDS.

Wykres 36. Liczba nowo wykrytych zakażeń HIV oraz przypadków AIDS w województwie pomorskim w latach 2001-2019

W 2019 roku podobnie jak w rok wcześniej, wśród zakażonych dominowali mężczyźni (82%). Osoby u których rozpoznano zakażenie wirusem HIV w 2019 roku to głównie dorośli w przedziale wiekowym 30-49 lat (podobnie jak rok wcześniej).

Wykres 37. Liczba przypadków nowo wykrytych zakażeń HIV, zarejestrowanych w województwie pomorskim w 2019 roku, w grupach wiekowych z uwzględnieniem płci

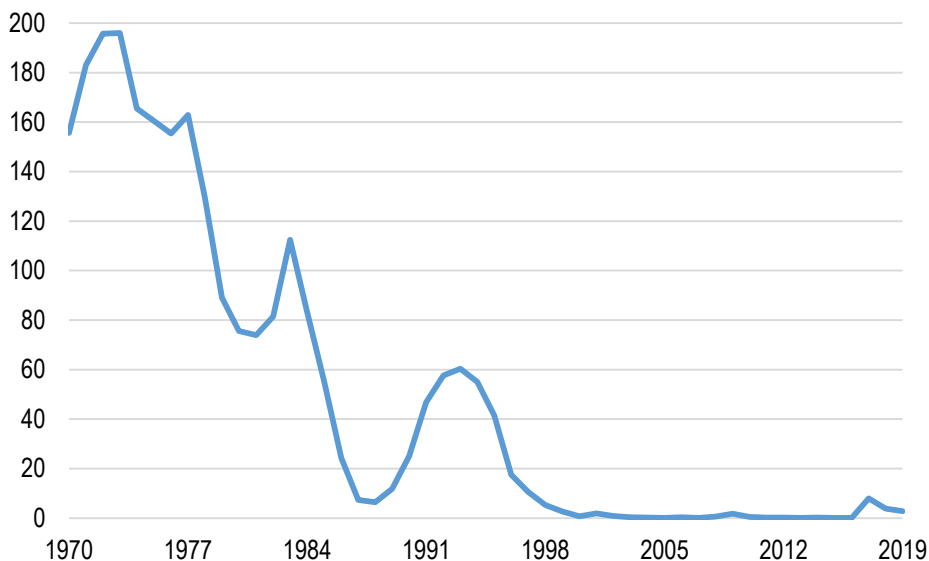

Wykonanie testu jest jedynym sposobem sprawdzenia, czy jest się osobą zakażoną. Bezpłatne i anonimowe badania na terenie województwa pomorskiego można wykonać w Punkcie Konsultacyjno-Diagnostycznym w Gdańsku i Słupsku. Aktualny wykaz Punktów Konsultacyjno-Diagnostycznych na terenie Polski wraz z danymi teled adresowymi znajduje się na stronie internetowej Krajowego Centrum ds. AIDS (www.aids.gov.pl).

Wirusowe zapalenie wątroby typu A

Do zakażenia wirusem WZW typu A dochodzi drogą pokarmową. Człowiek jest jedynym rezerwuarem zakażenia. W Polsce okres do 1978 roku był okresem najwyższej zachorowalności na WZW typu A, ze średnią roczną liczbą zachorowań 58 tys. W latach 1979-1997 występowały epidemie wyrównawcze, z zachorowaniami o cięższym przebiegu klinicznym, z najwyższą zapadalnością osób w wieku 10-14 lat.

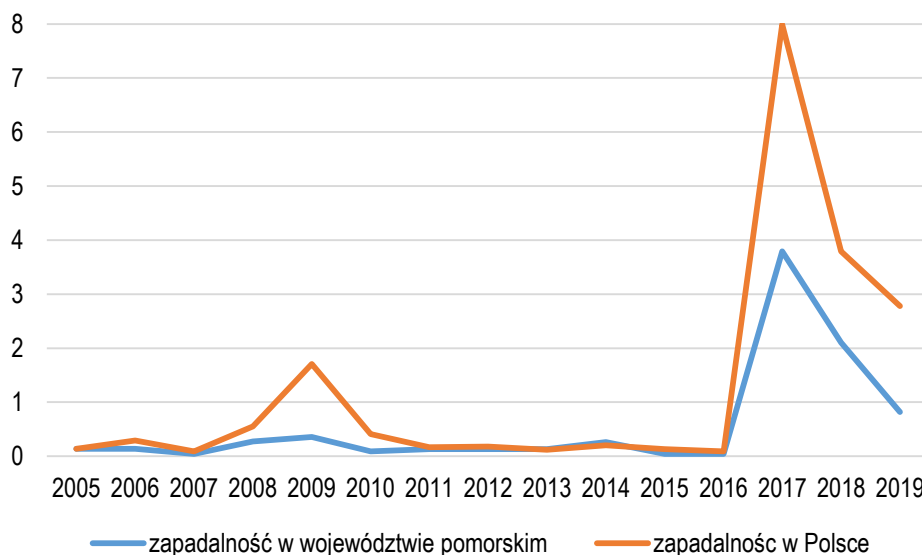
Wykres 38. Zapadalność na WZW typu A, na 100 tys. mieszkańców w Polsce w latach 1970 - 2019.

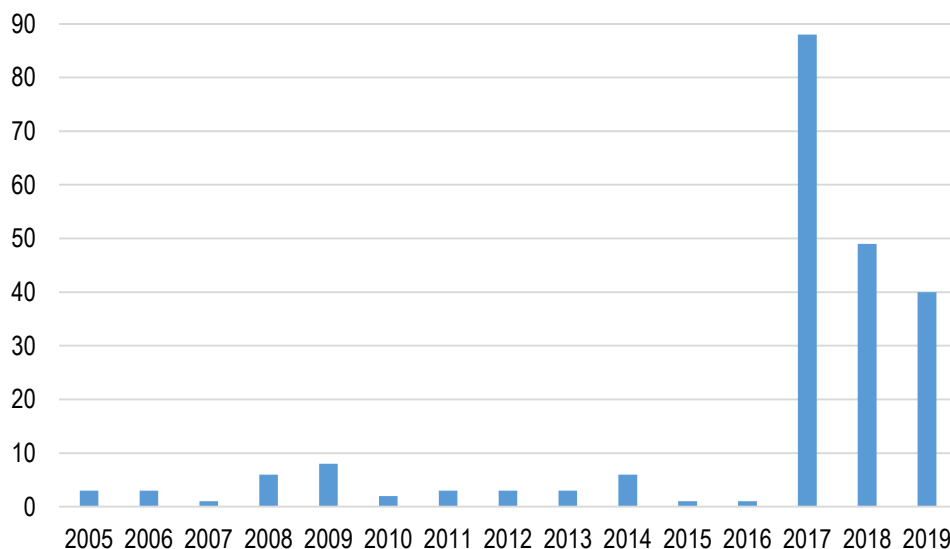
Od lat dziewięćdziesiątych na terenie Polski występowała niska zachorowalność na WZW typu A, przede wszystkim dzięki zapewnieniu powszechnego dostępu do wody pitnej oraz wprowadzeniu kanalizacji wsi i małych miast.

W 2017 roku w województwie pomorskim podobnie jak w całej Polsce wystąpił wzrost zachorowań na WZW typu A. Stwierdzono wówczas w województwie pomorskim 87 zachorowań, rejestrowanych głównie w ogniskach. Efekt wzrostu utrzymał się również w 2018, aczkolwiek liczba zachorowań była już niższa i wyniosła 49 przypadków. W 2019 roku liczba WZW typu A uległa dalszemu obniżeniu.

Wykres 39. Zapadalność na 100 tys. osób na WZW typu A w województwie pomorskim oraz średnia zapadalność w Polsce w latach 2005 – 2019.

Wykres 40. Liczba przypadków zachorowań na WZW A na terenie województwa pomorskiego w latach 2005-2019

Wirusowe zapalenie wątroby typu B i C

Do zakażenia wirusem WZW typu B i WZW typu C dochodzi najczęściej poprzez bezpośredni kontakt z zakażoną krwią. Do zakażenia może dojść w szpitalu i innych podmiotach medycznych podczas:

- przetaczania krwi lub preparatów krwiopochodnych zakażonych wirusem HBV lub HCV (przed rokiem 1993 nie była dostępna diagnostyka serologiczna w kierunku WZW typu C),

- przeszczepienia narządu od osoby zakażonej,
- zabiegów stomatologicznych, badań endoskopowych i innych zabiegów podczas których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek i/lub kontaktu narzędzi z błonami śluzowymi pacjenta,
- dializ,
- kontaktu z zakażonymi igłami lub strzykawkami (np. podczas pobierania krwi). Do zakażenia wirusami WZW typu B i WZW typu C może dojść również poza podmiotami medycznymi podczas:
 - używania wspólnej igły do iniekcji (np. narkomani stosujący dożylnie środki odurzające),
 - zabiegów akupunktury,
 - korzystania z salonów fryzjerskich i kosmetycznych (np. przekłuwanie uszu, różne zabiegi kosmetyczne),
 - wykonywania tatuaży,
 - używania przedmiotów higieny osobistej osoby zakażonej (np. golarek, czązek, nożyczek, szczoteczek do zębów i innych przedmiotów, na których może się znajdować krew lub płyny ustrojowe chorego, a które mogą doprowadzić do przerwania ciągłości skóry lub błon śluzowych).

Jedną z najskuteczniejszych metod profilaktyki zachorowań na WZW typu B są szczepienia. Obecnie obowiązkowymi szczepieniami objęte są wszystkie noworodki (w województwie pomorskim od 1996 roku), uczniowie szkół medycznych (od 1992 roku), pracownicy opieki medycznej i osób mających bliski kontakt z chorymi na WZW typu B (od 1994 roku). Dzięki wprowadzeniu w 2000 roku dodatkowych szczepień młodzieży w 14 roku życia, w województwie pomorskim uodpornieni są wszyscy tzw. młodzi dorośli (osoby urodzone po 1986 roku). Szczepionki przeciwko WZW typu C nie zostały jeszcze opracowane.

W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego zarejestrowano łącznie 330 zachorowań (w 2018 – 338, w 2017 – 355, w 2016 – 450). Wśród zgłoszonych zachorowań zarejestrowano 327 przypadki o przebiegu przewlekłym i 3 zachorowania o charakterze ostrym.

W 2019 roku w województwie pomorskim zarejestrowano 162 zachorowania na WZW typu C (w 2018 – 178, 2017 – 229, w 2016 - 226 przypadków). Wśród zgłoszonych zachorowań zarejestrowano 161 przypadków o przebiegu przewlekłym i 1 przypadek o charakterze ostrym.

Z uwagi na dużą liczbę bezobjawowych zakażeń oraz brak badań przesiewowych w kierunku ww. wirusów, ocena epidemiologiczna zachorowań na WZW typu B i WZW typu C jest nieprecyzyjna. U większości chorych, WZW typu B i WZW typu C występuje w postaci przewlekłej. U nieleczonych osób wzrasta ryzyko poważnych powikłań, np. marskości, nowotworu czy niewydolności wątroby. Wykrycie zakażenia daje możliwość włączenia terapii, a tym samym stwarza szansę wyleczenia albo wydłużenia życia i poprawy jego jakości.

Zakażenia szpitalne

Zakażenie szpitalne definiuje się jako zakażenie, które wystąpiło w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych. Zakażenie szpitalne, z punktu widzenia jakości i bezpieczeństwa opieki medycznej jest zdarzeniem niepożądanym, czyli problemem zdrowotnym, który powstaje w trakcie lub w efekcie leczenia, ale nie jest związany z naturalnym przebiegiem choroby.

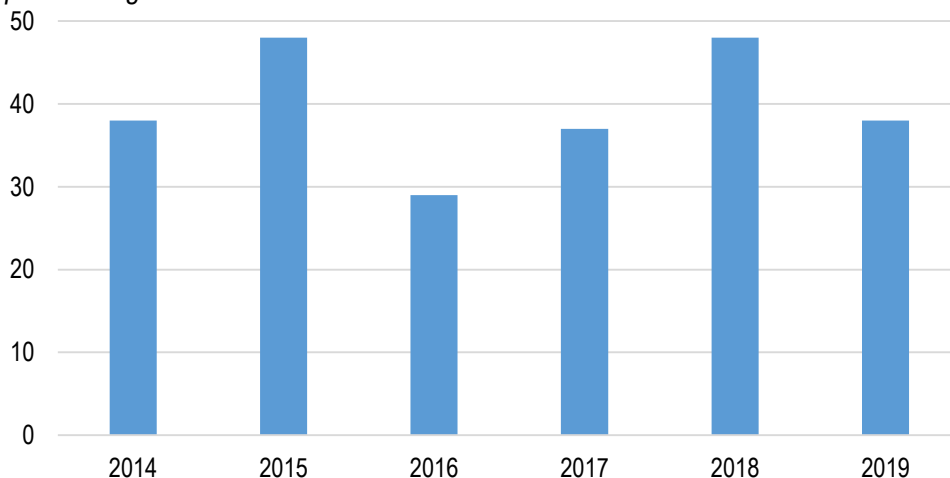
Wykrywanie zakażeń szpitalnych jest niezbędnym warunkiem umożliwiającym ich skuteczną kontrolę na terenie szpitala. Nadzór obejmuje między innymi zbieranie danych na temat zakażeń i ich analizę. We wszystkich szpitalach województwa pomorskiego, zgodnie z art.14 Ustawy z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r., poz. 1239 ze zm.) działają powołane przez dyrektorów zespoły i komitety kontroli zakażeń szpitalnych.

Kompetencje członków zespołów i komitetów określone są odpowiednimi zarządzeniami dyrektora lub zatwierdzonym regulaminem pracy. Do działalności zespołów kontroli zakażeń szpitalnych należy tworzenie procedur służących zmniejszeniu ryzyka zakażeń, wdrażaniu ich w praktyce szpitalnej, szkoleniu, monitorowaniu i rejestracji zakażeń i drobnoustrojów alarmowych oraz szkoleniu personelu medycznego w zakresie kontroli zakażeń szpitalnych.

Zespoły kontroli zakażeń szpitalnych ze wszystkich podmiotów leczniczych województwa pomorskiego współuczestniczyły w przygotowaniu rocznych raportów za 2019 rok o zakażeniach zakładowych i patogenach alarmowych, które zostały przekazane właściwym Państwowym Powiatowym Inspektorom Sanitarnym. Do zadań komitetów należy planowanie, ocena i analizowanie skuteczności realizowanego programu kontroli zakażeń szpitalnych.

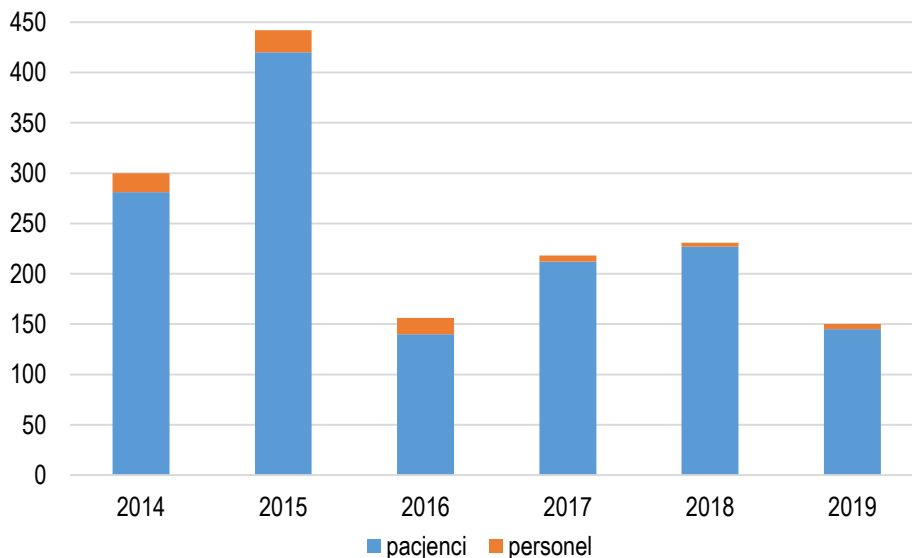
W 2019 roku w podmiotach leczniczych województwa pomorskiego wystąpiło 38 ognisk epidemicznych, zgłoszonym właściwym Państwowym Inspektorom Sanitarnym. Jest to o 10 ognisk epidemicznych mniej w stosunku do ubiegłego roku.

Wykres 41. Liczba ognisk epidemicznych w podmiotach leczniczych województwa pomorskiego w latach 2014-2019

Ogniska epidemiczne obejmowały łącznie 150 osób zakażonych, w tym 145 pacjentów i 5 osób z personelu medycznego.

Wykres 42. Liczba pacjentów i personelu medycznego z zakażeniem w ogniskach epidemicznych w szpitalach województwa pomorskiego w latach 2014-2019

Głównymi czynnikami etiologicznymi ognisk epidemicznych w szpitalach były bakterie *Clostridium difficile* oraz rotawirusy. W przypadku każdego występującego ogniska epidemicznego, w zależności od rodzaju patogenu, specyfiki oddziału, podjęto działania przeciwepidemiczne mające na celu wygaszenie ogniska. Do działań tych należały przede wszystkim izolacja lub kohortacja pacjentów, zaostrenie reżimu sanitarnego, ograniczenie lub wstrzymanie odwiedzin, kontrola procedur, edukacja personelu i pacjentów.

Bakterie odporne na antybiotyki z grupy karbapenemów

W związku ze stwierdzeniem u pacjentów hospitalizowanych w szpitalach województwa pomorskiego szczepów pałeczek jelitowych wytwarzających karbapenemazy – pan Dariusz Drelich Wojewoda Pomorski w grudniu 2017 roku powołał Wojewódzki Zespół Monitorowania i Zwalczania Zakażeń Patogenami Opornymi na Antybiotyki Kluczowe dla Leczenia. Przewodniczącym Zespołu został Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny. Do zadań Zespołu, poza monitorowaniem sytuacji epidemiologicznej w zakresie kolonizacji i zakażeń objawowych patogenami produkującymi karbapenemazy pacjentów podmiotów leczniczych i pensjonariuszy domów pomocy społecznej na terenie województwa pomorskiego, należy koordynowanie przekazywania informacji oraz wsparcie merytoryczne wszystkich działań podejmowanych w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się zakażeń spowodowanych drobnoustrojami alarmowymi o szczególnej lekooporności.

Bakterie wytwarzające karbapenemazy są głównie pałeczkami jelitowymi bytującymi w przewodzie pokarmowym człowieka. W większości przypadków kolonizują przewód pokarmowy, czyli nie powodują objawów klinicznych. Jednak u niektórych pacjentów, zwłaszcza z obniżoną odpornością, mogą spowodować zakażenia objawowe, bardzo trudne lub niemożliwe do wyleczenia antybiotykami. Dlatego najważniejszą sprawą jest niedopuszczenie do rozpowszechnienia się bakterii produkujących karbapenemazy w środowisku szpitalnym, a więc wprowadzenie i ścisłe przestrzeganie procedur zmniejszających ryzyko transmisji zakażenia pomiędzy pacjentami, ocena ryzyka kolonizacji/zakażenia szczepami produkującymi karbapenemazy, badania diagnostyczne, izolacja kontaktowa pacjentów.

W grudniu 2019 roku, podczas spotkania roboczego, Wojewódzki Zespół Monitorowania i Zwalczania Zakażeń Patogenami Opornymi na Antybiotyki dokonał podsumowania sytuacji epidemiologicznej w województwie pomorskim. Pozytywnie oceniono działania podmiotów leczniczych, zarówno w obszarze prewencji jak i procedur izolacyjnych wobec pacjentów, u których stwierdzono zakażenie bądź kolonizację szczepami wielolekoopornymi. Również w grudniu 2019 roku Zespół we współpracy z Narodowym Programem Ochrony Antybiotyków zorganizował konferencję regionalną pn. „Strategia ograniczania powstawania i rozprzestrzeniania się wielolekoopornych patogenów bakteryjnych w województwie pomorskim”. Ponad 150 uczestników (dyrektorów szpitali, członków zespołów kontroli zakażeń szpitalnych i zespołów ds. antybiotykoterapii oraz lekarzy pracujących w szpitalach) uczestniczyło w wykładach i warsztatach poświęconych m.in. programom szpitalnej polityki antybiotykowej, monitorowaniu sytuacji epidemiologicznej w zakresie nosicielstwa i zakażeń bakteriami produkującymi karbapenemazy oraz podejściu diagnostyczno-terapeutycznemu do pacjenta z zakażeniem szpitalnym.

Szczepienia ochronne

Szczepienie polega na podaniu człowiekowi preparatu zawierającego antygen patogennego drobnoustroju, co wywołuje reakcję układu odpornościowego – w organizmie powstają przeciwciała oraz pamięć immunologiczna. Dzięki temu, po kontakcie z żywym drobnoustrojem chorobotwórczym, organizm może uruchomić przygotowane wcześniej mechanizmy obronne. Obowiązkowe szczepienia ochronne stanowią skuteczną i powszechnie akceptowaną społecznie metodą zapobiegania zachorowaniom na choroby zakaźne, zaś preparaty szczepionkowe są pod względem bezpieczeństwa ich stosowania, jednymi z najlepiej przebadanych produktów leczniczych.

Obowiązek wykonywania szczepień ochronnych w Polsce wynika z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Ustawy z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. 2019, poz. 1239 ze zm.), Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 roku, w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 753).

Główny Inspektor Sanitarny co roku opracowuje Program Szczepień Ochronnych, biorąc pod uwagę potrzeby epidemiologiczne, możliwości ekonomiczne

i technologiczne wprowadzenia kolejnych preparatów szczepionkowych. Program składa się z kalendarza szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży oraz osób narażonych w szczególności na zakażenia, a także kalendarza szczepień zalecanych, niefinansowanych ze środków znajdujących się w budżecie Ministra Zdrowia.

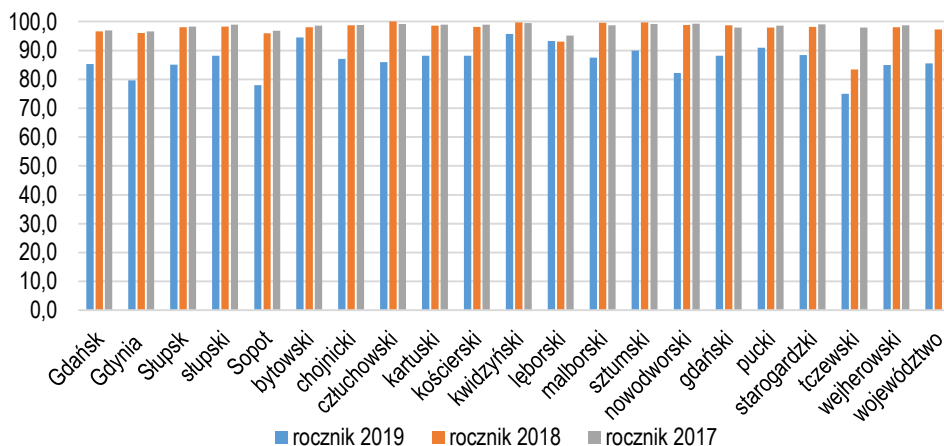
W ramach programu szczepień ochronnych (PSO) na 2019 rok, prowadzone były szczepienia obowiązkowe przeciwko gruźlicy (BCG), błonicy, krztuścowi, tężcowi (DTP), odrze, śwince, różyczce (MMR), porażeniu dziecięcemu *poliomyelitis* (IPV), wirusowemu zapaleniu wątroby typu B (WZW B) oraz przeciwko zakażeniom wywołanym przez *Haemophilus influenzae* typ B (Hib) oraz *Streptococcus pneumoniae* (szczepionka 10 - walentna). Ponadto szczepieniami obowiązkowymi objęte były dzieci z grup ryzyka narażone w sposób szczególny na zakażenie *Streptococcus pneumoniae* (szczepionka 13-walentna) i wirusem ospy wietrznej.

Sytuacja epidemiologiczna dotycząca zaszczepienia dzieci w 2019 roku w województwie pomorskim była ogólnie dobra. W wielu przypadkach zaobserwowano zaszczepienie populacji powyżej 95%, co zapewnia odporność populacyjną. Na poniższych wykresach został przedstawiony procent zaszczepionych dzieci z roczników przewidzianych do zaszczepienia w roku 2019. Niższy procent zaszczepienia dzieci w danym roczniku w porównaniu z rocznikiem poprzednim wynika z faktu, że dzieci urodzone pod koniec danego roku są szczepione w roku następnym. Ideałem byłoby zaszczepienie 100 % dzieci z rocznika starszego niż podlegający szczepieniom.

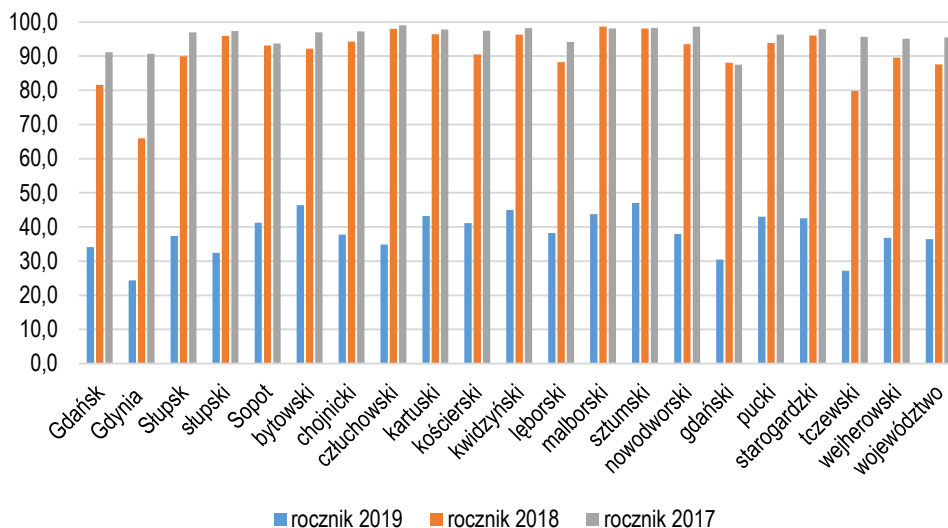
Szczepienie przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B (WZW typu B)

Szczepienie podstawowe w 2019 roku składało się z trzech dawek (w pierwszej dobie życia, w 2 i 7 miesiącu życia). W przypadku szczepienia przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B uznaje się, że odporność powstała po otrzymaniu szczepienia podstawowego jest wysoka i nie ma potrzeby wykonywania szczepień przypominających.

Wykres 43. Stan zaszczepienia dzieci z roczników 2019, 2018, 2017 przeciwko WZW B w województwie pomorskim – szczepienie pierwotne

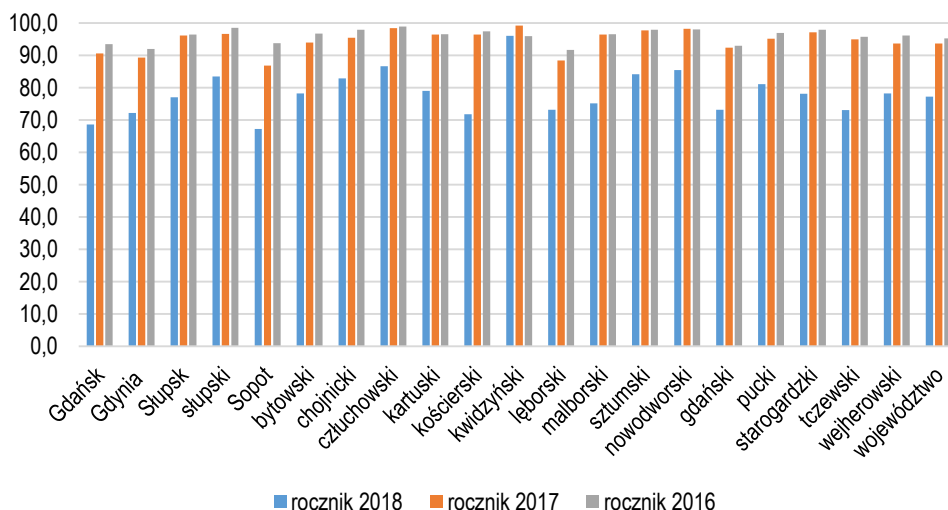
Wykres 44. Stan zaszczepienia dzieci z roczników 2019, 2018, 2017 przeciwko WZW B w województwie pomorskim – szczepienie podstawowe

Szczepienie przeciwko odrze, śwince i różyczce.

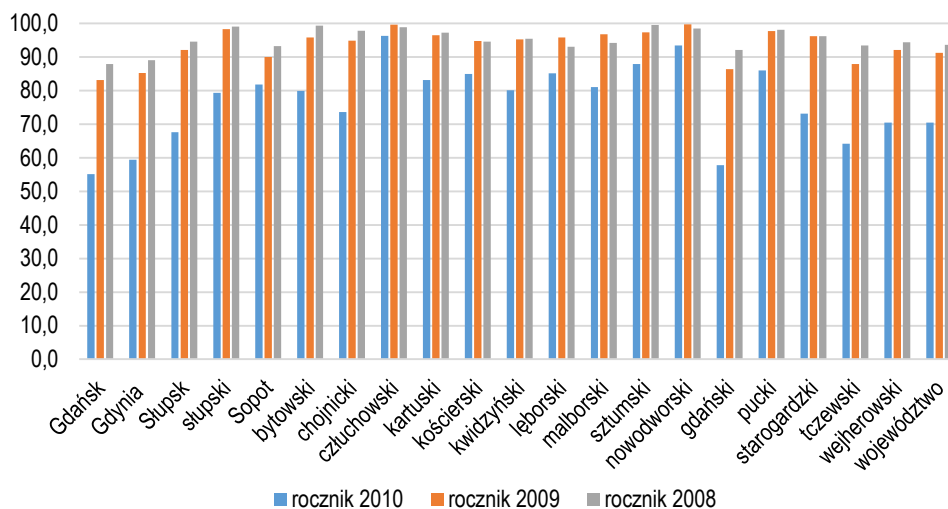
Szczepienie przeciwko odrze, śwince i różyczce w 2019 roku realizowane było szczepionką skojarzoną. Szczepienie podstawowe (1 dawką) zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych wykonywane było się w drugim roku życia dziecka.

Wykres 45. Stan zaszczepienia dzieci z roczników 2018, 2017, 2016 przeciwko odrze, śwince i różyczce – szczepienie podstawowe

Dla uzyskania pełnego uodpornienia podawano dzieciom dawkę przypominającą szczepionki przeciwko odrze, śwince i różyczce w 10 roku życia (od 2019 roku dawkę przypominającą podaje się w 6 roku życia, z wyjątkiem dzieci starszych, które otrzymują dawkę przypominającą w 10 roku życia)

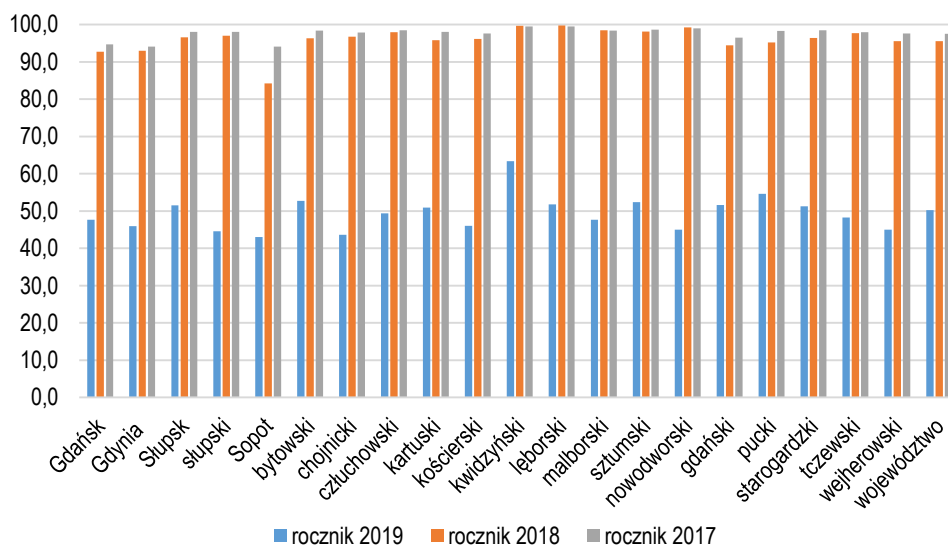
Wykres 46. Stan zaszczepienia dzieci z roczników 2010, 2009 i 2008 na odrę, świnkę i różyczkę w województwie pomorskim - szczepienie przypominające

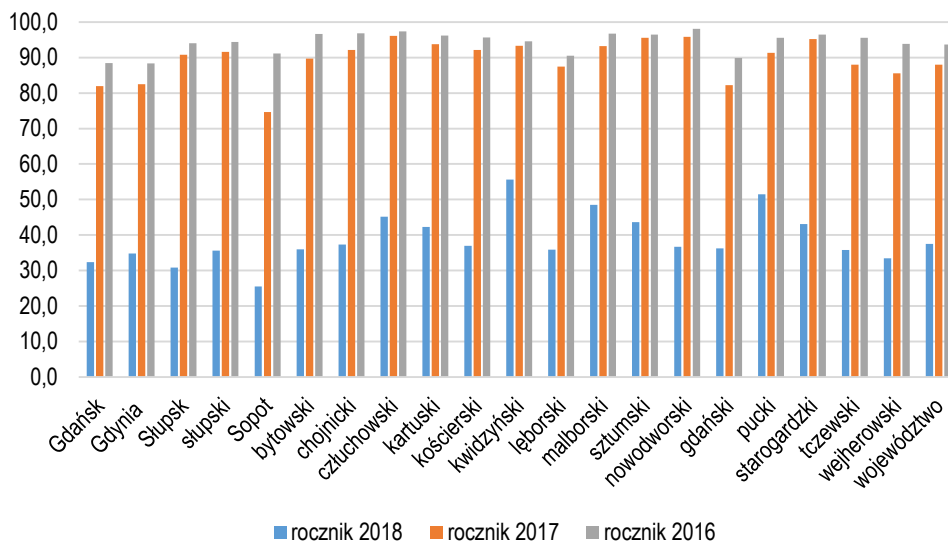
Szczepienie przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis oraz *Haemophilus influenzae* typ B

W przypadku szczepienia przeciwko błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis oraz *Haemophilus influenzae*, szczepienie podstawowe składa się z 4 dawek szczepionki podawanych w pierwszym (I dawka – 2 miesiąc życia, II dawka – 3, 4 miesiąc życia, III dawka – 5, 6 miesiąc życia) oraz drugim roku życia.

Wykres 47. Stan zaszczepienia dzieci z roczników 2019, 2018 i 2017 przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi w województwie pomorskim - szczepienie pierwotne

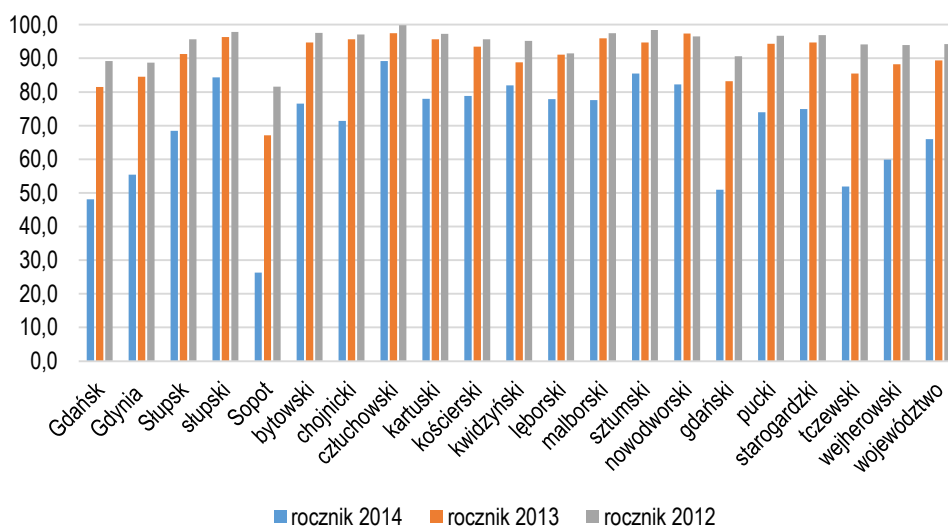

Wykres 48. Stan zaszczepienia dzieci z roczników 2018, 2017 i 2016 przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi w województwie pomorskim - szczepienie podstawowe

Aby uzyskać odpowiednią odporność u dzieci stosuje się dawki przypominające przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi oraz poliomyelitis w szóstym roku życia. Do szczepień dzieci w szóstym roku życia stosowane są preparaty z acelularnym komponentem krztuśca (tego typu szczepionki przeznaczone są także do szczepień dzieci w pierwszym i drugim roku życia z przeciwskazaniem do szczepienia preparatem pełnokomórkowym).

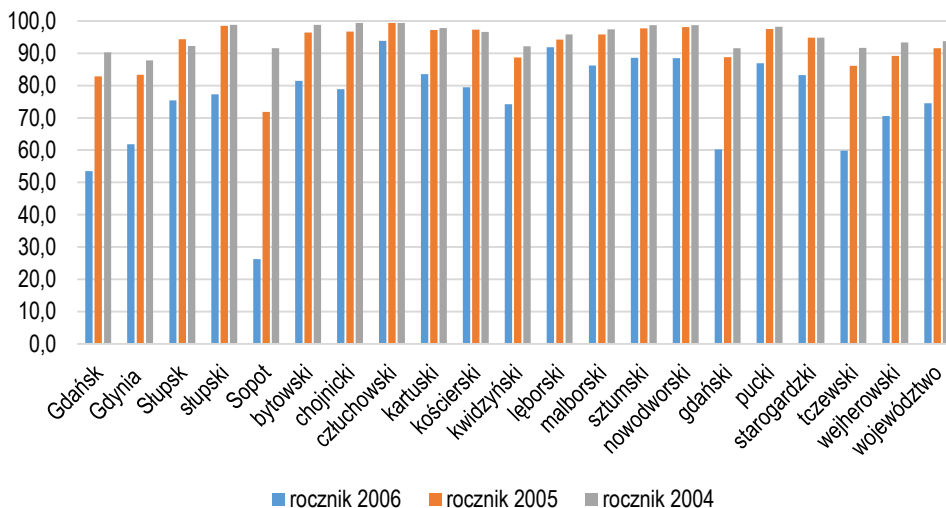
Wykres 49. Stan zaszczepienia dzieci z roczników 2014, 2013 i 2012 przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi w województwie pomorskim - szczepienie I przypominające

Szczepienie przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia.

W 14 roku życia podawano młodzieży II dawkę przypominającą szczepionki przeciwko błonicy i tężcowi.

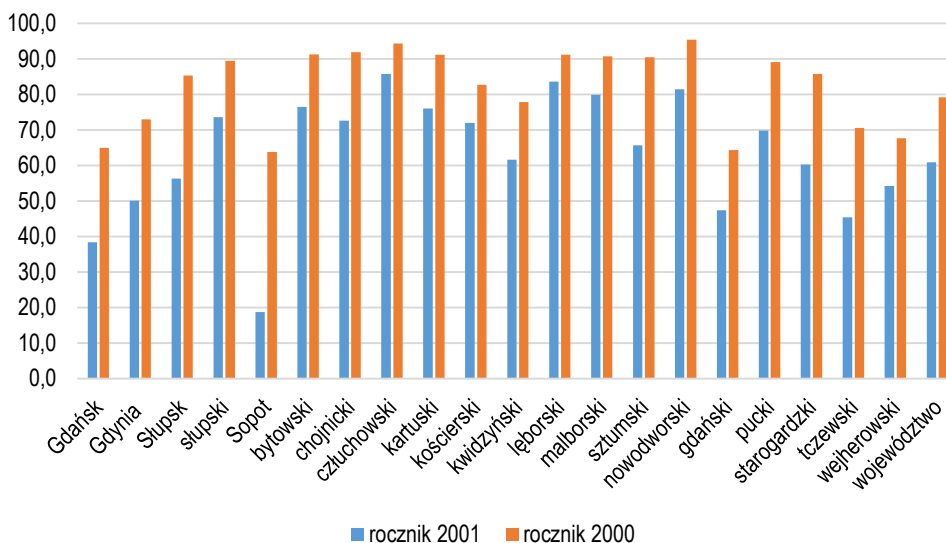
Wykres 50. Stan zaszczepienia dzieci z roczników 2006, 2005, 2004 przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi w województwie pomorskim - szczepienie II przypominające

Szczepienie przeciwko błonicy i tężcowi w 19 roku życia.

W 19 roku życia zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych podawana była młodzieży III dawka przypominająca szczepionki przeciwko błonicy i tężcowi.

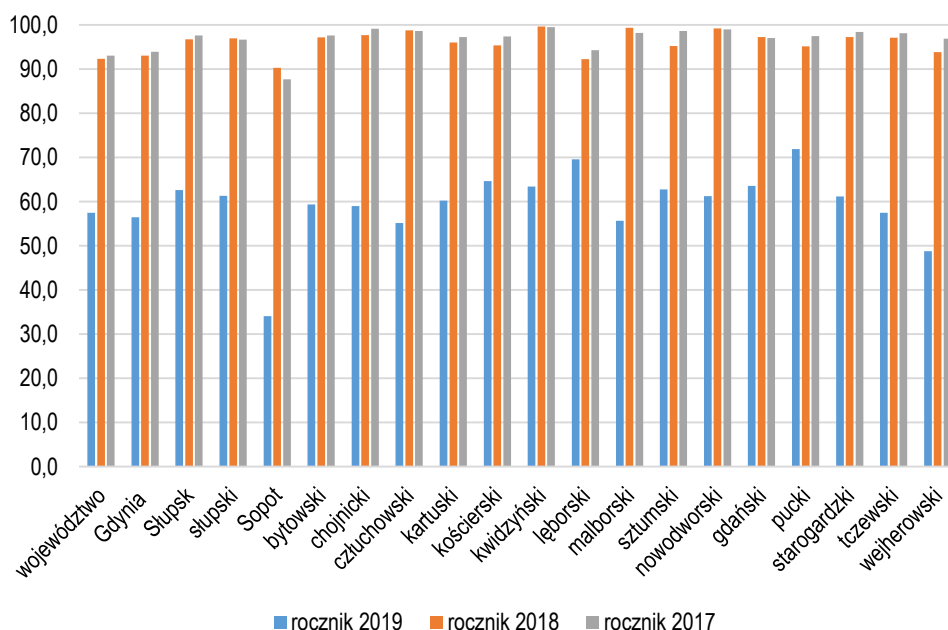
Wykres 51. Stan zaszczepienia dzieci z roczników 2001 i 2000 przeciwko błonicy i tężcowi w województwie pomorskim - szczepienie III przypominające

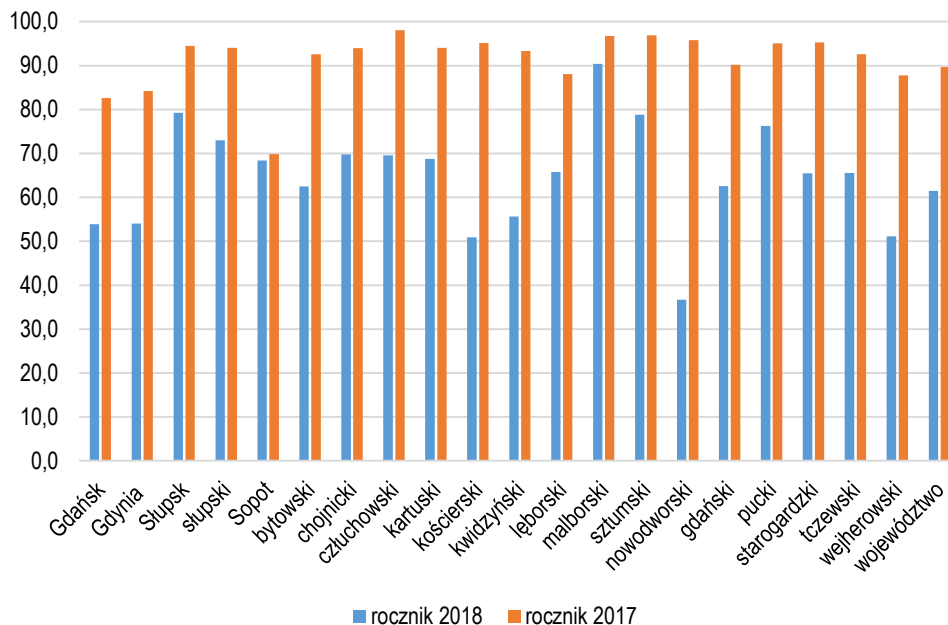
Szczepienie przeciw *Streptococcus pneumoniae* (pneumokokom)

Dla dzieci urodzonych po 31.12.2016 r. szczepienia przeciw pneumokokom zostały ujęte w Programie Szczepień jako obowiązkowe. Jednocześnie w 2019 roku Ministerstwo Zdrowia finansowało szczepienia przeciwko pneumokokom dla dzieci od 2 miesiąca życia do 5 lat z grupy szczególnego ryzyka (tj. po przeszczepie szpiku lub przed i po przeszczepie narządów wewnętrznych, zakażonych wirusem HIV, po wszczepieniu implantu ślimakowego, po urazie lub z wadą ośrodkowego układu nerwowego, dzieci z dysfunkcją śledziony, z przewlekłą chorobą serca, chorobą płuc (w tym astmą oskrzelową) czy przewlekłą chorobą nerek, dzieci ze schorzeniami immunologiczno-hematologicznymi, z chorobami metabolicznymi np. z cukrzycą. Szczepienie było także bezpłatne dla dzieci od 2 miesiąca życia do ukończenia 12 miesiąca życia, które urodziły się przed ukończeniem 37 tygodnia ciąży lub urodzonych z masą urodzeniową poniżej 2500 g.

Wykres 52. Stan zaszczepienia dzieci z roczników 2019, 2018 oraz 2017 w województwie pomorskim przeciwko *Streptococcus pneumoniae* (w ramach szczepień obowiązkowych) – szczepienie pierwotne

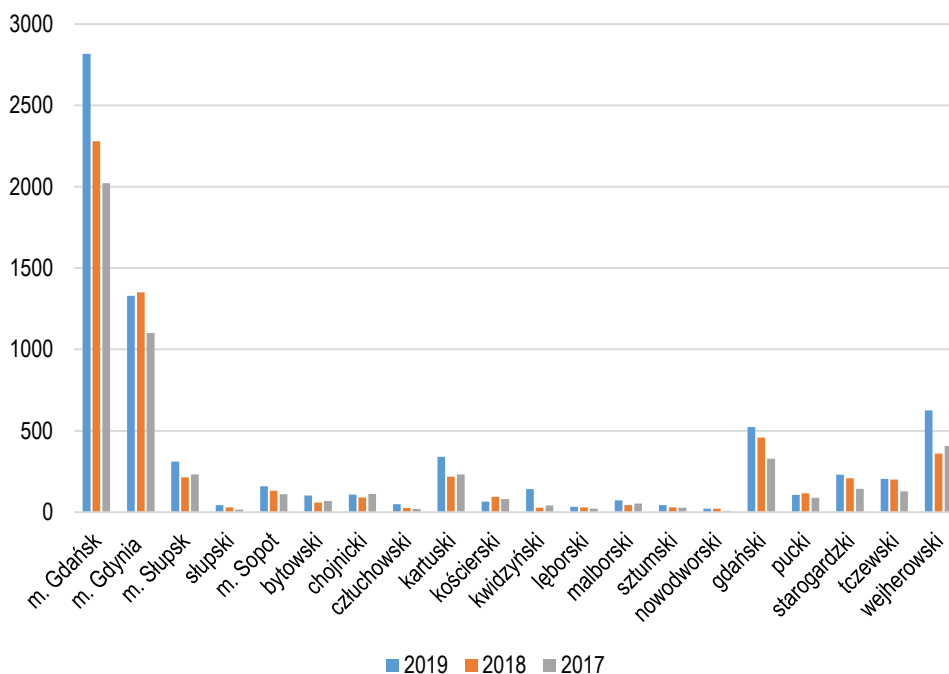
Wykres 53. Stan zaszczepienia dzieci z roczników 2018 oraz 2017 w województwie pomorskim przeciwko *Streptococcus pneumoniae* (w ramach szczepień obowiązkowych) – szczepienie podstawowe

Szczepienia przeciwko ospie wietrznej

Szczepienie przeciwko ospie wietrznej, zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych na 2019 roku, było refundowane dla dzieci do lat 12, które znajdowały się w grupie ryzyka. Obowiązek szczepienia obejmował dzieci z upośledzeniem odporności o wysokim ryzyku ciężkiego przebiegu choroby, z ostrą białaczką limfoblastyczną w okresie remisji, zakażone HIV, przed leczeniem immunosupresyjnym lub chemioterapią, do ukończenia 12 roku życia z otoczenia osób wyżej wymienionych, które nie chorowały na ospę wietrzną, dzieci przebywających w zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych, zakładach opiekuńczo-leczniczych, rodzinnych domach dziecka, domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, domach pomocy społecznej, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych, przebywających w żłobkach lub klubach dziecięcych. Dla pozostałych dzieci, szczepienie było zalecane. W 2019 roku zaobserwowano wzrost zaszczepienia w stosunku do lat poprzednich.

Wykres 54. Liczba dzieci szczepionych przeciwko ospie wietrznej w województwie pomorskim w latach 2017-2019

Rejestr Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (NOP) w 2019 roku

W roku 2019 do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego zgłoszono 347 niepożądanych odczynów poszczepiennych z terenu województwa pomorskiego, tj. o 363 więcej w stosunku do roku poprzedniego. Wśród nich odnotowano 316 przypadków NOP-ów łagodnych, 27 przypadków NOP-ów poważnych oraz 3 przypadki ciężkich NOP, które były związane z podaniem szczepień Clodivac (1 przypadek), DTP+Act-HiB+IPV (1 przypadek) oraz Prevenar 13+Hexacima (1 przypadek). W przypadku NOP-ów ciężkich reakcją organizmu były gorączka powyżej 39°C, drgawki gorączkowe, epizod hypotoniczno-hyporeaktywny, encefalopatia, stan padaczkowy wymagający intubacji, zwiotczenie, zasłabnięcie, wstrząs anafilaktyczny. Analiza niepożądanych odczynów poszczepiennych, zarejestrowanych w 2019 roku, wykazała, że największy udział stanowiły NOP-y powstałe wskutek zaszczepienia preparatem szczepionkowym przeciwko gruźlicy tj. BCG (51 osób). W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego nie odnotowano żadnego zgonu związanego z wykonywaniem szczepień ochronnych.

Problem uchylania się od ustawowego obowiązku szczepień w woj. pomorskim w 2019 roku

W ostatnich latach w województwie pomorskim, podobnie jak na terenie całego kraju, obserwuje się narastanie tendencji unikania wykonywania obowiązkowych szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży. Sytuacja ta jest przede wszystkim efektem propagowania pseudonaukowych hipotez przyczyniania się szczepień do rozwoju niektórych chorób, przede wszystkim autyzmu. Pomimo, iż doniesienia te okazały się

falszywe, co udowodniono i zweryfikowano w oparciu o badania naukowe, to jednak poglądy antyszczepionkowe są coraz częściej artykułowane przez różne grupy społeczne, niezależnie od stopnia wykształcenia, czy też statusu materialnego. Wśród innych powodów unikania wykonywania obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych wymienić również należy odrębność kulturową, religijną lub etniczną, wpływy środowisk propagujących medycynę alternatywną oraz coraz bardziej popularne prowadzenie stylu życia „w zgodzie z naturą”. Tendencje te, prowadzą do zmniejszania się odsetka osób uodpornionych w społeczeństwie, co pociąga za sobą obniżenie tzw. „odporności zbiorowskiej”, chroniącej przed zakażeniem nie tylko szczepionych, ale też osoby, które z powodów przeciwwskazań zdrowotnych nie mogły być poddane szczepieniu. U nieszczepionych dzieci zachorowanie na chorobę zakaźną może mieć poważny przebieg, w sposób znaczący zwiększa się też ryzyko powikłań. Dziecko z objawami choroby zakaźnej może stanowić zagrożenie dla osób z najbliższego otoczenia, w tym zwłaszcza dla osób starszych czy z obniżoną odpornością.

W 2019 roku, w województwie pomorskim 4251 dzieci nie zostało zaszczepionych z powodu uchylania się rodziców od ustawowego obowiązku szczepień (stan na koniec grudnia 2019 roku). W porównaniu ze stanem na koniec grudnia 2018 roku (3619 niezaszczepionych dzieci) liczba ta wzrosła o 632 dzieci. Do puli osób niezaszczepionych należy doliczyć osoby w 19-tym roku życia, podlegające Program Szczępień Ochronnych i nieposiadające przeciwwskazań lekarskich do szczepień. W roku 2019 osób takich było w naszym województwie 268.

W województwie pomorskim, w 2019 roku odnotowano 5768 osób odmawiających zaszczepienia dzieci (rodzice/opiekunowie prawni). W stosunku do roku 2018 liczba ta wzrosła o 811 rodziców nieszczepiających dzieci zgodnie z obowiązującym Programem Szczępień Ochronnych.

Państwowa Inspekcja Sanitarna, działając w ramach swoich ustawowych obowiązków, systematycznie weryfikuje informacje uzyskiwane od personelu medycznego o niezaszczepieniu dzieci zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień, przeprowadzając kontrole punktów szczepień.

W okresie od stycznia do końca grudnia 2019 roku Państwowi Inspektorzy Sanitarni województwa pomorskiego wysłali do rodziców/opiekunów odmawiających szczepienia dzieci 1538 wezwań do dobrowolnego wykonania obowiązku szczepień, zawierających informację na temat korzyści płynących ze szczepień, bezpieczeństwa szczepień, możliwych niepożądanych odczynów poszczepiennych i możliwych konsekwencji prawnych w przypadku dalszej odmowy szczepień. W wyniku powyższych działań 177 dzieci zostało zaszczepionych.

W następnym etapie, Państwowi Inspektorzy Sanitarni przesyłali do rodziców/opiekunów upomnienia, obligujące do rozpoczęcia realizacji ustawowego obowiązku szczepienia w terminie 7 dni, z informacją o wdrożeniu postępowania egzekucyjnego w sytuacji niedopełnienia ww. obowiązku. W 2019 roku do osób uchylających się od szczepień dzieci przesłano 964 upomnienia, co poskutkowało zaszczepieniem 58 dzieci. W sumie, w 2019 roku, po doręczeniu rodzicom wezwań i upomnień zaszczepionych zostało łącznie 235 dzieci. W województwie pomorskim

365 osób w wieku 0-19 lat posiadało zaświadczenia lekarskie o przeciwwskazaniach do szczepień (stan na koniec grudnia 2019 roku).

Na osoby, które nie wywiązywały się z ustawowego obowiązku szczepień pomimo przesyłanych wezwań i upomnień, Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni nakładali nakazy w tytułach wykonawczych. Tytuły wykonawcze, wraz z wnioskiem o wszczęcie egzekucji administracyjnej, były następnie przekazywane Wojewodzie Pomorskiemu celem nadania im klauzuli wykonalności. W 2019 roku Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni województwa pomorskiego wystawili 587 tytułów wykonawczych, a także, w związku z wnoszonymi zarzutami na działania Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych w kwestii prowadzonych postępowań w stosunku do osób uchylających się od szczepień, wydali 224 postanowienia w sprawie stanowiska wierzyciela.

Rosnąca liczba przeciwników szczepień nie wpłynęła dotychczas znacząco na zmianę procentowej wyszczepialności dzieci w województwie pomorskim, a tym samym na stan bezpieczeństwa epidemicznego naszego regionu w zakresie chorób zakaźnych, ale jeśli trend antyszczepionkowy nie zostanie zatrzymany, to wkrótce mieszkańcy województwa mogą zacząć odczuwać negatywne skutki tego zjawiska. Specjaliści twierdzą jednoznacznie, że jeżeli liczba unikających szczepień osiągnie poziom rzędu 1-2% populacji (lub więcej w zależności od rodzaju choroby zakaźnej), mogą zacząć pojawiać się lokalne ogniska epidemii chorób zakaźnych. Zachorowania obejmą przede wszystkim dzieci nieuodpornione, w tym dzieci niezaszczepione z powodu przeciwwskazań i trudności w ustaleniu indywidualnego harmonogramu szczepień, oraz osoby, które pomimo szczepień nie wykształciły odpowiedniego poziomu przeciwciał ochronnych.

DZIAŁ LABORATORYJNY

Zintegrowany System badań i pomiarów

W 2019 roku na terenie województwa pomorskiego działalność laboratoryjna Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzona była w ramach Zintegrowanego Systemu badań i pomiarów.

Zintegrowany System utworzono z laboratoriów, które posiadają odpowiednie możliwości techniczne oraz strategiczne położenie w danym regionie. Zintegrowany System badań i pomiarów pozwala na zabezpieczenie potrzeb badawczych wynikających z prowadzonego nadzoru bieżącego i zapobiegawczego.

Mapa 1. Zintegrowany System badań i pomiarów województwa pomorskiego

Realizacja badań i pomiarów

Zadania realizowane w laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego obejmowały wykonywanie badań i pomiarów w następujących obszarach.

Badania biologicznych czynników chorobotwórczych:

- diagnostyka bakteriologiczna i wirusologiczna zakażeń przewodu pokarmowego (w kierunku *Salmonella*, *Shigella*, *Yersinia*, *Campylobacter*, *Aeromonas*, *Plesiomonas*, STEC/VTEC O157, toksyn SHIGA 1 i SHIGA 2, enterotoksyny gronkowcowej ze szczepów pochodzących z ognisk choroby przenoszonej drogą pokarmową, norowirusów, rotawirusów, adenowirusów, astrowirusów),
- wykonywanie badań do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- wykonywanie badań parazytologicznych kału,
- wykonywanie badań w kierunku wirusa grypy typu A (w tym A/H1N1) i B metodą RT-PCR,
- wykonywanie badań w kierunku wirusa RS, paragrypy typu 1, 2, 3 oraz adenowirusa metodą immunofluorescencji,
- wykonywanie badań kału i płynu mózgowo-rdzeniowego w kierunku enterowirusów metodą izolacji na tkance GMK,
- badanie wymazów czystościowych z placówek służby zdrowia,
- wykonywanie badań próbek środowiskowych na obecność przetrwalników laseczki węgliką,
- określanie wrażliwości szczepów na antybiotyki i chemioterapeutyki,
- badanie mikrobiologiczne testów biologicznych stosowanych do kontroli aparatury sterylizacyjnej.

Badania wody:

- wykonywanie badań bakteriologicznych i fizyko-chemicznych wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach monitoringu jakości wody,
- wykonywanie badań mikrobiologicznych i hydrobiologicznych wód z kąpielisk morskich i śródlądowych,
- wykonywanie badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych w basenach kąpielowych,
- wykonywanie badań mikrobiologicznych ciepłej wody użytkowej,
- wykonywanie badań mikrobiologicznych naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródlanych i wód stołowych.

Badania środowiskowe:

- pobieranie próbek i wykonywanie badań mykologicznych oraz chemicznych zanieczyszczenia powietrza w mieszkaniach i obiektach użyteczności publicznej,
- wykonywanie badań poziomu dźwięku w mieszkaniach i obiektach użyteczności publicznej,
- pobieranie próbek, wykonywanie badań i pomiarów czynników fizycznych, pyłowych oraz chemicznych na stanowiskach pracy,
- wykonywanie badań substancji chemicznych i ich mieszanin oraz wyrobów w ramach REACH.

Badania radiacyjne:

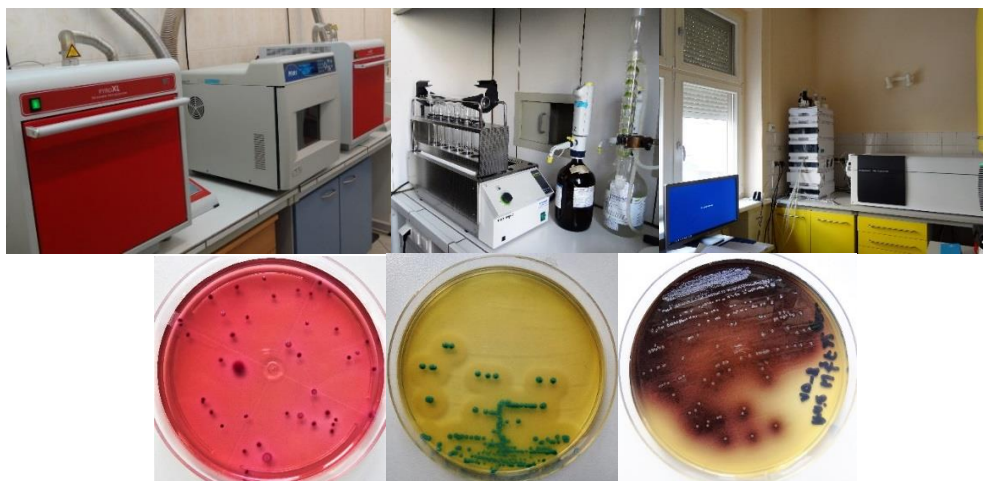
- pomiary zawartości pierwiastków promieniotwórczych w środkach spożywczych, paszach oraz wodach powierzchniowych i wodociągowych,
- pomiary sprawdzające ochronność osłon stałych w pracowniach rtg,
- pomiary promieniowania jonizującego i niejonizującego na stanowiskach pracy,
- kontrole wybranych parametrów technicznych aparatów rtg,
- pomiary skażeń promieniotwórczych oraz dawki i mocy dawki promieniowania w związku ze zgłoszeniami o zdarzeniach radiacyjnych,
- pomiary pól elektromagnetycznych dla celów ochrony ludności i środowiska w związku ze skargami mieszkańców (których źródłem są np. stacje telefonii komórkowej oraz stacje transformatorowe).

Badania żywności:

- wykonywanie badań fizykochemicznych i mikrobiologicznych żywności, kosmetyków oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w ramach urzędowej kontroli i monitoringu,
- wykonywanie badań fizykochemicznych żywności importowanej oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w ramach kontroli granicznej,

- wykonywanie badań fizykochemicznych naturalnych wód mineralnych, naturalnych wód źródłanych i wód stołowych,
- wydawanie atestów dla grzybów świeżych i suszonych.

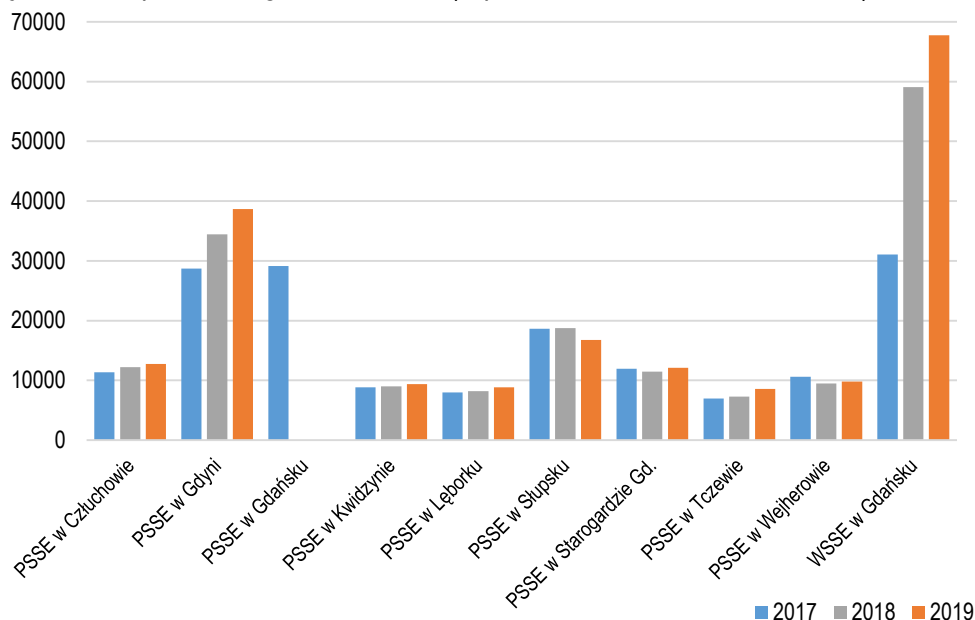
W roku 2019 laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej wchodzące w skład Zintegrowanego Systemu badań i pomiarów województwa pomorskiego wykonały łącznie 355 167 badania i pomiary, przyjęto 184 582 próbek i wykonano 882 402 oznaczeń.

Szczegółowe dane na temat ilości przyjętych próbek, wykonanych badań i pomiarów oraz oznaczeń przez poszczególne laboratoria wchodzące w skład Zintegrowanego Systemu badań i pomiarów w latach 2017 - 2019 przedstawione zostały w poniższych tabelach i na wykresach.

Tabela 1. Ilość próbek przyjętych przez Laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego w 2019 roku (w porównaniu z latami 2017 i 2018)

Rok	PSSE w Człuchowie	PSSE w Gdyni	PSSE w Gdańsku	PSSE w Kwidzynie	PSSE w Lęborku
2017	11349	28686	29113	8839	7965
2018	12204	34451	-	8992	8181
2019	12761	38692	-	9376	8844
Rok	PSSE w Słupsku	PSSE w Starogardzie Gdańskim	PSSE w Tczewie	PSSE w Wejherowie	WSSE w Gdańsku
2017	18625	11949	6957	10580	31079
2018	18719	11475	7272	9492	59097
2019	16763	12092	8543	9781	67730

Wykres 1. Ilość próbek przyjętych przez Laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego w 2019 roku (w porównaniu z latami 2017 i 2018)

Wykres 2. Sumaryczna ilość próbek przyjętych przez Laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego w latach 2017 – 2019

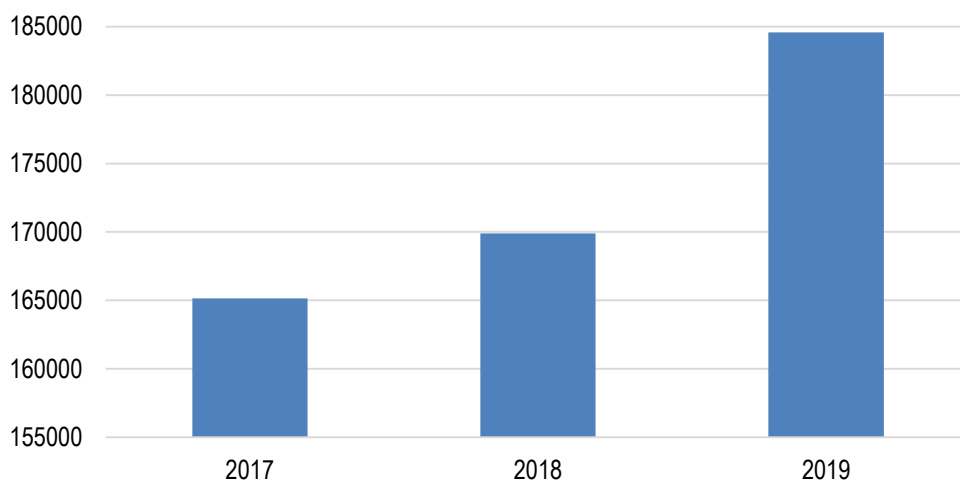
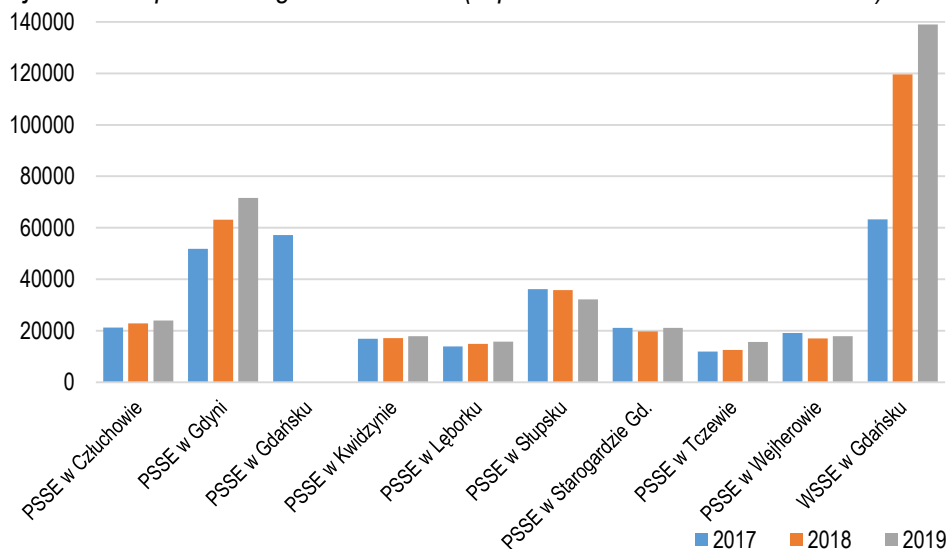

Tabela 2. Ilość badań wykonanych przez Laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego w 2019 roku (w porównaniu z latami 2017 i 2018)

Rok	PSSE w Człuchowie	PSSE w Gdyni	PSSE w Gdańsku	PSSE w Kwidzynie	PSSE w Lęborku
2017	21252	51831	57199	16846	13895
2018	22848	63142	-	17102	14891
2019	24031	71620	-	17880	15815

Rok	PSSE w Słupsku	PSSE w Starogardzie Gdańskim	PSSE w Tczewie	PSSE w Wejherowie	WSSE w Gdańsku
2017	36205	21152	11939	19100	63238
2018	35818	19736	12477	17044	119605
2019	32191	21152	15612	17833	139033

Wykres 3. Ilość badań wykonanych przez Laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego w 2019 roku (w porównaniu z latami 2017 i 2018)

Wykres 4. Sumaryczna ilość badań wykonanych przez Laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego w latach 2017 – 2019

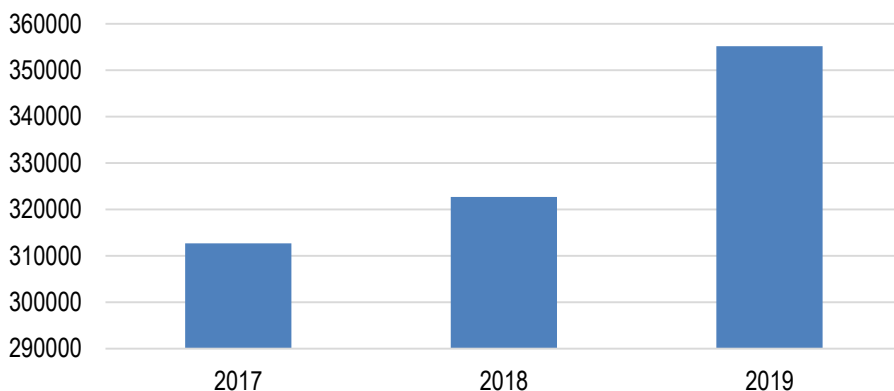
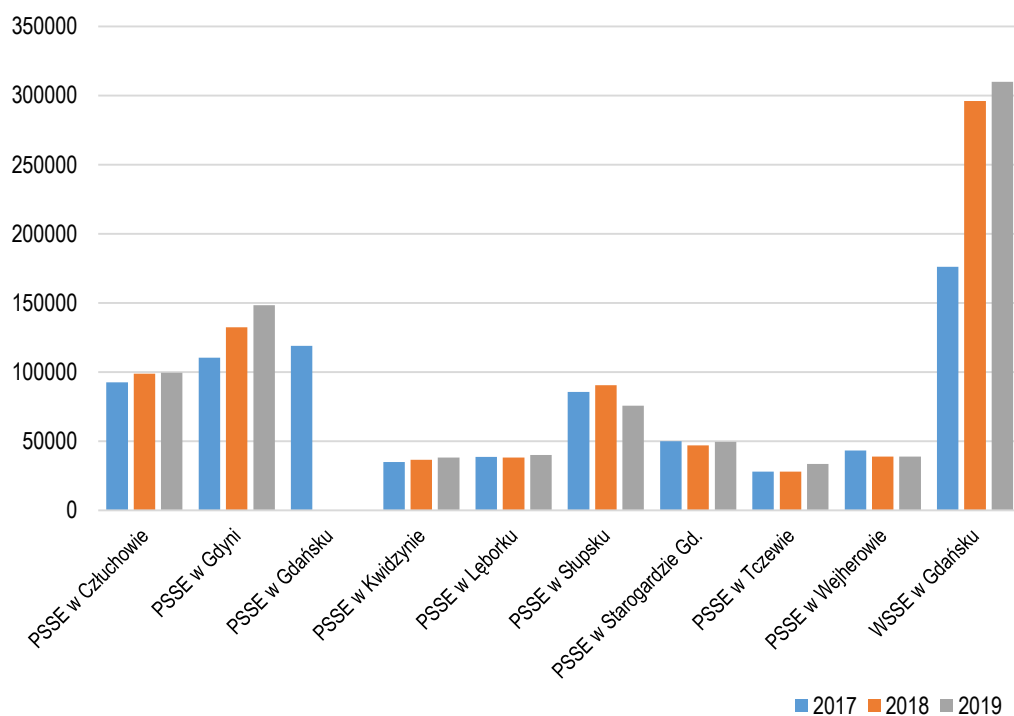

Tabela 3. Ilość oznaczeń wykonanych przez Laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego w 2019 roku (w porównaniu z latami 2017 i 2018)

Rok	PSSE w Człuchowie	PSSE w Gdyni	PSSE w Gdańsku	PSSE w Kwidzynie	PSSE w Lęborku
2017	92585	110393	118860	34945	38590
2018	98805	132379	-	36605	38177
2019	99460	148261	-	38135	40047
Rok	PSSE w Słupsku	PSSE w Starogardzie Gdańskim	PSSE w Tczewie	PSSE w Wejherowie	WSSE w Gdańsku
2017	85584	49917	27933	43365	176156
2018	90551	46964	28036	38904	296119
2019	75754	49481	33497	38952	310014

Wykres 5. Ilość oznaczeń wykonanych przez Laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego w 2019 roku (w porównaniu z latami 2017 i 2018)

Wykres 6. Sumaryczna ilość oznaczeń wykonanych przez Laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego w latach 2017 – 2019

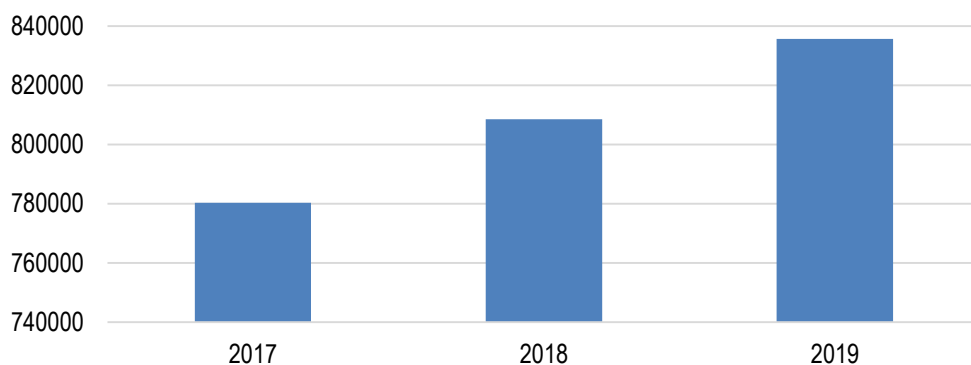

Tabela 4. Szczegółowa ilość oznaczeń wykonanych przez Laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa pomorskiego w 2019 roku (w porównaniu z latami 2017 i 2018)

PSSE	rok	żywność	woda	biologiczne czynniki chorobotwórcze	środowisko pracy	mieszkania i obiekty użyteczności publicznej	higiena radiacyjna	substancje i wyroby w ramach REACH
PSSE w Człuchowie	2017	5080	4820	82673	12			
	2018	4616	5809	88380				
	2019	6823	5285	87352				
PSSE w Gdyni	2017		13745	96648				
	2018		15327	117052				
	2019		13997	134264				
PSSE w Gdańsku	2017			118860				
	2018							
	2019							
PSSE w Kwidzynie	2017		3079	31866				
	2018		3812	32793				
	2019		3588	34547				
PSSE w Lęborku	2017	2082	13493	21553	1462			
	2018	2071	13629	22028	449			
	2019	2265	13038	23984	745			
PSSE w Słupsku	2017	11655	11494	61435	1000			
	2018	14606	9960	64904	1081			
	2019	10688	7935	55896	1118			
PSSE w Starogardzie Gdańskim	2017		7507	42410				
	2018		8414	38950				
	2019		9035	40446				
PSSE w Tczewie	2017			27933				
	2018			28036				
	2019			33497				

PSSE w Wejherowie	2017		2423	40942				
	2018		2477	36427				
	2019		2607	36345				
WSSE w Gdańsku	2017	49500	32140	90666	1680	687	1350	133
	2018	51757	31864	208769	1442	523	1606	128
	2019	40950	17555	248153	1412	300	1504	140
SUMA	2017	68317	88701	614986	4154	687	1350	133
	2018	73050	91292	637339	2972	523	1606	128
	2019	60726	73040	694484	3275	300	1504	140

W roku 2019 Pracownia Badań Radiacyjnych wykonała 98 oznaczeń w zakresie pomiarów pól i promieniowania elektromagnetycznego w mieszkaniach w przypadku skarg mieszkańców na uciążliwości i szkodliwości różnego typu źródeł pól PEM np. linii elektroenergetycznych, stacji transformatorowych zainstalowanych w budynkach mieszkalnych, stacji bazowych telefonii komórkowej.

W roku 2019 w ramach sprawowanego nadzoru przeprowadzono badania mocy dawki promieniowania jonizującego za osłonami stałymi wokół jednego aparatu rtg stosowanego w obiektach służby zdrowia, wykonano 10 oznaczeń mocy dawki. Przeprowadzono badania fizycznych parametrów aparatury stosowanej w rentgenodiagnostyce i radiologii zabiegowej (testy specjalistyczne) 58 aparatów rtg (oznaczenia 570).

W roku 2019 Pracownia Badań Radiacyjnych otrzymała miernik do pomiaru pola elektromagnetycznego typu ESM-100. Miernik przeznaczony jest do pomiaru pola E-M zarówno na stanowiskach pracy jak i w środowisku zewnętrznym.

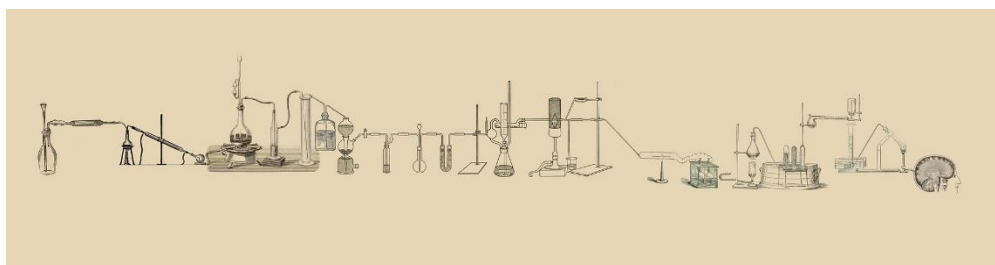

W roku 2019 Pracownia Badań Radiacyjnych wykonała badania stężenia Cs-137 w 65 próbkach produktów żywnościowych, wodzie i środkach żywienia zwierząt. Wyniki badań przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5. Badania stężenia Cs-137 w produktach żywnościowych, wodzie i środkach żywienia zwierząt

Wyniki oznaczeń stężeń Cs-137 [Bq/kg lub Bq/l]			
1	Mleko	Płynne	<1,0
2	Mięso	Wołowina/wieprzowina	<1,0
3	Ryby	Ryby słodkowodne/morskie	<1,0-3,3
4	Drób		<1,0
5	Jaja		<1,0
6	Zboża	Pszenica lub żyto	<1,0
7	Krewetki mrożone		<1,0
8	Warzywa	Kapusta/Ziemniaki/Pomidory	<1,0
9	Owoce	Jabłka/Truskawki	<1,0
10	Woda wodociągowa		<0,1
11	Woda powierzchniowa		<0,1
12	Środki żywienia zwierząt	Pasze zielone - trawa	<1,0
13	Grzyby świeże	Kurka/Podgrzybek/Borowik	24 – 70

Jakość wykonywanych badań i pomiarów

Podstawowym zadaniem działalności laboratoryjnej Państwowej Inspekcji Sanitarnej, prowadzonej w ramach Zintegrowanego Systemu badań i pomiarów województwa pomorskiego, jest utrzymywanie wysokiego poziomu jakości i wiarygodności wykonywanych badań i pomiarów, wynikających z realizacji zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

AB 562

Wszystkie laboratoria działające w ramach Zintegrowanego Systemu badań i pomiarów województwa pomorskiego posiadają wdrożony na wysokim poziomie system zarządzania, zgodny z normą *PN-EN ISO/IEC 17025:2017 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”* oraz certyfikaty akredytacyjne wydane przez Polskie Centrum Akredytacji.

Tabela 6. Akredytowane przez Polskie Centrum Akredytacji Laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwa pomorskim

Laboratorium Państwowej Inspekcji Sanitarnej	Nr akredytacji
Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdańsku	AB 562
Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Słupsku	AB 572
Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdyni	AB 513
Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kwidzynie	AB 573
Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Stargardzie Gdańskim	AB 691
Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lęborku	AB 611
Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Człuchowie	AB 1274
Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wejherowie	AB 1122
Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tczewie	AB 1200

Laboratoria stosują metody badawcze opublikowane w normach krajowych i międzynarodowych, wydawnictwach metodycznych Instytutów Naukowo-Badawczych oraz udokumentowane własne procedury badawcze. Wysoki poziom wykonywanych badań oraz kompetencje techniczne laboratoria potwierdzają poprzez odbywające się audyty wewnętrzne i coroczne audyty zewnętrzne, przeprowadzane przez Polskie Centrum Akredytacji. Najważniejszym potwierdzeniem wiarygodności wykonywanych badań i pomiarów oraz wysokiej kompetencji personelu jest systematyczny udział laboratoriów Zintegrowanego Systemu badań i pomiarów województwa pomorskiego w badaniach biegłości i porównaniach międzylaboratoryjnych organizowanych przez polskie i zagraniczne instytucje naukowe, za każdym razem kończący się uzyskaniem bardzo dobrego wyniku.

Rozszerzenia zakresu i rodzaju wykonywanych badań i pomiarów

Wychodząc naprzeciw zadaniom realizowanym przez Państwową Inspekcję Sanitarną, laboratoria Zintegrowanego Systemu badań i pomiarów każdego roku dążą do rozszerzania zakresu oraz rodzaju wykonywanych badań i pomiarów.

Laboratorium Badań Wody i Gleby Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdańsku w 2019 roku uaktualniło zakres akredytacji o nową normę PN-EN ISO 11731:2017-08 dotyczącą wykonywania badań w kierunku obecności bakterii z rodzaju *Legionella* w próbkach wody.

Laboratorium Badania Żywności i Żywnienia wspólnie z Laboratorium Analiz Instrumentalnych Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gdańsku wprowadziło w 2019 roku nowe metody badawcze, co pozwoliło rozszerzyć zakres akredytacji o przedstawione poniżej badania i pomiary:

- oznaczanie zawartości alkaloidów tropanowych w ziołach i przyprawach oraz herbatkach ziołowych,
- oznaczanie zawartości sodu w żywności.

Laboratorium rozszerzyło również zakres akredytacji o oznaczanie obecności *Enterobacteriaceae* w preparatach dla niemowląt na bazie mleka oraz uaktualniło normy wykrywania obecności i oznaczania liczby *Campylobacter spp.*, oraz wykrywania *Cronobacter spp.* w żywności.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bytowie

ul. Sikorskiego 27, 77-100 Bytów
tel. 59 822-36-85
psse.bytow@pis.gov.pl

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Chojnicach

ul. Piłsudskiego 39, 89-620 Chojnice
tel. 52 397-63-95
psse.chojnice@pis.gov.pl

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Człuchowie

ul. Sobieskiego 4, 77-300 Człuchów
tel. 59 834-11-42
psse.czluhow@pis.gov.pl

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gdańsku

ul. Wałowa 27, 80-858 Gdańsk
tel. 58 320-08-00
psse.gdansk@pis.gov.pl

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gdyni

ul. Starowiejska 50, 81-356 Gdynia
tel. 58 620-17-98
psse.gdynia@pis.gov.pl

Graniczna Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gdyni

ul. Kontenerowa 69, 81-155 Gdynia
tel. 58 620-81-15
sekretariat@gsse.eu

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kartuzach

ul. Sambora 30a, 83-300 Kartuzy
tel. 58 681-24-88
psse.kartuzy@pis.gov.pl

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kościerzynie

ul. Wodna 15, 83-400 Kościerzyna
tel. 58 686-69-48
psse.koscierzyna@pis.gov.pl

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kwidzynie

ul. Chopina 40, 82-500 Kwidzyn
tel. 55 279-38-15
psse.kwidzyn@pis.gov.pl

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Lęborku

ul. Gdańska 63, 84-300 Lębork
tel. 59 862-19-28
psse.lebork@pis.gov.pl

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Malborku

ul. Słowackiego 64, 82-200 Malbork
tel. 55 647-25-55
psse.malbork@pis.gov.pl

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Nowym Dworze Gdańskim

ul. Dworcowa 14, 82-100 Nowy Dwór Gdański
tel. 55 247-57-01
psse.nowydworgdanski@pis.gov.pl

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pruszczu Gdańskim

ul. Grunwaldzka 25, 83-000 Pruszcz Gdański
tel. 58 683-54-12
psse.pruszczgdanski@pis.gov.pl

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Pucku

ul. I Armii Wojska Polskiego 16, 84-100 Puck
tel. 58 673-03-41
psse.puck@pis.gov.pl

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Słupsku

ul. Skargi 8, 76-200 Słupsk
tel. 59 843-81-55
psse.slupsk@pis.gov.pl

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Starogardzie Gdańskim

ul. Kanałowa 5, 83-200 Starogard Gdański
tel. 58 562-40-11
psse.starogardgdanski@pis.gov.pl

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Sopocie

ul. Kościuszki 23, 81-704 Sopot
tel. 58 551-06-35
psse.sopot@pis.gov.pl

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Tczewie

ul. Obrońców Westerplatte 10, 83-100 Tczew
tel. 58 531-27-30
psse.tczew@pis.gov.pl

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Wejherowie

ul. Obrońców Helu 3, 84-200 Wejherowo
tel. 58 672-74-27
psse.wejherowo@pis.gov.pl

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gdańsku

80-211 Gdańsk, ul. Dębinki 4

tel.: +48 58 344 73 00

fax: +48 58 520 32 53

e-mail: poczta@wsse.gda.pl

www.wsse.gda.pl

